

พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง
BUDDHIST INTEGRATION FOR ENHANCING EFFECTIVENESS OF
WASTE MANAGEMENT OF LAMPANG MUNICIPALITY

นางเกศิ จันทรประภาวัฒน์

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๕

พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

นางเกศิ์ จันทรประภาวัฒน์

ดุขฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุขฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๕

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**Buddhist Integration for Enhancing Effectiveness of
Waste Management of Lampang Municipality**

Mrs. Kesse Chantraprapawat

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Public Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2022

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุษฎีนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ.พล.ท. ดร.วีระ วงศ์สรรค์)

กรรมการ

(รศ.ดร.สุรินทร์ นียมมากร)

กรรมการ

(รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)

กรรมการ

(รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

กรรมการ

(รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

ประธานกรรมการ

รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นางเกศิ์ จันทราประภาวัฒน์)

ชื่อคุณิพนธ์	: พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง
ผู้วิจัย	: นางเกศิ จันทรธาประภาวัฒน์
ปริญญา	: ปริญญาคุณิบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์	
	: รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม, พธ.บ. (สังคมวิทยา), M.A. (Politics), Ph.D. (Political Science), ปร.ด. (สื่อสารการเมือง)
	: รศ. ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ), ศศ.ม. (การจัดการพัฒนาสังคม), รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๖ กันยายน ๒๕๖๕

บทคัดย่อ

คุณิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑. ศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๒. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางและ ๓. นำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๓๗ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง จำนวน ๕๔,๒๖๕ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๘ รูปหรือคนแบบตัวต่อตัว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน ๙ รูปหรือคน เพื่อยืนยันโมเดลหลังจากการสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษา คือ ด้านประสิทธิภาพ ด้านคุณภาพ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง พบว่า ๑) หลักอิทธิบาท ๔ ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี ๒ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ แสดงว่า หลักอิทธิบาท ๔ ร่วมกันทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ ๔๒.๕ สามารถทำนายได้ร้อยละ ๓๑.๖ ตามลำดับ ๒) ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี ๕ ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ แสดงว่า ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ ๖๑.๗ สามารถทำนายได้ร้อยละ ๑๓.๐ ตามลำดับ

๓. รูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง พบว่า ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ทั้ง ๓ ด้าน ประกอบด้วย ๑. ด้านคุณภาพ

๒. ด้านประสิทธิภาพ ๓. ด้านผลผลิต โดยในการบริหารจัดการมีปัจจัย ๑ อย่าง คือ ปัจจัยด้านการจัดองค์กร นอกจากนี้ยังบูรณาการหลักอิทธิบาท ๔ มีลักษณะดังนี้ ๑) ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่มีความพอใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ มีความกระตือรือร้นในการทำงานคือความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ มีใจรักในงาน พัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง ๒) ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ปฏิบัติงานเสร็จทันตามกำหนดการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ ๓) ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน ได้แก่ วิเคราะห์โครงการอย่างรอบคอบ ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ คัดค้นหาวิธีการป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการจัดการขยะในอนาคต และ ๔) ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล ได้แก่ มีการพิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยเพื่อเป็นแนวทางครั้งต่อไป และมีการวัดผล ประเมินผล การจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม

Dissertation Title : Buddhist Integration for Enhancing Effectiveness of Waste Management of Lampang Municipality

Researcher : Mrs. Kesee Chantraprapawat

Degree : Doctor of Philosophy (Public Administration)

Dissertation Supervisory Committee

: Assoc. Prof. Dr. Surapon Suyaprom, B.A. (Sociology),
M.A. (Politics), Ph.D. (Political Science),
Ph.D. (Political Communication)

: Assoc. Prof. Dr. Kiattisak Suklueang,
B.A. (Public Administration), M.A. (Social Development
Management), D.P.A. (Public Administration)

Date of Graduation : September 6, 2022

Abstract

The objectives of this thesis are: 1. to study general condition about on effectiveness in waste management in Lampang municipality; 2. to study the factors affecting the effectiveness of waste management in Lampang municipality; and 3. to present an integrated Buddhist model to promote the effectiveness of waste management in Lampang. Waste management of Lampang Municipality proceed according to the integrated research methodology. The quantitative research used a questionnaire with a confidence value of 0.937 in total. Data were collected from the sample group, i.e. 54 people who have the right to vote in the voters aged 18 years and over residing in the Lampang municipality. 265 people. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and analysis using stepwise regression analysis. The qualitative research used in-depth interviews with 18 key informants or face-to-face. Data were analyzed by descriptive content analysis and specific group discussions of 9 figures or people to confirm the model after data synthesis.

Findings were as follows:

1. General condition about on effectiveness of waste management in Lampang Municipality The overall picture was at a moderate level (\bar{X} = 3.36) at a high-level Quality and productivity in the middle level respectively.

2. Factors affecting the efficiency of waste management in Lampang municipality were found: 1) Principles of influence 4 affecting waste management effectiveness of Lampang Municipality in 2 aspects with statistical significance at the 0.01 level, indicating that the principles of influence Baht 4 jointly predicted the

efficiency of waste management in Lampang Municipality by 42.5 percent, and it could be predicted by 31.6 percent, respectively. 2) Organizational management factors affecting the efficiency of waste management in Lampang Municipality, in 5 aspects, were statistically significant at the 0.01 level, indicating that organization management factors could jointly predict the waste management effectiveness of Lampang Municipality. was 61.7 percent, able to predict 13.0 percent, respectively.

3. The integrated Buddhist model promotes the effectiveness of waste management of Lampang Municipality. It was found that the waste management effectiveness of Lampang Municipality in 3 aspects consisted of 1. Quality, 2. Efficiency, 3. Productivity. In management, there is one factor which is organizational factor. In addition, it also integrates the 4 principles of influence, having the following characteristics: 1) Contribution Job Satisfaction i.e. the officers are satisfied with their work to achieve the goals. Enthusiasm in work is success with efficiency, passion for work, continuous improvement in work. 2) Persistence Diligence is the staff to perform the work to the best of their ability. indomitable to obstacles work to achieve objectives Completing work on time with effective waste management schedule 3) Chitta aspect concentration in work is to analyze the project carefully. work with intention devise ways to prevent problems and obstacles that may arise in waste management in the future; and 4) Vimangsa aspect contemplation and reasoning is to consider and consider the advantages and disadvantages as a guideline for the next time. and have measurements, evaluations, and concrete waste management.

กิตติกรรมประกาศ

ดุชฎินิพนธ์เรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอระบุนามเพื่อขอกราบขอบพระคุณไว้ ดังนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ที่บริหารการจัดการและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและพัฒนาความรู้ จนทำให้ดุชฎินิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาดุชฎินิพนธ์, รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ กรรมการที่ปรึกษาดุชฎินิพนธ์ ที่ได้ช่วยให้คำปรึกษา แนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการทำดุชฎินิพนธ์ทุกขั้นตอนจนกระทั่งดุชฎินิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.สมาน งามสนิท, รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, ผศ.ดร. รัฐพล เย็นใจมา, ผศ.ดร.สุริยา รักษาเมือง และอาจารย์ ดร.สมบัติ นามบุรี ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข เครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบป้องกันดุชฎินิพนธ์ คือ รศ.พลโท ดร.วีระ วงศ์ สรรค์ ประธานกรรมการ รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมานุกร, รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม, กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง กรรมการและเลขานุการ ที่ได้ให้ ข้อเสนอแนะเพื่อให้ดุชฎินิพนธ์ฉบับนี้ มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ นายกเทศมนตรีตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง ที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูลตัวอย่างเพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยและนายนิมิตร จิวะสันติการ นายกเทศมนตรีนครลำปาง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาการวิจัย ขอกราบ ขอบพระคุณท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์และประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ เทศบาลนครลำปาง ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อนนิสิตทุกรูปหรือคนที่มีส่วนช่วยเหลือในด้านการเรียนและให้กำลังใจในการทำดุชฎินิพนธ์

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากดุชฎินิพนธ์นี้ ขอยกคุณความดีนี้บูชาพระคุณขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดจนถึง มารดา บิดา ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่านที่ได้อบรม สั่งสอน แนะนำ เป็นที่ปรึกษาให้ความรู้จนถึงปัจจุบันนี้

นางเกศิ จันทราประภาวัฒน์

๖ กันยายน ๒๕๖๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๕
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๙
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ หลักอิทธิบาท ๔	๑๐
๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร	๒๒
๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวประสิทธิภาพผลการจัดการขยะ	๖๕
๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๘๑
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘๖
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๐๖

สารบัญ (ต่อ)

	เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	
	๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๐๙
	๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ	๑๐๙
	๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๐๙
	๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๑๐
	๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๑๓
	๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๑๓
	๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๑๑๔
	๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๑๔
	๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๑๖
	๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๑๖
	๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๑๘
บทที่ ๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น	๑๒๐
	๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์	๑๒๒
	๔.๒.๑ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง	๑๒๒
	๔.๒.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง	๑๔๘
	๔.๒.๓ รูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง	๑๕๔
	๔.๓ การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)	๑๖๘
	๔.๔ องค์กรความรู้	๑๗๑
	๔.๔.๑ องค์กรความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๗๑
	๔.๔.๒ องค์กรความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย	๑๗๕
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
	๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๗๗
	๕.๒ อภิปรายผล	๑๘๑
	๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๙๒
	๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๙๒
	๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๑๙๒
	๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	๑๙๓

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บรรณานุกรม	๑๙๔
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	๒๐๓
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	๒๑๖
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่า IOC	๒๑๙
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try Out)	๒๒๓
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)	๒๒๕
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เชิงปริมาณ	๒๒๗
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เชิงคุณภาพ	๒๒๙
ภาคผนวก ซ ประมวลภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๒๓๕
ภาคผนวก ฌ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมสนทนา กลุ่มเฉพาะ	๒๓๘
ภาคผนวก ฎ ประมวลภาพจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๒๔๒
ประวัติผู้วิจัย	๒๔๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	สาระสำคัญของความหมายของหลักอิทธิบาท ๔	๑๒
๒.๒	สาระสำคัญของความหมายขององค์ประกอบของอิทธิบาท ๔	๑๙
๒.๓	สาระสำคัญของความหมายของการบริหารจัดการองค์การ	๒๕
๒.๔	สาระสำคัญของความหมายของกระบวนการบริหารจัดการ	๓๓
๒.๕	สาระสำคัญของความหมายของหลักการบริหารจัดการ	๓๕
๒.๖	สาระสำคัญของความหมายของการจัดองค์กร (Organizational)	๓๘
๒.๗	สาระสำคัญของความหมายของการจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)	๔๑
๒.๘	สาระสำคัญของความหมายของการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ (Direction)	๔๓
๒.๙	สาระสำคัญของความหมายของการประสานงาน (Coordination)	๔๖
๒.๑๐	สาระสำคัญของความหมายของการรายงาน (Reporting)	๔๘
๒.๑๑	สาระสำคัญของความหมายของงบประมาณ (Budgeting)	๔๙
๒.๑๒	สาระสำคัญของความหมายของวัฒนธรรมองค์การ	๕๔
๒.๑๓	สาระสำคัญของความหมายของนโยบาย	๕๗
๒.๑๔	สาระสำคัญของความหมายของเทคโนโลยี	๕๙
๒.๑๕	สาระสำคัญของความหมายของโครงสร้างองค์การ	๖๒
๒.๑๖	สาระสำคัญของความหมายของความหมายของประสิทธิผล	๖๘
๒.๑๗	สาระสำคัญของประสิทธิผลการจัดการขยะ	๗๘
๒.๑๘	งานวิจัยเกี่ยวข้องกับหลักอิทธิบาท ๔	๙๓
๒.๑๙	งานวิจัยเกี่ยวข้องกับประสิทธิผล	๑๐๐
๒.๒๐	งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ	๑๐๔
๓.๑	การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งตามสัดส่วน	๑๑๐
๔.๑	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๑๒๐
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวม	๑๒๒
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิผลในการบริหารจัดการ ขยะของเทศบาลนครลำปางตามหลักอิทธิบาท ๔ จำแนกเป็นรายข้อ	๑๒๓
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัจจัยด้านการจัดองค์กร	๑๒๖
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยด้านการจัดองค์กร จำแนกเป็นรายข้อ	๑๒๗
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิผลการจัดการขยะของ เทศบาลนครลำปาง	๑๓๓
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิผลการจัดการขยะของ เทศบาลนครลำปาง จำแนกเป็นรายข้อ	๑๓๔
๔.๘	สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านผลผลิต	๑๓๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๙	สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านประสิทธิภาพ	๑๔๒
๔.๑๐	สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านคุณภาพ	๑๔๖
๔.๑๑	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท ๔ ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร และประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง	๑๔๙
๔.๑๒	ค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของหลักอิทธิบาท ๔ ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร	๑๕๐
๔.๑๓	แสดงหลักอิทธิบาท ๔ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง	๑๕๑
๔.๑๔	แสดงปัจจัยด้านการจัดการองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง	๑๕๒
๔.๑๕	สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน	๑๕๖
๔.๑๖	สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร	๑๖๐
๔.๑๗	สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน	๑๖๓
๔.๑๘	สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล	๑๖๖
๔.๑๙	ผลการประเมินความเหมาะสมของประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง โดยภาพรวม	๑๖๘
๔.๒๐	ผลการประเมินความเหมาะสมของปัจจัยด้านการจัดองค์กร โดยภาพรวม	๑๖๙
๔.๒๑	ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวม	๑๗๐

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	องค์ประกอบของหลักอิทธิบาท ๔	๒๑
๒.๒	องค์ประกอบของกระบวนการจัดการ	๒๒
๒.๓	องค์ประกอบของกิจกรรมหลักในการจัดการ	๒๔
๒.๔	องค์ประกอบของปัจจัยด้านการจัดองค์กร	๖๓
๒.๕	องค์ประกอบของประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง	๘๐
๒.๖	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๐๗
๔.๑	สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านผลผลิต	๑๓๙
๔.๒	สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านประสิทธิภาพ	๑๔๓
๔.๓	สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านคุณภาพ	๑๔๖
๔.๔	สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน	๑๕๗
๔.๕	สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร	๑๖๐
๔.๖	สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน	๑๖๓
๔.๗	สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล	๑๖๗
๔.๘	องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๗๒
๔.๙	องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๗๕

คำอธิบายชื่อย่อในพระไตรปิฎก

อักษรย่อในคชฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลี/พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนคัมภีร์ อรรถกถาบาลี/ภาษาไทย ใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙

การอ้างอิงพระไตรปิฎก จะระบุ เล่ม/หน้า/ข้อ หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.สี. (บาลี) ๙/๒๗๖/๙๗, ที.สี. (ไทย) ๙/๒๗๖/๙๘. หมายถึง ทีฆนิกาย สีลขณชวคคปาติ ภาษาบาลี เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐, ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ภาษาไทย เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙

ส่วนคัมภีร์อรรถกถา จะระบุชื่อคัมภีร์ ลำดับเล่ม (ถ้ามี) /หน้า เช่น ที.สี.อ. (บาลี) ๑/๒๗๖/๒๔๐ หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงคลวิลาสินี สีลขณชวคคอฎฐกถา ภาษาบาลี เล่ม ๑ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๒๔๐ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามลำดับดังนี้

๑. คำอธิบายคำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

พระสุตตันตปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
ที.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค	ภาษาไทย
ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปิณณาสก์	ภาษาไทย

พระอภิธรรมปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
อภิ.วิ. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก วิภังค์	ภาษาไทย

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

พุทธวิทยา (Buddhology) เป็นการปรับศาสตร์เข้าหาพระพุทธศาสนาโดยใช้พระพุทธศาสนาเป็นตัวตั้งและนำศาสตร์สมัยใหม่มาอธิบายเสริมพระพุทธศาสนา วิธีนี้ใช้องค์ความรู้ในศาสตร์สมัยใหม่มาอธิบายสนับสนุน พระพุทธศาสนาให้ดูทันสมัย และมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับได้ง่ายขึ้น^๑ ในศตวรรษที่ ๑๘ ทวีปยุโรปภายหลังปฏิวัติอุตสาหกรรมทรัพยากรธรรมชาติของทุกประเทศกลายเป็นแหล่งถ่ายเทของเสีย ให้แก่ สภาพแวดล้อมเรื่อยมาและมากขึ้นทุกทีอย่างเห็นได้ชัด เช่น การยึดถือครอบครองทรัพยากรแร่ธาตุต่าง ๆ ทำให้ประชากรกับทรัพยากรธรรมชาติไม่สมดุลกับระบบนิเวศของคนและสัตว์ถูกทำลาย เพราะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง และเสื่อมสลายลงในที่สุด อีกเหตุผลหนึ่ง คือ การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และการเพิ่มจำนวนประชากรล้วนเป็น สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากฝีมือของมนุษย์เอง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหาน้ำเน่าเสียและปัญหาขยะมูลฝอย^๒ ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งมีแนวความคิดในเรื่อง “ลัทธิในสิ่งแวดล้อม” ปรากฏอยู่ใน “Public Trust Doctrines” ลัทธิที่ถูกต้องของประชาชนโดยให้แนวคิดกับประชาชนทุกคนว่า ประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิ โดยชอบในการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และมีโอกาสได้ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติโดยเท่าเทียมกัน ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดูแลรักษาและการคุ้มครองในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์และบำรุงรักษาให้อยู่ใน สภาพที่อยู่ ตลอดเวลาจึงเป็นที่มาของกฎหมายสิ่งแวดล้อม (The National Environmental Policy Act)^๓

สิ่งแวดล้อมมีความหมายและความสำคัญอย่างมากเพราะเป็นทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งอยู่ในขอบเขตที่กว้างขวางยากที่จะชี้ชัดหรือกำหนดได้ว่าสิ่งที่มาเกี่ยวข้องกับเรามากน้อยเพียงใดหากสิ่ง นั้นมีผลกระทบต่อเราไม่ว่าจะเป็นประโยชน์หรือเป็นโทษ หรือทางตรงและทางอ้อม สิ่งเหล่านี้ก็ถือว่าเป็น “สิ่งแวดล้อม” ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง สลับซับซ้อนตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และ เทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบันนี้ ทำให้การดำรงชีวิตเปลี่ยนไปไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มของจำนวน

^๑ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), *พุทธวิธีการบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๔๘.

^๒ จิราภรณ์ คชเสนี, *การจัดการสิ่งแวดล้อม*, (พิมพ์ครั้งที่ ๑), (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๔.

^๓ โสภารัตน์ จารุสมบัติ, *การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๒๐๕.

ประชากร เมื่อมีผู้คนมากขึ้นความต้องการบริโภคทรัพยากรก็เพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบใน ทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น เรื่องอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคและความต้องการในด้านต่าง ๆ ที่ จำเป็นในการดำรง ชีวิตเพื่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในโลกปัจจุบัน ซึ่งทำให้เกิดปัญหา สิ่งแวดล้อมตามมา อย่าง ไม่มีวันที่สิ้นสุด และนับวันจะเพิ่มทวีคูณ ด้วยผลประโยชน์ของมนุษย์เอง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ มีบทบาบทหน้าที่รับรองสิทธิ ใน สิ่งแวดล้อมของประชาชนไว้โดยมีการนำเอาหลักการดังกล่าว มาบัญญัติไว้โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ แห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ฉบับปัจจุบัน ได้มีบทบาบทหน้าที่รับรองของประชาชนทุกคนมี สิทธิเท่าเทียมกันในเรื่อง “สิทธิในสิ่งแวดล้อม” ไว้ในมาตรา ๖๗ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “สิทธิของบุคคลที่จะ มีส่วนร่วมกับ รัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและให้การ ค้ำครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ใน สิ่งแวดล้อมที่จะก่อให้เกิด อันตรายต่อสุขภาพ อนามัยหรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความ ค้ำครองตามความเหมาะสมตามที่ กฎหมายบัญญัติและได้กำหนดหน้าที่ในการจัดการและบำรุงรักษา สิ่งแวดล้อมไว้ในมาตรา ๘๕ ซึ่งบัญญัติ ไว้ว่า “รัฐพึงบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม ความสมดุลของธรรมชาติ และสิ่งทดแทน และพึงปกป้องขจัดมลพิษ และการกำหนดแผนการจัดการขยะให้เหมาะสมซึ่งเป็น ที่มาของกฎหมายในด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ^๔

ราชการส่วนกลางมีหน้าที่กำกับดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการบริหารงานมี เอกภาพ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากกิจกรรมทุกอย่างเป็นการปฏิบัติขึ้นนำ แต่อีกกิจกรรม เป็นการนำ หลักการรวบรวมอำนาจ จึงทำให้งานออกมาไม่มีประสิทธิภาพหรือขาดคุณภาพในการ บริหารนั่นเอง ทั้งนี้ เกิดจากหลายสาเหตุ เช่น การบริหารจัดการงานขาดการเป็นระบบ ขาดแนวทาง การดำเนินงาน และเกิด ความล่าช้าในการดำเนินงาน หากเกิดปัญหาเร่งด่วนก็จะเกิดการแก้ปัญหา อย่างไม่เป็นธรรมและไม่ทั่วถึง ที่ผ่านมากการจัดการสิ่งแวดล้อมในด้านการจัดการขยะส่วนมากเป็น หลักการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของ บริบทในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นในลักษณะการสั่งการจาก ราชการส่วนกลาง ซึ่งเป็นปัญหาอย่างมากเพราะ ขาดความเข้าใจในปัญหาที่แท้จริงของประชาชน ใน เขตพื้นที่รวมทั้งสายงานห่างไกลกันมาก และขาดการ มีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในเขตพื้นที่ ซึ่งมี ผลทำให้การประเมินผลโครงการต่าง ๆ ไม่สำเร็จตามที่ต้องการ^๕

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

ในส่วนของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือ การกำจัดขยะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการ ขยะในปัจจุบันนี้ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ต้นเหตุคือแหล่งกำเนิดของขยะจนถึงปลายทางคือการกำจัดขยะ ในทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาของการจัดการขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง แต่ในปัจจุบันเป็น การแก้ไขตรงปลายทางมากกว่า การที่รัฐบาลส่วนกลาง และท้องถิ่นจะ ให้ ความสำคัญในการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการก่อสร้างระบบกำจัดขยะซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ ปลายทางโดยไม่ให้ความสำคัญด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่ครบวงจร ดังนั้น เราควรเริ่มตั้งแต่การ

^๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.local.moi.go.th/lawl.htm>. [๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓].

^๕ ชูศักดิ์ ฉายะบุตร, การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๕๕), หน้า ๔.

สร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม อย่างจริงจัง โดยเริ่มตั้งแต่แหล่งกำเนิดขยะ ณ จุดเริ่มต้นของการเกิดขยะ การจัดเก็บ การรีไซเคิลและสุดท้ายคือการฝังกลบ^๖

เทศบาลนครลำปางเดิมเป็นสุขาภิบาลเมืองลำปาง ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองลำปาง ในวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ มีพื้นที่ ๑๐.๘๖ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ๔ ตำบล คือ ตำบลสวนดอก ตำบลเวียงเหนือ ตำบลหัวเวียง ตำบลสบตุ๋ย วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้มีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเทศบาลเมืองลำปางจัดตั้งเป็นเทศบาลนครลำปาง^๗ โดยทั่วไปเป็นการผลิตในสาขาพาณิชย์กรรมและบริการ การบริหารอุตสาหกรรม ทั้งนี้ เนื่องจากชุมชนเทศบาลนครลำปางเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ ศูนย์กลางพาณิชย์กรรม การบริการการท่องเที่ยว และเป็นแหล่งพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดโดยมีศูนย์กลางทางการค้าและบริการอยู่ในเขตเทศบาลนครลำปาง เป็นย่านการค้าที่มีการขยายตัวค่อนข้างสูง จากสาเหตุที่กล่าวมานี้ทำให้มีประชากรอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาประกอบอาชีพกันอย่างมากมายทั้งคนไทยและต่างชาติ ซึ่งทำให้มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงทำให้มีจำนวนประชากรในพื้นที่มากขึ้น และอีกประการหนึ่ง คือ รูปแบบของการบริโภคที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน จึงก่อให้เกิดจำนวนปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นและรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ได้แก่ ขยะแห้ง ขยะอันตราย ขยะเปียก ส่วนมากเป็นขยะเปียกหรืออินทรีย์กว่าร้อยละ ๕๐ ขยะเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อทำลายยาก ทำให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดการขยะของเทศบาลทำได้ไม่เต็มที่ และทำให้เกิดการสูญเสียทั้งด้านงบประมาณที่ใช้ในการกำจัดขยะ ๙๕๐ บาทต่อตันต่อวัน นอกจากนี้ผลการศึกษาจากการคาดการณ์ปริมาณ ขยะอีกระยะ ๑๐ ปีข้างหน้าพบว่า จะมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นถึง ๑๕๐ ตันต่อวัน ซึ่งเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑๐ ของจำนวนปริมาณขยะทั้งหมด^๘

ปัจจุบันเทศบาลนครลำปางประสบปัญหาขยะมูลฝอย กำลังเป็นความท้าทายต่อประชาชน และผู้บริหารเมืองที่มีความเจริญเติบโตทางธุรกิจ และกำลังเป็นปัญหาหลักที่ต้องการจัดการอย่างจริงจังโดยเร่งด่วนโดยเฉพาะในด้านการเก็บขน การคัดแยก และการกำจัด ส่วนในเรื่องการกำจัด แบบฝังกลบมักจะถูกต่อต้านจากประชาชน ไม่นานญาติให้มีโรงงานเผาขยะหรือหลุมฝังกลบใกล้บริเวณที่อยู่อาศัยของตนเอง ดังที่เป็นข่าวจากสื่อต่าง ๆ เทศบาลนครลำปางต้องใช้งบประมาณในการจัดจ้างในการจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละปีซึ่งเฉลี่ยปีละหลายร้อยล้านบาท แต่ในความจริงแล้วหลักการจัดการขยะนั้นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้แทบทั้งหมด แทบไม่มีการสูญเสียอะไรเลยถ้าเรามีการคัดแยกประเภทของขยะก่อนจะนำไปทิ้ง ซึ่งหลักการจัดการขยะจะต้องเริ่มต้นจากการปลูกฝังจิตสำนึก โดยเริ่มต้นที่ตัวเรา ครอบครัว ชุมชน และเมืองเรา โดยมีหลักการจัดการขยะ ประกอบด้วย ๑. การลดปริมาณขยะ ณ แหล่งกำเนิด ๒. การนำกลับมาใช้ใหม่ (การรีไซเคิล) ๓. การเปลี่ยนรูปขยะ

^๖ กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมสถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย ปี ๒๐๐๖, (กรุงเทพมหานคร : กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๕๑), หน้า ๒๑๔.

^๗ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๓๕, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๑๐๙ (ตอนที่ ๓๗), หน้า ๑-๔๓.

^๘ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๒ จังหวัดลำปาง, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑-๙ สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.reo02.mnre.go.th/th/about>. [๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓].

(การทำปุ๋ย) และ ๔.การฝังกลบ เป็นต้น จากการพิจารณาสถิติการเพิ่มของปริมาณขยะมูลฝอยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ๘๕.๖๑ ตันต่อวัน ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ๘๗.๕๑ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ๙๑.๐๙ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ๘๘.๓๘ ตันต่อวัน และปีพ.ศ. ๒๕๖๔ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ๑๐๑.๓๘ ตันต่อวัน ในขณะที่เดียวกันเจ้าหน้าที่สามารถเก็บขยะได้วันละ ๘๐.๐๙ ตันต่อวันเท่านั้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้าง ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน และเกิดปัญหาต่อทัศนียภาพของชุมชน และที่สำคัญก่อให้เกิดการเพาะเชื้อโรคจากแมลงวัน ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในบริเวณชุมชนนั้น จึงมีความสำคัญและจำเป็นจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีเข้ามา แก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้น มิฉะนั้นแล้วจะเกิดปัญหาเรื้อรังยากที่จะแก้ไขได้^๙

พระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทมากต่อการดำเนินชีวิต เนื่องจากพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ และประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยอมรับนับถือพระพุทธศาสนา ด้วยเหตุนี้ พระพุทธศาสนาจึงเป็นรากฐานสำคัญทางวัฒนธรรมของไทย ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ แม้แต่การปกครองบ้านเมืองและการบริหารจัดการ ดังนั้น การนำหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักอิทธิบาท ๔ ที่เป็นหลักธรรมในการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการให้บรรลุเป้าหมายประกอบด้วย ฉันทะ คือ ความพอใจในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด วิริยะ คือ ความขยันหมั่นเพียรและอดทนในการทำสิ่งต่าง ๆ จิตตะ คือ ความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ ไม่ทอดทิ้งงาน วิมังสา คือ ความคิดพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผลในสิ่งที่ทำอยู่เสมอ^{๑๐} ซึ่งอิทธิบาท ๔ นี้เป็นเครื่องมือที่ทำให้บรรลุถึงผลสัมฤทธิ์ในประสิทธิผลการจัดการเชิงพุทธ^{๑๑}

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์โดยนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะให้เกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

^๙ สำนักงานปลัดเทศบาลนครลำปาง , แผนการพัฒนาสามปี ๒๕๕๕-๒๕๕๘, สำนักงานเทศบาลนครลำปาง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา http://www.omnoi.go.th/data.php?content_id=2, ๒๕๖๐. [๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓].

^{๑๐} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๓๑/๒๓๓.

^{๑๑} พระครูอุทัยสุตกิจ, “ความสำเร็จของการบริหารงานตามหลักอิทธิบาทสี่ของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี”, วารสารสมาคมนักวิจัย, ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม, ๒๕๕๘) : ๑๖๑-๑๗๑.

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง เป็นอย่างไร

๑.๒.๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มีอะไรบ้าง

๑.๒.๓. รูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๑.๓.๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๑.๓.๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนว คิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดองค์กร แนวคิดเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท ๔ และแนว คิดทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มีรายละเอียดดังนี้

๑. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและข้อค้นพบจากงานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะเพื่อค้นหาคำตอบที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง พบว่า การวิจัยเชิงปริมาณประกอบด้วย ดังนี้

๑.๑ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย ๒ ตัวแปร ได้แก่

๑) อิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย (๑) ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน (๒) ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร (๓) ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน (๔) ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล

๒) ปัจจัยด้านการจัดองค์กร ประกอบด้วย (๑) ด้านการวางแผน (๒) ด้านการจัดองค์กร (๓) ด้านการจัดคนเข้าทำงาน (๔) ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ (๕) ด้านการประสานงาน (๖) ด้านการรายงาน (๗) ด้านงบประมาณ (๘) ด้านวัฒนธรรมองค์กร (๙) ด้านนโยบาย (๑๐) ด้านเทคโนโลยี และ (๑๑) ด้านโครงสร้างองค์กร

๑.๒ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ประกอบด้วย (๑) ด้านผลผลิต (๒) ด้านประสิทธิภาพ และ (๓) ด้านคุณภาพ

๒. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตัวแปรเชิงคุณภาพ (Qualitative Variable) ได้แก่ พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง จำนวน ๕๔,๒๖๕ คน^{๑๒}

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ รูปหรือคน ประกอบด้วย

กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา	จำนวน ๓ รูปหรือคน
กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์	จำนวน ๑ คน
กลุ่มผู้บริหารหรือกำหนดนโยบาย	จำนวน ๓ คน
กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน	จำนวน ๓ คน
กลุ่มผู้รับบริการหรือประชาชน	จำนวน ๘ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ตำบลในพื้นที่ของเทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง ทั้ง ๘ ตำบล ประกอบด้วย ๑) ตำบลสบตุ๋ย ๒) ตำบลเวียงเหนือ ๓) ตำบลพระบาท ๔) ตำบลหัวเวียง ๕) ตำบลชมพู ๖) ตำบลสวนดอก ๗) ตำบลป่อแฮ้ว ๘) ตำบลพิชัย

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ ถึงเดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ รวมเป็นระยะเวลา ๑๙ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ หลักอิทธิบาท ๔ อย่างน้อย ๑ ด้านส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

สมมติฐานที่ ๒ ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรอย่างน้อย ๑ ด้านส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ พุทธบูรณาการ หมายถึง การบูรณาการหลักการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาใช้ในการบริหารจัดการ

๑.๖.๒ ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง หมายถึง ความสำเร็จในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ของเทศบาลนครลำปาง ที่มุ่งสู่ด้านผลผลิต ประสิทธิภาพ และคุณภาพประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง หมายถึง

^{๑๒} ข้อมูลเทศบาลนครลำปาง, โครงสร้างเทศบาลนครลำปาง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา http://www.lampangcity.go.th/people_lampang.php [๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓].

ระดับความสำเร็จในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านผลผลิต ด้านประสิทธิภาพ และด้านคุณภาพ

ด้านผลผลิต หมายถึง การลดปริมาณขยะมูลฝอยจะต้องใช้ภาชนะที่ใช้แทนถุงพลาสติก เช่น ตะกร้า ปิ่นโต ถุงผ้า เป็นต้น การคัดแยกขยะก่อนนำไปทำลายเป็นการช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ โครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัดสู่ระดับอาเซียน การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญ ๆ และการเป็นการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อปในชุมชน

ด้านประสิทธิภาพ หมายถึง การขนส่งและการกำจัดขยะอันตรายจังหวัดลำปางได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการขยะเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน มีการขับเคลื่อนกิจกรรม 3Rs หรือ 3ช. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) เป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน มีการบูรณาการร่วมกันเพื่อบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

ด้านคุณภาพ หมายถึง การคำนึงถึงปัญหาขยะที่มีปริมาณมากในครัวเรือนที่เป็นภาระต่อการคัดแยก การนำสิ่งของที่ทิ้งเป็นขยะให้นำมากลับใช้ใหม่ การนำขยะมูลฝอยบางประเภทมาผ่านกระบวนการผลิตเป็นสินค้าใหม่โดยการนำแปรรูป การคัดแยกขยะทั่วไป โดยกระจายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดเก็บและการจัดให้มีศูนย์บริหารและประสานงานการจัดของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจน

๑.๖.๓ ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ประกอบด้วย

ด้านการวางแผน หมายถึง การจัดทำแผนในการจัดการขยะได้อย่างเหมาะสมชัดเจน การวางแผนดำเนินงานโดยการกำหนดระยะเวลาทั้งสั้นและยาวได้อย่างเหมาะสมและการประเมินผลและปรับปรุงแผนดำเนินงานการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างต่อเนื่อง

ด้านการจัดองค์กร หมายถึง การจัดระเบียบการจัดการเป็นไปอย่างเหมาะสม กำหนดอำนาจหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนและการมอบหมายงานให้คนปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ตั้งไว้

ด้านการจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การคาดคะเนจำนวนพนักงานอย่างเหมาะสมกับปริมาณงาน การพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งงานติดตามการปฏิบัติงานของพนักงานเพื่อการนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือโยกย้ายให้เหมาะสม

ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ หมายถึง ผู้บริหารมีการจูงใจให้บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างจริงจังและจริงจัง ให้ความสะดวกในการสื่อสารระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องชัดเจนและการมอบหมายงานตรงตำแหน่งงานที่รับผิดชอบแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเหมาะสม

ด้านการประสานงาน หมายถึง การติดต่อสื่อสารให้เกิดการร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีความสอดคล้องกัน สร้างระเบียบในการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันการ

ดำเนินงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางราบรื่น ไม่เกิดการทํางานช้าช้อน ชัดแย้งหรือ เหลื่อมล้ำกัน

ด้านการรายงาน หมายถึง การรายงานถูกต้องเที่ยงตรงและแม่นยำ จัดเรียงลำดับของ เนื้อหาของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างต่อเนื่องตลอดจนมีความสามารถในการ กลั่นกรองและสรุปความรู้ความคิดได้จากแหล่งต่าง ๆ มีแนวทางแก้ไขปัญหาค่าลึงศึกษาอยู่เป็นนิตย

ด้านงบประมาณ หมายถึง การวางแผนงบประมาณอย่างเหมาะสม การอนุมัติ งบประมาณที่รวดเร็วทันท่วงทีและการบริหารงบประมาณด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ถูกต้องตามแผนที่วางไว้

ด้านวัฒนธรรมองค์กร หมายถึง การมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ แนวคิดหรือจุดประสงค์ที่ ชัดเจน สร้างความผูกพันหรือความรู้สึกมีส่วนร่วมให้กับบุคลากรเป็นอย่างดีและส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาให้กับบุคลากรด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเป็นนิตย

ด้านนโยบาย หมายถึง การกำหนดปัญหาในการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน มีขั้นตอนการ กำหนดนโยบายอย่างเป็นลำดับขั้นตอนการดำเนินการด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้ ตรงตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้

ด้านเทคโนโลยี หมายถึง การศึกษาวิจัยเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง การนำเทคโนโลยีมาใช้ ในการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้ อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ด้านโครงสร้างองค์กร หมายถึง สายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ทุกตำแหน่งงานมีความ รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและการจัดแผนกโดยจำนวนพนักงานด้านการจัดการขยะของ เทศบาลนครลำปางมีความเหมาะสม

๑.๖.๔ หลักกิริบาท ๔ หมายถึง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นธรรมอันนำไปสู่ ความสำเร็จ ซึ่งประกอบไปด้วยหลักธรรม ๔ ประการ คือ ๑) ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน ๒) ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ๓) ด้านจิตตะ ความขยันหมั่นเพียร และ๔) ด้านวิมังสา ไตร่ตรอง หาเหตุผล

ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน หมายถึง มีความพอใจที่จะทํางานให้ได้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าประสงค์ มีความกระตือรือร้นในการทํางานคือความสำเร็จและมีใจรักในงาน พัฒนางานอยู่ ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่งเพื่อให้การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีประสิทธิภาพ

ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถและไม่ย่อ ท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และปฏิบัติงานเสร็จทันตามกำหนดการจัดการขยะของ เทศบาลนครลำปางอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน หมายถึง การวิเคราะห์โครงการ/กิจกรรม เกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง อย่างรอบคอบก่อนที่จะกำหนดเพื่อนำไปปฏิบัติ ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจเพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและมีการคิดค้นหาวิธีการ ป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางในอนาคต

ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล หมายถึง การพิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยทุกครั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางครั้งต่อไป การตรวจสอบหรือทดสอบ

คุณภาพและประสิทธิผลที่ได้รับและวัดผล ประเมินผลเพื่อให้การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง
อย่างเป็นรูปธรรม

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ได้องค์ความรู้สภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาล
นครลำปาง

๑.๗.๒ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะ
ของเทศบาลนครลำปาง

๑.๗.๓ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการ
ขยะของเทศบาลนครลำปาง

๑.๗.๔ องค์ความรู้ที่เป็นการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำไปประกอบการพัฒนาให้เกิด
ประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำข้อมูลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการ
ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี หลักพุทธธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยและสนับสนุนการอภิปรายผลการวิจัยตามประเด็น ดังต่อไปนี้

๒.๑ หลักอิทธิบาท ๔

๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร

๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการประสิทธิผลการจัดการ

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ หลักอิทธิบาท ๔

จากการศึกษาพระไตรปิฎกเกี่ยวกับหลักอิทธิบาทธรรมเพื่อสนับสนุนการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” สรุปได้ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของอิทธิบาท ๔

อิทธิบาทธรรม นั้นผู้วิจัยได้ศึกษาตามหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อจะใช้หลักการ และแนวคิดให้ประสบผลสำเร็จตามหลักอิทธิบาทที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ใน พระไตรปิฎก เพื่อให้เป็นข้อปฏิบัติหรือเป็นแนวทางให้ประสบผลสำเร็จประกอบภารกิจดี เมื่อต้องการสมาธิเพื่อให้ กิจที่ทำนั้นดำเนินไปอย่างได้ผลดีก็พึงปลูกเร้าและชักจูงด้วยอิทธิบาท ๔ พระพุทธองค์ได้ให้หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิบาท ๔ ในสูตรต้นตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสก์^๑ ไว้ว่า สวาททั้งหลายของเราผู้ปฏิบัติตามเจริญอิทธิบาท ๔ ประการ คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้

๑) เจริญอิทธิบาท ประกอบไปด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะ ความเพียรสร้างสรรค์)

๒) เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยวิริยสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิริยะความเพียรสร้างสรรค์)

๓) เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยจิตตสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากจิตตความเพียรสร้างสรรค์)

๔) เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยวิมังสาสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิมังสาสมาธิความเพียรสร้างสรรค์) ประการนั้นแล สวาทของเราเป็นอันมากจึงได้บรรลุที่สุดแห่งอภิญญาและ

^๑ ม.ม. (ไทย) ๑๓/๒๔๗/๒๙๒.

อภิญญาบารมีอยู่ ดังนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสใน สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค^๒ ว่าพระผู้มีพระภาค ผู้ทรงรู้ทรงเห็นเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นทรงบัญญัติอิทธิบาท ๔ ประการนี้และเพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จเพื่อให้ชำนาญในเรื่องความสำเร็จเพื่อพลิกแพลงให้เกิดความสำเร็จ

กล่าวได้ว่า อิทธิบาท ๔ เป็นสิ่งเพิ่มพูนความสำเร็จเพื่อให้ชำนาญเพื่อพลิกแพลง ให้เกิดความสำเร็จเพื่อละกิเลสอันเป็นเครื่องผูกใจ ๔ ประการ นักวิชาการได้ศึกษาและให้ความหมายของอิทธิบาท ๔ ไว้หลากหลายดังนี้

หลักธรรมที่ไม่เคยล้าสมัยหรือหลักธรรมอันเป็นหลักแห่งความสำเร็จหรือทางแห่งความสำเร็จ ๔ ประการ ประกอบด้วย ๑) ฉันทะ เพราะเหตุว่าทรงรักสิ่งที่ทรงทำจึงได้ทำสิ่งที่ทำอยู่ในขณะนี้ ๒) วิริยะ คือความพากเพียร ความพยายามไม่ย่อท้อ ๓) จิตตะ คือความเอาพระทัยจดจ่อในสิ่งที่ทรงทำเพราะฉะนั้นท่านจึงทำได้ ๔) วิมังสา ทำงานแล้วไม่ทิ้ง คอยตรวจสอบ ทบทวน ไตร่ตรอง พิจารณา ดังนั้น หลักความสำเร็จ ปฏิบัติตามหลักธรรม ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการ เรียกว่า อิทธิบาท (ธรรมให้ถึงความสำเร็จ) ซึ่งมี ๔ ข้อ คือ

๑) ฉันทะ : รักงาน (การเห็นคุณค่า ความรัก ความพอใจ) คือ มีใจรัก พอใจจะทำสิ่งนั้น และทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีแห่งกิจหรืองานที่ทำ มีใช้สักว่าทำพอให้เสร็จๆ หรือเพียงเพราะอย่างได้รางวัลหรือผลกำไร

๒) วิริยะ : สู้งาน (ความเพียร เห็นเป็นความท้าทาย ใจสู้ขยัน) คือ พากเพียรทำ ขยัน หมั่น ประคบ หมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็งอดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ท้อถอย ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จ

๓) จิตตะ : ใส่ใจงาน (ความคิด อุทิศตัวต่องาน ใจจดจ่อ จริงจัง) คือ เอาจิตผูกใจใส่ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยใช้ความคิดในเรื่องนั้นทำกิจหรืองานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ

๔) วิมังสา : ทำงานด้วยปัญญา (ไตร่ตรอง พิสูจน์ทดสอบ ตรวจสอบ ปรึษาปรับแก้ไข) ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจสอบหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลยบกพร่องขัดข้องในสิ่งที่ทำนั้นโดยรู้จักทดลอง วางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป^๓

อิทธิบาท คือ ทางที่จะไปสู่ความสำเร็จ ๔ ประการ คือ ๑) ฉันทะ ความพอใจ ๒) วิริยะ ความเพียร ๓) จิตตะ ความเอาใจใส่และ ๔) วิมังสา ไตร่ตรองค้นคว้าในสิ่งถ้าเรารักสิ่งนั้น เอาใจใส่สิ่งนั้นมันก็ก้าวหน้าการคิดการทำการก็ก้าวหน้าต่อไป เพราะเรารักสิ่งนั้น ถ้าไม่รักมันก็ไปไม่ได้^๔ หลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการกระทำกิจการงานหรือการอาชีพ ประการแรก อิทธิบาท แปลว่า ทางแห่งความสำเร็จ กล่าวคือ ข้อปฏิบัติ ให้บรรลุความสำเร็จด้วยดี มีประสิทธิภาพนั่นเอง^๕ นัยแห่งพระสูตร

^๒ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๘๗/๒๑๙.

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ฉบับประมวลธรรม), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๔๙), หน้า ๔๐.

^๔ พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันทะ, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ม.ป.ป.), หน้า ๑๕๐.

^๕ พระราชาญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคลโล), ความสำเร็จ หลักธรรมสู่ความสำเร็จและสันติสุข, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๕), หน้า ๙.

และนัย แห่งพระอภิธรรมจะแสดงหนักไปทางโลกุตตระ ในที่นี้เป็นการแสดงตามนัยแห่งพระสูตร ความหมายของอิทธิบาทมีดังนี้ความพอใจ การทำความพอใจ ความใคร่เพื่อจะทำ ความฉลาด ความพอใจใน ธรรมนี้เรียกว่า ฉันทะ ความปรารถนาความเพียรทางใจ ความขะมักเขม้น ความบากบั่น ความพยายาม ความอดุทธสาหะ ความอดทน ความเข้มแข็ง ความหมั่น ความก้าวไปอย่างไม่ ท้อถอย ความไม่ทอดทิ้ง นี้เรียกว่า จิต ปัญญา กิริยา ที่รู้ชัด ความไม่หลง ความวิจยธรรม สัมมาทิฐิ นี้เรียกว่า วิมังสา^๖ หลักอิทธิบาท ๔ เป็นหลักธรรมที่ทำให้ ประสบความสำเร็จเป็นบันไดแห่งความสุขและความสำเร็จคนเราเมื่อมีความรักความพอใจ ขยันหมั่นเพียรความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอการทำงานย่อมมีประสิทธิภาพและคนทำงานก็ย่อมมีความสุข^๗

สรุปได้ว่า หลักอิทธิบาท ๔ หมายถึง หลักธรรมที่ไม่เคยล้าสมัยหรือหลักธรรมอันเป็นหลักแห่งความสำเร็จหรือทางแห่งความสำเร็จและเพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จเพื่อให้ชำนาญในเรื่องความสำเร็จ เพื่อพลิกแพลงให้เกิดความสำเร็จ

ตารางที่ ๒.๑ สารสำคัญของความหมายของหลักอิทธิบาท ๔

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๘๗/๒๑๙.	อิทธิบาทธรรม ว่าเป็นสิ่งเพิ่มพูนความสำเร็จเพื่อให้ชำนาญเพื่อพลิกแพลงให้เกิดความสำเร็จเพื่อละกิเลสอันเป็นเครื่องผูกใจ ๔ ประการ
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)	หลักความสำเร็จ ปฏิบัติตามหลักธรรม ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการ เรียกว่า อิทธิบาท (ธรรมให้ถึงความสำเร็จ)
พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)	ทางแห่งความสำเร็จ กล่าวคือ ข้อปฏิบัติ ให้บรรลุความสำเร็จด้วยดี มีประสิทธิภาพนั่นเอง
ปัญญา ใช้บางยาง	ทางแห่งความสำเร็จ ให้สามารถปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จตามความประสงค์มี ๔ ประการ
สนอง วรอุไร	หลักธรรมที่ทำให้ ประสบความสำเร็จเป็นบันไดแห่งความสุขและความสำเร็จคนเราเมื่อมีความรักความพอใจ ขยันหมั่นเพียรความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอการทำงานย่อมมีประสิทธิภาพและคนทำงานก็ย่อมมีความสุข

^๖ ปัญญา ใช้บางยาง, ธรรมาธิบายหลักธรรมในพระไตรปิฎก, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ธรรมสภา, ๒๕๔๘), หน้า ๕๐.

^๗ สนอง วรอุไร, ทำชีวิตให้ได้ดีและมีสุข, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อัมรินทร์, ๒๕๕๐), หน้า ๙๗.

๒.๑.๒ องค์ประกอบของอิทธิบาท ๔

๑) ฉันทะ แปลว่า ความพอใจ ได้แก่ ความมีใจรักใคร่สิ่งที่ทำและพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้นอยากทำสิ่งนั้น ๆ ให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นหรือสิ่งนั้นบรรลุจุดหมายง่าย ๆ ว่ารักงานและรักจุดหมายของงาน พุดให้ลึกลงไปในทางธรรมว่า ความรักความใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ของสิ่งนั้น ๆ ของงานนั้น อยากทำให้สำเร็จผลตามจุดหมายที่ดีงามนั้น เมื่อเห็นสิ่งนั้นหรืองานนั้นกำลังเดินหน้าไปสู่จุดหมาย ก็เกิดปีติเป็นความเอิบอิ่มใจ ครั้นสิ่งหรืองานที่ทำนั้นบรรลุจุดหมายก็รับโสมนัสเป็นความฉ่ำชื่นใจที่พร้อมด้วยความรู้สึกโปร่งโล่งผ่องใสเบิกบานแผ่ออกไปเป็นอิสระไร้ขอบเขต ถ้าสามารถปลุกเร้าฉันทะให้เกิดอย่างแรงกล้า เกิดความรักในคุณค่าความดีงาม ความสมบูรณ์ของสิ่งนั้นหรือจุดหมายนั้นอย่างเต็มที่แล้ว คนก็จะทุ่มเทชีวิตและจิตใจอุทิศให้แก่สิ่งนั้นเมื่อรักแท้ก็มอบใจให้อาจถึงขนาดยอมสละชีวิตเพื่อสิ่งนั้นได้ก็ต้องการทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุดให้สำเร็จผลอย่างดีที่สุดของสิ่งนั้นของงานนั้นไม่หวังพะวงกับสิ่งล่อเร้าหรือผลตอบแทนทั้งหลายจิตใจก็มุ่งมั่นแน่วแน่มั่นคงในการดำเนินสู่จุดหมายเดินเรียบสม่ำเสมอ ไม่ชาน ไม่ส่าย ฉันทสมานิจึงเกิดขึ้นโดยนัยนี้และพร้อมกับปธานสังขารคือ ความเพียรสร้างสรรค์ก็ย่อมเกิดควบคู่มาด้วย

๒) วิริยะ แปลว่า ความอาจหาญ แก่กล้า บากบั่น ก้าวไป ใจสู้ ไม่ย่อท้อไม่หวั่นกลัวต่ออุปสรรคและความยากลำบากเมื่อคนรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุถึง ถ้าวิริยะเกิดขึ้นแก่เขาแล้ว แม้ได้ยินว่าจุดหมายนั้นจะลุล่วงได้ยากนักมีอุปสรรคมาก หรืออาจใช้เวลาเท่านั้นปีเท่านั้นเดือนเขาก็ไม่ท้อถอยกลับเห็นเป็นสิ่งที่ท้าทายที่เขาจะเอาชนะให้ได้ทำให้สำเร็จ คนที่มีความเพียรเท่ากับมีแรงหนุนเวลาทำงานหรือปฏิบัติธรรมก็ตามจิตใจจะแน่วแน่มั่นคงพุ่งตรงต่อจุดหมาย สมาธิก็เกิดขึ้นได้เรียกว่าเป็นวิริยะสมาธิ พร้อมทั้งมี ปธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์เข้าประกอบคู่ไปด้วยกัน

๓) จิตตะ แปลว่า ความคิดจดจ่อ หรือเอาใจฝักใฝ่ ได้แก่ ความมีจิตผูกพัน จดจ่อเฝ้าคิดเรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อยไม่ห่างไปไหนถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่งคนผู้นั้นจะไม่สนใจไม่รับรู้เรื่องอื่น ๆ ย่อมนำไปสู่สมาธิเกิดขึ้น จิตจะแน่วแน่แนบสนิทในกิจที่ทำมีกำลังมากเฉพาะสำหรับกิจนั้น เรียกว่าเป็นจิตตะสมาธิ พร้อมกันนั้นก็เกิดปธานสังขาร คือ ความเพียร สร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนไปด้วย

๔) วิมังสา แปลว่า ความสอบสวนไตร่ตรอง ได้แก่ การใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน เกินเลย บกพร่อง หรือขัดข้อง เป็นต้น ในกิจที่ทำ รู้จักทดลองและคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุง ข้อนี้เป็นการใช้ปัญญาชักนำสมาธิ ซึ่งจะเห็นได้ไม่ยาก คนมีวิมังสาเป็นพวกชอบคิด ค้นหาเหตุผลสอบสวนทดลอง เมื่อทำอะไร ก็คิดพิจารณาทดสอบไป ก็คิดว่าผลนี้เกิดจากสาเหตุอะไร ทำไมจึงเป็นอย่างนี้ ผลคราวนี้เกิดจากปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ เหล่านี้เท่านั้น ลองเปลี่ยนองค์ประกอบนั้นแล้ว ไม่เกิดผลอย่างที่คาดหมาย เป็นเพราะอะไร จะแก้ไขที่จุดไหนเป็นเหตุให้จิตแน่วแน่แล่นดิ่งไปกับเรื่องที่พิจารณา ไม่ฟุ้งชานไม่วอกแวก และมีกำลัง เรียกว่าวิมังสาสมาธิ ซึ่งจะมีปธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์เกิดมาด้วย เช่นเดียวกับสมาธิข้อ อื่น ๆ^๔

อิทธิบาท หมายถึง หลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่ง กิจการนั้น ๆ ที่เรียกว่า อิทธิบาท (ธรรมให้ถึงความสำเร็จ) ซึ่งมี ๔ ข้อ คือ

^๔ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๘๔๒-๘๔๔.

๑) ฉันทะ มีใจรัก คือพอใจจะทำสิ่งนั้นและทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จ
 อย่างดีแห่งกิจการหรืองานที่ทำ มิใช่สักว่าทำพอให้เสร็จ ๆ หรือเพียงเพราะอยากได้รางวัลหรือผลกำไร

๒) วิริยะ พากเพียรทำ คือ ขยันหมั่นประกอบหมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม
 เข้ม แข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดลอย

๓) จิตตะ เอาจิตฝึกฝน คือตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด ไม่ปล่อยใจให้
 ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอย

๔) วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจตราหา เหตุผล
 และตรวจสอบข้อที่ยังหย่อนเกินเลยบกพร่อง ขัดข้อง เป็นต้น ในสิ่งที่ทำนั้นโดยรู้จักทดลอง
 วางแผน วัตถุประสงค์แก้ไขปรับปรุง^๙

จากการทบทวนเอกสารปรากฏว่า มีนักวิชาการอธิบายถึงอิทธิบาท ๔ ที่ปรากฏใน
 พระไตรปิฎกไว้หลายท่าน ดังนี้

ในพระพุทธศาสนานั้น สมาธิที่เกิดจากฉันทะและความเพียรที่มุ่งมั่นเจริญอิทธิบาท
 ประกอบด้วย วิริยสมาธิปานสังขาร หมายถึง สมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์เจริญ
 อิทธิบาทประกอบด้วย จิตตสมาธิปานสังขาร หมายถึง สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียร
 สร้างสรรค์เจริญอิทธิบาทประกอบด้วย วิมังสาสมาธิปานสังขาร หมายถึง สมาธิที่เกิดจากวิมังสา และ
 ความเพียรสร้างสรรค์ เพราะฉะนั้น อิทธิบาท ๔ มีองค์ประกอบ ดังนี้^{๑๐} ฉันทสมาธิ หมายถึง สมาธิที่
 เกิดจากฉันทะ วิริยะ หมายถึง การปรารถนาความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ จิตตะ หมายถึง มโน มานัส
 มโนวิญญูณธาตุที่สมกัน ความบากบั่น ความตั้งหน้า ความพยายาม ความอดุสสาหะ ความ ทนทาน
 ความเข้มแข็ง ความก้าวไปอย่างไม่ทอดลอยความไม่ทอดทิ้งธุระ ความประคับประคองธุระไว้ด้วยดีวิริยะ
 วิริยอินทรีย์วิริยะผละสัมมาวายามะ วิมังสา หมายถึง ปัญญา กิริยาที่ รู้ชัด ความไม่หลง
 ความวิจยธรรม สัมมาทิฏฐิสมาธิหมายถึง ความตั้งอยู่แห่งจิตความดำรงอยู่แห่งจิตความไม่ส่ายไป
 แห่งจิต ความไม่ฟุ้งซ่านแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบ สัมมาสมาธิ (สภาวะที่จิตมีอารมณ์
 เดียว)

นอกจากนี้ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตรัสถึง อิทธิบาท ซึ่งได้ทรงแสดงพระธรรม เทศนา
 ที่ปรากฏในพระอภิธรรมปิฎก ดังนี้ อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ภิกษุในธรรมวินัยนี้^{๑๑}

๑) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิและปานสังขาร

๒) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิและปานสังขาร

๓) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิและปานสังขาร

๔) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิและปานสังขาร

หลักธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติบรรลุถึงความสำเร็จทั้งในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงานต้อง
 ประกอบด้วยคุณสมบัติตามหลักอิทธิบาททั้ง ๔ ประการ ซึ่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์
 ได้ทรงปฏิบัติมาด้วยพระองค์เองและได้ทรงตรัสสั่งสอนให้พุทธบริษัทได้รู้และปฏิบัติตามจนเป็นที่

^๙ แสงอรุณ โปรงธุระ, พุทธศาสน์, (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการ สถาบัน
 ราชภัฏธนบุรี, ๒๕๓๙), หน้า ๒๒๘-๒๒๙.

^{๑๐} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๒๔๗/๒๕๒.

^{๑๑} อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๔๓๑-๔๖๕/๓๕๒-๓๕๗.

ประจักษ์ชัดแจ้งและเห็นจริงตามคำสั่งสอนของพระองค์ เพราะฉะนั้นที่มาและความหมายของหลัก
อิทธิบาทจึงมีปรากฏตามในพุทธพจน์ดังนี้ อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ภิกษุในธรรมวินัยนี้

๑. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิและปรานสัจจาร
๒. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิและปรานสัจจาร
๓. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิและปรานสัจจาร
๔. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิและปรานสัจจาร^{๑๒}

ในมหาปริณิพพานสูตร พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงอานุภาพของอิทธิบาทธรรม ประการ
ไว้ว่า อานนทกรุงราชคฤห์นารีนรมย์ ภูเขาศิขณภูฏนารีนรม อิทธิบาทธรรม ผู้ใดผู้หนึ่งเจริญทำให้มาก
แล้วทำให้เป็นดุจยานแล้ว ซึ่งทำให้เป็นที่ตั้งแล้วให้ตั้งมั่นแล้วสั่งสมแล้วปรารภดีผู้นั้นเมื่อมุ่งหวังพึงดำรง
อยู่ได้หนึ่งกัลป์หรือเกินกว่าหนึ่งกัลป์ อิทธิบาทธรรม ตถาคตเจริญทำให้มากแล้วทำให้เป็นดุจยานแล้ว
ทำให้เป็นที่ตั้งแล้ว ให้ตั้งมั่นแล้วสั่งสมแล้วปรารภดีแล้ว ตถาคตเมื่อมุ่งหวังพึงดำรงอยู่ได้หนึ่ง กัลป์หรือ
เกินกว่าหนึ่งกัลป์^{๑๓}

ในชนวนสกุสูตร สนั่นกุมารพรหม ได้แสดงการเจริญอิทธิบาทธรรม ประการ โดยพวก
เทพชั้นดาวดึงส์ได้กล่าวว่า พระผู้มีพระภาคผู้ทรงรู้ทรงเห็น เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์
นั้น ทรงบัญญัติอิทธิบาทธรรม ประการนี้ แม้ที่ทรงบัญญัติไว้อย่างดี ก็เพียงเพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จ
เพื่อให้ชำนาญในเรื่องความสำเร็จเพื่อพลิกแพลงให้เกิดความสำเร็จภิกษุในธรรมวินัยนี้

๑. เจริญอิทธิบาท คือฉันทสมาธิปรานสัจจาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะและความเพียร
สร้างสรรค์)
๒. เจริญอิทธิบาท คือวิริยสมาธิปรานสัจจาร (สมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียร
สร้างสรรค์)^{๑๔}
๓. เจริญอิทธิบาท คือจิตตสมาธิปรานสัจจาร (สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียร
สร้างสรรค์)
๔. เจริญอิทธิบาท คือวิมังสาสมาธิปรานสัจจาร (สมาธิที่เกิดจากวิมังสาและความเพียร
สร้างสรรค์)

โดยเนื้อความในชนวนสกุสูตร ดังที่ได้กล่าวมานี้ จะแสดงถึงอานิสงส์ของการเจริญ
อิทธิบาทธรรมเพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จ เพื่อเพิ่มพูนความชำนาญซึ่งก่อให้เกิดความสำเร็จตลอดทั้งการ
ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามสมประสงค์ ^{๑๕}

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของอิทธิบาทธรรม คือ สมาธิที่เกิดจากฉันทะ การปรารภความ
เพียรทางใจ สัมมาวายามะ มโน มานัส มโนวิญญูณธาตุที่สมกัน ความบากบั่น ความตั้งหน้า ความ
พยายาม ความอดสาหะ ความ ทนทาน ความเข้มแข็ง ความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอยความไม่ทอดทิ้งธุระ
ความประคับประคองธุระไว้ด้วยตีวิริยะ วิริยอินทรีย์วิริยะพละสัมมาวายามะ ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความ

^{๑๒} อภ.วิ. (ไทย) ๓๕/๔๓๑/๓๔๒.

^{๑๓} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๗๙/๑๒๗.

^{๑๔} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๘๗/๒๑๘.

^{๑๕} อภ.วิ. (ไทย) ๓๕/๔๓๒/๓๔๒.

ไม่หลง ความวิจิตรธรรม ความตั้งอยู่แห่งจิตความดำรงอยู่แห่งจิตความไม่ส่ายไป แห่งจิต ความไม่ฟุ้งซ่าน แห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบ สัมมาสมาธิ (สภาวะที่จิตมีอารมณ์ เดียว)

๒.๑.๓ ความหมายขององค์ประกอบของอิทธิบาท ๔

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น กล่าวได้ว่า หลักอิทธิบาท ๔ มีองค์ประกอบ ๔ ประการ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) ฉันทะ

นักวิชาการได้อธิบายถึงความหมายของฉันทะไว้ดังนี้

ในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวถึง การเจริญ อิทธิบาท ที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิ เป็นไฉน ความพอใจ การทำความพอใจความเป็นผู้ประสงค์จะทำความฉลาด ความพอใจใน ธรรม นี้เรียกว่า ฉันทะ ภิกษุเป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว เข้าไปถึงแล้วด้วยดีเข้ามาถึงแล้ว เข้ามาถึงแล้วด้วยดีเข้าถึง แล้วเข้าถึงแล้วด้วยดี ประกอบแล้วด้วยฉันทสมาธิและประธานสังฆาร^{๑๖} ด้วยประการฉะนี้เพราะฉะนั้นจึง เรียกว่า ประกอบด้วยฉันทสมาธิประธานสังฆาร^{๑๖} ความพอใจ ได้แก่ ความ มีใจรักใคร่สิ่งที่ทำ และพอใจใฝ่รักในจุดหมาย ของสิ่งที่ทำนั้นนอยากทำสิ่งนั้น ๆ ให้สำเร็จ อยากรักษา นั้นหรือสิ่งนั้นบรรลุปุตุ่ง่ายๆว่ารักงานและรัก จุดหมายของงาน พุติให้ลึกลงไปในทางธรรมว่าความรัก ความใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงามเต็มเปี่ยม สมบูรณ์ของสิ่งนั้น ๆ ของงานนั้น อยากรักษาให้สำเร็จผล ตามจุดหมายที่ดีงามนั้นเมื่อเห็นสิ่งนั้นหรืองาน นั้นกำลังเดินทางไปสู่จุดหมาย^{๑๗} และพอใจจะทำสิ่งนั้น และทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จ อย่างดีแห่งกิจการหรืองานที่ทำ มิใช่สักว่าทำพอให้เสร็จๆ หรือเพียงเพราะอยากได้รางวัลหรือผลกำไร^{๑๘}

สรุปได้ว่า ฉันทะ คือ ความพอใจ ได้แก่ ความมีใจรักใคร่สิ่งที่ทำ และพอใจใฝ่รักในจุดหมาย ของสิ่งที่ทำนั้นนอยากทำสิ่งนั้น ๆ ให้สำเร็จพอใจจะทำสิ่งนั้นและทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็น ผลสำเร็จ อย่างดีแห่งกิจการหรืองานที่ทำ มิใช่สักว่าทำพอให้เสร็จๆ หรือเพียงเพราะอยากได้รางวัล หรือผลกำไร

๒) วิริยะ นักวิชาการได้อธิบายถึงความหมายของวิริยะไว้ดังนี้

วิริยะ คือ ความอาจหาญ แกล้วกล้า บากบั่น ก้าวไป ใจสู้ ไม่ย่อท้อไม่หวั่นกลัวต่ออุปสรรค และความยากลำบากเมื่อคนรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุถึง ถ้าวิริยะเกิดขึ้นแก่เขาแล้ว แม้ได้ยิน ว่าจุดหมายนั้นจะลุล่วงได้ยากนักมีอุปสรรคมาก หรืออาจใช้เวลาเท่านั้นปีเท่านั้นเดือนเขาก็ไม่ท้อถอยกลับ เห็นเป็นสิ่งที่ท้าทายที่เขาจะเอาชนะให้ได้ทำให้สำเร็จ คนที่มีความเพียรเท่ากับมีแรงหนุนเวลาทำงานหรือ ปฏิบัติธรรมก็ตามจิตใจจะแน่วแน่มั่นคงพุ่งตรงต่อจุดหมาย สมาธิก็เกิดขึ้นได้เรียกว่าเป็นวิริยะสมาธิ พร้อมทั้งมี ประธานสังฆาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์เข้าประกอบคู่ไปด้วยกัน^{๑๙} ขยันหมั่นประกอบหมั่น

^{๑๖} อภ.วิ. (ไทย) ๓๕/๔๓๒/๓๔๒.

^{๑๗} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๘๔๒-๘๔๔.

^{๑๘} แสงอรุณ โปรงธุระ, พุทธศาสน์, (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการ สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๓๙), หน้า ๒๒๘-๒๒๙.

^{๑๙} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๘๔๒-๘๔๔.

กระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้ม แข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ท้อถอย^{๒๐} ความเพียรพยายามในการทำงานนั้น คือเมื่อตนมีฉันทะที่จะทำงานใดแล้ว ก็ลงมือทำและตามธรรมดาการทำงานนั้น เราจะต้องประสบกับสิ่งที่ไม่พอใจหลายอย่าง เช่น ความเหน็ดเหนื่อยความร้อน ความหนาว ความหิว กระจาย ความง่วง และบางอย่างก็ขาดความเพลิดเพลินเจริญใจ วิธีทางของการทำงานเป็นอย่างนี้ จะต่างกันบ้างก็แต่จะมากหรือน้อยเท่านั้น^{๒๑}

สรุปได้ว่า วิริยะ คือ ความเพียร ได้แก่ ความเอาใจใส่แก่ความอดทนแก่ล้าวกลับบากบั่นก้าวไปใจสู้ไม่ย่อท้อไม่หวั่นกลัวต่ออุปสรรคและความยากลำบาก เมื่อคนรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุถึงถ้าวิริยะเกิดขึ้นแก่เขาแล้ว แม้ได้ยิวว่าจุดหมายนั้นจะลุล่วงได้ยากนับมีอุปสรรคมาก

๓) จิตตะ นักวิชาการได้อธิบายถึงความหมายของจิตตะไว้ดังนี้

จิตตะ คือ ความใส่ใจกับงานที่ทำ ผักใฝ่กับธุรกิจของตนตรงกันข้ามกับการทอดธุระ และความปล่อยปละละเลยจิตตะ เป็นปัจจัยสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับคนทำงานทุกตำแหน่งหน้าที่ ขอให้นึกถึงลักษณะของคนที่มีจิตตะนี้ก่อนว่า จะเป็นคนทำให้งานเสียหายได้อย่างไร^{๒๒} ความคิดจดจ่อ หรือเอาใจใส่ใฝ่ ได้แก่ ความมีจิตผูกพัน จดจ่อเฝ้าคิด เรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อยไม่ห่างไปไหนถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรืองานอย่างใดอย่างหนึ่งคนผู้นั้นจะไม่สนใจไม่รับรู้เรื่องอื่น ๆ^{๒๓} เอาจิตใฝ่ใฝ่ คือตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด ไม่ปล่อยใจให้ ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย^{๒๔}

สรุปได้ว่า จิตตะ คือ ความเอาใจใส่กับงานที่ตนทำ พุดง่าย ๆ คือหมั่นตรวจตราดูแล เอาใจจ่อไว้กับงานของตนความมีจิตผูกพัน จดจ่อเฝ้าคิด เรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อยไม่ห่างไปไหนถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่งคนผู้นั้นจะไม่สนใจไม่รับรู้เรื่องอื่น ๆ

๔) วิมังสา นักวิชาการได้อธิบายความหมายของวิมังสาไว้ดังนี้

วิมังสา คือ การทำงานด้วยปัญญา ไตร่ตรอง พิสูจน์ทดสอบ ตรวจตรา ปรับปรุงแก้ไข ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลยบกพร่องขัดข้องในสิ่งที่ทำนั้นโดยรู้จักทดลอง วางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป การใช้ปัญญาประกอบการทำงาน ปัญญาที่ว่านี้ก็ได้แก่ วิชาความรู้ และความรู้สำคัญที่จะนำออกใช้ก็คือความรู้เรื่องงานที่ตนทำนั่นเอง เริ่มแต่รู้จักงานที่ทำว่าเราทำอะไร มีขอบเขตแค่ไหนรู้จักผลได้ผลเสียของงาน รู้จักวิธีทำงานให้ได้ผลดี วิธีทุ่มแรงทุ่มเวลาและ

^{๒๐} แสงอรุณ โปรงธุระ, พุทธศาสน์, (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการสถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๓๙), หน้า ๒๒๘-๒๒๙.

^{๒๑} กรมการศาสนา, พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง พระอภิธรรมปิฎก เล่มที่ ๓๕, พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๒๑), หน้า ๒๙๔.

^{๒๒} กรมการศาสนา, พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง พระอภิธรรมปิฎก เล่มที่ ๓๕, พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๒๑), หน้า ๒๙๔-๕.

^{๒๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๘๔๒-๘๔๔.

^{๒๔} แสงอรุณ โปรงธุระ, พุทธศาสน์, (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการสถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๓๙), หน้า ๒๒๘-๒๒๙.

เพิ่มผลงาน การใช้ปัญญาพิจารณางานของตนและ ความสอบสวนไตร่ตรอง ได้แก่การใช้ปัญญาพิจารณา หมั่นใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลยบกพร่องหรือขัดข้อง เป็นต้นในกิจที่ทำ รู้จักทดลองและคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุง ข้อนี้เป็นการใช้ปัญญาชักนำสมาธิซึ่งจะเห็นได้ไม่ยากคนมีวิมังสาชอบคิดค้นหาเหตุผล ชอบสอบสวนทดลอง เมื่อทำอะไรก็คิดพิจารณาทดสอบไป^{๒๕} ความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ให้ลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไปตลอดเวลา คำนี้รวมความหมายของคำว่าปัญญาไว้อย่างเต็มที่^{๒๖}

สรุปได้ว่า วิมังสา คือ การใช้ปัญญา พิจารณา หมั่นใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลยบกพร่องหรือขัดข้อง เป็นต้น ในกิจที่ทำ รู้จักทดลองและคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุงและใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลยบกพร่องขัดข้องในสิ่งที่ทำนั้นโดยรู้จักทดลอง วางแผน วัตถุประสงค์ วิเคราะห์วิธีแก้ไขปรับปรุง

^{๒๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๘๔๒-๘๔๔.

^{๒๖} พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันทะ, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ม.ป.ป.), หน้า ๑๕๐.

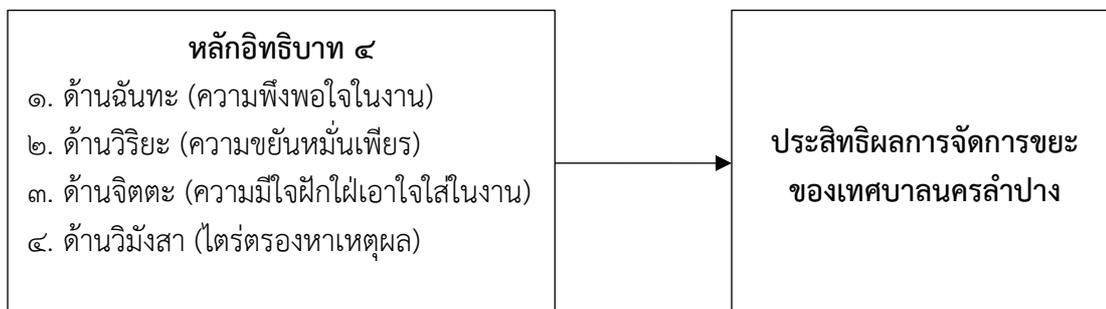
ตารางที่ ๒.๒ สารสำคัญความหมายขององค์ประกอบของหลักอิทธิบาท ๔

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	ฉันทะ แปลว่า ความพอใจ ได้แก่ ความมีใจรักใคร่สิ่งที่ทำให้ วิริยะ แปลว่า ความเอาใจหาญ แก่ล้าวกล้า บากบั่น ก้าว ไป ใจสู้ ไม่ย่อท้อไม่หวั่นกลัวต่อ อุปสรรค จิตตะ แปลว่า ความคิดจดจ่อ หรือเอาใจฝึกฝน ได้แก่ ความมี จิตผูกพัน วิมังสา แปลว่า ความสอบสวนไตร่ตรอง ได้แก่ การใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญ ตรวจตรา หาเหตุผล สอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจตราหา เหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่ง หย่อนเกินเลยบกพร่อง
ม.ม. (ไทย) ๑๓/๒๔๗/๒๕๒.	ฉันทะและความเพียรที่มุ่งมั่นเจริญอิทธิบาทธรรม วิริย สมาธิปธานสังขาร หมายถึง สมาธิที่เกิดจากวิริยะและ ความเพียรสร้างสรรค์เจริญ อิทธิบาทประกอบด้วย จิตตสมาธิปธานสังขาร หมายถึง สมาธิที่เกิดจากจิตตะ และความเพียร สร้างสรรค์เจริญอิทธิบาท
ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๗๙/๑๒๗.	ฉันทสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะและ ความเพียร สร้างสรรค์) วิริยสมาธิปธานสังขาร (สมาธิ ที่เกิดจากวิริยะและความเพียร สร้างสรรค์) จิตตสมาธิ ปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียร สร้างสรรค์) วิมังสาสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจาก วิมังสาและความเพียร สร้างสรรค์)
อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๔๓๒/๓๔๒.	ความพอใจ การทำความพอใจความเป็นผู้ประสงค์จะ ทำความฉลาด
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	ความพอใจ ได้แก่ ความมีใจรักใคร่สิ่งที่ทำ และพอใจ ใฝ่รักในจุดหมาย ของสิ่งที่ทำนั้นอยากทำสิ่งนั้น ๆ ให้ สำเร็จ
แสงอรุณ โปร่งธูระ	พอใจจะทำสิ่งนั้นและทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็น ผลสำเร็จ อย่างดีแห่งกิจการหรืองานที่ทำ มิใช่สักว่าทำ พอให้เสร็จๆ หรือเพียงเพราะอยากได้รางวัลหรือผล กำไร

ตารางที่ ๒.๒ สารสำคัญความหมายขององค์ประกอบของหลักอิทธิบาท ๔ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	ความอาจหาญ แก้วกล้า บากบั่น ก้าวไป ใจสู้ ไม่ย่อ ท้อไม่หวั่นกลัวต่อ อุปสรรคและความยากลำบากเมื่อ คนรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุถึง
แสงอรุณ โปร่งธวัช	ขยันหมั่นประกอบหมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความ พยายาม เข้ม แข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ ท้อถอย
กรมการศาสนา	ความเพียรพยายามในการทำงานนั้น คือเมื่อตนมี ฉันทะที่จะทำงานใดแล้ว ก็ลงมือทำและตามธรรมดา การทำงานนั้น
กรมการศาสนา	ความใส่ใจกับงานที่ทำ ฝึกฝนกับธุรกิจของตนตรงกัน ข้ามกับการทอดธุระ และความปล่อยปละละเลยจิตตะ
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	ความคิดจดจ่อ หรือเอาใจฝึกฝน ได้แก่ ความมีจิต ผูกพัน จดจ่อเฝ้าคิด เรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้น
กรมการศาสนา	เอาจิตฝึกฝน คือตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วย ความคิด ไม่ปล่อยใจให้ ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอย
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	การใช้ปัญญาพิจารณางานของตนและ ความสอบสวน ไตร่ตรอง ได้แก่การใช้ปัญญาพิจารณา หมั่นใคร่ครวญ ตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลย บกพร่องหรือขัดข้องเป็นต้นในกิจที่ทำ รู้จักทดลองและ คิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุง
พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)	ความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับ เรื่องนั้น ๆ ให้ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไปตลอดเวลา

จากการทบทวนหลักอิทธิบาท ๔ ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบของหลักอิทธิบาท ๔ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มีดังนี้ ๑) ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน) ๒) ด้านวิริยะ (ความขยันหมั่นเพียร) ๓) ด้านจิตตะ (ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน) ๔) ด้านวิมังสา (ไตร่ตรองหาเหตุผล)

แผนภาพที่ ๒.๑ องค์ประกอบของหลักอิทธิบาท ๔

ที่มา : สังเคราะห์จากการค้นคว้าหลักพุทธธรรมในพระไตรปิฎก คือ คัมภีร์พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ (ภาษาไทย) เล่ม ๑๓ ข้อ ๒๔๗ หน้า ๒๙๒. และขยายความโดย พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ฉบับประมวลธรรม), (๒๕๕๙)

๒.๑.๔ สรุปตัวแปรหลักอิทธิบาท ๔

๑) **ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน)** คือ มีความพอใจที่จะทำงานให้ได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ มีความกระตือรือร้นในการทำงานคือความสำเร็จและมีใจรักในงาน พัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่งเพื่อให้การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีประสิทธิภาพ

๒) **ด้านวิริยะ (ความขยันหมั่นเพียร)** คือ การปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และปฏิบัติงานเสร็จทันตามกำหนดการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) **ด้านจิตตะ (ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน)** คือ การวิเคราะห์โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง อย่างรอบคอบก่อนที่จะกำหนดเพื่อนำไปปฏิบัติปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจเพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและมีการคิดค้นหาวิธีการป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางในอนาคต

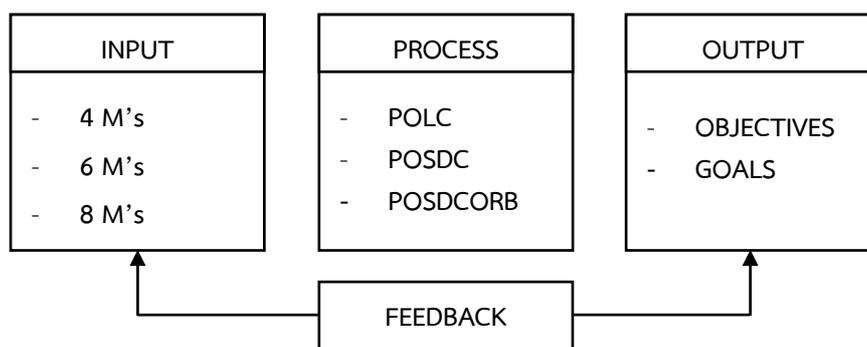
๔) **ด้านวิมังสา (ไตร่ตรองหาเหตุผล)** คือ พิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยทุกครั้งเพื่อเป็นแนวครั้งต่อไป ตรวจสอบ/ทดสอบคุณภาพและประสิทธิผลที่ได้รับและวัดผล ประเมินผล การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร เพื่อสนับสนุนการศึกษา เรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” ผู้วิจัยพบทวนไว้ ดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายของการบริหารจัดการองค์กร

“การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) มีความหมายแตกต่างกันเล็กน้อย โดยการบริหารจะสนใจและสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายไปลงมือปฏิบัติ นักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่าการบริหารใช้ในภาครัฐ ส่วนการจัดการใช้ในภาคเอกชน^{๒๗} กระบวนการจัดการเป็นกระบวนการดำเนินงานจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนตามลำดับ เป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไรที่ไหน เมื่อใด โดยใคร นอกจากจะเป็นการลดความไม่แน่นอนแล้ว ยังทำให้สมาชิกในองค์กรมีความมั่นใจในการทำงานทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ การจัดลำดับการทำงานที่ดีไม่ควรมึลักษณะตายตัวต้องยืดหยุ่น ได้ตามสถานการณ์อาจมีการปรับปรุงแก้ไข หรือปรับเปลี่ยนลำดับการทำงานได้เสมอส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิผลมากขึ้นด้วย^{๒๘} การบริหาร (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูงโดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำนิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือใช้ในหน่วยงานราชการ และคำว่า “ผู้บริหาร” จะหมายถึง ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐ หรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไร ส่วนการจัดการ จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” จะหมายถึงบุคคลในองค์กรซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร^{๒๙} กระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหาร คือ

แผนภาพที่ ๒.๒ องค์ประกอบของกระบวนการจัดการ

ที่มา : ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ

^{๒๗} สุรัสวดี ราชกุลชัย, การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จามจุรี, ๒๕๔๓), หน้า ๓.

^{๒๘} สร้อยตระกูล (ตวยานนท์) อรรถมานะ, พฤติกรรมองค์กรทฤษฎีและการประยุกต์, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๔๒๑.

^{๒๙} ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, องค์กรและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร :ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๑๘-๑๙.

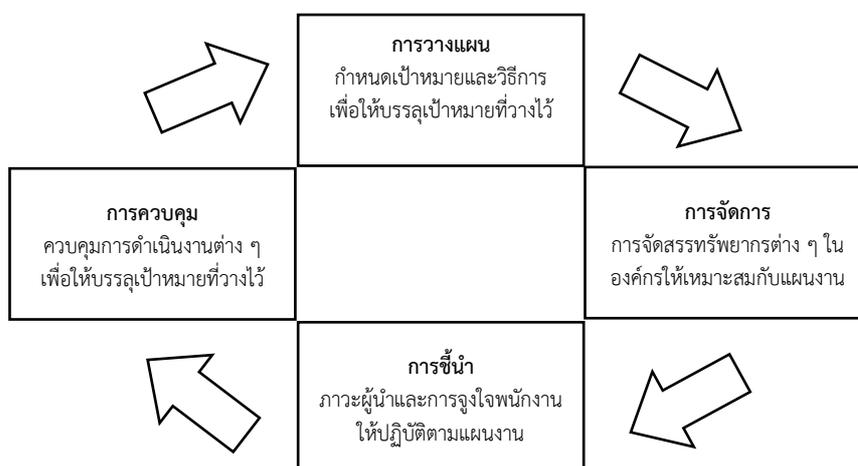
INPUT คือ ทรัพยากรทางการบริหาร (Management resources) อันได้แก่ 4 M's ประกอบด้วยดังนี้คือ คน (Man), เงิน (Money), วัสดุดิบ (Material) และวิธีการ/การจัดการ (Method/Management) ถูกนำเข้าไปในระบบเพื่อการประมวลผลหรือการบริการที่เติบโตและพัฒนา ก้าวหน้าไปพร้อมกับอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการที่เติบโตขึ้นไปอย่างรวดเร็วทำให้ทรัพยากรเพียง ๔ ประการเริ่มไม่เพียงพอสำหรับเป้าหมาย จึงได้เพิ่มขึ้นอีก 2 M's เป็น 6 M's ได้แก่ เครื่องจักรกล (Machine) และการตลาด (Market) ในขณะเดียวกันการทำงานที่มองเห็นถึงความสำคัญหรือคุณค่าของจิตใจของผู้ปฏิบัติงานที่มากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของคนงานมากขึ้น จึงเพิ่มขวัญกำลังใจ (Morale) เข้าไปเป็น 7 M's และเมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ระบบการสื่อสารไร้พรมแดนที่ติดต่อเชื่อมโยงกันเป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั่วโลกทำให้การติดต่อสื่อสารรวดเร็วใครไม่รู้หรือไม่มีข้อมูลย่อมเสียเปรียบในเชิงธุรกิจจึงได้เพิ่ม ข้อมูลข่าวสาร (Message) เข้าไปในทรัพยากรกระบวนการผลิต รวมเป็น 8 M's ซึ่งเป็นทรัพยากรเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ ไม่สิ้นสุดตราบเท่าที่ระบบอุตสาหกรรมผลิตการจัดจำหน่ายและการบริการยังคงพัฒนาและก้าวไปไม่หยุดยั้ง

PROCESS คือ หน้าที่หรือกิจกรรมขั้นพื้นฐานที่ผู้บริหารต้องกระทำ ในปัจจุบันมีหน้าที่ ๔ ประการ ได้แก่ POLC การวางแผน (Planning), การจัดองค์กร (Organizing), การชี้นำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งมีพัฒนาการของแนวคิดมาตั้งแต่สมัยของฟายอล (Fayol) ปี 1916 ที่เห็นว่าหน้าที่การจัดการ ประกอบด้วย POCCC ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์กร (Organizing), การสั่งการ (Commanding), การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling) ต่อมาในปี 1937 กุลิกและเออร์วิค (Gulick and Urwick) เห็นว่ากระบวนการจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning), การจัดองค์กร (Organizing), การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing), การอำนวยการ (Directing), การประสานงาน (Coordinating), การรายงานผล (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ซึ่งนิยมเรียกว่า POCDORB ครั้งเมื่อเข้าปี 1972 คูนต์ซ์ (Koontz) มีความคิดเห็นเห็นว่าหน้าที่ทางการจัดการ คือ POSDC ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์กร (Organizing), การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing), การอำนวยการ (Directing), และการควบคุม (Controlling) ซึ่งเป็นแนวคิดของเขาเปลี่ยนแปลงไปชัดเจน โดยในปี 1988 คูนต์ซ์และเวียห์ริช (Koontz and Weihrich) เขียนตำราใช้ชื่อว่า Management ร่วมกันและเปลี่ยนหน้าที่ทางการจัดการ จากตัว D (Directing) เป็น L (Leading) พัฒนาด้านแนวคิดดังกล่าวยังคงก้าวต่อไปไม่หยุดยั้งบางทีในยุคหน้าเราอาจเห็นหน้าที่การจัดการที่เหลืออักษรเพียงตัวเดียว หรือสองตัวเท่านั้นก็เป็นได้ดังนั้นอาจสรุปหน้าที่หรือกิจกรรมขั้นพื้นฐานทางการจัดการได้ว่าเป็น เครื่องมือที่ใช้กระบวนการ (Process) แปรรูปทรัพยากรที่นำเข้าไปเป็นผลผลิตตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

OUTPUT คือ เป้าหมาย (Goals) หรือ วัตถุประสงค์ (Objectives) ขององค์กรที่นำออกมาจากกระบวนการแปรรูปในขั้นตอนที่สองเป้าหมายขององค์กรสามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทด้วยกัน คือ องค์กรที่มีเป้าหมายที่มุ่งแสวงหากำไร (Profit) และองค์กรมีเป้าหมายไม่มุ่งแสวงหากำไร (Non-profit) หรืออาจแบ่งเป็นองค์กรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตสินค้ากับองค์กรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการ (Services) ก็ได้

การจัดการเป็นกระบวนการในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยการดำเนินการที่หลัก ๔ ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กร การขึ้นนำและการควบคุมองค์กร^{๓๐} การจัดการ (Management) ยังเป็นกระบวนการที่ทำให้งานกิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยคนและทรัพยากรขององค์กร ซึ่งตามความหมายนี้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ได้แก่ กระบวนการ (process) ประสิทธิภาพ (efficiency) และประสิทธิผล (effectiveness) ขบวนการ (process) ในความหมายของการจัดการนี้หมายถึงหน้าที่ต่าง ๆ ด้านการจัดการ ได้แก่ การวางแผนการจัดการ การขึ้นนำองค์กร และการควบคุม^{๓๑}

การทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทางการจัดการ ซึ่งรวมถึงกิจกรรม ๔ ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กร การขึ้นนำและการควบคุมองค์กร นอกจากกิจกรรมการจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การตัดสินใจในการบริหารจัดการ การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การบริหารกลุ่ม และการจัดการในสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ

แผนภาพที่ ๒.๓ องค์ประกอบของกิจกรรมหลักในการจัดการ

ที่มา : ดาร์ฟ (Dalf, 2006)

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการองค์กร หมายถึง กระบวนการทำงานในการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรและทรัพยากรในองค์กร เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กร หลักในการบริหารนั้นขึ้นกับองค์กรว่าจะเลือกใช้การจัดการรูปแบบใด ซึ่งมีปัจจัยหลายด้าน ทั้งสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์กรและปัจจัยภายในองค์กร

^{๓๐} สาคร สุขศรีวงศ์, การจัดการ : จากมุมมองนักบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จีพีไอเออร์พรินท์, ๒๕๕๐), หน้า ๒๕.

^{๓๑} Robbins, S.P. & DeCenzo, Management, (New York: Prentice-Hill, 2005), p. 34.

ตารางที่ ๒.๓ สารสำคัญความหมายของการบริหารจัดการองค์กร

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สุรัสวดี ราชกุลชัย	การบริหารจะสนใจและสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายไปลงมือปฏิบัติ นักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่าการบริหารใช้ในภาครัฐ ส่วนการจัดการใช้ในภาคเอกชนอย่างไรก็ดี ในตำราหรือหนังสือส่วนใหญ่ทั้ง ๒ คำนี้มีความหมายไม่แตกต่างกัน
สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ	กระบวนการจัดการเป็นกระบวนการดำเนินงานจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนตามลำดับ เป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไรที่ไหน เมื่อใด โดยใคร นอกจากนี้จะเป็นการลดความไม่แน่นอนแล้ว ยังทำให้สมาชิกในองค์กรมีความมั่นใจในการทำงานทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ
ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ	การบริหาร (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูงโดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำนิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือใช้ในหน่วยงานราชการ
สาคร สุขศรีวงศ์	การจัดการเป็นกระบวนการในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยการทำหน้าที่หลัก ๔ ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กร การขึ้นนำและการควบคุมองค์กร
Robbins, S.P. & DeCenzo	การจัดการ (Management) ยังเป็นกระบวนการที่ทำให้งานกิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยคนและทรัพยากรขององค์กร ซึ่งตามความหมายนี้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ได้แก่ กระบวนการ (process) ประสิทธิภาพ (efficiency) และ ประสึ ทิ ธิ ผล (effectiveness) ขบวนการ (process) ในความหมายของการจัดการนี้หมายถึงหน้าที่ต่าง ๆ ด้านการจัดการ ได้แก่ การวางแผนการจ้ดองค์การ การโน้มนำองค์การ และการควบคุม

๒.๒.๒ กระบวนการบริหารจัดการ

กระบวนการบริหารจัดการ ปรับปรุงมาจากกระบวนการจัดการของ อองรี ฟาโยล (Henri Fayol) เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการโดยมีหลัก ๗ ประการ เรียกอ่อ ๆ ว่า “POSDCORB”^{๓๒} ดังต่อไปนี้

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือการกำหนดการไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไรในการบริหารงานใด ๆ ก็ตามผู้บริหารจะต้องรู้จักวางแผน เพราะการวางแผนเป็นหลักการทำงานสำคัญมูลฐานของกระบวนการบริหาร ผู้บริหารจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า แผนงานเป็นหลักและเป็นรากฐานของการปฏิบัติงานทั้งปวงถ้าปราศจากแผนงานแล้วเป็นการยากที่ผู้บริหารจะทำงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้น การวางแผนในการบริหารนั้นอาจจัดเป็นแผนระยะสั้น หรือแผนระยะยาวก็ได้ รูปแบบของแผนงานควรประกอบด้วยวัตถุประสงค์นโยบาย แนวปฏิบัติและมาตรฐานของงาน ในการวางแผนนั้น ผู้บริหารจะต้อง คำนึงอยู่เสมอว่า จะทำอะไร ทำอย่างไร ใช้งบประมาณเท่าไร มอบหมายให้ใครทำและจะกระทำเมื่อไร นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงสภาพภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ ระบบของสังคม พฤติกรรมของบุคคลตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นที่ยึดถือของบุคคลในกลุ่มนั้น ๆ ด้วย

๒. การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การจัดองค์กรหรือหน่วยงาน โดยการจัดแบ่งงานขององค์กรหรือของหน่วยงานเป็นหน่วยงานย่อย พร้อมทั้งวัตถุประสงค์กำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงาน ตลอดจนกำหนดงานควบคุมและบังคับบัญชาในลักษณะหน่วยงานหลัก หน่วยงานที่ปรึกษา และหน่วยงานช่วย พร้อมทั้งกำหนดช่วงการบังคับบัญชาไว้ด้วย ซึ่งตามปกติช่วงการบังคับบัญชาจะอยู่ระหว่าง ๓-๑๕ หน่วยงาน การจัดองค์กรเป็นเรื่องสำคัญมากเพราะถ้ามีการจัดการที่ดีจะช่วยให้เกิดความราบรื่นในองค์กรนั้น ในการจัดองค์กรอาจแสดงไว้ในรูปของแผนภูมิองค์กร เพื่อให้เกิดการสื่อสารความเข้าใจในองค์กรเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ สายการบังคับบัญชาและการติดต่อ

๓. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การดำเนินการบริหารงานบุคคลซึ่งเป็นกระบวนการสรรหาและคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาสู่หน่วยงาน มีการปฐมนิเทศและมอบหมายงานให้ทั้งบุคลากรใหม่และบุคลากรเก่า มีการพิจารณาเรื่องความดีความชอบและสวัสดิการเนื่องจากคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของกระบวนการบริหาร ผู้บริหารพึงเอาใจใส่ชีวิตความเป็นอยู่และมีความสุขความทุกข์ของผู้ร่วมงาน ดูแลผู้ร่วมงานของหน่วยงานให้อยู่ในสภาพที่จะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ มีการมอบหมายงานใหม่เหมาะสมกับบุคคลและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ร่วมงานโดยเสมอภาคกัน ในการบริหารงานบุคคลในปัจจุบันมีใช้อยู่ ๒ ระบบ คือ

- ๑) ระบบคุณธรรม (Merit system) เป็นระบบบริหารงานบุคคล มี ๔ ประการคือ
 - (๑) หลักความเสมอภาค เช่น ใช้สิทธิสมัครสอบได้ทุกคน
 - (๒) หลักความสามารถ เช่น ให้ผู้สอบได้คะแนนสูงกว่าได้รับการบรรจุก่อน
 - (๓) หลักความมั่นคง เช่น ให้ผู้ร่วมงานได้รับความคุ้มครองเมื่อได้ปฏิบัติหน้าที่
 - (๔) หลักความเป็นกลางทางการเมือง เช่น ห้ามข้าราชการฝักใฝ่ทางการเมือง

^{๓๒} Gulick, Luther, Lindon Urwick Paper on the Science of Administration, (Clifton: Augustus M. Kelley, 1937), pp. 12-27.

๒) ระบบอุปถัมภ์ (Patronage system) เป็นระบบบริหารงานบุคคลที่ตรงข้ามกับระบบคุณธรรมส่วนใหญ่จะใช้ระบบเครือญาติหรือระบบพวกพ้อง

๔. การอำนวยการหรือการสั่งการ (Directing) เป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการบริหารและเป็นบทบาทที่สำคัญของนักบริหาร เพราะการสั่งการและคำสั่งของผู้บริหารจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมขององค์การหรือหน่วยงาน ซึ่งอาจจะเป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ก็ได้ การสั่งการเป็นการตัดสินใจของผู้บริหารในการกำหนดให้ผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน หรือดำเนินการในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นการตัดสินใจในการเลือกทางเดินขององค์การก็ได้ ในการสั่งการนั้น ผู้บริหารอาจสั่งการได้ ๒ วิธีคือ การสั่งการเป็นลายลักษณ์อักษร และการสั่งการด้วยวาจา ในการสั่งการนั้น มีข้อที่ควรคำนึงถึง คือ

- ๑) การสั่งการนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การเพียงใด
- ๒) ผู้บริหารมีข้อมูลผลการวิจัยและความคิดของนักวิชาการประกอบการตัดสินใจ
- ๓) คำนึงถึงความสามารถของผู้รับคำสั่งด้วยหรือยัง
- ๔) ปัจจัยเกื้อกูลและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน
- ๕) เป็นคำสั่งที่ชัดเจนและเกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้สั่งและผู้รับคำสั่งหรือไม่

๕. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานระหว่างหน่วยงาน หรือตำแหน่งที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการติดต่อสื่อสารภายในองค์การเพื่อให้การดำเนินงานขององค์การ หรือหน่วยงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ การประสานงานเป็นขั้นหนึ่งของกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้เทคนิคในการส่งเสริม ชักจูง ตักเตือน และช่วยเหลือให้ทุกหน่วยงานขององค์การ หน้าที่ขององค์การเป็นจุดมุ่งหมายปลายทาง วัตถุประสงค์ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตามกำหนดเวลาและสถานที่ตลอดจนผู้รับผิดชอบ ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ว่าในเวลาใด ใครทำอะไร ที่ไหนและทำอย่างไร เป็นการสะดวกทุกฝ่ายในการติดต่อประสานงาน เกี่ยวกับกระบวนการของการผลิตและผลผลิตต่อไป

๑) วิธีการประสานงานภายในองค์การ

(๑) จัดแผนผังแสดงสายงาน และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงาน และตำแหน่ง ต่าง ๆ ให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการปฏิบัติงานก้าวก่ายและซ้ำซ้อนกัน เมื่อหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้งานขององค์การย่อมสอดคล้องกัน

(๒) จัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และเข้าใจซึ่งกันและกัน

(๓) จัดให้มีคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ หรือกำหนดแนว

ปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจัดตั้งเป็นคณะกรรมการประจำ และ/หรือ คณะกรรมการเฉพาะกิจก็ได้

(๔) การใช้วิธีการงบประมาณ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมให้การ

ปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานหรือแต่ละโครงการประสานงานกัน และบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

(๕) การติดตามผล เพื่อเป็นการติดตามผลงานความก้าวหน้าของงาน และหาทางแก้ไขข้อบกพร่องและปัญหาต่าง ๆ

(๖) การใช้วิธีติดต่อแบบ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในสายงานที่เกี่ยวข้องโดยอาศัยการติดต่อแบบไม่เป็นทางการ และการใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลเพื่อช่วยให้ประสานงานเป็นไปด้วยดี

(๗) การใช้เจ้าหน้าที่ติดต่อเฉพาะ โดยการเลือกใช้บุคคลที่มีความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่ประสานงานโดยเฉพาะ เช่น มีบุคลิกภาพดีมีความสุภาพอ่อนโยน และพูดจาน่าฟัง

(๘) จัดให้มีงานชุมนุมระหว่างสมาชิกในองค์การ โดยมีการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ ประชุมสัมมนาเพื่อพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสานงานกันทางอ้อมด้วย

๒) วิธีประสานงานระหว่างองค์การ

(๑) การกำหนดสิทธิและหน้าที่ขององค์การ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิทธิและ หน้าที่ขององค์การ จึงควรกำหนดสิทธิและหน้าที่ขององค์การให้ชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน และการขัดแย้งกัน

(๒) การแต่งตั้งคณะกรรมการผสม เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

(๓) การใช้งบประมาณ เพื่อให้องค์การต่าง ๆ ปฏิบัติงานตามโครงการและงาน ที่รับผิดชอบตลอดจนเพื่อป้องกันการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน

๖. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติและการประชาสัมพันธ์ขององค์การในการบริหารนั้นผู้บริหารจะต้องดำเนินการตามกระบวนการบริหาร เริ่มจากการวางแผนการจัดองค์การการบริหารงานบุคคลการส่งการประสานงาน ต่อจากนั้นก็เป็นที่ของ ผู้บริหารที่จะต้องติดตามผลว่า การที่ได้สั่งการหรือมอบหมายให้แก่ผู้ร่วมงานนั้น ผลการปฏิบัติงาน รุดหน้าหรือไม่เพียงใด มีอุปสรรคและข้อขัดข้องประการใด ผลการปฏิบัติงานสอดคล้องและบรรลุ เป้าหมายขององค์การหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นการประเมินผลงานขององค์การ และประเมินผลการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานด้วย และจะได้เป็นข้อมูลในการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บังคับบัญชา และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

๗. งบประมาณ (Budgeting) หมายถึงการบริหารงบประมาณ ในการบริหารงานผู้บริหาร มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ มีภารกิจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก ได้แก่ การจัดทำงบประมาณซึ่งเป็นการวางแผนล่วงหน้าในการขอเงิน เพื่อจัดซื้อหรือจัดจ้างหรือค่าใช้จ่าย และขั้นตอนที่สอง ได้แก่ การดำเนินการใช้เงินเพื่อจัดซื้อหรือจัดจ้างตามงบประมาณที่ได้รับ^{๓๓}

กิจกรรมของการบริหาร สิ่งที่สำคัญที่สุดและเป็นสิ่งที่ควรให้ความสนใจมากที่สุดและในการบริหาร ประกอบด้วย องค์ประกอบ ๕ อย่างคือ (POCCC) ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การออกคำสั่ง การประสานงาน และการควบคุม

๑. การวางแผน (Planning) เป็นแบบฝึกหัดในการตรวจสอบอนาคตและเขียนแผนปฏิบัติขึ้น เขายังระบุว่าความสามัคคี ความต่อเนื่อง ความยืดหยุ่นและความเที่ยงตรงเป็นลักษณะกว้าง ๆ ของแผนปฏิบัติการที่ดี

^{๓๓} วิโรจน์ สารรัตน์, การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

๒. การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การสร้างโครงสร้างคู่ (มนุษย์และวัสดุ อุปกรณ์) เพื่อให้ภารกิจสำเร็จลุล่วง นอกจากนี้ Henri Fayol ยังระบุว่าผู้จัดระเบียบองค์การหรือผู้จัดการมีหน้าที่ทางการจัดการหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ

- ประกันว่าแผนได้เตรียมโดยได้รับการวินิจฉัยเป็นอย่างดีแล้วได้นำออกปฏิบัติด้วยความเคร่งครัด

- เห็นว่าการจัดระเบียบคนและวัสดุอุปกรณ์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทรัพยากรและข้อกำหนดขององค์การ

- แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำที่มีความสามารถและกระตือรือร้น

- ทำกิจกรรมให้เข้ากันได้ดีและประสานการทำงาน

- กำหนดการตัดสินใจที่ชัดเจนและถี่ถ้วน

- เตรียมการเลือกบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ แต่ละแผนกต้องนำโดยคนที่มีความสามารถ และกระตือรือร้น พนักงานแต่ละคนต้องอยู่ในที่ ๆ เขาสามารถให้บริการได้สูงสุด

- กำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน

- ส่งเสริมให้เกิดความริเริ่มและความรับผิดชอบ

- ให้ผลตอบแทนที่ยุติธรรมและเหมาะสมกับบริการที่ให้

- ใช้บทลงโทษเพื่อป้องกันความผิดพลาด

- ดูแลรักษาวินัย

- ประกันว่าผลประโยชน์ของเอกบุคคลสอดคล้องกับผลประโยชน์ทั่วไป

- ให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อเอกภาพของการบังคับบัญชา

- ดูแลทั้งวัสดุอุปกรณ์และความเป็นระเบียบของคน

- ควบคุมทุกอย่างได้

- ต่อด้านการใช้กฎหมายที่มากเกินไป ระเบียบที่เคร่งครัดและการควบคุมด้วยเอกสาร

๓. การออกคำสั่ง (Commanding) หมายถึงการดำรงไว้ซึ่งกิจกรรมในหมู่บุคลากรขององค์การ Henri Fayol กล่าวว่า ผู้จัดการที่ต้องออกคำสั่งควรจะ

- มีความรู้ในตัวบุคคลของเขาอย่างละเอียดสมบูรณ์

- กำจัดความไร้ความสามารถ

- เป็นตัวอย่างที่ดี

- ตรวจสอบองค์การระยะ ๆ โดยการใช้แผนภูมิองค์การ

- ประชุมผู้ช่วยโดยเน้นไปยังการทำงานองค์ประกอบของมนุษย์มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

Henri Fayol ได้เสนอแนะความสามารถ ๖ ชนิดที่ผู้บริหารหรือผู้จัดการต้องมี ซึ่งได้แก่

- คุณสมบัติทางกาย ได้แก่ สุขภาพ พลัง และท่าทาง

- คุณสมบัติสติปัญญา ได้แก่ ความสามารถในการเรียนรู้และเข้าใจวิจารณ์ญาณ พลังและการปรับตัว

- คุณสมบัติทางคุณธรรม ได้แก่ พลังงาน ความคิดริเริ่ม ความเต็มใจในการรับหน้าที่การมี

ไหวพริบที่ดี

- การศึกษาทั่วไป ได้แก่ การมีความคุ้นเคยกับเรื่องต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับงานที่ทำอยู่

- ความรู้พิเศษ ได้แก่ เทคนิค การค้า การเงิน การจัดการ เป็นต้น

- ประสบการณ์ ความรู้ที่ได้จากการทำงานที่ถูกต้อง

๔. การประสานงาน (Coordinating) คือ การทำงานร่วมกัน การทำให้กิจกรรมและการทำงานเข้ากันด้วยดี Fayol เสนอแนะให้มีการประชุมหัวหน้าแผนกประจำสัปดาห์เพื่อปรับปรุงการประสานงาน

๕. การควบคุม (Controlling) คือ การตรวจสอบดูว่าทุกสิ่งเกิดขึ้นสอดคล้องกับแผนที่นำมาใช้ คำสั่งที่ออกและหลักการที่ตั้งขึ้นหรือไม่^{๓๔} บทบาทและหน้าที่ของการบริหารจัดการ

๑) บทบาทการจัดการ (Managerial Roles) บทบาทที่เกิดขึ้นจากผู้จัดการหลาย ๆ แห่ง ทำให้ Henry Mintzberg มีแนวคิดโดยแยกบทบาทการจัดการได้เป็น ๑๐ บทบาท โดยสามารถแยกออกเป็นกลุ่มได้ ๓ กลุ่ม คือ บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Roles) บทบาทด้านข้อมูลและการสื่อสาร (Informational Roles) และบทบาทด้านการตัดสินใจ สามารถอธิบายบทบาทแต่ละด้านได้ ดังนี้

(๑) บทบาทความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Roles) เป็นการดำเนินบทบาทเพื่อช่วยให้องค์กรดำเนินไปอย่างราบรื่น ประกอบด้วย การเป็นหัวหน้า (Figurehead) ขององค์กรสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรและผู้ใต้บังคับบัญชา จึงทำให้ผู้บริหารเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ขององค์กรนั้น ๆ เช่น พิธีลงนามขององค์กร การเป็นผู้นำ (Leader) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อสร้างความมั่นใจและกระตุ้นการทำงาน โดยมีการฝึกอบรมให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับผู้นำเป็นสำคัญ การเป็นตัวแทน (Liaison) ขององค์กรในการปฏิบัติภารกิจทั้งภายในและภายนอกองค์กร

(๒) บทบาทด้านข้อมูลและการสื่อสาร (Informational Roles) การได้รับข้อมูลและการติดต่อสื่อสารมีความสำคัญต่อการทำงานของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องการข้อมูลในการตัดสินใจที่เหมาะสมต่อองค์กร และเมื่อผู้บริหารได้รับข้อมูลก็ต้องถ่ายทอดข้อมูลหรือคำสั่งที่ถูกต้องชัดเจนแก่บุคลากรภายในองค์กรนอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทในการติดต่อสื่อสารและประสานงานกับทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรเพื่อสร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายขององค์กร ประกอบด้วย การติดตาม (Monitor) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจในการดำเนินงานขององค์กรอย่างเหมาะสม รวมถึงการตรวจสอบและเฝ้าระวังการเสนอข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ การเผยแพร่ข้อมูล (Disseminator) ผู้บริหารจะต้องเผยแพร่ข้อมูลที่สำคัญแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยผู้บริหารจะต้องพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลที่จะเผยแพร่ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร การโฆษก (Spokesperson) ผู้บริหารจะต้องเป็นตัวแทนในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรแก่บุคคลภายนอกในโอกาสต่าง ๆ โดยผู้ที่เป็นตัวแทนนี้จะต้องมีศิลปะในการติดต่อสื่อสาร

(๓) บทบาทด้านการตัดสินใจ (Decisional Roles) เป็นบทบาทที่ผู้บริหารใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานเพื่อการตัดสินใจในสิ่งที่ดีที่สุดในองค์กร ประกอบด้วย ผู้แก้ไขปัญหา (Disturbance Handler) ไม่มีองค์กรใดที่จะมีความราบรื่นตลอดเวลาและปัญหาจะเกิดขึ้นไม่เลือกที่และเวลาจึงทำให้ผู้บริหารจะต้องมีการตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยการคิดวิเคราะห์หาทางแก้ไขปัญหาลำดับมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานเพื่อประกอบการตัดสินใจ ผู้จัดการทรัพยากร (Resource

^{๓๔} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๔๒), หน้า ๒๑.

Allocator) เนื่องจากทรัพยากรขององค์กรมีจำกัด ดังนั้นผู้บริหารจะต้องจัดสรรทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงาน ได้แก่ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมเพียงพอ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการใช้งาน ผู้เจรจาต่อรอง (Negotiator) ผู้บริหารจะต้องติดต่อประสานงาน ทั้งกับภายในองค์กรและภายนอกองค์กร เพื่อให้โครงการดำเนินไปอย่างสงบเรียบร้อย ผู้บริหารจึงต้องมีการเจรจาต่อรองกับทุกฝ่ายอย่าง ประนีประนอมเพื่อให้เกิดประโยชน์และความเป็นธรรมแก่องค์กร

๒) ความรับผิดชอบของผู้บริหาร ดังนี้

- (๑) เสริมสร้างทัศนคติและการทำงานของพนักงาน
- (๒) รับผิดชอบต่อผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป คือ การรับเอานโยบายของผู้บริหารระดับสูงไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นที่น่าพอใจ และนำเอาแนวนโยบายของผู้บริหารระดับสูงมาถ่ายทอดยังพนักงาน
- (๓) รับผิดชอบต่อพฤติกรรมของกลุ่มพนักงาน
- (๔) รับผิดชอบต่อทัศนคติและค่านิยมส่วนบุคคลคือการเสริมสร้างให้พนักงานแต่ละคนมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานสร้างพฤติกรรมที่ดีและมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร

๓) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) หมายถึง ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) มีสำนึกของความเร่งด่วนในการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ โดยทำตัวเองให้สอดคล้องกับทุกคนในองค์กร นำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างสมดุล ซึ่งผู้นำในหน่วยงานรัฐก็ให้บริการที่ดีแก่สาธารณชน ซึ่งมีหลัก ๕ ประการ ดังนี้

- (๑) ผู้นำในการทำงานที่ท้าทายสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ที่ท้าทาย
- (๒) มีแรงบันดาลใจและกระตือรือร้น โดยการทำให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกันกับผู้อื่น
- (๓) ทำตนเป็นต้นแบบและตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น
- (๔) นำมาซึ่งการบรรลุความสำเร็จสูงสุดในการทำงานจากจิตวิญญาณอย่างแท้จริง
- ๔) ผู้นำเชิงปฏิรูป คือ ผู้นำที่สามารถแปลงวิสัยทัศน์ให้เป็นความจริงได้ นำไปสู่การปฏิบัติได้ สามารถทำให้บุคคลสนใจและยินดีปฏิบัติตาม ซึ่งคุณสมบัติของผู้นำเชิงปฏิรูป มีดังนี้
 - (๑) เป็นแบบอย่างที่ดี (Idealized Influence) การที่ผู้นำประพฤติตนเป็นแบบ
 - (๒) สร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) มีความสามารถในการจูงใจ
 - (๓) ส่งเสริมความรู้ (Intellectual Stimulation) ส่งเสริมให้พนักงานมีความคิดริเริ่ม
 ปลูกเร้าให้พนักงานรับรู้ถึงปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาได้อย่างมีคุณภาพสูง
- (๕) ให้ความสำคัญกับพนักงาน (Individualized Consideration) การให้พนักงานมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น จะต้องให้ความสำคัญกับพนักงานมากขึ้น ต้องมีการสื่อสารแบบเปิดเผย และมีการพัฒนาศักยภาพของพนักงาน ดังนั้นผู้นำจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง^{๓๕} และมีการเรียนรู้จากความผิดพลาด เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดซ้ำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการทรัพยากร

^{๓๕} จุมพล สวัสดิยากร, **หลักการบริหารและมนุษยสัมพันธ์**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

หรือปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การมีส่วนเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการที่นักบริหารต้องให้ความสนใจ ประกอบด้วยปัจจัย ดังนี้

๑) คนหรือแรงงาน (Man) เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญและเป็นกำลังหลักในการดำเนินงานขององค์การ การทำงานของบุคคลที่รวมตัวในองค์การเดียวกันย่อมจะต้องเดินทางไปสู่วัตถุประสงค์เดียวกัน เพราะคนมีชีวิตจิตใจ มีอารมณ์ความรู้สึก ดังนั้นองค์การใดให้ความสนใจและสามารถจัดกิจกรรมเกี่ยวกับคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ๒) เงินทุน (Money) มีความสำคัญในการดำเนินงาน เป็นปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุนให้ กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การดำเนินต่อไปได้ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงแหล่งเงินทุนและการสำรองเงินทุนให้พอเพียงต่อการดำเนิน โดยสามารถนำเงินทุนมาใช้ได้อย่างทันท่วงที และประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานอย่างแท้จริง

๓) เครื่องจักร (Machine) เป็นเครื่องมือในการแปรสภาพวัตถุดิบให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ เครื่องจักรอาจจัดหาโดยการจัดซื้อหรือเช่าซื้อ การใช้เครื่องจักรที่มีคุณภาพดี และทันสมัยจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการผลิต เอื้ออำนวยต่อการทำงาน และพาองค์การไปสู่ผลสำเร็จได้ องค์การที่สามารถจัดหาบุคคลที่เหมาะสมสามารถใช้เครื่องจักรได้เป็นอย่างดี มีผลต่อการดำเนินการทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๔) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) เป็นปัจจัยสนับสนุนช่วยเอื้ออำนวยและก่อให้เกิดความ สะดวกในการทำงาน วัสดุอุปกรณ์ยังหมายรวมถึงวัตถุดิบที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการผลิตและอุปกรณ์ที่เอื้อประโยชน์ในกระบวนการผลิต จำเป็นต้องมีคุณสมบัติที่ดีและมีต้นทุนที่ต่ำ เพราะมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต องค์การจะต้องจัดหาและสำรองไว้ให้เพียงพอต่อความต้องการในการดำเนินการทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๕) การตัดสินใจ (Decision Making) การตัดสินใจเป็นภาระหน้าที่อันสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งและเป็นความสามารถส่วนตัวของผู้บริหาร ผู้บริหารในทุกระดับจะต้องทำการตัดสินใจอยู่เสมอ การตัดสินใจของผู้บริหารระดับหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผู้บริหารระดับอื่น ๆ การตัดสินใจแต่ละเรื่องจึงต้องมีศิลปะและเป็นการวัดความสามารถของผู้บริหาร

๖) การติดต่อสื่อสาร (Communication) เป็นสิ่งที่ช่วยเชื่อมโยงประสานกันระหว่างสมาชิกในองค์การเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกช่องทางในการกระจายข้อมูลไปยังกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นโดยการแสดงความคิดเห็น การทำความเข้าใจและการฝากสารไปยังผู้อื่น หากผู้รับข้อมูลผิดอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานและองค์การ ผู้บริหารจึงต้องขจัดอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้การจัดการบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

๗) การจูงใจ (Motivation) เป็นการใช้ศิลปะและความสามารถของผู้บริหาร กระตุ้นให้ผู้อื่นทำงานด้วยความเต็มใจ การจูงใจเกี่ยวข้องกับผลตอบแทนจากการทำงาน สามารถกระทำได้ใน ๒ ลักษณะ ได้แก่ การจูงใจภายในและการจูงใจภายนอก การจูงใจทั้ง ๒ ลักษณะจะต้องทำให้เห็น จุดหมายปลายทางและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในองค์การ องค์การจะใช้การจูงใจในรูปของตัวเงิน การจูงใจไม่ใช้ตัวเงินและการจูงใจในด้านความสัมพันธ์ เป็นต้น

๘) การประสานงาน (Coordination) เป็นการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจุดประสงค์ ในการดำเนินงานให้เป็นผลสำเร็จในการจัดการ จะเกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ประสานงานตลอดเวลาโดยการสื่อสารกับหน่วยงานทั้งจากภายในและภายนอกองค์การ การ

ประสานงานจะสำเร็จ ลู่วงได้ต้องอาศัยช่องการติดต่อสื่อสารที่ชัดเจน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ^{๓๖}

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการในองค์กร ซึ่งถือว่าเป็น ปัจจัยที่สำคัญหรือทางทรัพยากรในการ ดำเนินงานให้มุ่งสู่ความสำเร็จในอนาคตตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ คนหรือแรงงาน เงินทุน เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ การตัดสินใจ การติดต่อสื่อสาร การจูงใจและการประสานงาน

ตารางที่ ๒.๔ สารสำคัญความหมายของกระบวนการบริหารจัดการ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Gulick, Luther	๑. ด้านการวางแผน ๒. ด้านการจัดองค์กร ๓. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ๔. ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ ๕. ด้านการประสานงาน
วิโรจน์ สารรัตนะ	๑. การวางแผน (Planning) ๒. การจัดองค์กร (Organizational) ๓. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) ๔. การอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ (Directing) ๕. การประสานงาน (Coordinating) ๖. การรายงาน (Reporting) ๗. งบประมาณ (Budgeting)
สมพงษ์ เกษมสิน	๑. การวางแผน (Planning) ๒. การจัดองค์กร (Organizational) ๓. การออกคำสั่ง (Commanding) ๔. การประสานงาน (Coordinating) ๕. การควบคุม (Controlling)
มพล สวัสดิ์ยากร	๑) บทบาทการจัดการ (Managerial Roles) ๒) ความรับผิดชอบของผู้บริหาร ๓) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) ๔) ผู้นำเชิงปฏิรูป
พระธรรมวัชรบัณฑิต (สมจินต์ สมมาปญโญ)	การเรียนรู้จากความผิดพลาด เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดซ้ำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรหรือปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การมีส่วนเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการที่นักบริหารต้องให้ความสนใจ

^{๓๖} พระธรรมวัชรบัณฑิต (สมจินต์ สมมาปญโญ), *บริหารแบบไม่บริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์, ๒๕๖๔), หน้า ๘.

๒.๒.๓ หลักการบริหารจัดการที่ใช้ในการวิจัย

๑. การวางแผน (Planning)

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า การวางแผนไว้ว่า การวางแผน หมายถึง การกำหนดเป้าหมายหรือกำหนดวัตถุประสงค์หรือการสร้างยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้^{๓๗} รวมถึงการสร้างแผนงานต่าง ๆ เป็นภารกิจทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคตในการตัดสินใจขององค์กรว่าจะต้องทำอะไร ใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง^{๓๘} และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดขึ้นมีการกำหนดเป้าหมายขององค์การและจำแนกหนทางเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในกระบวนการซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายสำหรับการปฏิบัติงานขององค์กรในอนาคต^{๓๙} รวมทั้งการตัดสินใจในงานและการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ประโยชน์ตามความต้องการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในที่สุดการวางแผนเป็นการอธิบายที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายขององค์การในการกำหนดยุทธศาสตร์ทั้งหมดให้บรรลุเป้าหมายและเป็นการพัฒนาที่เป็นระบบครอบคลุมเนื้อหาต่าง ๆ อย่างกว้างขวางโดยรวมแผนการทั้งหมดให้เป็นหน่วยเดียวกัน^{๔๐} และมีการประสานงานกันทั้งองค์การในการวางแผนจึงเป็นกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติก่อนอื่นและเป็นอันดับแรกของการบริหารจัดการ ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการกำหนดเป้าหมายหลักและแนวทางการปฏิบัติสำหรับอนาคตให้กับองค์การ^{๔๑} การวางแผนเป็นการกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติไว้ล่วงหน้าโดยการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ และเลือกแนวทางปฏิบัติที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การ^{๔๒}

สรุปได้ว่า การวางแผน คือการบริหารจัดการองค์กร ถ้ามีการวางแผนในการบริหารจัดการที่ดี ก็จะนำองค์กรสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญมากในการวางแผน แต่ถ้าไม่มีการวางแผนที่ดีแล้วอาจทำให้เกิดความล้มเหลวได้ในที่สุด

^{๓๗} พระมหาดนัย อุปวฑฒโน (ศรีจันทร์), “รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสันติสุข ศึกษากรณี วัดปัญญานันทาราม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร., ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน) : ๒๓ - ๓๑.

^{๓๘} เกษม จันทร์แก้ว, วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, พิมพ์ครั้งที่ ๘ (กรุงเทพมหานคร : อักษรสยาม, 25๕๓), หน้า ๕๑๒ - ๕๑๔.

^{๓๙} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๕ - ๖.

^{๔๐} ธงชัย สันติวงษ์, องค์กรและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๒๑ - ๒๒.

^{๔๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๒.

^{๔๒} บุญทัน ดอกโรสง, การจัดการองค์การ, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๑.

ตารางที่ ๒.๕ สารสำคัญความหมายของหลักการบริหารจัดการ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระมหาดนัย อุปวตฺตโน (ศรีจันทร์)	การวางแผน หมายถึง การกำหนดเป้าหมายหรือกำหนดวัตถุประสงค์หรือการสร้างยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน
เกษม จันทร์แก้ว	การสร้างแผนงานต่าง ๆ เป็นภารกิจทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคตในการตัดสินใจขององค์กร
สมพงษ์ เกษมสิน	การกำหนดเป้าหมายขององค์กรและจำแนกหนทางเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในกระบวนการซึ่งเกี่ยวข้องกับ การกำหนดเป้าหมายสำหรับการปฏิบัติงานขององค์กรในอนาคต
วิโรจน์ สารรัตน์	การกำหนดเป้าหมายหรือกำหนดวัตถุประสงค์หรือการสร้างยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ รวมถึงการสร้างแผนงานต่าง ๆ เป็นภารกิจทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายในอนาคตในการตัดสินใจขององค์กรว่า จะต้องทำอะไร ใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง
บุญทัน ดอกไธสง	การวางแผนเป็นการกำหนดเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติไว้ล่วงหน้าโดยการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ และเลือกแนวทางปฏิบัติที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

๒. การจัดองค์กร (Organizational)

การจัดองค์กร หมายถึง การออกแบบงานการจัดแผนงาน การจัดแบ่งอำนาจหน้าที่และการประสานงานระหว่างบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการกำหนดโครงสร้างขององค์กรอย่างเป็นทางการ^{๔๓} โดยการจัดแบ่งออกเป็นหน่วยงานย่อยต่าง ๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานไว้ให้ชัดเจน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยเหล่านั้นทั้งนี้ เพื่อเอื้อต่อการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดระบบการทำงานของหน้าที่ต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีในการจัดองค์กรนั้นรวมถึงตั้งแต่การกำหนดหมวดหมู่ของงาน การกำหนดวิชาการสื่อสารระหว่างฝ่ายต่าง ๆ การวางแผนทางด้านทรัพยากรมนุษย์เพื่อปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ความสำคัญของการจัดองค์กร องค์กรเป็นที่รวบรวมของหน่วยงานและคนในการปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ

^{๔๓} Peter Ferdinand Drucker, *The Practice of Management*, (New York: Harper & Row Publishers, 1974), p. 12.

เพื่อให้พนักงานขององค์กรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ^{๔๔} จึงมีความสำคัญและจำเป็นในการจัดแบ่งหน้าที่การทำงานให้เหมาะสม และมอบอำนาจให้รับผิดชอบตามความสามารถและตามความถนัดตามความเชี่ยวชาญมาปฏิบัติงานร่วมกันในแผนกนั้น ๆ และตั้งหัวหน้างานขึ้นเพื่อรับผิดชอบ ควบคุม และสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ขึ้นในหลาย ๆ ด้าน^{๔๕}

การจัดองค์กรเป็นหน้าที่ที่ทางการจัดการที่รองลงมาคือการวางแผน หลังจากนั้นก็จะมีการกำหนดวัตถุประสงค์หลังจากนั้น ก็จัดกลุ่มงานตามภารกิจที่วางแผนไว้แล้วนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีระบบและก่อให้เกิดการประสานงานสอดคล้องกันทุก ๆ หน้าที่ การจัดองค์กรที่ดีจะช่วยให้ผู้บริหารทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในอนาคต และได้กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญที่ใช้สำหรับการจัดองค์กร ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

๑) การแบ่งงานการทำงาน (Division of Labor) หมายถึง การจัดแบ่งงานออกเป็นภารกิจต่าง ๆ ตามแผนงานที่กำหนด เพราะงานแต่ละงานไม่สามารถทำได้ด้วยคนเพียงคนเดียวจึงต้องมีการแบ่งงานกันทำตามความถนัดของแต่ละคน ที่จะต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะทาง (Specialization) เช่น ความชำนาญด้านการทำบัญชี ความชำนาญด้านการตลาด

๒) โครงสร้างองค์กร (Structure) หมายถึง การจัดโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม การจัดความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ โครงสร้างองค์กรจะสามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยแผนภูมิองค์การ ที่มีลักษณะเป็นมिरามิตเป็นรูปสามเหลี่ยมที่มีฐานกว้าง จากยอดปิรามิตแสดงถึงความมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่มากกว่าส่วนฐานของปิรามิต ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ จะอยู่ในกล่องสี่เหลี่ยมของแผนภูมิที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างงานต่าง ๆ อย่างกว้าง ๆ และเส้นเชื่อมโยงระหว่างกล่องสี่เหลี่ยม หมายถึง สายบังคับบัญชาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล

๓) ขนาดของการควบคุม (Span of Management) หมายถึง จำนวนพนักงานภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บริหาร หากมีจำนวนผู้ใต้บังคับบัญชามากหมายความว่าขนาดของการควบคุมกว้าง ในทางกลับกันถ้าจำนวนผู้ใต้บังคับบัญชาน้อย หมายถึงขนาดของการควบคุมแคบ ขนาดของความควบคุมเป็นเครื่องบอกถึงความรับผิดชอบของผู้บริหารด้วยบางครั้งเรียกว่า ขนาดของอำนาจหน้าที่ (Span of Authority) หรือขาดความรับผิดชอบ (Span of Responsibility) หรือ (Span of Control Span of Supervision) อย่างไรก็ตามความสำคัญของเรื่องขนาดของการควบคุมคือจำนวนผู้ใต้ บังคับบัญชาเท่าใดจึงจะเหมาะสมที่สุดสำหรับผู้บริหารในการให้คำแนะนำในการทำงานหากมีจำนวนพนักงานภายใต้การควบคุมมากเกินไปอาจทำให้การทำงานไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร

๔) สายการบังคับบัญชา (Scalar of Relationship) องค์ประกอบสำคัญในการจัดองค์กร คือความสัมพันธ์ระหว่างการบังคับบัญชาที่มีลักษณะดังลงมาจากระดับการบริหารสูงสุด ผู้มีอำนาจหน้าที่มากกว่าลงมายังระดับการบริหารระดับล่างที่มีอำนาจหน้าที่น้อยกว่า

^{๔๔} วิโรจน์ สารรัตน์, การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์องค์การศึกษไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์พิสุทธ์, 2545), หน้า ๓ - ๔.

^{๔๕} สุปรีชา กมลาศน์, กลยุทธ์การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๕), หน้า ๒๖.

๕) เอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดองค์การอีกอย่างหนึ่งคือการมีเอกภาพในภาพในการบังคับบัญชา หมายถึง การที่พนักงานแต่ละคนมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว เพราะหากพนักงานรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาหลายคนจะทำให้เกิดความสับสนในคำสั่งและเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าหลักการมีเอกภาพในการบังคับบัญชาทำให้องค์กรประสบความสำเร็จได้

๖) การจัดแผนงาน (Departmentation) หมายถึง การจัดกลุ่มงานเฉพาะที่แสดงถึง การทำงานในองค์กรที่ประกอบไปด้วยงานต่าง ๆ ที่กำหนดเพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

๗) อำนาจหน้าที่ (Authority) หมายถึง ความถูกต้องชอบธรรมในการสั่งการให้พนักงานปฏิบัติตามคำสั่งได้ อำนาจหน้าที่มีอิทธิพลต่อการสั่งการและมอบหมายงานให้ผู้อื่นและมีอำนาจในการใช้ทรัพยากรได้เพื่อให้การทำงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

๘) ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ข้อผูกพันสัญญาในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จความรับผิดชอบเป็นเครื่องมือที่ทำให้คนอื่นยอมรับในความสำเร็จในการทำงาน ผู้บริหารไม่สามารถที่จะแบ่งความรับผิดชอบนี้ไปให้แก่พนักงานได้ ผู้บริหารยังคงรับผิดชอบงานที่มอบหมายให้แก่พนักงาน^{๔๖} การทำงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงาน จะกำหนดไว้ในคำอธิบายลักษณะงาน หมายถึง การทำงานที่กำหนดไว้ตามตำแหน่งเฉพาะ หากคำอธิบายลักษณะงานและหน้าที่ไม่ชัดเจนจะทำให้เกิดความสับสนในการทำงานและทำให้เกิดการสูญเสียในงาน นอกจากนี้การกำหนดคำอธิบายลักษณะงานให้ชัดเจนจะช่วยให้พนักงานประสบความสำเร็จในการทำงานด้วยความพยายามตามหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ^{๔๗}

สรุปได้ว่า การจัดองค์กรมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการต่อองค์กรอย่างมาก การจัดองค์กรจึงเป็นเสมือนการแบ่งงานออกเป็นภารกิจต่าง ๆ ตามแผนกที่กำหนดตามความเหมาะสมนั้นก็คือการจัดความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

^{๔๖} นิพนธ์ กิनावงศ์และวรภาส ประสมสุข, “หลักบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม”, วารสารศึกษาศาสตร์, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒, (มกราคม-เมษายน ๒๕๔๙) : ๖๓-๘๔.

^{๔๗} สุดใจ ดิลกพรรณนท์, การจัดการเชิงกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพมหานคร : สามลดา, ๒๕๖๒), หน้า ๑๑.

ตารางที่ ๒.๖ สารสำคัญความหมายของการจัดองค์กร (Organizational)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Peter Ferdinand Drucker	การจัดองค์กร หมายถึง การออกแบบงานการจัดแผนงาน การจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ และการประสานงานระหว่างบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร
วิโรจน์ สารรัตน์	การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดระบบการทำงานของหน้าที่ต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีในการจัดองค์กรนั้นรวมถึงแต่การกำหนดหมวดหมู่ของงาน
ปรีชา กมลาคัน	การออกแบบงานการจัดแผนงาน การจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ และการประสานงานระหว่างบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการกำหนดโครงสร้างขององค์กรอย่างเป็นทางการ
นิพนธ์ กินาวงศ์และวรภาส ประสมสุข	๑) การแบ่งงานการทำงาน (Division of Labor) ๒) โครงสร้างองค์กร (Structure) ๓) ขนาดของการควบคุม (Span of Management) ๔) สายการบังคับบัญชา (Scalar of Relationship) ๕) เอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) ๖) การจัดแผนงาน (Departmentation) ๗) อำนาจหน้าที่ (Authority) ๘) ความรับผิดชอบ (Responsibility)
สุดใจ ดิลกพรรัตนนท์	การทำงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงาน จะกำหนดไว้ในคำอธิบายลักษณะงาน หมายถึง การทำงานที่กำหนดไว้ตามตำแหน่งเฉพาะ หากคำอธิบายลักษณะงานและหน้าที่ไม่ชัดเจนจะทำให้เกิดความสับสนในการทำงานและทำให้เกิดการสูญเสียในงาน

๓. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)

ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) หมายถึง บุคลากรหรือบุคคลซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ องค์กรและเป็นตัวขับเคลื่อนให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ซึ่งมีคุณค่ามากที่สุด การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้้องค์กรมีทรัพยากรมนุษย์ที่เพียงพอทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ ตลอดจนสามารถดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด การที่จะทำให้องค์กรมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องมีกระบวนการที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Planning) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การฝึกอบรมและ

การพัฒนา (Training and Development) การจ่ายค่าตอบแทน (Compensation) การประเมินผล การปฏิบัติงาน (Performance Appraisal) และการรักษาความสัมพันธ์ (Relationship Maintenance)^{๔๘}

การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นกิจกรรมที่ควบคุมถึงการดึงดูดใจหรือจูงใจพัฒนาและดำรงรักษาผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นกำลังสำคัญขององค์กรทั้งในปัจจุบันและอนาคต การบริหารทรัพยากรมนุษย์ คือ เป็นกิจกรรมที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงาน จัดวางระบบการใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เหมาะสมตรงตามสายงานและเชี่ยวชาญเฉพาะด้านกับงานในหน่วยงานและเวลาที่กำหนด รวมถึงการจัดสภาพระบบการทำงานให้เกิดความสะดวกสบาย และปลอดภัยก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน^{๔๙}

การบริหารจัดการองค์กรจะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องอาศัยสมาชิกหรือทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงความสำเร็จและขับเคลื่อนงานต่าง ๆ ให้ดำเนินไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ผู้บริหารโดยทั่วไปจึงเห็นความสำคัญของทรัพยากร^{๕๐}

มนุษย์ที่มีคุณค่าที่สุดขององค์กร ส่วนปัจจัยพื้นฐานในการผลิต ซึ่งได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และเครื่องจักร (Machine) อย่างไรก็ตาม หากตั้งคำถามใครเป็นผู้บริหารและจัดสรรบุคลากรหรือคนเข้ามาทำงานในองค์กร คำตอบที่ถูกต้องคือ “ฝ่ายบุคคล” หรือ “ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์” ขอบข่ายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ขอบข่ายความครอบคลุมของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จะมีความครอบคลุมถึงอะไรส่วนมากจะขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป้าหมายของการบริหารทรัพยากร มนุษย์ที่องค์กรกำหนดจะบรรลุตามวัตถุประสงค์จะต้องมีส่วนประกอบ ดังนี้

๑. การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ มีการใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้ได้ประโยชน์สูงสุด ประหยัดที่สุดรวมถึงบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร

๒. การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) คือ การทำงานให้ได้ผลงานตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนด และเสร็จทันตามกำหนดเวลาที่องค์กรนั้นกำหนดไว้

๓. ทรัพยากรมนุษย์มีความพึงพอใจในการทำงานร่วมกัน (Job Satisfaction) คือ ทรัพยากรมนุษย์ทุกคนในองค์กรมีความพอใจในการปฏิบัติงานที่ให้ความปลอดภัย และมีผลประโยชน์ตอบแทนจากการทำงาน^{๕๑}

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ จะมีขอบข่ายที่ครอบคลุมไปถึงการดึงดูดใจการพัฒนาและการธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามที่องค์กรกำหนดเอาไว้ กระบวนการดังกล่าวอาจจะจำแนกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

^{๔๘} ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ, **วิทยาการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพ**, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๒๔.

^{๔๙} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), **พุทธวิธีบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓ - ๕.

^{๕๐} วิลาวรรณ รพีพิศาล, **หลักการจัดการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : วิจิตรทัศนกร, ๒๕๕๐), หน้า ๔๒ - ๔๓.

^{๕๑} สมพงษ์ เกษมสิน, **การบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๒๗.

๑. การดึงดูดใจ (Attraction Quality Workforce) เป็นการเพิ่มหาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานในองค์กร ซึ่งประกอบด้วย

๑.๑ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Planning) เป็นสิ่งสำคัญมากในองค์กร โดยเฉพาะองค์กรขนาดใหญ่จำเป็นต้องใช้บุคลากรจำนวนมากและต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติเฉพาะด้าน

๑.๒ การสรรหา (Recruitment) เป็นกระบวนการดึงดูดบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานในองค์กร

๒. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพในการปฏิบัติงาน (Developing a Quality Workforce) ซึ่งประกอบด้วย

๒.๑ การปฐมนิเทศพนักงาน (Managing Employee Orientation) เป็นการชี้แจงให้พนักงานใหม่ให้มีความรู้ความเข้าใจในนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนได้รู้จักและสร้างความคุ้นเคยกับเพื่อนร่วมงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

๒.๒ การฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Training and Development) เป็นการเสริมสร้างและพัฒนาความคิด การสร้างทัศนคติที่ดีต่อองค์กรรวมถึงความรู้ความสามารถ และความชำนาญในการปฏิบัติงานของพนักงาน^{๕๒}

๓. การรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ (Maintaining a Quality Workforce) ประกอบด้วย

๓.๑ การรักษาและลดการออกจากงาน (Retention and Turnover) เป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับบุคลากรเพื่อรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าเอาไว้ตลอดอายุการทำงานและมีการออกจากงานก่อนกำหนดน้อยที่สุด

๓.๒ การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal) เป็นการประเมินการทำงานของทรัพยากรมนุษย์ในแง่ของผลการทำงานและในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาด้านการทำงานให้ดีขึ้น

๓.๓ การให้ผลประโยชน์ตอบแทนและประโยชน์เกื้อกูล (Compensation and Benefits) เป็นการพิจารณาค่าตอบแทนให้กับพนักงานทั้งในส่วนที่เป็นเงินค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงานประจำและค่าตอบแทนในลักษณะอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเงินที่ได้รับอยู่แล้ว อาจจะเป็นเงินที่ให้ในส่วนของการทำงานล่วงเวลา

๓.๔ การแรงงานสัมพันธ์ (Labor Relations) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ความสัมพันธ์ของทรัพยากรมนุษย์กับการทำงานรวมถึงความสัมพันธ์ของทรัพยากรมนุษย์กับองค์การภายนอก เช่น สหภาพแรงงานสถาบันวิชาชีพอื่น ๆ^{๕๓}

สรุปได้ว่า จากขอบข่ายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ดังได้กล่าวมา อาจจะพิจารณาถึงการบริหารโดยครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดความต้องการทรัพยากรมนุษย์ การสรรหาทรัพยากรมนุษย์เข้ามาปฏิบัติงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความชำนาญในงานที่เขาปฏิบัติอยู่ต่อเนื่องไป

^{๕๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๓-๘๔.

^{๕๓} ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๓), หน้า ๒๑-๒๒.

จนกระทั่งทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องเกษียณหรือพ้นไปจากองค์กร หากจะพิจารณาขอบข่ายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น

ตารางที่ ๒.๗ สารระสำคัญความหมายของการจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ	การบริหารทรัพยากรมนุษย์ คือ เป็นกิจกรรมที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงาน จัดวางระบบการใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เหมาะสมตรงตามสายงานและเชี่ยวชาญเฉพาะด้านกับงานในหน่วยงานและเวลาที่กำหนด
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)	ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) หมายถึง บุคลากรหรือบุคคลซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ องค์กรและเป็นตัวขับเคลื่อนให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ซึ่งมีคุณค่ามากที่สุด
วิลาวรรณ ธิพิพิศาล	การบริหารจัดการองค์กรจะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องอาศัยสมาชิกหรือทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงความสำเร็จและขับเคลื่อนงานต่าง ๆ ให้ดำเนินไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ผู้บริหารโดยทั่วไปจึงเห็นความสำคัญของทรัพยากร
สมพงษ์ เกษมสิน	๑. การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ๒. การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ๓. ทรัพยากรมนุษย์มีความพึงพอใจในการทำงานร่วมกัน
ธงชัย สันติวงษ์	การให้ผลประโยชน์ตอบแทนและประโยชน์เกื้อกูลเป็นการพิจารณาค่าตอบแทนให้กับพนักงานทั้งในส่วนที่เป็นเงินค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงานประจำและค่าตอบแทนในลักษณะอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเงินที่ได้รับอยู่แล้ว อาจจะเป็นเงินที่ให้ในส่วนของการทำงานล่วงเวลา

๔. การอำนวยการหรือการสั่งการ (Direction)

การอำนวยการ หมายถึง การมีผู้รับผิดชอบในงานด้านต่าง ๆ ขององค์กรการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ โดยการนำ (Leading) หรือการจูงใจผู้ปฏิบัติงาน (Motivation) ในองค์กรธุรกิจจะต้องมีผู้บริหาร ผู้จัดการ หัวหน้างานเพื่อคอยประสานงาน สั่งการ จูงใจพนักงานและดูแลทุกข์สุขของพนักงานเพื่อให้พนักงานปฏิบัติหน้าที่ตามท้องครคราดหวัง เป็นการใช้อิทธิพลและรางวัลเพื่อจูงใจพนักงานทำงานตามที่ผู้จัดการต้องการให้ทำและรวมถึงการมอบหมายงาน การประสานงานกันของ

พนักงานและการบริหารจัดการกับความขัดแย้งกิจกรรมทุกอย่างที่มุ่งผลักดันให้พนักงานทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การชี้แนะเสนองาน การจูงใจให้พนักงานทำงานการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานและประสานงาน^{๕๔} การอำนวยความสะดวกหรือการชี้แนะเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง มิใช่การสั่งการแต่อย่างเดียว การอำนวยความสะดวกจะต้องทำให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน มิใช่ใช้อำนาจ สั่งหรือบังคับให้ทำ ดังนั้นการอำนวยความสะดวกจึงควรประกอบด้วยประการ ดังนี้

- ๑) การตัดสินใจ
- ๒) การสั่งการ
- ๓) การจูงใจ
- ๔) การสร้างขวัญในการทำงาน
- ๕) การประสานงาน
- ๖) การสื่อสาร^{๕๕}

การอำนวยความสะดวก จึงเป็นกิจกรรมในการส่งเสริม ช่วยเหลือ ปรีกษา แนะนำ สั่งการ ประสานกิจกรรม การติดต่อ การมอบหมายภารกิจต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุ วัตถุประสงค์ เป้าหมายหรือแผนที่วางไว้^{๕๖} การอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการของผู้บริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล ผู้ที่ดำรงตำแหน่งในสายงานนักบริหารงานสาธารณสุข^{๕๗} ซึ่งมีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนสาธารณสุขการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการสาธารณสุข การเฝ้าระวังโรค การวางแผน ให้บริการสาธารณสุข เช่น การส่งเสริมสุขภาพการควบคุมโรค การรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสุขภาพ เป็นต้น การประสานงานและสนับสนุนการวางแผนทุกระดับนิเทศงาน ติดตามและประเมินผลงาน การจัดรูปแบบปรับปรุงองค์การ วางแผนกำลังคน และจัดทำงบประมาณ ในการดำเนินงานสาธารณสุขและบริการทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานสาธารณสุขและการกระจายแผนงานสำหรับหน่วยปฏิบัติต่าง ๆ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผลงานสาธารณสุขบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้^{๕๘}

สรุปได้ว่า การอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ หมายถึง การประสานงานที่อยู่ในรูปแบบของการส่งเสริม ช่วยเหลือ ปรีกษา แนะนำ การประสานงาน การสื่อสาร การชี้แนะ ที่ทำให้เกิดความรู้สึก

^{๕๔} ชาญชัย อาจินสมาจาร, **ทฤษฎีการบริหารตามแนวคิดของปราชญ์ตะวันตก**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน, ๒๕๕๑), หน้า ๓๓ - ๔๑.

^{๕๕} Luther Gulick and Lyndall Urwick, **Paper on the Science of Administration**, (Clifton: Augustus M. Kelley, 1973), p. 13.

^{๕๖} สนิท จรอนันต์, **ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสุชมและบุตร จำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๒๙.

^{๕๗} วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, **การบริหารเมืองหลวง และการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย** (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทร์เพซ, ๒๕๔๕), หน้า ๓๖-๓๘.

^{๕๘} ไพโรจน์ ภัทรนรากุล, **ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ร่วมสมัย**, (กรุงเทพมหานคร : รัตนไตร, ๒๕๓๗), หน้า ๑๒.

ว่าเป็นการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานมิใช่การใช้อำนาจสั่งหรือบังคับ เพื่อให้
งานเกิดประสิทธิภาพบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ตารางที่ ๒.๘ สาระสำคัญความหมายของการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ (Direction)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ชาญชัย อาจินสมาจาร	การอำนวยความสะดวก หมายถึง การมีผู้รับผิดชอบในงานด้านต่าง ๆ ขององค์การเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ โดยการนำ (Leading) หรือการจูงใจ ผู้ปฏิบัติงาน (Motivation) ในองค์การธุรกิจจะต้องมีผู้บริหาร ผู้จัดการ หัวหน้างานเพื่อคอยประสานงานสั่งการ จูงใจพนักงานและดูแลทุกข์สุขของพนักงาน เพื่อให้พนักงานปฏิบัติหน้าที่ตามที่องค์กรคาดหวัง
Luther Gulick and Lyndall Urwick	๑) การตัดสินใจ ๒) การสั่งการ ๓) การจูงใจ ๔) การสร้างขวัญในการทำงาน ๕) การประสานงาน ๖) การสื่อสาร
สนธิ จรอนันต์	ผู้ที่ดำรงตำแหน่งในสายงานนักบริหารงานสาธารณสุข ซึ่งมีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผน สาธารณสุขการ ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ เกี่ยวกับการสาธารณสุข การเฝ้าระวังโรค การวางแผน ให้บริการสาธารณสุข เช่น การส่งเสริมสุขภาพการควบคุมโรค การรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสุขภาพ เป็นต้น
ธงชัย สันติวงษ์	การอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการของผู้บริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล ผู้ที่ดำรงตำแหน่งในสายงานนักบริหารงานสาธารณสุข
ไพโรจน์ ภัทรนรากุล	การดำเนินงานสาธารณสุขและบริการทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานสาธารณสุขและการกระจายแผนงานสำหรับหน่วยปฏิบัติต่าง ๆ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผลงานสาธารณสุขบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๕. การประสานงาน (Coordination)

การบริหารจัดการในองค์กรขนาดใหญ่ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนมีหน่วยงานย่อยที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานตามลักษณะเฉพาะของงาน โดยเฉพาะหน่วยงานราชการ การประสานงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากในองค์กร ผู้บริหารองค์กรต้องมีศิลปะในการพูดและสื่อสารพยายาม หาวิธีการที่ทำให้เกิดการประสานงานเกิดขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานภายในองค์กรราบรื่นรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๕๙}

การจัดระเบียบการทำงานและการติดต่อกันเพื่อให้งานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือปฏิบัติเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวไม่ให้งานซ้อนกัน หรือขัดแย้งกัน หรือเหลื่อมล้ำกัน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปอย่างราบรื่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจำเป็นต้องวางกรอบของการประสานงานไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้การประสานงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรอบของการประสานงานที่จำเป็น ได้แก่ ๑) ผู้ประสานงาน (Coordinator) ๒) บทบาทและความรับผิดชอบ (Roles and Responsibilities) และ ๓) กฎและระเบียบที่จำเป็น (Rules and Regulations) มีรายละเอียด ดังนี้

๑) ผู้ประสานงาน

๒) เมื่อหน่วยงานต่าง ๆ หรือบุคคลต่าง ๆ ในองค์กรจำเป็นต้องประสานงานกัน ผู้บริหารก็ควรกำหนดให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้ประสานงาน โดยกำหนดเพียง ๑ คน เพื่อทำหน้าที่ประสานงานในส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน หรือในกรณีที่หน่วยงานต่าง ๆ จำเป็นต้องติดต่อประสานงานตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น และหาข้อสรุปร่วมกัน องค์กรอาจจำเป็นต้องกำหนดให้แต่ละหน่วยงานตั้งตัวแทนทำหน้าที่เป็นกรรมการประสานงานเพื่อจัดการงานให้สำเร็จลุล่วง บทบาทและความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบให้กับผู้อื่นที่ทำหน้าที่ประสานงานให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ตัดสินใจแก้ปัญหา และผู้ประสานงานเข้าใจบทบาท ของแต่ละบุคคล ส่วนใหญ่ ผู้ประสานงานจะทำหน้าที่เป็นเพียงฝ่ายสนับสนุนด้านข้อมูล ไม่ใช่ ผู้ปฏิบัติงานหรือตัดสินใจแก้ปัญหา หากผู้บริหารประสงค์ให้ผู้ประสานงานทำหน้าที่อื่นนอกจากการประสานงานจึงจำเป็นที่ต้องทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบให้ชัดเจน^{๖๐}

ความสำคัญของการประสานงาน แบ่งออกเป็น ๔ ประการ คือ

๑) ประสานนโยบายหรือวัตถุประสงค์ในองค์กรมีวัตถุประสงค์ ๓ ระดับ คือ วัตถุประสงค์หลัก วัตถุประสงค์ในการบริหารและวัตถุประสงค์เฉพาะกรณี วัตถุประสงค์เหล่านี้ แต่ละวัตถุประสงค์ยังมีส่วนย่อยลงไปอีก จึงจำเป็นต้องประสานงานระหว่างวัตถุประสงค์ให้ตรงกัน

๒) ประสานงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ องค์กรทั่วไปมีบุคลากรจำนวนมาก มีความรู้ มีความสามารถ ทักษะ และนิสัยต่าง ๆ กัน จำเป็นต้องมีการประสานงานให้เกิดความเข้าใจ

๓) ประสานการเงินและวัสดุ คือการจัดงบประมาณและวัสดุให้ได้สัดส่วนกันตามความเหมาะสมและ ความสำคัญ และจัดเตรียมไว้ให้ทันฤดูกาลทำงาน

^{๕๙} สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, รัฐประศาสนศาสตร์ แนวคิดและทฤษฎี, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, ๒๕๔๙), หน้า ๒๑๓.

^{๖๐} Deming, W. Edward., Out the Crisis, USA: The Massachusetts Institute of Technology Center for Advanced Engineering Study, (1995), p.185.

๔) ประสานกระบวนการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ การปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น การจัดรูปแบบงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบต้องเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กรต้องไม่ให้ซ้ำซ้อนหรือก้าวก่ายกัน^{๖๑}

วิธีการประสานงาน การประสานงานพิจารณาได้ ๒ กรณี คือ การประสานงานภายในองค์กร และ การประสานงานระหว่างองค์กร

๑) การประสานงานภายในองค์กร มีหลายวิธีด้วยกันจะใช้วิธีใดย่อมสุดแล้วแต่สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดขององค์กรนั้น ๆ แต่ถ้าพยายามใช้วิธีพร้อมกันย่อมจะได้ประโยชน์มากที่สุด วิธีการประสานงานภายในองค์กรที่พึงยึดถือเป็นหลักใหญ่ ๆ มีดังนี้

(๑) การจัดแผนผังองค์กรและการกำหนดหน้าที่การจัดการงานให้ชัดเจนโดยจัดให้มีทุกระดับและให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันเสมอทำให้เห็นหน่วยงานและสายบังคับบัญชาชัดเจน

(๒) การจัดระเบียบงาน เป็นเครื่องช่วยการประสานงาน ซึ่งจะจัดงานซ้ำซ้อน และเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงาน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำเดือนไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ทราบว่า ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่

(๓) การจัดระบบการสื่อสารภายในให้มีประสิทธิภาพ สะดวกที่จะติดต่อ ชักถามทำความเข้าใจเมื่อเกิดปัญหา

(๔) การใช้คณะกรรมการเพื่อเป็นที่ปรึกษาหรือกลั่นกรองงาน การประชุมกันอย่างสม่ำเสมอสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่การงาน การประสานงานดีขึ้นเพราะคณะกรรมการมักจะประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย

(๕) การฝึกอบรมจะช่วยการประสานงานได้ดี เพราะระหว่างดำเนินงานอาจมีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลหรือบรรจุคนใหม่เข้าทำงาน

(๖) การมอบอำนาจให้ผู้บริหารชั้นรองลงไปได้ใช้ดุลพินิจตามสมควรจะช่วยให้การประสานงานรวดเร็วขึ้น

(๗) การติดต่ออย่างไม่เป็นพิธีการบางครั้งถ้าติดต่อเป็นทางการจะทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า เกิดผลเสีย การติดต่ออย่างไม่เป็นพิธีการจะช่วยให้ได้มาก^{๖๒}

๒) การประสานงานระหว่างองค์กร อาจทำได้ดังนี้

(๑) ตั้งคณะกรรมการผสมหรือคณะกรรมการกลางโดยมีตัวแทนจากองค์กรต่าง ๆ เป็นกรรมการ จะช่วยกลั่นกรองและขจัดมูลเหตุแห่งความขัดแย้งลงได้ เช่น คณะกรรมการประสานงานระหว่างกระทรวงหรือระหว่างกรม เป็นต้น

(๒) กำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างองค์กร ไว้ให้ชัดเจนจะลดปัญหาความซ้ำซ้อนของงานและการก้าวก่ายหน้าที่กันได้มาก

^{๖๑} อำนาจ บุญประเสริฐและจินดา ศรีญาณลักษณ์, “รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ”, วารสารมหาจุฬานาครทรรณ, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๖ (สิงหาคม ๒๕๖๒) : ๒๘๗๕ - ๒๘๘๔.

^{๖๒} พสุ เดชะรินทร์, ชุดเครื่องมือการพัฒนาองค์กร (Organization Improvement Toolkits) ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ หมวด ๒ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิชั่นพริ้นท์แอนด์มีเดีย, ๒๕๕๑), หน้า ๒๗.

(๓) ใช้วิธีการงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณให้องค์กรต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และได้สัดส่วนจะเป็นการช่วยประสานงาน ป้องกันการทำงานซ้ำซ้อนต้องการให้องค์กรใดทำงานมากก็จัดสรรงบประมาณให้มากขึ้นตามลำดับ^{๖๓}

สรุปได้ว่า การประสานงานเป็นปัจจัยที่จำเป็นและสำคัญในการบริหารจัดการองค์กรทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก รวมทั้งการประสานงานระหว่างบุคคล ซึ่งอยู่ในรูปแบบการถ่ายทอดและสื่อสารเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีและน่าเชื่อถือในการดำเนินงานขององค์กรอย่าง เป็นระบบเกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและองค์กรที่ดีส่งผลให้องค์กรมีความก้าวหน้าในอนาคต

ตารางที่ ๒.๙ สารระสำคัญความหมายของการประสานงาน (Coordination)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์	การบริหารจัดการในองค์กรขนาดใหญ่ที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนมีหน่วยงานย่อยที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานตาม ลักษณะเฉพาะของงาน โดยเฉพาะหน่วยงานราชการ การประสานงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากใน องค์กร
Deming, W. Edward.	๑) ผู้ประสานงาน ๒) บทบาทและความรับผิดชอบ ๓) กฎและระเบียบที่จำเป็น
อำนาจ บุญประเสริฐและจินดา ศรีญาณลักษณ์	๑) ประสานนโยบายหรือวัตถุประสงค์ในองค์กรมี วัตถุประสงค์ ๒) ประสานงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ๓) ประสานการเงินและวัสดุ ๔) ประสานกระบวนการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์
พสุ เดชะรินทร์	การประสานงานภายในองค์กร มีหลายวิธีด้วยกันจะ ใช้วิธีใดย่อมสุดแล้วแต่ สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดของ องค์กรนั้น ๆ แต่ถ้าพยายามใช้วิธีพร้อมกันย่อมจะได้ ประโยชน์มากที่สุด วิธีการประสานงานภายในองค์กรที่ พึงยึดถือเป็นหลักใหญ่ ๆ
ศิริพงษ์ เศาภายน	๑) ประสานนโยบายหรือวัตถุประสงค์ในองค์กรมี วัตถุประสงค์ ๒) ประสานงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ๓) ประสานการเงินและวัสดุ ๔) ประสานกระบวนการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์

^{๖๓} ศิริพงษ์ เศาภายน, หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท บุ๊ค พอยท์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๒๔-๒๖.

๖. การรายงาน (Reporting)

ผู้บริหารมีหน้าที่ต้องรายงานความเคลื่อนไหว เกี่ยวกับงานให้ทุกฝ่ายในองค์กรทราบแล้ว ผู้เขียนมีความเห็นว่าผู้บริหารระดับสูงขององค์กรควรมีการรายงานผลการดำเนินงานในส่วนที่สามารถเปิดเผยได้ให้สังคมภายนอกองค์กรได้ทราบ^{๖๔} เพื่อเป็นประชาสัมพันธ์องค์กรส่วนหนึ่งและเปิดโอกาสให้สังคมตรวจสอบการดำเนินงานระดับต่าง ๆ ในหน่วยงาน เพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกหน่วยงานได้รับทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่ามีความก้าวหน้าไปเพียงใด มีความคืบหน้าของกิจการอย่างสม่ำเสมอและการวิจัย การตรวจสอบยืนยันว่าสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นตามแผน กระทำการแก้ไขเมื่อจำเป็น และแจ้งให้ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าระดับสูงรับผิดชอบทราบ^{๖๕}

การรายงานผลการปฏิบัติงานเรื่องนี้ก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก ซึ่งปัจจุบันนิยมใช้ระบบสารสนเทศ (Management Information System)^{๖๖} ในการประมวลผลของรายงาน รายงานที่ดีนั้นจะต้องให้ข้อมูลที่พอดีกับงานที่จะใช้ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป ข้อมูลต้องตอบคำถามที่ต้องการได้อย่างถูกต้องเที่ยงตรงและทันเวลา ข้อมูลที่มากเกินไปเค้าเรียกข้อมูลส่วนเกินนั้นว่าขยะ^{๖๗} การรายงานมีลักษณะสำคัญ ๒ ลักษณะ คือ

๑. รายงานขณะปฏิบัติงาน เป็นการรายงานตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน ซึ่งกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน การรายงานอาจรายงานด้วยวาจา หรือด้วยลายลักษณ์อักษรปัจจุบัน มีการรายงานสู่สาธารณชน เช่น ทางสื่อมวลชนเพื่อสร้างความเข้าใจความพอใจแก่ประชาชน

๒. การรายงานเมื่อสิ้นสุดแผนงาน เป็นการรวบรวมผลการดำเนินงานทั้งหมด สรุปเป็นรายงานผลการดำเนินงานสิ่งที่จำเป็นควรเน้นพิเศษในการรายงาน^{๖๘}

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล การสั่งการ การประสานงาน ต่อจากนั้นก็เป็นที่หน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำหน้าที่ติดตามผลว่าการที่ได้สั่งการหรือมอบหมายให้แก่ผู้ร่วมงานนั้น ผลปฏิบัติงาน รุดหน้าหรือไม่เพียงใดมีอุปสรรคและข้อข้องประการใด ผลการปฏิบัติงานสอดคล้องและบรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นการประเมินผลงานขององค์กร และการประเมินผลการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานด้วย

^{๖๔} มัลลิกา ต้นสอน, กลยุทธ์ธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร : ธีรป้อมวรรณกรรม, ๒๕๔๓), หน้า ๑๔.

^{๖๕} ทองใบ สุดชาติ, วิเคราะห์แนวความคิด ทฤษฎีและการประยุกต์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๒), หน้า ๘๗.

^{๖๖} วัฒนา พัฒนพงศ์, BSC และ KPI เพื่อการเติบโตขององค์กรอย่างยั่งยืน, พิมพ์ครั้งที่ ๖ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วีเอส, ๒๕๔๗), หน้า ๕๗๖.

^{๖๗} สุปรีชา กมลาคัน, กลยุทธ์การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

^{๖๘} Max Weber, *The Theory of Social and Economic Organization*, (Illinois: The free press, 1921), p. 235.

ตารางที่ ๒.๑๐ สารสำคัญความหมายของการรายงาน (Reporting)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
มัลลิกา ต้นสอน	ผู้บริหารมีหน้าที่ต้องรายงานความเคลื่อนไหว เกี่ยวกับงานให้ทุกฝ่ายในองค์กรทราบแล้ว ผู้เขียนมีความเห็นว่าผู้บริหารระดับสูงขององค์กร
ทองใบ สุดซารี	ประชาสัมพันธ์องค์กรส่วนหนึ่งและเปิดโอกาสให้สังคมตรวจสอบการดำเนินงานระดับต่าง ๆ ในหน่วยงาน เพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกหน่วยงานได้รับทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่ามีความก้าวหน้าไปเพียงใด
วัฒนา พัฒนพงศ์	การรายงานผลการปฏิบัติงานเรื่องนี้ก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก ซึ่งปัจจุบันนิยมใช้ระบบสารสนเทศ ในการประมวลผลของรายงาน รายงานที่ดีนั้นจะต้องให้ข้อมูลที่พอดีกับงานที่จะใช้ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป
สุปรีชา กมลาศน์	ในการประมวลผลของรายงาน รายงานที่ดีนั้นจะต้องให้ข้อมูลที่พอดีกับงานที่จะใช้ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป ข้อมูลต้องตอบคำถามที่ต้องการได้อย่างถูกต้องเที่ยงตรงและทันเวลา ข้อมูลที่มากเกินไปเค้าเรียกข้อมูลส่วนเกินนั้นว่าขยะ
Max Weber	๑. รายงานขณะปฏิบัติงาน ๒. การรายงานเมื่อสิ้นสุดแผนงาน

๗. งบประมาณ (Budgeting)

งบประมาณหรือเงินทุน (Money or Budgeting) เป็นทรัพยากรในการบริหารจัดการที่สามารถทำให้องค์กรเกิดการขับเคลื่อน ระบบการบริหารเกิดความคล่องตัว^{๖๙} เป็นปัจจัยพื้นฐานของการได้มาของทรัพยากรด้านอื่น ๆ ขององค์กร เช่น อาคาร ที่ดิน บ้าน เครื่องจักรเครื่องมือ การจ้างงาน เป็นต้น งบประมาณหรือเงินทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารจัดการองค์กรสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้งบประมาณ^{๗๐} เป็นแผนในการใช้จ่ายทางด้านการเงินขององค์กรในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กรและต้องคำนึงถึงงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้กิจกรรมขององค์กรได้รับผลประโยชน์ตอบแทนกลับคือตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ขององค์กรทุกองค์กร^{๗๑} ทั้งภาครัฐและเอกชน

^{๖๙} D.Chandler, Alfred Jr, *Strategy and Structure; Chapters in the History of the Industrial Enterprise*, (Cambridge Mass: The M.I.T press, 1962), p.13.

^{๗๐} ศิริวรรณ เสรีรัตน์, *องค์กรและการจัดการ*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๘๔.

^{๗๑} ธิติภาพ ชยธวัช, *คัมภีร์การบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : มีโชคปรัชญาประสิทธิ์พานิชย์, ๒๕๕๔), หน้า ๕๐.

ภาคองค์กรสาธารณประโยชน์^{๗๒} พรรคการเมืองหรือองค์กรด้านศาสนา ล้วนแล้วแต่ต้องพึ่งพาทรัพยากรทางการเงินทั้งสิ้น^{๗๓} องค์กรของรัฐ เงินหรืองบประมาณในการดำเนินงานมีที่มาได้หลายทางแหล่งใหญ่ คือ ภาษีอากร ทรัพยากรในรูปแบบเงินทุน (Money) เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรอื่น ๆ

สรุปได้ว่า งบประมาณเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนในการบริหารจัดการองค์กรให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชนต่าง ๆ จำเป็นจะต้องมีการวางแผนทางการเงิน เพื่อใช้ในการบริหารองค์กรอย่างเพียงพอและเหมาะสม

ตารางที่ ๒.๑๑ สารสำคัญความหมายของงบประมาณ (Budgeting)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
D.Chandler	งบประมาณหรือเงินทุน (Money or Budgeting) เป็นทรัพยากรในการบริหารจัดการที่สามารถทำให้องค์กรเกิดการขับเคลื่อน ระบบการบริหารเกิดความคล่องตัว
ศิริวรรณ เสรีรัตน์	เป็นปัจจัยพื้นฐานของการได้มาของทรัพยากร เช่น อาคาร ที่ดิน บ้าน เครื่องจักรเครื่องมือ การจ้างงาน เป็นต้น งบประมาณหรือเงินทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารจัดการองค์กรสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์
ธิดิภาพ ชยธวัช	เป็นแผนในการใช้จ่ายทางการเงินขององค์กร โดยต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กรและต้องคำนึงถึงงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้กิจกรรมขององค์กรได้รับผลประโยชน์ตอบแทนกลับคือตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ขององค์กรทุกองค์กร
อนุศักดิ์ ฉันทไพศาล	งบประมาณหรือเงินทุนเป็นทรัพยากรในการบริหารจัดการที่สามารถทำให้องค์กรเกิดการขับเคลื่อน ระบบการบริหารเกิดความคล่องตัว เป็นปัจจัยพื้นฐานของการได้มาของทรัพยากรด้านอื่นขององค์กร
สุดใจ ดิลกทรรศนนท์	องค์กรของรัฐ เงินหรืองบประมาณในการดำเนินงานมีที่มาได้หลายทางแหล่งใหญ่ คือ ภาษีอากร ทรัพยากรในรูปแบบเงินทุน (Money) เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรอื่น ๆ

^{๗๒} อนุศักดิ์ ฉันทไพศาล, องค์กรและการจัดการสมัยใหม่, (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น บริษัท จำกัด, ๒๕๖๒), หน้า ๔๓.

^{๗๓} สุดใจ ดิลกทรรศนนท์, การจัดการเชิงกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: สามลดา, ๒๕๖๒) หน้า ๒๐.

๘. วัฒนธรรมองค์การ

วัฒนธรรมองค์การ หมายถึง กลุ่มค่านิยมความเชื่อ ฐานคติพื้นฐาน ความคาดหวังและความทรงจำร่วม ซึ่งกำหนดคุณลักษณะขององค์การและสมาชิก ให้ความรู้สึกความมีอัตลักษณ์แก่สมาชิกกำหนดบรรทัดฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรถึงวิธีการในวัฒนธรรมองค์การ แสดงออกมาทางค่านิยม ท่วงทำนองหลักของภาวะการณ์ นำภาษาและสัญลักษณ์ กระบวนการปฏิบัติงานประจำและการนิยามของความสำเร็จที่ทำให้้องค์การมีลักษณะเฉพาะ^{๗๔}

วัฒนธรรมองค์การคือค่านิยม ความเชื่อและหลักการพื้นฐานซึ่งทำหน้าที่เป็นรากฐานของระบบการจัดการองค์การ และกลุ่มของการปฏิบัติงาน ตลอดจนพฤติกรรมกรรมการจัดการ ซึ่งขยายและเสริมแรงหลักการพื้นฐานเหล่านั้น วัฒนธรรมองค์การจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลขององค์การเป็นอย่างมาก เมื่อวัฒนธรรมนั้นก่อให้เกิด ๑) การผูกพัน (Involvement Hypothesis) ๒) การประพฤติปฏิบัติที่สม่ำเสมอ (Consistency Hypothesis) ๓) การปรับตัว (Adaptability Hypothesis) ๔) การกิจที่เหมาะสมขององค์การ (Mission Hypothesis) มีแบบแผนของฐานคติร่วมที่สมาชิกได้รับการเรียนรู้จากองค์การในฐานะที่เป็นสิ่งที่สามารถแก้ปัญหาของการปรับตัวให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมภายนอก และการบูรณาการสิ่งที่อยู่ภายในองค์การ มีความเชื่อและความเข้าใจที่สมาชิกองค์การมีอยู่ร่วมกัน ที่ได้รับการยอมรับในกลุ่มมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกและช่วยให้สมาชิกในองค์การเข้าใจว่า การปฏิบัติใดที่ได้รับการพิจารณาว่ายอมรับได้ เกิดแนวการปฏิบัติที่สืบทอดกันมา อีกทั้งค่านิยมเหล่านั้น มักจะถูกถ่ายทอดผ่านทางเรื่องราวและสื่อทางสัญลักษณ์ต่าง ๆ^{๗๕} โดยอาจแบ่งกลุ่มของลักษณะทางวัฒนธรรมออกได้ ๓ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มของแนวคิดหรือความคิด บรรทัดฐาน อุดมการณ์ ทศนคติ ค่านิยม ที่สมาชิกองค์การมีส่วนร่วมกันจนเกิดเป็นรูปแบบ พฤติกรรมการปฏิบัติเฉพาะในองค์การ สร้างมาตรฐานแนวคิดและการตัดสินใจ ที่ส่วนมากรู้จักกันภายในและเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม ๒) กลุ่มของสิ่งประดิษฐ์และสัญลักษณ์เป็นการสร้างของขึ้นมาแทนความเชื่อและสื่อความหมายที่เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม และ ๓) กลุ่มของพิธีกรรมต่าง ๆ ที่สมาชิกแสดงออกร่วมกันในรูปของการแสดงเพื่อสื่อความหมาย ลักษณะของวัฒนธรรมองค์การ จำแนกลักษณะการปรากฏของวัฒนธรรมองค์การ^{๗๖} โดยเปรียบเทียบว่าเหมือนหัวหอมที่มีเปลือกเป็นชั้น ๆ โดยแบ่งออกเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

๑. สัญลักษณ์ (Symbols) สัญลักษณ์เป็นสิ่งที่มีการเลียนแบบระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมได้ง่าย ด้วยเหตุนี้สัญลักษณ์จึงเป็นเสมือนเปลือกที่อยู่ระดับนอกสุดของปรากฏการณ์วัฒนธรรม ได้แก่ ภาษา ท่าทาง ภาพ หรือวัตถุ

๒. วีรบุรุษ (Heroes) ได้แก่ บุคคลที่อาจมีชีวิตหรือเสียชีวิตแล้ว หรืออาจเป็นบุคคลจริงหรือบุคคลในจินตนาการก็ได้ บุคคลเหล่านี้ครอบครองคุณลักษณะที่ทรงคุณค่าในวัฒนธรรมหนึ่ง

^{๗๔} สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, ภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : เอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๔๘), หน้า ๑๐๒.

^{๗๕} ธิติภาพ ชยธวัช, คัมภีร์การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : มีโชคปรัชญาประสิทธิ์พานิชย์, ๒๕๕๔), หน้า ๕๐.

^{๗๖} เกศรา รักชาติ, องค์การแห่งการตื่นรู้, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เนชั่นมัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๑๖๐.

๓. พิธีกรรม (Rituals) ภายในวัฒนธรรม พิธีกรรมได้รับการพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นทางสังคมโดยมีหน้าที่ในการบ่งบอกให้สังคมทราบถึงการเปลี่ยนผ่านสถานะว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นทางสังคมแบบหนึ่งไปสู่สถานะอีกแบบหนึ่ง เช่น พิธีกรรมการแต่งงาน การรับปริญญาบัตร

๔. ค่านิยม (Values) เป็นแกนกลางของวัฒนธรรมองค์การ เป็นแนวโน้มกว้าง ๆ เกี่ยวกับความชอบสภาวะบางอย่างมากกว่าสภาวะอื่น ค่านิยมเป็นความรู้สึกที่มีทั้งด้านบวกและลบของสมาชิกในองค์การที่ใช้เป็นมาตรฐานในการประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ ว่าควรหรือไม่ควรปฏิบัติ^{๗๗}

ความสำคัญของวัฒนธรรมองค์การ วัฒนธรรมองค์การมีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์การเป็นอย่างมาก และเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การ^{๗๘} ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมองค์การไว้ดังต่อไปนี้

๑. ความร่วมมือ (Cooperation) ความร่วมมือที่แท้จริงในองค์การไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากกฎระเบียบ แต่ระดับความร่วมมือที่แท้จริงได้รับอิทธิพลมาจากสมาชิกในองค์การมีฐานคติ ร่วมกัน เช่น บางองค์การมีระดับค่านิยมสูงกับการทำงานเป็นทีม ในขณะที่บางองค์การถือว่าการแข่งขันระหว่างสมาชิกเป็นค่านิยมที่สูง ความแตกต่างกันของการให้ความสำคัญของแต่ละองค์การเป็นความเชื่อ และค่านิยมร่วมกันระหว่างกลุ่ม และบุคคลที่ส่งผลต่อความร่วมมือ

๒. การตัดสินใจ (Decision Making) วัฒนธรรมจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจ เนื่องจากความเชื่อ และค่านิยมทำให้เกิดคติฐานเบื้องต้น และเกิดความโน้มเอียงอย่างคงที่ต่อองค์การ และนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

๓. การควบคุมองค์การ (Control) คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานได้ผลตามที่วางแผนไว้โดยพื้นฐานของกลไกการควบคุมองค์การ มี ๓ ด้าน ด้านแรก คือ การตลาด (Market) เป็นตัวควบคุม ด้านที่สอง คือ ด้านการปกครอง (Bureaucracy) ใช้อำนาจอย่างทางการเป็นตัวควบคุม และด้านที่สามคือ ด้านเครือข่าย (Clan) ใช้ความเชื่อ ค่านิยมที่มีร่วมกันของสมาชิกเป็นตัวควบคุม

๔. การสื่อสาร (Communication) เหตุผลหลักที่สมาชิกในองค์การสื่อสารผิดพลาดเกิดจากปัญหาการบิดเบือนข่าวสารที่มีความซับซ้อนมาก ความผิดพลาดในการสื่อสารจะมีความผิดพลาดมากเช่นเดียวกัน วัฒนธรรมจะช่วยลดปัญหาการสื่อสาร ๒ ทาง คือ ทางแรกไม่จำเป็นต้องสื่อสารกัน เรื่องของคติฐาน ค่านิยมที่มีอยู่แล้ว และทางที่สองการมีคติฐาน บรรทัดฐานร่วมกันช่วยให้แนวทางในการตีความสารต่าง ๆ ร่วมกันอยู่แล้ว

๕. ความผูกพัน (Commitment) บุคคลที่มีความรู้สึกผูกพันต่อองค์การเมื่อเขามีส่วนร่วม และได้รับประสบการณ์บางอย่างที่จะทำให้ยึดติดกับองค์การ สิ่งจูงใจต่าง ๆ เช่น เงินเดือน เกียรติยศ และความรู้สึกว่าตนเองมีค่าจะช่วยทำให้บุคคลากรมีความผูกพันต่อองค์การวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งจะส่งผลความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยผ่านทางความเชื่อและค่านิยม

^{๗๗} สุพานี สฤกษ์วานิช, พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๒๙๖.

^{๗๘} Gary A. Yukl, Leadership in Organization 8th, (New Jersey: Prentice Hall, 2010), pp. 173 – 176.

๖. การรับรู้ (Perception) วัฒนธรรมจะเป็นตัวกำหนดความรู้สถานการณ์ของสมาชิกในองค์กรและนำไปสู่ภาคปฏิบัติ วัฒนธรรมจะช่วยให้สมาชิกในองค์กรใช้อ้างอิงเป็นเหตุผลในการแสดงพฤติกรรมในขณะที่องค์กรจะใช้เหตุผลเป็นแรงเสริมให้สมาชิกรักษาพฤติกรรมนั้น ไว้ในทางตรงกันข้ามองค์กรอาจกำหนดให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง^{๗๙}

สำหรับลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรในแต่ละประเภทนั้นตัวแปรหลัก ๖ ตัวเพื่อใช้ในการจำแนกประเภทของวัฒนธรรม ประกอบด้วย ๑) ลักษณะโดดเด่นขององค์กร (Dominant Characteristic) ๒) ภาวะผู้นำในองค์กร (Organization Glue) ๓) การจัดการบุคคล (Management of Employees) ๔) สิ่งยึดโยงองค์กร (Organization Glue) ๕) จุดเน้นของยุทธศาสตร์ (Strategic Emphases) และ ๖) เกณฑ์ที่ใช้วัดความสำเร็จ (Criteria of Success) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑. วัฒนธรรมสัมพันธ์แก่อีกูล (The Clan Culture) เป็นการเน้นภายในและการบูรณาการกับการจัดการตนเองและความยืดหยุ่น วัฒนธรรมแบบนี้เป็นวัฒนธรรมที่บรรยากาศภายในองค์กรมีลักษณะคล้ายกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวขยาย ดังนั้นองค์กรลักษณะนี้จึงคล้ายกับครอบครัวขยายมากกว่าหน่วยทางธุรกิจ ลักษณะทั่วไปขององค์กรที่มีวัฒนธรรมมุ่งสัมพันธ์แก่อีกูล คือ การทำงานเป็นทีม การมีแผนงาน การมีส่วนร่วมให้บุคลากร ความผูกพันร่วมมือของบุคลากร ฐานคติของวัฒนธรรมสัมพันธ์แก่อีกูลคือ การทำงานเป็นทีมและมีการพัฒนาบุคลากร งานหลักของการจัดการคือ การมอบอำนาจให้บุคลากรและเอื้ออำนวยให้พวกเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและ แก้ปัญหา ซึ่งทำให้บุคลากรมีความผูกพันและมีความจงรักภักดีต่อองค์กร เน้นการพัฒนาบุคลากร ขวัญกำลังใจและความสามัคคีเป็นสิ่งสำคัญขององค์กร

๒. วัฒนธรรมการปรับเปลี่ยน (The Adhocracy Culture) เป็นการเน้นภายนอกและความแตกต่างกับการจัดการตนเองและความยืดหยุ่น ฐานคติของวัฒนธรรมประเภทนี้ คือ นวัตกรรมหรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำไปสู่ความสำเร็จ งานหลักของการจัดการ คือ การ ส่งเสริมภาวะผู้ประกอบการ ความคิดสร้างสรรค์และการปรับเปลี่ยนและการสร้างนวัตกรรม ซึ่งจะนำไปสู่การได้ทรัพยากรใหม่ ๆ และการมีกำไร ลักษณะวัฒนธรรมการปรับเปลี่ยนนี้จะอยู่บนรากฐานของการมีหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญและการเปลี่ยนแปลงสูง เมื่องานบรรลุเป้าหมายก็ยกเลิกคณะกรรมการนั้นไป ภายใต้วัฒนธรรมนี้การรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจมีน้อยหรือแทบไม่มีอำนาจจะกระจายไหลไปสู่ปฏิบัติและทีมงานความสำเร็จขององค์กร

๓. วัฒนธรรมสายบังคับบัญชา (The Hierarchy Culture) เป็นการเน้นภายในและการบูรณาการกับการควบคุมและเสถียรภาพ ลักษณะของวัฒนธรรมสายบังคับบัญชา การมีโครงสร้างการทำงานที่เป็นทางการสูง มีการกำหนดกระบวนการของงานให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติอย่าง ชัดเจน ผู้นำที่มีประสิทธิผลเป็นผู้มีทักษะในการจัดการและการประสานงานที่ดี การดูแลองค์กร ไม่ให้เกิดปัญหาและดำเนินไปได้อย่างราบรื่นคือ สิ่งสำคัญที่สุด สิ่งที่เชื่อมโยงองค์กรเข้าด้วยกัน คือกฎระเบียบและนโยบายที่เป็นทางการ ยุทธศาสตร์ขององค์กรเน้นความมีเสถียรภาพและการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

^{๗๙} Lafrance's G. R, *Psychology for Teaching*, (California: Woods Worth Publishing Company, 2016), p. 28.

๔. วัฒนธรรมตลาด (The Market Culture) เป็นการเน้นภายนอกและความแตกต่างกับการควบคุมและเสถียรภาพ ฐานคติที่สำคัญของวัฒนธรรมการตลาด คือ การเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมภายนอกมีความสับสน และผู้รับบริการมีความต้องการและค่านิยมที่หลากหลาย องค์กรจึงจำเป็นต้องแข่งขันเพื่อรักษาตำแหน่งของตนเองในตลาด งานหลักด้านการจัดการ คือ การเพิ่มผลิตภาพ ผลลัพธ์และความพึงพอใจของผู้รับบริการ สำหรับตัวแบบการแข่งขันของค่านิยมนี้ มีนักทฤษฎีหลายท่านที่เห็นที่ได้ทำการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิผลองค์กร และกล่าวว่าความพอดีระหว่างสภาพแวดล้อมกลยุทธ์และค่านิยมมีความเกี่ยวข้องกับการก่อตัวของวัฒนธรรม ซึ่งมี ๔ ประเภท คือ ๑) วัฒนธรรมองค์กรแบบครอบครัว (Clan Culture) ๒) วัฒนธรรมแบบราชการ (Bureaucratic Culture) ๓) วัฒนธรรมแบบปรับตัว (Adaptability Culture) และ ๔) วัฒนธรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Culture) ซึ่งในรายละเอียดมีความคล้ายคลึงกับตัวแบบการแข่งขันของค่านิยมดังที่ได้กล่าวมา^{๘๐}

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมองค์กร หมายถึง ความเชื่อและค่านิยมพื้นฐานร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มองค์กรเดียวกัน ซึ่งแสดงออกมาในรูปการคิดทั้งการกระทำและความคิดซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติจากรุ่นไปสู่รุ่นสืบทอดกันมาเป็นรุ่น ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

^{๘๐} จุมพล สวัสดิยากร, **หลักการบริหารและมนุษยสัมพันธ์**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

ตารางที่ ๒.๑๒ สารสำคัญความหมายของวัฒนธรรมองค์การ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์	วัฒนธรรมองค์การ หมายถึง กลุ่มคงทนของค่านิยม ความเชื่อ ฐานคติพื้นฐาน ความคาดหวังและความทรงจำร่วม ซึ่งกำหนดคุณลักษณะขององค์การและสมาชิก ให้ความรู้สึกความมีอัตลักษณ์แก่สมาชิกกำหนดบรรทัดฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรถึงวิธีการในวัฒนธรรมองค์การ
จิตติภาพ ชยธวัช	๑) การผูกพัน (Involvement Hypothesis) ๒) การประพฤติปฏิบัติที่สม่ำเสมอ (Consistency Hypothesis) ๓) การปรับตัว (Adaptability Hypothesis) ๔) ภารกิจที่เหมาะสมขององค์การ (Mission Hypothesis)
เกศรา รักชาติ	๑) กลุ่มของแนวคิดหรือความคิด ๒) กลุ่มของสิ่งประดิษฐ์และสัญลักษณ์เป็นการสร้างของขึ้นมาแทนความเชื่อและสื่อความหมายที่เห็นได้ อย่างเป็นรูปธรรม ๓) กลุ่มของพิธีกรรมต่าง ๆ
สุพานี สฤษณ์วานิช	๑. สัญลักษณ์ (Symbols) ๒. วีรบุรุษ (Heroes) ๓. พิธีกรรม (Rituals) ๔. ค่านิยม (Values)
Gary A. Yukl	ความสำคัญของวัฒนธรรมองค์การ วัฒนธรรมองค์การมีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์การเป็นอย่างมาก และเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การ
Lafrance's G. R	๑. ความร่วมมือ ๒. การตัดสินใจ ๓. การควบคุมองค์การ ๔. การสื่อสาร ๕. ความผูกพัน ๖. การรับรู้
จุมพล สวัสดิ์ยากร	๑. วัฒนธรรมสัมพันธ์แก่อุกุล (The Clan Culture) ๒. วัฒนธรรมการปรับเปลี่ยน (The Adhocracy Culture) ๓. วัฒนธรรมสายบังคับบัญชา (The Hierarchy Culture) ๔. วัฒนธรรมตลาด (The Market Culture)

๙. นโยบาย

นโยบายสาธารณะ หมายถึง สิ่งที่รัฐบาลเลือกกระทำหรือไม่กระทำ โดยได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ในส่วนที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำจะครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดของรัฐบาล ทั้งกิจกรรมที่เป็นงานประจำและกิจการที่เกิดขึ้นในบางโอกาส เช่น การควบคุมความขัดแย้งที่เกิดในสังคมและความพยายามในการขจัดความขัดแย้งกับสังคมอื่น ๆ เป็นต้น^{๕๑} และมีวัตถุประสงค์ให้กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำบรรลุเป้าหมาย ในการอำนวยความสะดวกจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าของสังคมทั้งหมดอย่างถูกต้องตามกฎหมายและได้อธิบายว่าผู้ที่มีอำนาจในการจัดสรรก็คือรัฐบาล ซึ่งสิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำ เป็นผลมาจากการจัดสรร สิ่งที่มีคุณค่าของสังคม กำหนดแนวทางปฏิบัติที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ^{๕๒} และอธิบายว่านโยบายเป็นแนวทางการกระทำของรัฐบาลที่มีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งนโยบายอาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการออกกฎหมาย การนำกฎหมายไปปฏิบัติและการบังคับใช้กฎหมาย^{๕๓}

นอกจากนี้ นโยบายจะต้องเกี่ยวกับสิ่งที่รัฐบาลกระทำจริง ไม่ใช่สิ่งที่ตั้งใจกระทำหรือกำลังจะกระทำ การกระทำจะทำให้เกิดผลของนโยบาย นโยบายสาธารณะไว้โดยการสังเคราะห์ความหมายของนักวิชาการไว้เป็น ๓ กลุ่ม คือ

กลุ่มความหมายแรก คือ นโยบายสาธารณะเป็นกิจกรรมหรือการกระทำของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในลักษณะใด หรือเป็นรัฐบาลในระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่น ก็ถือว่าเป็นนโยบายทั้งสิ้น เป็นการมุ่งเน้นกิจกรรมหรือการกระทำของรัฐบาลเป็นสำคัญ

กลุ่มความหมายที่สอง คือ นโยบายเป็นแนวทางการตัดสินใจของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกิจกรรมต่าง ๆ ที่สังคมจะกระทำหรือห้ามมิให้กระทำ เป็นการตัดสินใจที่กำหนดแนวทางกว้าง ๆ เพื่อนำเอาไปเป็นวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องและสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

กลุ่มความหมายที่สาม คือ เป็นแนวทางหรือหนทางในการกระทำของรัฐบาลที่ เรียกว่า มรรควิธี (Means) ที่จะก่อให้เกิดการกระทำขึ้น เช่น แผน แผนงานและโครงการที่กำหนดขึ้น อันประกอบด้วยเป้าหมายปลายทาง^{๕๔} คุณค่าและการปฏิบัติต่าง ๆ ได้ประมวณนิยามของนักวิชาการแล้วสรุปเป็นลักษณะสำคัญของนโยบายสาธารณะ ไว้ดังนี้

๑. เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลเรียกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ
๒. เป็นการใช้อำนาจของรัฐในการจัดสรรกิจกรรมเพื่อตอบสนองค่านิยมของสังคม
๓. ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ได้แก่ ผู้นำทางการเมือง ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ พรรคการเมือง สถาบันราชการ ข้าราชการและประมุขของประเทศ

^{๕๑} ชีระ รุญเจริญ, ผู้บริหารการศึกษามีอาชีพ : ศักยภาพเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร : เบลโล่การพิมพ์, ๒๕๕๗), หน้า ๑๓-๑๘.

^{๕๒} ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๕๐), หน้า ๔๓.

^{๕๓} วิโรจน์ สารรัตน์, การบริหาร : หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : อักษรการพิมพ์, ๒๕๕๕), หน้า ๑๐๖.

^{๕๔} วิชัย โสสุวรรณจินดา, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร : โฟร์เพรส, ๒๕๕๑), หน้า ๘๖.

๔. กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำ ต้องเป็นชุดของการกระทำที่มีแบบแผน ระบบและกระบวนการอย่างชัดเจน เป็นการกระทำที่มีการสานต่ออย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

๕. เป็นกิจกรรมที่รัฐเลือกที่จะกระทำ ต้องมีเป้าหมายวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนจำนวนมาก

๖. เป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำให้ปรากฏเป็นจริง มิใช่เป็นเพียงการแสดงเจตนารมณ์หรือความตั้งใจที่จะกระทำด้วยคำพูดเท่านั้น

๗. เป็นกิจกรรมที่เลือกกระทำต้องมีผลลัพท์ในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของสังคม

๘. เป็นการตัดสินใจที่จะกระทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนจำนวนมาก มิใช่การตัดสินใจเพื่อประเทศเฉพาะบุคคล และเป็นชุดของการตัดสินใจที่เป็นระบบมิใช่การตัดสินใจแบบเอกเทศ

๙. เป็นการเลือกทางเลือกที่จะกระทำ โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

๑๐. เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการต่อรองหรือประนีประนอมระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ

๑๑. เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมทั้งกิจกรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ

๑๒. เป็นกิจกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย

๑๓. เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำ หรือไม่อาจก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ นโยบายสาธารณะ หมายถึง นโยบายขององค์การเป็นการตัดสินใจในการวางกรอบแนวทางในการ ดำเนินงาน หรือโครงการขององค์การนั้น ๆ เพื่อให้องค์การสามารถดำเนินงานให้บรรลุผลหรือบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๔๕}

สรุปได้ว่า นโยบาย หมายถึง กิจกรรมที่รัฐบาลกำหนดขึ้นมา ซึ่งกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ เพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนจำนวนมาก เพื่อให้มีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในการดำรงชีพและตอบสนองความต้องการของประชาชนมากที่สุด

^{๔๕} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๔๒), หน้า ๒๑.

ตารางที่ ๒.๑๓ สาระสำคัญความหมายของนโยบาย

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ธีระ รุญเจริญ	นโยบายสาธารณะ หมายถึง สิ่งที่รัฐบาลเลือกกระทำหรือไม่กระทำ โดยได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ในส่วนที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำจะครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดของรัฐบาล
ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ	มีวัตถุประสงค์ให้กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำบรรลุเป้าหมาย ในการอำนวยความสะดวกสิ่งที่มีคุณค่าของสังคมทั้งหมดอย่างถูกต้องตามกฎหมาย
วิโรจน์ สารรัตน์	นโยบายเป็นแนวทางการกระทำของรัฐบาลที่มีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งนโยบายอาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการออกกฎหมาย การนำกฎหมายไปปฏิบัติและการบังคับใช้กฎหมาย
วิชัย โสสุวรรณจินดา	นโยบายสาธารณะเป็นกิจกรรมหรือการกระทำของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในลักษณะใดหรือเป็นรัฐบาลในระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่น ก็ถือว่าเป็นนโยบายทั้งสิ้น เป็นการมุ่งเน้นกิจกรรมหรือการกระทำของรัฐบาลเป็นสำคัญ
สมพงษ์ เกษมสิน	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลเรียกที่จะกระทำ ๒. เป็นการใช้อำนาจของรัฐในการจัดสรรกิจกรรมเพื่อตอบสนองค่านิยมของสังคม ๓. ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ๔. กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำ ๕. เป็นกิจกรรมที่รัฐเลือกที่จะกระทำ ๖. เป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำให้ปรากฏเป็นจริง ๗. เป็นกิจกรรมที่เลือกกระทำต้องมีผลลัพธ์ในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของสังคม ๘. เป็นการตัดสินใจที่จะกระทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนจำนวนมาก ๙. เป็นการเลือกทางเลือกที่จะกระทำ ๑๐. เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการต่อรอง ๑๑. เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมทั้งกิจกรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ ๑๒. เป็นกิจกรรมที่ขอบด้วยกฎหมาย ๑๓. เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำ

๑๐. เทคโนโลยี

ความหมายของเทคโนโลยีไว้ว่า เทคโนโลยี หมายถึง การกระทำซึ่งบุคคลได้ปฏิบัติต่อวัตถุ โดยอาจใช้หรือไม่ใช้เครื่องมือหรือกลไกทางเครื่องจักรกล เพื่อเปลี่ยนแปลงวัตถุนั้นเพื่อให้ได้งานที่ทำสำเร็จในองค์การต่าง ๆ ของกิจกรรมที่ประกอบด้วยคนและเครื่องจักรกล ซึ่งต่างก็มีส่วนในการผลิตสินค้าหรือบริการที่ต้องการ^{๕๖} วิธีการและกระบวนการ ที่ใช้ในโรงงาน การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีมีผลกระทบกับองค์การเพราะเทคโนโลยีก่อให้เกิดความเสียเปรียบและได้เปรียบระหว่างองค์การทั้งในด้านการผลิต การบริหารระบบข้อมูลข่าวสาร การบริหารจัดการภายในองค์การและการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย องค์การใดที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้งานมีประสิทธิภาพมากกว่าย่อมจะได้เปรียบกว่าองค์การอื่น ๆ อย่างไรก็ตามไม่ใช่ว่าการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยจะส่งผลด้านบวกต่อองค์การเสมอไป เพราะหากองค์การใดที่เลือกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยแต่ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเต็มศักยภาพหรือใช้อย่างไม่คุ้มค่า หรือใช้อย่างไม่เหมาะสมและไม่เทคโนโลยีตามแนวคิดเชิงระบบว่า หมายถึง ชุดของเทคนิค (รวมทั้งวัตถุและจิตใจ) ที่นำมาใช้เพื่อเปลี่ยนสิ่งนำเข้าของระบบให้เป็นสิ่งนำออก ระบบจะเป็นองค์การประเภทใดก็ได้อาจได้แก่ โรงพยาบาล โรงงาน หน่วยงานของรัฐหรือพรรคการเมือง สิ่งที่น่าเข้าได้แก่ ความรู้ความสามารถ วัตถุดิบหรือเงินและสิ่งนำออกได้แก่ สินค้าหรือบริการ เป็นต้น^{๕๗}

เทคโนโลยีว่าเป็นองค์การความรู้ที่ใช้ในการทำงานตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ซึ่งสามารถนำไปใช้อธิบายองค์การอื่น ๆ ที่ไม่ได้เน้นการใช้เทคโนโลยีว่าเป็นเพียงเครื่องมือหรือวิธีการทำงานเท่านั้น^{๕๘} โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในองค์การสองประการคือ ๑) ความหลากหลายที่เกิดขึ้นในการทำงาน เป็นเรื่องของความสลับซับซ้อนของปัญหา และ ๒) ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน^{๕๙} จากเกณฑ์ทั้งสองมิติดังกล่าวสามารถแบ่งเทคโนโลยีว่าองค์การได้หลักการและวิธีเลือกเทคโนโลยีในการใช้ทรัพยากร เนื่องจากทรัพยากรมีข้อจำกัดใน แต่ละประเภทจะทำให้เกิดของเสียและมลพิษ สิ่งแวดล้อม ดังนั้นการเลือกใช้เทคโนโลยีจึงจำเป็นต้องมีหลักการเลือก ดังต่อไปนี้

๑. ต้องเข้าใจในระบบทรัพยากรและระบบสิ่งแวดล้อมที่จะใช้
๒. ต้องประเมินของเสียและมลพิษสิ่งแวดล้อมจากการนำเทคโนโลยีที่มาใช้
๓. กำหนดขั้นตอนในการผลิตให้ชัดเจน
๔. เลือกและกำหนดเทคโนโลยีที่ต้องใช้ทรัพยากรทุกขั้นตอน
๕. ต้องมีการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ
๖. แผนการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในระบบ^{๖๐}

^{๕๖} สุจิตรา ธานันท์, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนา บริหารศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๓๙.

^{๕๗} เสถียร เหลืองอร่าม, การจัดการองค์การและวิธีปฏิบัติงาน, (กรุงเทพฯกรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา, ๒๕๔๙), หน้า ๒๙๔.

^{๕๘} ไพบูลย์ ช่างเรียน, วัฒนธรรมการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๖๑), หน้า ๑๐.

^{๕๙} ดิน ปรัชญพฤทธิ์, ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐), หน้า ๓๕.

^{๖๐} อรทัย ก๊กผล, กรุงเทพมหานคร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.polsci.tu.ac.th>, [๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔].

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีหมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนขององค์การในการแปรสภาพของ ปัจจัยการนำเข้าขององค์การแปรให้เป็นปัจจัยนำออก ซึ่งจะอยู่ในสภาพรูปสินค้า หรือบริการต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การบริหารองค์การให้มีประสิทธิผลมากที่สุด

ตารางที่ ๒.๑๔ สาระสำคัญความหมายของเทคโนโลยี

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สุจิตรา ธานันท์	เทคโนโลยี หมายถึง การกระทำซึ่งบุคคลได้ปฏิบัติต่อ วัตถุ โดยอาจใช้หรือไม่ใช้เครื่องมือหรือกลไกทาง เครื่องจักรกล เพื่อเปลี่ยนแปลงวัตถุนั้นเพื่อให้ได้งานที่ ทำสำเร็จในองค์การต่าง ๆ ของกิจกรรมที่ประกอบด้วย คนและเครื่องจักรกล
เสถียร เหลืองอร่าม	วิธีการและกระบวนการ ที่ใช้ในโรงงาน การ เปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อองค์การเพราะ เทคโนโลยีก่อให้เกิดความเสียเปรียบและได้เปรียบ ระหว่างองค์การทั้งในด้านการผลิต การบริหารระบบ ข้อมูลข่าวสาร การบริหารจัดการภายในองค์การและ การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย
ไพบูลย์ ช่างเรียน	เทคโนโลยีว่าเป็นองค์การความรู้ที่ใช้ในการทำงาน ตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ซึ่งสามารถ นำไปใช้อธิบายองค์การอื่น ๆ ที่ไม่ได้เน้นการใช้ เทคโนโลยีว่าเป็นเพียงเครื่องมือหรือวิธีการทำงาน เท่านั้น
ติน ปรัชญพฤทธิ์	๑) ความหลากหลายที่เกิดขึ้นในการทำงาน ๒) ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในการ ทำงาน
อรทัย ก๊กผล	การกระทำซึ่งบุคคลได้ปฏิบัติต่อวัตถุ โดยอาจใช้หรือไม่ ใช้เครื่องมือหรือกลไกทางเครื่องจักรกล เพื่อ เปลี่ยนแปลงวัตถุนั้นเพื่อให้ได้งานที่สำเร็จใน องค์การต่าง ๆ ของกิจกรรมที่ประกอบด้วยคนและ เครื่องจักรกล ซึ่งต่างก็มีส่วนในการผลิตสินค้าหรือ บริการที่ต้องการ วิธีการและกระบวนการ ที่ใช้ใน โรงงาน การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อ องค์การเพราะเทคโนโลยีก่อให้เกิดความเสียเปรียบ และได้เปรียบระหว่างองค์การทั้งในด้านการผลิต การ บริหารระบบข้อมูลข่าวสาร การบริหารจัดการภายใน องค์การและการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๑๑. โครงสร้างองค์การ

การจัดโครงสร้างองค์การ เป็นการกำหนดระบบควบคุมและการประสานงานโครงการ องค์การจะช่วยให้เกิดความแน่นอนในการประสานงาน ไม่ว่าจะองค์การนั้นจะมีความซับซ้อนเพียงใด ผู้บริหารและสมาชิกในองค์การสามารถทำร่วมกันได้ง่ายยิ่งขึ้น โครงสร้างองค์การจะช่วยให้เห็นระบบการทำงานชัดเจนขึ้นช่วยในการติดต่อสื่อสาร ลดช่องว่างและความซับซ้อนในการทำงาน ช่วยให้บุคลากรแต่ละคนได้เห็นทางก้าวหน้าในสายงานของตนชัดเจนและมีส่วนร่วมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาองค์การ^{๑๑}

โครงสร้างองค์การทำให้เกิดกรอบแนวทางที่เป็นทางการสำหรับการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย โครงสร้าง เกี่ยวข้องกับการแบ่งงานออกเป็นส่วนหรือเป็นงานย่อยในระดับปฏิบัติและกำหนดรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานเหล่านั้นโครงสร้าง (Structure) มีลักษณะเป็นกรอบและขอบเขตการทำงานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์การ^{๑๒} เป็นการจัดระบบในการทำงานตามอำนาจหน้าที่ในส่วนต่าง ๆ ภายในองค์การ ซึ่งนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพโครงสร้างองค์การจะแสดงถึงการแบ่งของส่วนงาน ในการกำหนดงานแต่ละส่วนที่ต้องรับผิดชอบ การแบ่งงานตามความสามารถ ของแต่ละส่วนในบทบาทของงาน ทั้งในด้านการบังคับบัญชาและการติดต่อสื่อสารและของผู้บริหารระดับต่าง ๆ ในการใช้อำนาจในการตัดสินใจ ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกในองค์การสามารถดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้^{๑๓} รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือส่วนย่อยขององค์การที่บ่งชี้ให้เห็นว่าใครรับผิดชอบอะไร โครงสร้างองค์การว่าเป็นวิธีที่เกี่ยวข้องกับการจัดแบ่งสรรทรัพยากรต่าง ๆ และการกำหนดวิธีการรายงานตามสายการบังคับบัญชาในระหว่างกลุ่มคน ระบบการประสานงานที่เป็นทางการและวิธีการที่จะต้องเกี่ยวข้องกันตามแผนที่ได้มีการกำหนดที่วางเอาไว้^{๑๔} แนวคิดในการจำแนกหรือออกแบบขององค์การตามลักษณะการแบ่งงานไว้ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ แบบ ได้แก่

๑) แบบหน้าที่เฉพาะ (Functional Design) เป็นองค์การแบบที่เป็นพื้นฐานของการออกแบบองค์การทั่วไป มีการปฏิบัติงานตามหน้าที่เฉพาะ โดยจะแบ่งบุคลากรเป็นกลุ่มตามลักษณะงานที่คล้ายกัน ใช้ทักษะอย่างเดียวกัน หรือทำกิจกรรมอย่างเดียวกัน การออกแบบองค์การรูปแบบนี้ใช้ได้ทั้งในองค์การที่มีขนาดเล็กและขนาดกลาง เพราะเป็นแบบที่ทำงานได้ดีที่สุดเมื่อมีผลผลิตจำนวนไม่มากนัก ต้องการการแบ่งงานให้แยกย่อยไปตามทักษะต่าง ๆ ให้มาก และมีแนวโน้มที่จะรวมอำนาจการตัดสินใจไปสู่ผู้บริหารสูงสุด

๒) แบบสาขา (Division Design) เป็นองค์การที่จัดรวมเอากิจกรรมต่าง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการประเภทเดียวกัน รวมเข้าเป็นหน่วยงานที่บริหารดูแลกิจกรรมของตนเองโดยเน้นที่

^{๑๑} วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๕๒), หน้า ๒๗.

^{๑๒} Henri Fayol, *Industrial and General Administration*, (New York: Mc-Graw Hill, 2016), pp. 17-18.

^{๑๓} จุมพล หนีมพานิช, การบริหารงานและการควบคุมงาน, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๙), หน้า ๓๕.

^{๑๔} รังสรรค์ ประเสริฐศรี, *ภาวะผู้นำ*, (กรุงเทพมหานคร : Diamond in Business World, ๒๕๕๑), หน้า ๑๖-๑๗.

การจัดกลุ่มงานหรือกิจกรรมตามผลผลิต กลุ่มลูกค้าหรือสถานที่ตั้ง มีแนวโน้มที่จะกระจายอำนาจการตัดสินใจไปที่กลุ่มงาน เพราะว่าผลผลิตของแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะเฉพาะช่วงการบังคับบัญชา จะถูกทำให้ลดลงโดยหัวหน้าแผนกมีการประสานงานแบบร่วมกัน (Pooled Interdependence)

๓) แบบผสม (Hybrid Design) เป็นรูปแบบที่ผสมผสานกันขององค์การแบบหน้าที่เฉพาะกับองค์การแบบสาขา มีลักษณะที่มีหน่วยงานเป็นสาขาแต่แบ่งส่วนงานตามหน้าที่ และรวมอำนาจการตัดสินใจไปอยู่ที่สำนักงานใหญ่ในลักษณะของการร่วมมือกัน เช่น การกำหนดให้มีหน่วยงานบริหารงานบุคคลร่วมกัน องค์การแบบผสมนี้ใช้ได้เมื่อสาขาต่าง ๆ มีการจัดแบ่งแผนกงานในลักษณะที่คล้ายกัน ซึ่งตัวอย่างของการองค์การแบบผสมนี้ ได้แก่ ธนาคาร เป็นต้น

๔) แบบเมทริกซ์ (Matrix Design) เป็นการนำเอาวิธีการของโครงสร้างแบบหน้าที่เฉพาะและแบบสาขามาใช้พร้อมกัน โดยการดึงเอาบุคลากรที่มีความชำนาญจากหน่วยงานหน้าที่เฉพาะตามที่ต้องการมารวมตัวกันเป็นหน่วยโครงการ (Project) โดยผู้บริหารหน่วยงานตามหน้าที่เฉพาะจะรับผิดชอบการปฏิบัติงานส่วนผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานหน้าที่เฉพาะและผู้บริหารหน่วย โครงการจะรับผิดชอบในการรวมเอากิจกรรมของผู้เชี่ยวชาญจากแต่ละหน่วยงานเพื่อทำให้โครงการสมบูรณ์^{๔๕}

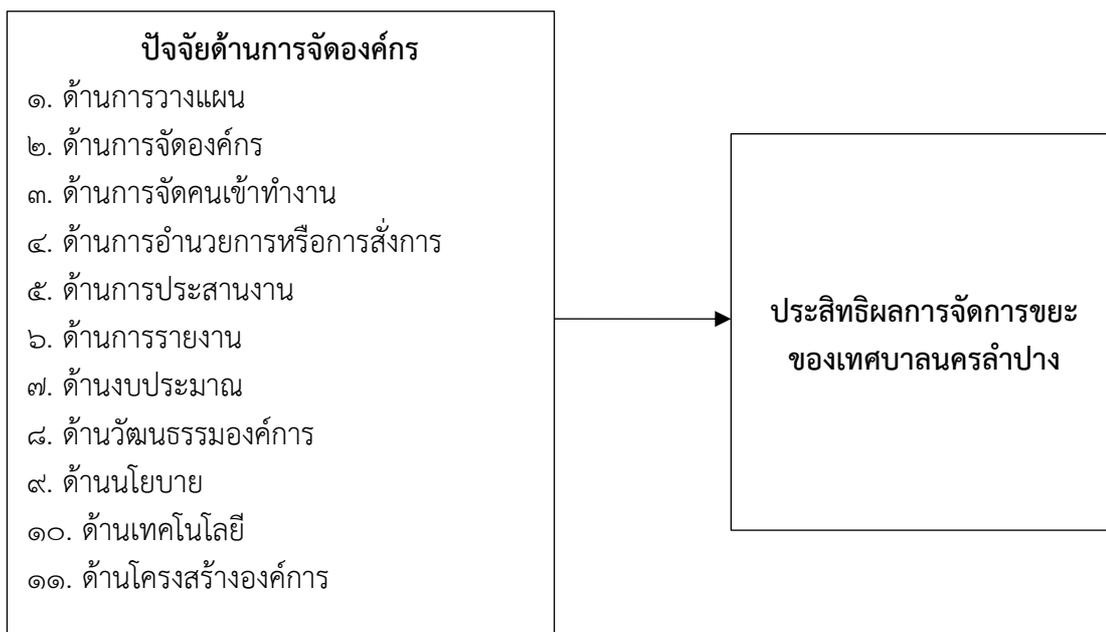
สรุปได้ว่า โครงสร้างองค์การหมายถึง การกำหนดรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานเป็นกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ตามสายการบังคับบัญชาในระหว่างกลุ่มคนในการจัดการองค์การ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญทำให้เกิดแนวทางในการดำเนินงานขององค์การที่มีความสัมพันธ์กันโดยมีจุดประสงค์มุ่งสู่เป้าหมายขององค์การเพื่อให้เกิดประสิทธิผล

^{๔๕} ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑-๑๓.

ตารางที่ ๒.๑๕ สารสำคัญความหมายของโครงสร้างองค์การ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วีรัช วิรัชนิภาวรรณ	การจัดโครงสร้างองค์การ เป็นการกำหนดระบบควบคุมและการประสานงานโครงการ องค์การจะช่วยให้เกิดความแน่นอนในการประสานงาน ไม่ว่าจะองค์การนั้นจะมีความซับซ้อนเพียงใดผู้บริหารและสมาชิกในองค์การสามารถทำร่วมกันได้ง่ายยิ่งขึ้น
Henri Fayol	โครงสร้างองค์การทำให้เกิดกรอบแนวทางที่เป็นทางการสำหรับการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย โครงสร้างเกี่ยวข้องกับการแบ่งงานออกเป็นส่วนหรือเป็นงานย่อยในระดับปฏิบัติ และกำหนดรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานเหล่านั้น โครงสร้าง (Structure) มีลักษณะเป็นกรอบและขอบเขตการทำงานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์การ
จุมพล หนิมพานิช	การกำหนดวิธีการรายงานตามสายการบังคับบัญชาในระหว่างกลุ่มคน ระบบการประสานงานที่เป็นทางการ และวิธีการที่จะต้องเกี่ยวข้องกันตามแผนที่ได้มีการกำหนดที่วางเอาไว้
รังสรรค์ ประเสริฐศรี	๑) แบบหน้าที่เฉพาะ ๒) แบบสาขา ๓) แบบผสม ๔) แบบเมทริกซ์
ธงชัย สันติวงษ์	โครงสร้างองค์การทำให้เกิดกรอบแนวทางที่เป็นทางการสำหรับการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย โครงสร้างเกี่ยวข้องกับการแบ่งงานออกเป็นส่วนหรือเป็นงานย่อยในระดับปฏิบัติ และกำหนดรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานเหล่านั้น โครงสร้าง (Structure) มีลักษณะเป็นกรอบและขอบเขตการทำงานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์การ

จากการทบทวนการบริหารจัดการองค์กร ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบของปัจจัยด้านการจัดการองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มีดังนี้ ๑) ด้านการวางแผน ๒) ด้านการจัดการองค์กร ๓) ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ๔) ด้านการอำนาจการหรือการสั่งการ ๕) ด้านการประสานงาน ๖) ด้านการรายงาน ๗) ด้านงบประมาณ ๘) ด้านวัฒนธรรมองค์กร ๙) ด้านนโยบาย ๑๐) ด้านเทคโนโลยี ๑๑) ด้านโครงสร้างองค์กร

แผนภาพที่ ๒.๔ องค์ประกอบของปัจจัยด้านการจัดการองค์กร

ที่มา : สังเคราะห์จากแนวคิดของ Luther Gulick and Lyndall Urwick, (1937),

๒.๒.๔ สรุปตัวแปรปัจจัยด้านการจัดการองค์กร

๑) **ด้านการวางแผน** คือ การจัดทำแผนในการจัดการขยะได้อย่างเหมาะสมชัดเจน การวางแผนดำเนินงานโดยการกำหนดระยะเวลาทั้งสั้นและยาวได้อย่างเหมาะสมและการประเมินผลและปรับปรุงแผนดำเนินงานการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างต่อเนื่อง

๒) **ด้านการจัดการองค์กร** คือ การจัดระเบียบการจัดการเป็นไปอย่างเหมาะสม กำหนดอำนาจหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนและการมอบหมายงานให้คนปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ตั้งไว้

๓) **ด้านการจัดคนเข้าทำงาน** คือ การคาดคะเนจำนวนพนักงานอย่างเหมาะสมกับปริมาณงาน การพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งงานติดตามการปฏิบัติงานของพนักงานเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือโยกย้ายให้เหมาะสม

๔) **ด้านการอำนาจการหรือการสั่งการ** คือ ผู้บริหารมีการจูงใจให้บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างจริงจังและจริงจัง ให้ความสะดวกในการสื่อสารระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องชัดเจนและการมอบหมายงานตรงตำแหน่งงานที่รับผิดชอบแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเหมาะสม

๕) **ด้านการประสานงาน** คือ การติดต่อสื่อสารให้เกิดการร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีความสอดคล้องกัน สร้างระเบียบในการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันการดำเนินงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางราบรื่น ไม่เกิดการท้งานซ้ำซ้อน ขัดแย้งหรือเหลื่อมล้ำกัน

๖) **ด้านการรายงาน** คือ การรายงานถูกต้องเที่ยงตรงและแม่นยำ จัดเรียงลำดับของเนื้อหาของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างต่อเนื่องตลอดจนมีความสามารถในการกลั่นกรองและสรุปความรู้ความคิดได้จากแหล่งต่าง ๆ มีแนวทางแก้ไขปัญหที่กำลังศึกษาอยู่เป็นนิตย

๗) **ด้านงบประมาณ** คือ การวางแผนงบประมาณอย่างเหมาะสม การอนุมัติงบประมาณที่รวดเร็วทันท่วงทีและการบริหารงบประมาณด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางถูกต้องตามแผนที่วางไว้

๘) **ด้านวัฒนธรรมองค์กร** คือ การมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ แนวคิดหรือจุดประสงค์ที่ชัดเจน สร้างความผูกพันหรือความรู้สึกมีส่วนร่วมให้กับบุคลากรเป็นอย่างดีและส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาให้กับบุคลากรด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเป็นนิตย

๙) **ด้านนโยบาย** คือ การกำหนดปัญหาในการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน มีขั้นตอนการกำหนดนโยบายอย่างเป็นลำดับขั้นตอนการดำเนินการด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้ตรงตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้

๑๐) **ด้านเทคโนโลยี** คือ การศึกษาวิจัยเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องยิ่ง ๆ ขึ้นไป

๑๑) **ด้านโครงสร้างองค์กร** คือ สายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ทุกตำแหน่งงานมีความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและการจัดแผนกโดยจำนวนพนักงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีความเหมาะสม

๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวประสิทธิผลการจัดการขยะ

ปัจจุบันมีการศึกษาเรื่องประสิทธิผล (Effectiveness) กันอย่างแพร่หลายและมีการนิยามความหมายที่แตกต่างกันโดยการใช้หลักเกณฑ์มาประกอบ ซึ่งมีนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศได้ให้นิยามหรือความหมายของคำว่า “ประสิทธิผล” (Effectiveness) ไว้ดังต่อไปนี้

๒.๓.๑ ความหมายของประสิทธิผล

ประสิทธิผล หมายถึง ความสำเร็จในการที่สามารถดำเนินกิจการให้ก้าวหน้าและสามารถบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่องค์การตั้งไว้ได้ ประสิทธิผลขององค์การเป็นเรื่องของการพิจารณาว่าองค์การประสบความสำเร็จเพียงใดในการดำเนินงาน คำว่าเป้าหมายขององค์การนั้น หมายถึง สภาพการณ์ที่องค์การปรารถนาให้บังเกิดขึ้นและได้อธิบายเพิ่มเติมว่า องค์การที่มีประสิทธิผล หมายถึง องค์การที่ดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย (Goals) ที่ตั้งไว้ ประสิทธิผลจึงเป็นเรื่องของความสำเร็จขององค์การในการดำเนินงานต่าง ๆ ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ องค์การที่มีประสิทธิผลสูงจะเป็นองค์การที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการทำงานในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของนโยบาย ชีตขึ้นของความสามารถของประสิทธิผลขององค์การในการทำให้บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ทางการบริหารที่ผู้บริหารได้สร้างผลผลิต (Output) ที่เป็นไปตามตำแหน่งงานของตน และตามมาตรฐานงานที่กำหนดไว้ในองค์การ^{๙๖}

ประสิทธิผล คือผลที่เกิดขึ้น ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้^{๙๗} การที่มีประสิทธิผลขององค์การประกอบไปด้วย ความมีมุมมองที่มีประสิทธิผลขององค์กร บุคคล และของกลุ่มร่วมกัน ย่อมบังเกิดเป็นผลบวกของการดำเนินงานที่ดี^{๙๘} องค์กรที่สามารถดำเนินกิจกรรมได้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมาย ในขณะที่องค์กรประสบความสำเร็จล้มเหลว นั้น มักจะเกิดกับองค์กรที่มีประสิทธิภาพต่ำ จึงทำให้การวัดประสิทธิผลขององค์กรมีความแตกต่างหลากหลายไปด้วย^{๙๙} ซึ่งถือเป็นความสามารถในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้^{๑๐๐} ประสิทธิผลเป็นเกณฑ์การประเมินผล การดำเนินงานที่มีประสิทธิผลนั้น สามารถบรรลุผลของนโยบายที่คาดหวังไว้นั้นเอง^{๑๐๑} ระดับองค์กรที่ได้บรรลุเป้าหมายประสบความสำเร็จในระยะเวลาอันสั้นและเป้าหมายที่มีระยะยาวอย่างเหมาะสม สอดคล้อง ตลอดจนจนถึงมีแนวคิดประสิทธิผลขององค์กรที่ว่า

๑. ประสิทธิผลขององค์กรที่ยึดเป้าหมายเป็นเกณฑ์ หมายถึง ระดับความเหมาะสมขององค์กรกับผลผลิต คือ การพิจารณาจากองค์กรที่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

^{๙๖} สิริภพ เหล่าลาภะ, **พุทธศาสตร์การเมือง**, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

^{๙๗} ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖), หน้า ๗๖.

^{๙๘} วิเชียร วิทญญุตม, **พฤติกรรมองค์กร**, (กรุงเทพมหานคร: ซีระฟิล์มและโซเท็กซ์, ๒๕๔๗), หน้า ๓๒.

^{๙๙} พิทยา บวรวัฒนา, **ทฤษฎีองค์การสาธารณะ**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สักโสภาคการพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๙.

^{๑๐๐} Hannan Etzioni, Freeman Jr., **Obstacles to the Comparative Study of Organization Effectiveness**, (San Francisco: Jossey Bass, 1997), p. 109.

^{๑๐๑} William N. Dunn, **Public Policy Analysis: An Introduction**, 2nded. (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1994), p. 283.

๒. ประสิทธิภาพขององค์กรที่ยึดระบบทรัพยากรเป็นเกณฑ์ ซึ่งเน้นในระบบเปิด องค์กรจึงต้องมีความจำเป็นที่จะต้องยึดหลักการในการจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม เพื่อที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตรงตามเป้าหมายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้ได้

๓. ประสิทธิภาพการยึดกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์ หมายถึง การสร้างแรงจูงใจ ความพอใจ สร้างความสามัคคี ความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบของกลุ่มผู้ดำเนินการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๐๒}

นอกจากจะสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้โดยทั่วไประยะเวลาอาจจะสามารถพิจารณาได้จากคุณภาพของพื้นฐานขององค์กรในการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดเป็น ผลผลิตผลสุทธิกำไร เป็นต้น ดังนั้นกิจกรรมขององค์กรเป็นเครื่องตัดสินการปฏิบัติงานขององค์กร การได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน การนำปัจจัยต่างๆ มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อหากเปรียบเทียบกับผลผลิตและความสามารถในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานด้านเทคนิควิชาการ การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ การลงทุนในองค์กร การปฏิบัติตามเกณฑ์กับพฤติกรรม^{๑๐๓} ความสามารถขององค์กรที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น มี ๔ ประการ ดังนี้

- ๑) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์กร
- ๒) การปรับตัวขององค์กรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม
- ๓) การปรับตัวขององค์กรให้สอดคล้องกับสภาพสังคม
- ๔) ผลผลิตขององค์กร^{๑๐๔}

ประสิทธิภาพ อาจพิจารณาได้เป็น ๒ ระดับ คือ

๑) ประสิทธิภาพของบุคคล คือ ลักษณะบุคคลที่มีความสามารถปฏิบัติงานใดๆ กิจกรรมใดๆ และสำเร็จได้นั้น ทำให้บังเกิดผลตรงตามวัตถุประสงค์อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะที่มีคุณภาพ เช่น ความมีคุณค่า ความเหมาะสม ซึ่งตรงกับความต้องการและความต้องการองค์กรได้มากที่สุด ตลอดจนเป็นที่ยอมรับในการปฏิบัติงานที่ดี ซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์กรในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๒) ประสิทธิภาพขององค์กร ความพยายามที่เพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้านในแต่ละหน่วยงานต่างๆ ที่มีรับผิดชอบในองค์กร เพราะการปฏิบัติงานนั้นทุกคนที่ได้รับมอบหมายจำเป็นต้องเข้าใจในงาน เข้าใจในนโยบาย แบบแผน ข้อตกลงที่ได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายนั้น โดยการแบ่งงานกันทำ การกระจายอำนาจ เพื่อให้เกิดเป็นกระบวนการทำงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่วางไว้ ดังนั้นในหน่วยงานหรือองค์กรใด ๆ องค์กรหนึ่งจะต้องมีความขัดแย้งกันเกิดขึ้น มีความไม่เข้าใจในระบบหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารนั้นควรจะคัดสรรหาบุคคลที่เชี่ยวชาญได้ลงไปสอนงาน ตรวจสอบ ดูแลสอดส่อง แก้ไขปัญหา ตลอดจนถึงมีการ

^{๑๐๒} Stephen P. Robbins and mary Coulter, **Management**, 5th ed. (Upper Saddle River, N.J: Prentice Hall, 1996), p. 201.

^{๑๐๓} จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์, **การบริหารและการพัฒนาองค์กร**, เอกสารประกอบการสอนชุด วิชาการบริหารและพัฒนาองค์กร (หน่วยที่ ๒), (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมธิราช, ๒๕๕๐), หน้า ๒๔๓.

^{๑๐๔} นกุล ชูทองและชัชวาล อรรวงค์ศุภ, **ประสิทธิผลขององค์กร**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ชัชวาล อรรวงค์ศุภ, ๒๕๖๐), หน้า ๒-๓.

ทบทวนนโยบายตลอดเวลาเพื่อให้เกิดการทบทวนสัญญาในข้อตกลงกันอย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมที่สำคัญ ๓ ประการ ที่องค์กรจะได้รับการตอบสนองจากคนในองค์กรเพื่อที่จะทำให้องค์กรเหล่านั้นมีการพัฒนาไปจนเกิดเป็นประสิทธิผลอย่างสูงสุด ดังนี้

๑) องค์กรจะต้องมีความสามารถในการสรรหาและต้องรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ คือ ทุกๆ องค์กรจะกำหนดนโยบายหรือหาแนวทางการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรที่มีความสามารถให้อยู่ในองค์กรมากที่สุด เช่น การมอบผลตอบแทนให้คุ้มค่าเหมาะสมกับงานที่บุคคลเหล่านั้นปฏิบัติหน้าที่ให้อย่างเหมาะสม การดูแลเอาใจใส่ให้มีความสุข ช่วยเหลือเกื้อกูลในยามที่ลำบากทางครอบครัวบ้าง เปรียบเสมือนคนในครอบครัวของเรา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วจะเป็นขวัญเป็นกำลังใจที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชาได้เป็นอย่างดี

๒) องค์กรจะต้องมีความสามารถในการทำให้พนักงานได้เข้าใจในบทบาทในความรับผิดชอบของตน ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะต้องสร้างความเข้าใจให้กับพนักงานในการขับเคลื่อนผลงาน สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อความรับผิดชอบ และทำให้เข้าใจในบทบาทของแต่ละคน โดยการหมั่น ประชุมกัน เนิ่งนิจ ประเมินผลปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหา ทบทวนนโยบายที่ได้กำหนดไว้ สร้างกรอบแนวคิด เปิดโอกาสให้ซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ โดยการวางกล่องแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถอย่างเสรีไม่ปิดกั้นในการแสดงความคิดเห็น เพราะทุกคนนั้นต่างก็มีเหตุผลเป็นของตนเอง มีจิตใจ มีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้หากผู้บังคับบัญชาได้วางตนเป็นกลางไม่อคติต่อพนักงานแล้ว จะทำให้บรรยากาศในการทำงานนั้นมีความสุขมากขึ้นและทุกๆ คนก็จะเข้าใจในบทบาทของตนเองมากขึ้น

๓) องค์กรต้องเปิดโอกาสให้พนักงานได้สร้างสรรค์ผลงานโดยธรรมชาติ คือ องค์กรได้กำหนดขอบเขตเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ให้ได้อย่างชัดเจนแล้วก็ควรปล่อยให้พนักงานได้คิดไอเดียเสนอความแปลกใหม่ในการทำงานเพื่อเป็นการเรียนรู้หาประสบการณ์ในการทำงานของพนักงานมากขึ้น ทั้งนี้การทำงานต่างมักจะมีปัญหาในงานเสมอ เพราะฉะนั้นองค์กรก็ควรเปิดโอกาสในการแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าของพนักงาน ซึ่งคนที่ปฏิบัติงานย่อมเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้บังคับบัญชาอยู่แล้ว แต่ถึงกระนั้นก็ตามที่ติดตามประเมินผลงานอย่างใกล้ชิดด้วย^{๑๐๕}

สรุปได้ว่า ความหมายของประสิทธิผล หมายถึง ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งถือถือว่าเป็นความสามารถในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้ ประสิทธิผลนั้นนำมาใช้เพื่อเป็นเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลในความสามารถขององค์กรต่าง ๆ ในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ประสบผลสำเร็จ ตลอดจนสามารถบรรลุผลของนโยบายที่คาดหวังไว้

^{๑๐๕} Katz, D and R. Kahn, *The Social Psychology of Organization*, (New York: Jogn Wiley & Sons., 1966), p. 123.

ตารางที่ ๒.๑๖ สารสำคัญความหมายของความหมายของประสิทธิผล

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สิริภพ เหล่าลาภะ	ความสำเร็จในการที่สามารถดำเนินกิจการให้ก้าวหน้า และสามารถบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่องค์กรตั้งไว้ได้ ประสิทธิผลขององค์กรเป็นเรื่องของการพิจารณาว่า องค์กรประสบความสำเร็จเพียงใดในการดำเนินงาน คำว่าเป้าหมายขององค์กรนั้น
ราชบัณฑิตยสถาน	ประสิทธิผล คือผลที่เกิดขึ้น ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้
วิเชียร วิทยอดม	การที่มีประสิทธิผลขององค์กรประกอบไปด้วย ความมี มุมมองที่มีประสิทธิผลขององค์กร บุคคล และของกลุ่ม ร่วมกัน ย่อมบังเกิดเป็นผลบวกของการดำเนินงานที่ดี
พิทยา บวรวัฒนา	องค์กรที่สามารถดำเนินกิจกรรมได้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย
Hannan Etzioni	ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย ขององค์กรที่ได้กำหนดไว้
William N. Dunn	ประสิทธิผลเป็นเกณฑ์การประเมินผล การดำเนินงาน ที่มีประสิทธิผลนั้น สามารถบรรลุผลของนโยบาย ที่คาดหวังไว้นั่นเอง
Stephen P. Robbins and mary Coulter	๑. ประสิทธิผลขององค์กรที่ยึดเป้าหมายเป็นเกณฑ์ ๒. ประสิทธิผลขององค์กรที่ยึดระบบทรัพยากรเป็น เกณฑ์ ๓. ประสิทธิผลการยึดกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์
จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์	กิจกรรมขององค์กรเป็นเครื่องตัดสินการปฏิบัติงาน ขององค์กร การได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการ ปฏิบัติงาน การนำปัจจัยต่างๆ มาใช้อย่างมี ประสิทธิภาพ เมื่อหากเปรียบเทียบกับผลผลิตและ ความสามารถในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานด้าน เทคโนโลยีวิชาการ การบริหารงานอย่างมีเหตุผล การ ลงทุนในองค์กร การปฏิบัติตามเกณฑ์กับพฤติกรรม

ตารางที่ ๒.๑๖ สารสำคัญความหมายของความหมายของประสิทธิผล (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
นุกูล ชูทองและชัชวาล อรวงศ์ศุภ	๑) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์กร ๒) การปรับตัวขององค์กรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ๓) การปรับตัวขององค์กรให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ๔) ผลผลิตขององค์กร
Katz, D and R. Kahn	ประสิทธิผล อาจพิจารณาได้เป็น ๒ ระดับ คือ ๑) ประสิทธิภาพของบุคคล ๒) ประสิทธิภาพขององค์กร

๒.๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะ

คำว่า “ขยะ” และคำว่า “มูลฝอย” เมื่อกล่าวถึง “ขยะมูลฝอย” มักจะถูกใช้เป็นคำที่เป็นทางการ แต่เนื่องจากเป็นคำที่มีความหมายที่กว้างขวางซึ่งทำให้ผู้ใช้คำอื่น ๆ แทนคำว่า “มูลฝอย” เป็นอันมาก เช่น คำว่า “ขยะ” เป็น “ขยะมูลฝอย” แต่โดยทั่วไปชาวบ้านไม่ใช้คำว่า “มูลฝอย” เหมือนทางราชการ แต่จะใช้ คำว่า “ขยะ” แทน^{๑๐๖}

บรรดาสิ่งของที่เสื่อมคุณภาพหรือชำรุดหรือหมดสภาพ การใช้งานแล้วอาจจะอยู่ในรูปของแข็ง ของเหลว หรือกึ่งของแข็ง เช่น เศษผ้า เศษกระดาษ เศษอาหารเศษ สินค้า ถุงพลาสติก เศษของที่ไม่ใช่ต่าง ๆ หรือภาชนะบรรจุอาหาร เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิต และการใช้สอยของมนุษย์ เป็นต้น เป็นสิ่งปฏิกูลที่เป็นของแข็ง (Solid Wastes) ทั้งที่เน่าเปื่อยได้และเน่าเปื่อยไม่ได้ ได้แก่ ขยะเปียก ขยะแห้ง ขี้เถ้า ซากสัตว์ เศษวัสดุเหลือใช้พวกเศษแก้ว ไม้ โลหะ ยางพลาสติก ตลอดจนซากรถยนต์ เป็นต้น^{๑๐๗}

แหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอย

แหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอยที่เห็นได้ชัดเจน คือเริ่มต้นจากกิจประจำวันของเราคือเริ่มออกจากบ้านจนกลับบ้านในแต่ละเวลาเราใช้จ่ายอะไรไปมากน้อยแค่ไหนกิจกรรมแต่ละวันเป็นแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอยได้ แหล่งที่กำเนิดของขยะมูลฝอยสามารถแบ่งออกอย่างเป็นทางการได้ ๓ ประเภท ได้แก่

๑. ขยะจากชุมชน (Community Wastes) เป็นขยะที่เกิดขึ้นจากการดำรงชีพของมนุษย์ หรือ การดำเนินทางธุรกิจ เป็นต้น ขยะเหล่านี้มาจากบ้านเรือนที่พักอาศัยที่ทำงาน ตลาด อาคาร โรงพยาบาล โรงแรม วัด โรงเรียน โรงงาน และสถานที่ต่าง ๆ ที่เราทำกิจกรรมนั้น ๆ ได้แก่ เศษอาหาร เศษกระดาษ เศษแก้ว เศษโลหะ เศษใบไม้ใบหญ้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นขยะที่เป็นอันตราย เช่น แบตเตอรี่เก่า ถ่านไฟฉาย กระป๋องฆ่าแมลง หลอดฟลูออเรสเซนต์ และกระป๋องสารเคมีต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งแบ่งออก ๒ ประเภท คือ

^{๑๐๖} เนตร พัฒนยาวิราช, การจัดการขยะมูลฝอย, (กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖), หน้า ๘.

^{๑๐๗} Ouchi William, Organization and Management, (Eaglewood Cliffs: Prentice Hill, 1971), P. 283.

๑.๑ ขยะทั่วไป (General Wastes) ได้แก่ ขยะแห้ง (Refuse) ได้แก่ กระดาษ พลาสติก แก้ว ขวด โลหะ ยาง หนัง เป็นต้น

๑.๒ ขยะเปียก (Garbage) ได้แก่ เศษผัก เศษผลไม้เศษอาหารเศษเนื้อสัตว์ต่าง ๆ

๑.๓ ขยะที่เป็นอันตรายในบ้านเรือน (Household Wastes) ได้แก่ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่เก่า กระจกฆ่าแมลง หลอดฟลูออเรสเซนต์และกระป๋องสารเคมีต่าง ๆ เป็นต้น

๒. ขยะมูลฝอยจากเกษตรกรรม (Agricultural Wastes) เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดการดำเนินกิจกรรมจากเกษตรกรรม มีทั้งเป็นซากสัตว์และซากพืช

๓. ขยะมูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Wastes) เป็นขยะที่เกิดจากการดำเนิน กิจกรรมด้านอุตสาหกรรม จะมีที่เป็นอันตรายกับไม่เป็นอันตราย เช่น กากสารเคมี และ สารประกอบที่มีโลหะหนักต่าง ๆ ส่วนที่ไม่เป็นอันตรายที่เกิดจากกิจกรรมในส่วนโรงอาหารและโรงงาน เช่น เศษวัสดุเหลือทิ้ง เศษอาหาร เป็นต้น แหล่งของขยะมูลฝอย แบ่งตามแหล่งที่สำคัญ ๆ ได้ ดังนี้

๑. อาคารที่อยู่อาศัย ได้แก่ อาคารบ้านเรือน แฟลต ทาวเฮาส์ และคอนโดมิเนียม ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย ขยะจากแหล่งนี้เป็นพวกขยะอินทรีย์วัตถุ และอนินทรีย์วัตถุ เช่น เศษโลหะ กระจก ขวด แก้ว จานชาม จัดเป็นพวกขยะแห้ง (Rubbish) จากการศึกษาของรัฐมนตรีพบว่าขยะจากแหล่งที่อยู่อาศัย ค่าพิสัย ๙๔๕ - ๑,๑๘๒ กรัมต่อคนต่อวัน และจากการศึกษาของ จำรูญ ยาสมุทรและคณะ พบว่าขยะ จากแหล่งที่อยู่อาศัยคิดเป็นอัตราร้อยละ ๘๓ ของขยะที่ทิ้งมาจากแหล่งต่าง ๆ ยังมีขยะที่ทิ้งจากย่านที่อยู่อาศัยอยู่ คือ จำพวกเศษสิ่งของที่ชำรุด เช่น ที่นอน หมอน แก้ว ติ่ง เต๊าะ แม้แต่ซากรถยนต์ต้องนำไปทิ้ง

๒. ย่านการค้า ได้แก่ ร้านค้า ศูนย์การค้าต่าง ๆ (Department Store, Shopping-center super market) แหล่งการค้าของประเทศไทยและประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่จะ ประกอบการค้าโดย อาศัยร้านค้าชั้นล่าง ส่วนอาคารชั้นบนใช้เป็นที่อยู่อาศัยจะแตกต่างจากย่านการค้า ของประเทศอเมริกาและยุโรป ที่อาคารใช้ประกอบการค้าเท่านั้น เมื่อหมดเวลาทำงานผู้ประกอบการ จะกลับไปพักที่บ้านของตน ปริมาณขยะแหล่งนี้คิดเป็นน้ำหนัก ค่าพิสัย ๑๘๒ -๑,๐๙๐ กรัมต่อคนต่อวัน ย่านศูนย์การค้า ได้แก่ร้าน ศูนย์การค้า คุณลักษณะของขยะจึงคล้ายคลึงกับขยะที่ทิ้งจากย่านที่ พัก

๓. ตลาดสด (Market) ขยะจากแหล่งตลาดสดมีปริมาณมาก เนื่องจากสังคมไทยนิยมซื้อ อาหารเนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้จากตลาดสดเป็นประจำ ถึงแม้ประชาชนหันไปนิยมจ่ายตลาดที่ศูนย์การค้าก็ ตาม ลักษณะของขยะจึงเป็นขยะรวม ประกอบด้วยอินทรีย์วัตถุเป็นส่วนใหญ่ คือ เศษ ผัก ผลไม้ ใบตอง ดิบ เศษอาหาร เศษเนื้อสัตว์ ส่วนอนินทรีย์วัตถุ คือ พลาสติกมีปริมาณมากเช่นกัน

๔. โรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Area) ขยะที่ทิ้งมาจากโรงงานอุตสาหกรรมจะมี ปริมาณและคุณลักษณะแตกต่างกันไปตามขนาดและประเภทของโรงงานนั้น เช่น โรงงานอาหาร กระจก จะมี เศษขยะพวกเศษเนื้อสัตว์ เศษผัก เศษผลไม้ โรงงานฆ่าสัตว์จะมีขยะพวกมูลสัตว์ ขนเศษ ชิ้นส่วนของสัตว์ เป็นต้น โรงงานตัดเสื้อผ้าสำเร็จรูปจะมีขยะพวกเศษผ้า เศษด้าย เศษกระดาษเป็น ส่วนใหญ่ โรงงานผลิตแบตเตอรี่มีถ่านไฟฉาย ยาปราบศัตรูพืช ที่รัฐควรจับตาเฝ้าติดตามอย่างใกล้ชิดมิให้ เกิด อันตรายต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ปริมาณขยะจากแหล่งนี้ค่าพิสัยระหว่าง ๙๐-๓๖๓ กรัมต่อคน ต่อวัน

๕. การรื้อถอนอาคารและการก่อสร้าง (Demolition and construction area) ปัจจุบัน สังกมไทย นิยมสร้างอาคารคอนกรีต เมื่ออาคารเก่าชำรุดหรือจำเป็นต้องทุบทิ้งเพื่อก่อสร้างใหม่ จะเหลือเป็นเศษวัสดุอิฐ หิน กรวด หวาย เศษเหล็ก กระเบื้อง เศษเหล็กที่ติดมากับคอนกรีต เศษไม้ เป็นต้นพวกนี้นำไปใช้ประโยชน์ที่ต่ำได้ ปริมาณขยะพวกเศษวัสดุ การรื้อถอนและก่อสร้างอาคารมีค่า พิสัย ๔๕-๕๙๐ กรัมต่อคนต่อวัน

๖. แหล่งเกษตรกรรม (Agricultural area) ส่วนใหญ่ขยะจะประกอบด้วยเศษหญ้า ฟาง เศษพืช ผัก มูลสัตว์ กระจังยางฆ่าแมลง ยากำจัดวัชพืช

๗. แหล่งขยะจากถนนและพื้นที่สาธารณะที่รัฐดูแล (Street Sweeping and Municipal service area) เศษสิ่งของทุกชนิดที่เก็บกวาดจากถนนถือเป็นขยะ ได้แก่ หิน กรวด หวาย กระจาด ก้น บุหรี่ ใบไม้ กากตัวรถโดยสาร ขวดแก้ว และเศษผลไม้ ที่ผู้โดยสารโยนทิ้งออกมาจากยานพาหนะ ค่า พิสัย ๔๕-๓๖๓ กรัมต่อคนต่อวัน

๘. สถาบันต่าง ๆ (Institutional area) ได้แก่ สถานที่ราชการ โรงเรียน วิทยาลัย เป็นต้น ลักษณะขยะส่วนใหญ่ประกอบด้วย ขยะแห้ง ได้แก่ กระจาด ถูพลาสติก เป็นต้น ปริมาณขยะที่ทิ้ง ค่า พิสัย ๔๕-๙๐ กรัมต่อคนต่อวัน

๙. แหล่งจากโรงพยาบาลและสถานพยาบาลต่าง ๆ ขยะจากโรงพยาบาลองค์การอนามัย โลก ได้มีการแบ่งประเภทของขยะที่เกิดขึ้นเป็น ๘ ประเภท คือ

- ๑) ขยะทั่วไป เช่น เศษอาหาร เศษกระดาษ พลาสติก เป็นต้น
- ๒) ขยะพยาธิสภาพ เช่น เลือด น้ำเหลือง เนื้อเยื่อหรือชิ้นส่วนจากสัตว์ทดลอง
- ๓) ขยะติดเชื้อ เช่น สิ่งปฏิกูลที่มีเชื้อโรคเนื้อเยื่อหรือชิ้นส่วนอวัยวะที่มีเชื้อโรค ภาชนะ อุปกรณ์ที่สัมผัสผู้ป่วยด้วยโรคติดเชื้อ เป็นต้น
- ๔) มูลฝอยกัมมันตภาพรังสี เช่น फिल्मเอกซเรย์ สารกัมมันตภาพรังสีที่ใช้ในการรักษา หรือวินิจฉัยโรค เป็นต้น
- ๕) ขยะเคมีเช่นสารเคมีต่าง ๆ ที่ใช้ในการรักษาโรค สารเคมีที่ใช้ในห้องปฏิบัติการเพื่อการวินิจฉัยโรค สารเคมีที่ใช้ในการศึกษาปฏิบัติการ
- ๖) ขยะมีคม เช่น เข็มฉีดยา กรรไกร มีดผ่าตัด มีโกน เป็นต้น
- ๗) ขยะประเภท ยา เช่นยาที่เสื่อมคุณภาพ ยาที่เหลือจากการใช้ในการรักษา ยาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในห้องปฏิบัติการ เป็นต้น
- ๘) ขยะประเภทป้องกันอันตราย เช่น กระจังยาที่ใช้ในการรักษา กระจังสารเคมีที่ใช้ในการทำลายเชื้อโรค กระจังสารเคมีที่ใช้ในการฆ่าแมลง เป็นต้น

ประเภทของขยะมูลฝอยแยกออกเป็น ๓ ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. ขยะมูลฝอยเปียก ได้แก่ เศษอาหาร เศษพืชผัก เศษผลไม้ อินทรีย์วัสดุที่ย่อยสลายได้ง่าย ต่อการย่อยสลาย มีความชื้นสูงและสั่นคลอนเหม็นได้เร็ว จะต้องเร่งรีบในการกำจัด

๒. ขยะมูลฝอยแห้ง ได้แก่ เศษอาหาร เศษโลหะ แก้ว ไม้ยางและเศษพลาสติก เป็นต้น ขยะมูลฝอยประเภทนี้ มีทั้งกำจัดได้โดยการเผาและเป็นขยะที่สามารถนำมากลับใช้ประโยชน์ได้อีกครั้ง โดยคัดเลือกขยะมูลฝอยก่อนที่จะทิ้ง เป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องทำลายและจะมีคุณค่า ประโยชน์มากมายนานาประการ ๓. ขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตราย ได้แก่ สิ่งปฏิกูลและของเสีย อื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นพิษ มีฤทธิ์ในการกัดกร่อน และระเบิดได้ง่าย ซึ่งต้องใช้กรรมวิธีพิเศษกว่าปกติในการ

กำจัด เนื่องจากเป็นวัตถุที่เป็นอันตรายโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อชีวิตและสัตว์ เช่น ยาฆ่าแมลง ถ้ำไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ ขยะ มูลฝอยหรือของเสียอันตรายเหล่านี้บางชนิดต้องระมัดระวังเป็นพิเศษเพราะมีลักษณะเป็น “ขยะมูลฝอยติดเชื้อ” ที่มีอันตรายสูง เนื่องจากขยะมูลฝอยมีประเภทแตกต่างกัน ดังนั้น การจัดการขยะ หรือการกำจัด จำเป็นจะต้องมีวิธีการจัดการที่ถูกต้องสุกสุก และสอดคล้องกับ ประเภทของขยะมูลฝอยนั้น ๆ^{๑๐๘}

ประเภทของขยะมูลฝอยออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑. ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ เป็นขยะมูลฝอยที่เป็นสารอินทรีย์สามารถนำมาหมักเป็นปุ๋ยได้ เช่น เศษอาหาร เศษผัก เศษผลไม้ มูลสัตว์และซากสัตว์ เป็นต้น

๒. ขยะทั่วไป เป็นขยะมูลฝอยที่เป็นสารอนินทรีย์ ซึ่งย่อยสลายได้ยากไม่เป็นขยะมูลฝอยอันตรายแต่รีไซเคิลได้ยากหรือไม่คุ้มค่าในการนำมารีไซเคิล เช่น เศษวัสดุก่อสร้าง แก้ว ฝู่นละออง และถุงพลาสติกที่ใส่อาหารหรือของใช้ต่าง ๆ เป็นต้น ขยะมูลฝอยประเภทนี้คือขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดต่อไป

๓. ขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือขยะมีค่า เช่น เศษโลหะ พลาสติก กระป๋องโลหะ กระดาษ เป็นต้น

๔. ขยะมูลฝอยอันตราย เช่น ขยะมูลฝอยบนเป็อนกัมมันตรังสี สารเคมีทิ้งแล้ว เสื่อมสภาพยาก ของมีคม ภาชนะที่มีแรงดันและขยะมูลฝอยติดเชื้อ เป็นต้น^{๑๐๙}

ได้มีการแบ่งประเภทของขยะโดยพิจารณาจากแหล่งกำเนิดขยะที่เกิดขึ้นภายในชุมชน จำแนกเป็น ๘ ประเภท ดังนี้

๑. ที่พักอาศัย (Residential) ขยะที่เกิดจากที่พักอาศัยนี้ ประกอบด้วย ขยะอินทรีย์ ซึ่งสามารถเผาทำลายได้ และสารอินทรีย์ ซึ่งไม่สามารถเผาทำลายได้ เช่น เศษอาหาร กระดาษ กระดาษแข็ง พลาสติก ผลิตภัณฑ์สิ่งทอหรือเสื้อผ้า เครื่องหนัง ไม้ ไม้ไผ่ ไม้หว้าจากสวน ไม้ แก้ว กระป๋อง อะลูมิเนียม โลหะต่าง ๆ

๒. การพาณิชย์ (Commercial) เป็นขยะที่เกิดจากร้านค้า ร้านอาหาร ตลาด อาคารประกอบการค้า โรงแรม ร้านพิมพ์งาน สถานที่ให้บริการต่าง ๆ เช่น ตู้ช้อปปิ้ง ขยะจากสถานประกอบการค้า มีลักษณะคล้ายกับขยะที่มาจากที่พักอาศัย แต่จะมีขยะที่เป็น กระดาษ กระดาษแข็ง พลาสติก ไม้ แก้ว โลหะ เศษอาหาร รวมทั้งขยะชนิดพิเศษและขยะอันตรายจากบ้านเรือนเป็นหลัก

๓. สถาบัน (Institutional) เป็นขยะที่เกิดจากสถาบันต่าง ๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล เรือรบ คุนย์ราชการ เป็นต้น ซึ่งขยะจากสถาบันนี้ส่วนใหญ่จะมีลักษณะ คล้ายกับขยะที่เกิดจากสถานประกอบการค้า

๔. การก่อสร้างและการรื้อถอน (Construction and demolition) เป็นขยะที่เกิดจากสถานที่ก่อสร้างและรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง เช่น สถานที่ที่ปลูกสร้างแห่งใหม่ การซ่อมแซม หรือทำถนน

^{๑๐๘} Wagner, J.A., & Hollenbeck, J.R., *Management of Organization Behavior*, (New Jersey: Prentice-Hall, 1995), p.74.

^{๑๐๙} Holt, D.H., *Management Principles and Practices*, (New Jersey: Prentice-Hall, 1993), p.3.

ใหม่ การรื้อถอนอาคาร การทុบทำลายบาหวีถึ เป็นต้น ขยะส่วนใหญ่ ได้แก่ เศษไม้ เศษเหล็ก คอนกรีต และเศษดิน เป็นต้น

๕. การให้บริการของเมือง (Municipal services) เป็นขยะที่เกิดจากการให้บริการของเมือง หรือหน่วยงานท้องถิ่น เช่น การทำความสะอาดถนน การปรับภูมิทัศน์สวนสาธารณะ ชายหาด และพื้นที่เพื่อให้บริการอื่น ๆ ขยะส่วนใหญ่ ได้แก่ ขยะชนิดพิเศษ ขยะแห้ง ขยะจากการกวาดถนน ขยะต่าง ๆ จากสวนสาธารณะ เป็นต้น

๖. สถานที่บำบัดหรือกำจัดขยะของเมือง (Treatment plant sites) เป็นขยะที่เกิดจากการให้บริการของเมืองหรือหน่วยงานท้องถิ่นในการบำบัดหรือกำจัดขยะ เช่น การบำบัดน้ำเสีย ซึ่งขยะที่ได้จากโรงบำบัด ได้แก่ ตะกอน ซึ่งมีองค์ประกอบพื้นฐาน คือ กากน้ำโสโครก

๗. การอุตสาหกรรม (Industrial) เป็นขยะที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมการก่อสร้าง (construction) เครื่องนึ่งห่ม (fabrication) แสงสว่าง และอุตสาหกรรมหนัก ขยะประเภทนี้ได้แก่ ขยะที่เหลือจากกระบวนการผลิต เศษวัสดุดิบ รวมถึงเศษอาหาร ขยะแห้ง ขี้เถ้า ขยะจากสิ่งก่อสร้างและรื้อถอน ขยะชนิดพิเศษ และขยะอันตราย

๘. การเกษตรกรรม (Agricultural) เป็นขยะที่เกิดจากกิจกรรมของภาคเกษตรกรรม เช่น การปลูกพืชไร่ สวนผลไม้ สถานที่เลี้ยงสัตว์และฟาร์ม เป็นต้น ขยะประเภทนี้ได้แก่ เศษอาหารเน่าเสีย ขยะจากการเกษตร ขยะแห้งและขยะอันตราย เป็นต้น^{๑๑๐}

แนวคิดการลดปริมาณขยะ

ในปัจจุบัน ปริมาณขยะมูลฝอยมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากปริมาณของเสียนับวันจะมีมากขึ้นและเพิ่มทวีขึ้นอย่างรวดเร็วตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชน ทำให้มีของเสียตกค้างรอการกำจัดอยู่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งขาดอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บ เช่น รถยนต์ขนขยะมูลฝอย บุคลากรเก็บขนและขาดการจัดการที่ดี เพื่อรับมือกับปัญหาที่เพิ่มจำนวนมากของขยะมูลฝอย ที่สำคัญที่สุดในตอนนี้คือแหล่งรองรับของเสียที่เคยใช้อยู่เดิม ก็เริ่มที่จะมีของตกค้างไว้มากเกินขีดความสามารถที่จะรองรับของชุดใหม่ ๆ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาของปริมาณขยะมูลฝอยจำเป็นจะต้องลดปริมาณขยะมูลฝอยให้น้อยลง เพื่อง่ายต่อการจัดการ จึงต้องแก้ไขที่พฤติกรรมของคนในชุมชนเป็นหลักเพื่อเป็นการจัดการขยะมูลฝอยของเสีย ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “แนวคิดการจัดการของเสีย ณ แหล่งกำเนิด” การจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเก็บรวบรวม การเก็บขนส่ง การคัดแยก และการกำจัดในรูปแบบทางเทคนิคต่าง ๆ แนวคิดทางการนำเทคโนโลยีในการจัดการขยะ เช่น แนวคิดเรื่อง ๘ R เป็นแนวคิดเรื่องกระบวนการผลิตที่สะอาด (Cleaner production) ดังนี้

๑. การคิดใหม่ (Rethink)
๒. การเลิกใช้วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Reject)
๓. การลดการใช้ (Reduce)
๔. การใช้ซ้ำ (Reuse)
๕. การให้คุณค่าหรือการประเมิน (Revalue)

^{๑๑๐} นิพนธ์ กินาวงศ์และวรภาส ประสมสุข, **หลักบริหารการจัดการขยะมูลฝอย**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ชัชวาล อรวงค์ศุภ, ๒๕๖๐), หน้า ๖๓-๘๔.

๖. การซ่อม (Repair)
๗. การเติม (Refill)
๘. การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

การลดปริมาณขยะ ๑๐ วิธีลดโลกร้อน ถ้าไม่ได้สังเกตอย่างจริงจังคงไม่รู้ว่าปริมาณขยะในแต่ละบ้านก็มีจำนวนไม่น้อยอยู่เหมือนกัน ไหนจะเศษอาหารในครัว เศษกระดาษที่กระจายอยู่ในบ้าน อุปกรณ์เครื่องใช้ที่ชำรุด รวมไปถึงเสื้อผ้าของใช้ส่วนตัวที่เก็บไว้โดยไม่ได้ใช้อีกมากมาย วิธีการลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นในแต่ละวัน มีรายละเอียด ดังนี้

๑. ทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร เศษอาหารของทุกมื้อรวมไปถึงเศษต้นไม้ใบหญ้าที่มีอยู่ในบ้านสามารถนำกลับมาทำประโยชน์ได้อีกครั้ง ด้วยการนำไปทำเป็นปุ๋ยหมักไว้ใช้บำรุงต้นไม้ ดอกไม้ในสวนให้สวยงาม และถ้าหากใส่หัวเชื้ออีเอ็ม (EM) ลงไปด้วย ก็ยังนำไปใช้ดับกลิ่นท่อและย่อยสลายสิ่งอุดตันในชักโครกได้ด้วย

๒. เลือกซื้อของที่รีไซเคิลได้ ในแต่ละวันเราซื้อของเข้าบ้านกันไม่รู้เท่าไรต่อเท่าไร

๓. แยกประเภทขยะ เราควรแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกครั้ง ขยะเหล่านั้นก็คือ ขวดแก้ว กระจบอง กระดาษอ่อน กระดาษแข็ง กลองกระดาษ ลัง เศษอาหาร เศษต้นไม้ใบหญ้า เศษเหล็ก เศษอะลูมิเนียม รวมไปถึงพลาสติกและเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ใช้ไม่ได้แล้ว นับ ๆ ดู แล้วก็ น่าจะเกินครึ่งของจำนวนขยะทั้งหมดในบ้านเลยทีเดียว ฉะนั้นเราก็ควรแยกประเภทขยะภายในบ้านให้เรียบร้อยก่อนจะทิ้งขยะทุกครั้ง เมื่อถังขยะรีไซเคิลเต็มแล้วก็ขายให้รถรับซื้อของเก่า

๔. ดัดแปลงนำมาใช้อีกครั้ง นอกเหนือจากขยะที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้แล้ว ก็ยังมีขยะที่สามารถนำมารีไซเคิล (Reuse) หรือนำกลับมาใช้อีกครั้งด้วย เช่น ถุงเก่าเอามาใช้เช็ดกระจกได้ หรือเสื้อผ้าที่ไม่ได้ใช้แล้ว ก็นำมาเป็นผ้าเช็ดตัวได้เช่นกัน

๕. เลือกใช้ถังขยะใบเล็ก ถังขยะใบเล็กจะช่วยบังคับให้เราต้องนำขยะออกไปทิ้งบ่อย ๆ พอนานวันเข้าก็จะเปลี่ยนนิสัยเราให้ทิ้งขยะในบ้านน้อยลงไปโดยไม่รู้ตัว อีกทั้งการนำขยะไปทิ้ง บ่อย ๆ ยังช่วยรักษาความสะอาดให้บ้านแบบทางอ้อมด้วย ขยะจะได้ไม่มีโอกาสหมิ่นเนาอยู่คาบ้าน แต่ทั้งนี้ ก็ควรบีบอัดถังขยะให้แน่นทุกครั้ง และมัดปากถุงให้เรียบร้อยก่อนทิ้ง

๖. นำขยะเปียกไปทิ้งทุกวัน อย่างที่บอกกันไปตั้งแต่แรกว่าควรแยกขยะเอาไว้ด้วย ซึ่งนอกจากต้องแยกขยะรีไซเคิลแล้วก็ควรแยกขยะเปียก ขยะแห้ง เพิ่มด้วยอีกอย่าง และทางที่ดีก็ต้องนำขยะเปียกไปทิ้งทุกวัน เพื่อป้องกันหนูและแมลงมารบกวนบ้านเรา อีกทั้งการแยกขยะเปียก ขยะแห้งยังช่วยรักษาความสะอาดให้บ้านมีสภาพแวดล้อมและสุขอนามัยที่ดีได้อีกต่างหาก

๗. เลี่ยงผลิตภัณฑ์ใช้แล้วทิ้ง แม้ผลิตภัณฑ์ประเภทนี้จะดูสะอาดปลอดภัยดีแต่ของบางอย่าง ก็ไม่จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรสิ้นเปลืองขนาดนั้น เช่น แก้วน้ำแทนที่จะใช้แก้วกระดาษ บาง ๆ ใช้แล้วทิ้ง ก็น่าจะเปลี่ยนมาใช้แก้วพลาสติก หรือแก้วธรรมดาที่สามารถล้างและนำมาใช้ได้อีกครั้ง เพื่อลดปริมาณขยะและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรของโลกได้อีกทางหนึ่ง อีกอย่างเราก็ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ของที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งเท่าไร เพราะเราไม่ใช่สถานพยาบาลที่ต้องป้องกันการติดเชื้ออย่างรัดกุม

๘. ลดปริมาณการจับจ่ายของใช้ ของใช้บางอย่างเราก็ไม่ได้ใช้เป็นประจำ หรือบางทีก็มีความจำเป็นต้องใช้ในงานสำคัญแค่ครั้งเดียวเท่านั้นด้วยซ้ำ เช่น แทนที่จะซื้อเสื้อผ้าหรืออุปกรณ์สำหรับงานพิธีสำคัญ ทางที่ดีก็ควรหาหีบยืมจากคนใกล้ตัวก่อน หรือจะใช้บริการจากร้านเช่าชุด หรือ

อุปกรณ์ ก็ได้ วิธีนี้นอกจากจะช่วยลดปริมาณขยะแล้วยังช่วยลดปริมาณเงินที่ต้องจ่ายออกจากกระเป๋าได้ด้วย

๙. รักษาและซ่อมแซมเครื่องใช้ทุกอย่างภายในบ้าน รวมไปถึงเสื้อผ้า กระเป๋า และรองเท้าของเรา ก็ควรใช้งานอย่างถูกประเภท และรักษาของให้ใช้ไปได้นาน ๆ หากชำรุดเสียหายก็ต้องลอง ซ่อมแซมดูก่อน เพื่อจะสามารถนำกลับมาใช้งานได้อีกครั้ง โดยเฉพาะเสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า ถ้าเปื้อน ไม่อยากใส่แล้วก็นำจะลองนำไปแลกกันใส่กับเพื่อน หรือจะเอาไปบริจาคให้มูลนิธิต่าง ๆ

๑๐. ชื่อของมือสองอาจจะดูเป็นวิธีที่ไม่ช่วยลดขยะภายในบ้าน แต่ก็เปิดโอกาสให้คุณจะ ช่วยลดปริมาณขยะให้โลกของเรา เหมือนเป็นการหมุนเวียนของที่ยังใช้ประโยชน์ได้อยู่กลับมาใช้
อีก^{๑๑๑}

แนวคิดในการจัดการขยะ

มีขยะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในสังคมมนุษย์ เพราะเป็นกระบวนการดำรงชีวิต ทำให้เกิดขยะ ดังนั้น หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปมนุษย์จะต้อง ประสบกับวิกฤตการณ์ขยะ จึงต้องมีแนวคิดใหม่ ๆ มาจัดการหรือกำจัดขยะ ซึ่งต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งประกอบด้วยหลักการดังนี้

การจัดการขยะ นับตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการเกิดขยะไปจนถึงปลายทาง คือ การกำจัดขยะ โดยจัดเป็น ๖ กลุ่ม ตามองค์ประกอบของหน้าที่ ได้แก่

๑. การเกิดขยะ หรือการสร้างขยะเป็นการกระทำที่ไม่สามารถควบคุมได้ ไม่มีเงื่อนไขหรือระเบียบข้อบังคับให้ต้องปฏิบัติและแม้ว่าไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้จัดการด้านขยะแต่ได้มีการบรรจุใช้ในระบบการประเมินผล ที่เปรียบเสมือนวิธีการจำกัดปริมาณของขยะที่ผลิต การฝังกลบ การเผา การนำกลับมาใช้ใหม่ การลดปริมาณ ณ แหล่งกำเนิด

๒. การเก็บขยะ การคัดแยกขยะ การเก็บรักษาขยะและกระบวนการดำเนินการ ณ แหล่งเกิด ขยะ เป็นส่วนที่สองของส่วนประกอบตามหน้าที่ การเก็บและการคัดแยกขยะเป็นกิจกรรมที่ต้องดำเนินการร่วมกันจนกว่าจะนำขยะไปเทใส่ในถังขยะ การเก็บขยะยังช่วยผนึกขยะในถังขยะในระหว่างรอการเก็บขนอีกด้วย ในส่วนของการคัดแยกขยะนี้เป็นส่วนที่จำเป็นเนื่องจากวัสดุบางประเภทมีคุณสมบัติเฉพาะและสามารถนำวัสดุกลับมาซ่อมแซมทำให้เกิดรายได้จากการจำหน่ายวัสดุดังกล่าว ทั้งนี้สถานที่ที่ดีที่สุดในการคัดแยกขยะเพื่อการนำมาใช้ซ้ำและการหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ก็คือแหล่งที่เกิดหรือที่บ้านของเจ้าของขยะ ซึ่งได้ดำเนินการคัดแยกขยะหลากหลายประเภททั้งกระดาษ กระดาษแข็ง ขวด กระจกอลูมิเนียมและวัสดุที่ประกอบด้วยเหล็ก และขณะนี้มีการนำไปปฏิบัติกันในหลายระดับแล้ว ความสำคัญอีกประการหนึ่งของ การเก็บรักษาขยะ คือความเกี่ยวข้องกับสุขอนามัยของประชาชนและการยอมรับด้านความสวยงาม ถังขยะแบบยกขึ้นบนรถขนย้าย หรือสถานที่เก็บรักษาขยะแบบเปิดโล่ง เป็นภาพที่ไม่น่ามอง และทั้งสองกรณีนี้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สบายใจและมักจะพบเห็นตามที่พักอาศัยและร้านค้าต่าง ๆ

๓. การเก็บขนขยะไม่ได้หมายความว่าเฉพาะการเก็บขนขยะและวัสดุที่สามารถหมุนเวียนนำ กลับมาใช้ได้ใหม่เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการขนส่งวัสดุเหล่านี้ภายหลังการเก็บรวบรวมจนกระทั่งนำไป

^{๑๑๑} ศศิวิมล แนวทองและคณะ, คู่มือเฝ้าระวังติดตามปัญหามลพิษจากการลักลอบทิ้งกากของเสียอันตรายในพื้นที่เสี่ยง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒), หน้า ๑๗-๒๔.

ยังสถานีปลายทาง ซึ่งสถานีปลายทางอาจจะเป็นสถานที่สำหรับดำเนินการเกี่ยวกับวัสดุเหล่านั้น เช่น สถานีขนถ่าย หรือสถานที่กำจัดขยะแบบฝังกลบก็ได้

๔. การคัดแยก กระบวนการดำเนินการ และการเปลี่ยนรูปขยะเป็นองค์ประกอบหน้าที่ลำดับที่สี่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นใหญ่วัสดุหรือขยะที่คัดแยกแล้ว การคัดแยกขยะและกระบวนการดำเนินการด้านองค์ประกอบของขยะ รวมทั้งการเปลี่ยนรูปขยะ มักจะดำเนินการ ณ สถานที่ที่ไม่ใช่แหล่งกำเนิดขยะ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับรูปแบบของแหล่งที่ตั้งของหน่วยต้นทาง เช่น ที่ทิ้งขยะ หรือศูนย์รับซื้อคืน เป็นต้น กระบวนการดำเนินการนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น กระบวนการคัดแยกขยะที่มีขนาดใหญ่ โดยการใช้เครื่องคัดแยกขนาดหรือใช้คัดแยกด้วยมือ การทำให้วัสดุมีขนาดเล็กลงด้วยการบด การคัดแยกวัสดุที่มีเหล็กเป็นส่วนประกอบด้วยแม่เหล็ก การลดขนาดด้วยการอัดเป็นก้อน

๕. การขนถ่ายและการขนส่ง จะประกอบด้วยสองขั้นตอน คือการขนถ่ายขยะจากรถเก็บขนขยะขนาดเล็กไปยังอุปกรณ์การขนส่งที่มีขนาดใหญ่กว่าและการขนส่งขยะต่ออีกทอดหนึ่ง ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีระยะทางที่ไกลมาก ๆ เพื่อไปยังสถานที่กำจัดขยะ

๖. การกำจัด เป็นองค์ประกอบของหน้าที่สุดท้าย คือ การกำจัด ปัจจุบันส่วนใหญ่จะดำเนินการกำจัดขยะด้วยวิธีการฝังกลบ คือ จุดสิ้นสุดของขยะ ไม่ว่าจะเป็ขยะที่เก็บจากแหล่งที่พักอาศัยและขนส่งโดยตรงมายังสถานที่ฝังกลบ เศษซากของเหลือที่ไร้ประโยชน์จากสถานที่หมุนเวียนวัสดุเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ เศษซากของเหลือจากการเผาขยะ การหมักทำปุ๋ยหรือจากสถานที่ดำเนินการกำจัดขยะแห่งอื่น ๆ การฝังกลบตามหลักสุขาภิบาลสมัยใหม่^{๑๒}

สรุปได้ว่า การลดปริมาณขยะ หมายถึงการลดการก่อขยะ โดยการหิ้วตะกร้า ใช้ถุงผ้าไปซื้อของไปจ่ายตลาด ใช้ปิ่นโตไปซื้ออาหาร รวมถึงการนำกลับมาใช้ใหม่ด้วย บางครั้งก็จะเรียกรวมเป็น ๘R ได้แก่ ๑. การคิดใหม่ ๒. การเลิกใช้วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๓. การลดการใช้ ๔. การใช้ซ้ำ ๕. การให้คุณค่าหรือการประเมิน ๖. การซ่อม ๗. การเติมและ ๘. การนำกลับมาใช้ใหม่ในการวัดประสิทธิผลขององค์การ โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการบรรลุเป้าหมาย (Goal-attainment Approach) เป็นแนวทางในการประเมินโดยมีการประยุกต์ในแนวคิดของผู้มีสิทธิออกเสียงเชิงกลยุทธ์ (The Strategic Constituencies Approach) และแนวคิดระบบ (The System Approach) มาร่วมในการประเมินวัดประสิทธิผลองค์การ ซึ่งใช้ในการวัดประสิทธิผลในการจัดการขยะของเทศบาลนครอ้อมน้อย

๒. ผู้วิจัยใช้ตัวชี้วัดประสิทธิผลองค์การจำนวน ๓ ตัว มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่^{๑๓}

๑) ผลผลิต (Productivity)

นักวิชาการหลายท่านได้สนับสนุนแนวคิดในการใช้ผลผลิตเป็นตัวชี้วัดประสิทธิผลองค์การ เช่น ผลผลิตเป็นตัวแปรสำคัญที่จะวัดประสิทธิผลในแง่ของการบรรลุถึงเป้าหมายขององค์การ ปริมาณ (Quantity) หรือความมายน้อย (Volume) ของผลผลิตหรือบริการขององค์การ ผลผลิตมักจะ

^{๑๒} กรมควบคุมมลพิษ, แนวทางการวางแผน ออกแบบ ก่อสร้างและดำเนินงานสถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ, (กรุงเทพมหานคร : กองการจัดการของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒), หน้า ๑๓-๑๕.

^{๑๓} Campbell, John P., On the Nature of Organizational Effectiveness In New Perspectives on Organizational Effectiveness. Pual S. Goodman, Johannes M. Pennings and Associates, (San Francisco: Jossey-Bass, 1977,) pp. 36-39.

ถูกจำกัดความเป็นปริมาณหรือจำนวนของผลิตภัณฑ์หรือบริการหลักที่หน่วยงานสามารถผลิตออกมาได้

สรุปได้ว่า การลดปริมาณขยะมูลฝอยจะต้องใช้ภาชนะที่ใช่แทนถุงพลาสติก เช่น ตะกร้า ปนโต ถุงผ้า เป็นต้นการคัดแยกขยะก่อนนำไปทำลายเป็นการช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ โครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัดสู่ระดับอาเซียน การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญ ๆ และการเป็นการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อปในชุมชน

๒) ประสิทธิภาพ (Efficiency)

ประสิทธิภาพ คือ ส่วนประกอบที่สำคัญของประสิทธิผลขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประสิทธิภาพเป็นตัวชี้วัดประสิทธิผลขององค์การโดยมีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ประสิทธิภาพ” เช่น อัตราส่วนที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติงานหนึ่งหน่วยในแง่มุมต่าง ๆ กับต้นทุนที่เป็นค่าใช้จ่ายที่ใช้ไปในการปฏิบัติงานนั้น ๆ การเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลผลิต (Output) ได้แก่ การสร้างผลผลิตในระดับที่สูงกว่าปัจจัยนำเข้า ความมีประสิทธิภาพวัดได้โดยปัจจัยนำเข้าจริงหารด้วยผลผลิตจริง หากได้ค่ามากแสดงว่า มีผลผลิตเพิ่มมากกว่าการเพิ่มขึ้นของปัจจัยนำเข้า ซึ่งหมายถึงองค์การนี้มีประสิทธิภาพ สัดส่วนตัวนี้สามารถทำให้ดีขึ้นโดยการปรับปรุงผลิตภาพ (Productivity) คือ การทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ในขณะที่ปัจจัยนำเข้าคงที่ หรือโดยการประหยัด (Economizing) คือรักษาระดับผลผลิตให้คงที่แต่ลดปัจจัยนำเข้าลง

สรุปได้ว่า การขนส่งและการกำจัดขยะอันตรายจังหวัดลำปางได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการขยะเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน มีการขับเคลื่อนกิจกรรม อปท. 3Rs หรือ 3ช. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) เป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน มีการบูรณาการร่วมกันเพื่อบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

๓) คุณภาพ (Quality)

คุณภาพ หมายถึง คุณภาพในการให้บริการหลักหรือสินค้าที่จัดทำโดยองค์การ ซึ่งอาจใช้รูปแบบการดำเนินงานหลาย ๆ อย่างในการผลิตสินค้าหรือบริการในองค์การ คุณภาพของสินค้าและบริการพื้นฐานจากผลผลิตโดยหน่วยงานนั้น เป็นผลมาจากรูปแบบการทำงานของส่วนงานหลายส่วนร่วมกัน ซึ่งรูปแบบการทำงานนี้ ก็จะถูกวางแผนมาโดยพิจารณาจากประเภทของผลผลิตหรือการให้บริการที่หน่วยงานนั้น ๆ ผลิตออกมา

สรุปได้ว่า การขนส่งและการกำจัดขยะอันตรายจังหวัดลำปางได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการขยะเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน มีการขับเคลื่อนกิจกรรม อปท. 3Rs หรือ 3ช. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) เป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน มีการบูรณาการร่วมกันเพื่อบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

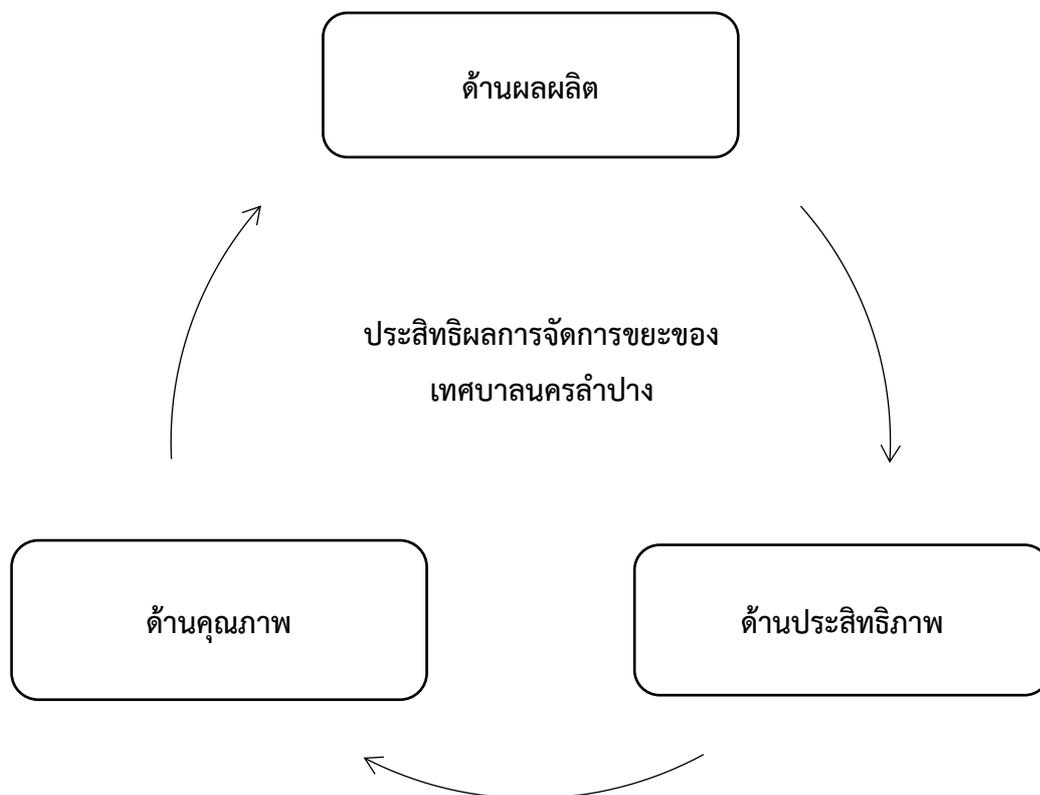
ตารางที่ ๒.๑๗ สารสำคัญของประสิทธิผลการจัดการขยะ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
เนตร พัฒนยาวิราช	“ขยะมูลฝอย” มักจะถูกใช้เป็นคำที่เป็นทางการ แต่เนื่องจากเป็นคำที่มีความหมายที่กว้างขวางซึ่งทำให้ผู้ใช้คำอื่น ๆ แทนคำว่า “มูลฝอย” เป็นอันมาก เช่น คำว่า “ขยะ” เป็น “ขยะมูลฝอย” แต่โดยทั่วไปชาวบ้านไม่ใช้คำว่า “มูลฝอย” เหมือนทางราชการ แต่จะใช้ คำว่า “ขยะ” แทน
Ouchi William	บรรดาสิ่งของที่เสื่อมคุณภาพหรือชำรุดหรือหมดสภาพการใช้งานแล้วอาจจะอยู่ในรูปของแข็ง ของเหลว หรือกิ่งของแข็ง เช่น เศษผ้า เศษกระดาษ เศษอาหารเศษสินค้า ถูพลาสติก เศษของที่ไม่ใช้ต่าง ๆ หรือภาชนะบรรจุอาหาร เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิต
Wagner, J.A., & Hollenbeck, J. R	๑. ขยะจากชุมชน (Community Wastes) ๒. ขยะมูลฝอยจากเกษตรกรรม (Agricultural Wastes) ๓. ขยะมูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Wastes)
Holt, D.H.	๑. ขยะมูลฝอยเปียก ได้แก่ เศษอาหาร เศษพืชผัก เศษผลไม้ อินทรีย์วัสดุที่ย่อยสลายได้ง่าย ต่อการย่อยสลายมีความชื้นสูงและส่งกลิ่นเหม็นได้เร็ว จะต้องเร่งรีบในการกำจัด ๒. ขยะมูลฝอยแห้ง ได้แก่ เศษอาหาร เศษโลหะ แก้ว ไม้ยางและเศษพลาสติก เป็นต้น
นิพนธ์ กินาวงศ์และวรภาส ประสมสุข	๑. ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ ๒. ขยะทั่วไป ๓. ขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ๔. ขยะมูลฝอยอันตราย
ศศิวิมล แนวทองและคณะ	ได้มีการแบ่งประเภทของขยะโดยพิจารณาจากแหล่งกำเนิดขยะที่เกิดขึ้นภายในชุมชน จำแนกเป็น ๘ ประเภท ดังนี้ ๑. ที่พักอาศัย ๒. การพาณิชย์ ๓. สถาบัน ๔. การก่อสร้างและการรื้อถอน ๕. การให้บริการของเมือง ๖. สถานที่บำบัดหรือกำจัดขยะของเมือง ๗. การอุตสาหกรรม ๘. การเกษตรกรรม

ตารางที่ ๒.๑๗ สารระสำคัญของประสิทธิภาพการจัดการขยะ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กรมควบคุมมลพิษ	แนวคิดเรื่อง ๘ R เป็นแนวคิดเรื่องกระบวนการผลิตที่สะอาด (Cleaner production) ดังนี้ ๑. การคิดใหม่ (Rethink) ๒. การเลิกใช้วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Reject) ๓. การลดการใช้ (Reduce) ๔. การใช้ซ้ำ (Reuse) ๕. การให้คุณค่าหรือการประเมิน (Revalue) ๖. การซ่อม (Repair) ๗. การเติม (Refill) ๘. การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
Campbell, John P.	๑) ผลผลิต (Productivity) ๒) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ๓) คุณภาพ (Quality)

จากการทบทวนประสิทธิผลการจัดการขยะ ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบของประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง มีดังนี้ ๑) ด้านผลผลิต ๒) ด้านประสิทธิภาพ ๓) ด้านคุณภาพ

แผนภาพที่ ๒.๕ องค์ประกอบของประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง

ที่มา : สันเคราะห์จากการแนวคิด ทฤษฎีของ John P. Campbell, (1977)

๒.๓.๓ สรุปตัวแปร ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๑) **ด้านผลผลิต** คือ การลดปริมาณขยะมูลฝอยจะต้องใช้ภาชนะที่ใช่แทนถุงพลาสติก เช่น ตะกร้า ปนโต ถุงผ้า เป็นต้นการคัดแยกขยะก่อนนำไปทำลายเป็นการช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ โครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัดสู่ระดับอาเซียน การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญ ๆ และการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อปในชุมชน

๒) **ด้านประสิทธิภาพ** คือ การขนส่งและการกำจัดขยะอันตรายจังหวัดลำปางได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการขยะเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน มีการขับเคลื่อนกิจกรรม อปท. 3Rs หรือ 3ช. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) เป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน มีการบูรณาการร่วมกันเพื่อบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

๓) **ด้านคุณภาพ** คือ การขนส่งและการกำจัดขยะอันตรายจังหวัดลำปางได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการขยะเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน มีการขับเคลื่อนกิจกรรม อปท. 3Rs หรือ 3ข. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) เป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน มีการบูรณาการร่วมกันเพื่อบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

จากวิสัยทัศน์ “องค์กรแห่งการพัฒนาและบริการสาธารณะแบบบูรณาการ” และแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง มีนโยบายในการกำหนดภาพรวมและวางแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนทั้งจังหวัดในรูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของจังหวัดลำปางในระยะยาว องค์กรบริหารส่วนจังหวัดลำปางจึงมีแนวคิดในการแบ่งเขตความรับผิดชอบดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำหนดแนวทางในการวางแผนการดำเนินการเพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดลำปางเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง ครบวงจร เกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถรองรับการจัดการขยะมูลฝอยได้โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านอื่น ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบถึงแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีและสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนในจังหวัดลำปาง ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นหนึ่งในภารกิจหลักหรือพันธกิจ (MISSION) ในการพัฒนาจังหวัดลำปางจากวิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง คือ การกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ให้เป็นรูปแบบการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมเป็นระบบอย่างครบวงจร แนวความคิดในการวางแผนรองรับการจัดการขยะมูลฝอยแบบภาพรวมจึงนับเป็นโครงการหนึ่งที่สำคัญและสอดคล้องกับ นโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปางในด้าน “สิ่งแวดล้อม-วัฒนธรรมดี” การก่อสร้างโครงการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ครบวงจรในรูปแบบศูนย์รวม

การสนับสนุนให้มีการลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะมูลฝอยและนำกลับมาใช้ใหม่ (ขยะมูลฝอยรีไซเคิล) รวมถึงการนำขยะมูลฝอยอินทรีย์ การหมักเป็นปุ๋ยจึงเป็นมาตรการในการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพและสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปทิ้งจริง ๆ ได้มากถึง ๓๐-๔๐% ทั้งนี้ ขึ้นกับปริมาณและลักษณะมูลฝอยของพื้นที่แต่ละแห่ง ข้อดีของการนำขยะมูลฝอยมาเข้ากระบวนการหมักเป็นปุ๋ยคือ สามารถทำลายเชื้อโรคได้หลายชนิด เพราะในขบวนการหมักนั้นจะมีอุณหภูมิสูงประมาณ ๕๐-๗๐ องศาเซลเซียสและปุ๋ยหมักที่ได้ยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตรกรรมได้อีกทางหนึ่งเพื่อให้จังหวัดสามารถเป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่ได้วางไว้ และจะสามารถจัดการขยะมูลฝอยที่ยั่งยืนในเบื้องต้น

๑. การจัดการขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรยึดหลักการ การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ซึ่งมีหลายวิธีการขึ้นอยู่กับสภาพและคุณลักษณะสมบัติของขยะมูลฝอย สามารถสรุปได้เป็นแนวทางหลัก ดังนี้

๑) การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Material Recovery) เป็นการนำมูลฝอยที่สามารถคัดแยกได้กลับมาใช้ใหม่ โดยจำเป็นต้องผ่านกระบวนการแปรรูปใหม่ (Recycle) หรือ แปรรูป (Reuse) ก็ได้

๒) การนำขยะมูลฝอยไปปรับสภาพให้มีประโยชน์ต่อการบำรุงรักษาดิน เช่น การนำขยะมูลฝอยสดหรือเศษอาหารมาหมักทำปุ๋ย

๓) การนำขยะมูลฝอยปรับปรุงพื้นที่โดยนำขยะมูลฝอยมากำจัดโดยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักวิชาการ (Sanitary landfill) จะได้พื้นที่สำหรับใช้ปลูกพืช สร้างสวนสาธารณะ สนามกีฬา เป็นต้น ระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร รูปแบบใหม่ ตามหลักสุขาภิบาล ที่จังหวัดลำปาง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง นำเสนอสำหรับใช้ในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย เป็นการนำเทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอยจากชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ มาผสมผสาน และประยุกต์ใช้ร่วมกันอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพซึ่งระบบต่าง ๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันประกอบด้วย ๗ ส่วนหลักดังนี้

ส่วนที่ ๑ ระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยด้วยเครื่องจักรอัตโนมัติ ร่วมกับการใช้แรงงานมนุษย์ ทำการคัดแยกเอาขยะมูลฝอยที่ยังมีคุณค่า นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกครั้ง

ส่วนที่ ๒ ระบบการหมักปุ๋ยชีวภาพจากขยะมูลฝอยประเภทสารอินทรีย์ เป็นการนำขยะมูลฝอยมาเพิ่มมูลค่าและใช้ประโยชน์ทางการเกษตร

ส่วนที่ ๓ การแปรรูปเพื่อเปลี่ยนเป็นพลังงาน (Energy Recovery) เป็นการนำขยะมูลฝอยที่สามารถเปลี่ยนเป็นพลังงานความร้อนหรือเปลี่ยนเป็นรูปก๊าซชีวภาพมาใช้ประโยชน์ หรือเลือกการแปรรูปเพื่อเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์อื่นที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ เช่น การนำเศษเซรามิกที่แตกหัก ขยะจากการก่อสร้างอาคาร มาบดผสมกับปูนซีเมนต์ อัดเป็นก้อน ผลิตเป็นบล็อกปูถนน เป็นต้น

ส่วนที่ ๔ ระบบการลดปริมาตรขยะมูลฝอยประเภทอินทรีย์ที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ใด ๆ ได้อีก ก่อนนำไปทำการฝังกลบอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับการฝังกลบให้กับบ่อฝังกลบ

ส่วนที่ ๕ ระบบการฝังกลบอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

ส่วนที่ ๖ ระบบกำจัดกลิ่น และระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยรอบบริเวณโครงการ

ส่วนที่ ๗ การจัดภูมิทัศน์ในพื้นที่โครงการให้มีความสวยงาม เพื่อลดภาพความน่ารังเกียจของสถานที่โครงการจัดการขยะมูลฝอยจากชุมชน สร้างความรู้สึกและสุขภาพที่ดีของบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในโครงการ ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่โครงการและผู้ที่ใช้เดินทางมาเยี่ยมชมการดำเนินงานของโครงการในอนาคต

กระบวนการคัดแยกขยะมูลฝอย

กระบวนการคัดแยกขยะมูลฝอย ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

๑. อาคารคัดแยกและอัดมูลฝอย เป็นอาคารปิด ติดตั้งเครื่องจักรในกระบวนการคัดแยกขยะมูลฝอยจะถูกขนมาเทลงบนลานรับขยะ จากนั้นจะใช้รถทำการดันขยะมูลฝอยลงสู่กระบะรับขยะ ลักษณะกรวยเหลี่ยม รวบรวมสู่สายพานลำเลียงเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการคัดแยกสายพานลำเลียงมีลักษณะเป็นสายพานเหล็ก ทำหน้าที่ลำเลียงขยะมูลฝอยเข้าสู่กระบวนการคัดแยก โดยผ่านเครื่องตัดถุงขยะเป็นอันดับแรก ขยะมูลฝอยในถุงขยะจะถูกตัดให้ถุงฉีกขาดด้วยเครื่องตัดถุงจากนั้นจะลำเลียงด้วยสายพานเข้าสู่เครื่องกวนและกระจายขยะ เพื่อให้ขยะแตกตัวออกจากถุงเพื่อสะดวกในการคัดแยก จากนั้นขยะมูลฝอยจะถูกลำเลียงบนสายพานคัดแยกและทำการคัดแยกโดยแรงงานของคนขยะมูลฝอย ส่วนที่เป็นโลหะ จะถูกแยกด้วยเครื่องดูดโลหะด้วยแม่เหล็กซึ่งติดตั้งด้านบนเหนือสายพาน เพื่อคัดแยกวัสดุที่เป็นเหล็ก ที่หลุดรอดจากการคัดแยกด้วยคนอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นขยะมูลฝอยจะผ่านกระบวนการร่อนแยกเอาขยะที่สามารถนำไปหมักปุ๋ยได้ แยกออกไปสู่กระบวนการหมักเป็นปุ๋ยและขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถนำไปหมักปุ๋ยได้จะถูกแยกออกไปสู่ กระบวนการอัดเป็นแท่งเพื่อลดปริมาตร และรีดน้ำออกก่อนนำไปฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลต่อไป ส่วนของน้ำชะขยะเข้มข้นที่ได้จากขั้นตอนการคัดแยกและการอัดขยะเป็นแท่งนั้น ส่วนหนึ่งจะถูกรวบรวมและนำไปผลิตเป็นปุ๋ยน้ำชีวภาพ ส่วนที่เหลือจึงถูกสูบส่งไปยังบ่อบำบัดน้ำเสียต่อไป ส่วนขยะมูลฝอยที่เป็นขยะจากตลาดสด จะถูกรวบรวมเข้าเครื่องสับขยะเป็นชิ้นเล็ก ๆ ให้เหมาะสมสำหรับการนำไปเข้าสู่กระบวนการหมัก จากนั้นจะถูกนำไปผสมกับขยะที่ผ่านระบบคัดแยกมาแล้ว เพื่อผสมให้เป็นเนื้อเดียวกัน ก่อนนำไปเข้าสู่ห้องหมักปุ๋ย

๒. อาคารหมักปุ๋ยชีวภาพ เป็นอาคารปิดแบ่งเป็นห้องหมักปุ๋ย มีระบบจ่ายอากาศสำหรับการย่อยสลายขยะให้เป็นปุ๋ย มีระบบรวบรวมน้ำเสียจากการย่อยสลาย รวบรวมสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย

๓. อาคารผึ่งปุ๋ย เป็นอาคารสำหรับนำปุ๋ยหมักมาทำการผึ่งให้แห้ง ก่อนนำไปเข้าสู่กระบวนการบดร่อนแยกและบรรจุในอาคารคัดแยกและบรรจุปุ๋ยหมัก

๔. อาคารคัดแยกและบรรจุปุ๋ยหมัก เป็นอาคารที่ติดตั้งเครื่องจักรระบบคัดแยกและบรรจุปุ๋ยปุ๋ยชีวภาพทั้งหมดจะถูกนำเข้าสู่เครื่องบดละเอียด เพื่อให้ปุ๋ยที่จับกันเป็นก้อนแตกสลายเป็นเม็ดเล็ก ๆ จากนั้นจะทำการร่อนเพื่อร่อนเอาปุ๋ยละเอียดที่มีคุณภาพไปเก็บรวบรวมในไซโลบรรจุปุ๋ย และรอการบรรจุถุงเพื่อจำหน่ายต่อไป

๕. อาคารเก็บวัสดุรีไซเคิล

๖. อาคารซ่อมบำรุง

๗. บ่อฝังกลบมูลฝอย การก่อสร้างบ่อฝังกลบตามหลักสุขาภิบาลนั้น บริเวณกันบ่อจนถึงขอบบ่อด้านบนจะทำการติดตั้งระบบกันซึมเพื่อป้องกันการรั่วซึมของน้ำเสียลงสู่ใต้ดินและแหล่งน้ำธรรมชาติใกล้เคียง โดยชั้นล่างสุด จะทำการปูแผ่นพลาสติกกันรั่วซึม แล้วจึงติดตั้งระบบรวมน้ำเสียจากบ่อฝังกลบไปยังระบบบำบัดน้ำเสียหลังจากนั้นจะกลบทับด้วยชั้นกรวดและทราย ก่อนจะปูทับด้วยแผ่นจีโอเท็กซ์ไทล์ เพื่อรองไม่ให้เศษวัสดุลงไปอุดตันในระบบท่อรวมน้ำเสีย สุดท้ายจึงจะทำการกลบและบดอัดด้วยดินเป็นชั้นสุดท้าย นอกจากระบบรวมน้ำเสียภายในบ่อฝังกลบแล้ว ยังต้องมีการติดตั้งระบบท่อรวมน้ำและระบายแก๊สมีเทนที่จะเกิดขึ้นในบ่อฝังกลบ เพื่อรวบรวมระบายแก๊สและควบคุมการทำลาย

๘. ระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นระบบแบบบ่อฝัง ซึ่งประกอบด้วย

บ่อที่ ๑ เป็นบ่อหมักแบบไม่ใช้ออกซิเจน เป็นบ่อบำบัดน้ำเสียขั้นต้นทำหน้าที่ลดความสกปรกของน้ำเสียในขั้นต้น

บ่อที่ ๒ เป็นบ่อเติมอากาศ ซึ่งติดตั้งเครื่องเติมอากาศที่ผิวหน้า การบำบัดน้ำเสียในบ่อนี้จะเป็นการบำบัดโดยใช้อากาศ ซึ่งสามารถลดความสกปรกของน้ำเสียได้ประมาณ ๘๕-๙๙ เปอร์เซ็นต์ หลังจากนั้นจะผ่านน้ำไปยังบ่อที่สาม

บ่อที่ ๓ คือบ่อฝัง ซึ่งเป็นบ่อบำบัดน้ำเสียที่อาศัยหลักการบำบัดโดยธรรมชาติไม่ใช้เครื่องเติมอากาศ

บ่อที่ ๔ เป็นบ่อดกตะกอนและบ่อฆ่าเชื้อโรค เป็นการฆ่าเชื้อโรคโดยแสงอาทิตย์ หลังจากนั้นจึงระบายน้ำใสที่ผ่านการบำบัดแล้วไปกักเก็บไว้ในบ่อเก็บน้ำภายในโครงการ ก่อนนำไปใช้ประโยชน์ในแปลงสาธิต สวนหย่อม ภายในโครงการ ต่อไปซึ่งในการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียทุกบ่อจะต้องทำการปูพื้นบ่อด้วยแผ่นพลาสติกกันการรั่วซึมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการรั่วซึมของน้ำเสียลงสู่พื้นดินและน้ำผิวดิน ต่อไป

๙. ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมในการดำเนินการ

๙.๑. ข้อมูลค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการศูนย์จัดการขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร ประกอบด้วยค่าแรงบุคลากรหลักรายเดือน ค่าแรงบุคลากรสนับสนุนรายวัน ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมัน ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเครื่องจักรและค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไป ซึ่งค่าใช้จ่ายในการดำเนินการบริหารจัดการศูนย์ฯ เริ่มตั้งแต่นำขยะ

๙.๒. การคิดค่าธรรมเนียมการรับดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย ของศูนย์ฯ กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัด จ้างเอกชนเป็นผู้บริหารจัดการ จะคิดจากการเปรียบเทียบรายรับและรายจ่าย จากนั้นบวกเพิ่มกำไรอีก ร้อยละ ๕ ภาษีอากรต่าง ๆ ร้อยละ ๘ เพื่อให้ศูนย์ฯ สามารถเลี้ยงตัวเองได้และมีเงินสะสมกรณีต้องบำรุงรักษาเครื่องจักรทั้งระบบเมื่อใช้งานเป็นระยะเวลานาน โดยคณะศึกษาผู้ศึกษาขอเสนอค่าธรรมเนียมการรับดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยเป็น ๓ กรณี แบ่งตามปริมาณขยะมูลฝอยที่นำเข้ามาดำเนินการจัดการภายในศูนย์ฯ

ศูนย์จัดการขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร มีระบบการจัดการขยะมูลฝอยรูปแบบใหม่ตามหลักสุขาภิบาล ประกอบด้วย

๑. ระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยด้วยเครื่องจักรทันสมัยร่วมกับการใช้แรงงานมนุษย์ทำการคัดแยกขยะเพื่อนำส่วนที่ยังมีคุณค่ากลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกครั้ง

๒. ระบบการหมักปุ๋ยชีวภาพจากขยะมูลฝอยประเภทสารอินทรีย์มาเพิ่มมูลค่าและใช้ประโยชน์ทางการเกษตร

๓. การแปรรูปเพื่อเปลี่ยนเป็นพลังงานความร้อนหรือเปลี่ยนเป็นรูปก๊าซชีวภาพหรือเลือกการแปรรูปเพื่อผลิตภัณฑ์อื่นที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ เช่น ผลิตเป็นบล็อกปูถนน เป็นต้น

๔. ระบบการลดปริมาตรขยะมูลฝอยประเภทอินทรีย์ที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ ก่อนนำไปฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

๕. ระบบการฝังกลบอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

๖. ระบบกำจัดกลิ่นและระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยรอบโครงการฯ

๗. จัดภูมิทัศน์ในพื้นที่โครงการให้มีความสวยงาม เพื่อสร้างความรู้สึกรู้สึกและสุขภาพที่ดีของผู้ปฏิบัติงานภายในโครงการและประชาชนที่อาศัยโดยรอบโครงการ รวมถึงผู้เยี่ยมชมการดำเนินงานกิจการ

แนวทางในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางตามนโยบายด้านการพัฒนาทางด้านพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นนโยบายที่เทศบาลนครลำปางให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากพื้นที่ของเทศบาลฯเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก และมีจำนวนประชากรเกิดขึ้นมากมาย ทั้งประชากรในเขตพื้นที่และประชากรแฝง และ “แรงงานต่างด้าว” จึงควรส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดความสมดุลและสอดคล้องกับระบบนิเวศวิทยาอย่างยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีแนวทางการดำเนินนโยบาย ดังนี้

๑. เร่งรัดดำเนินการระบบการกำจัดขยะแบบครบวงจรที่ได้มาตรฐาน

- จัดให้มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยรวมของเทศบาลฯ เขตบ้านศรีดอนไชยหมู่ที่ ๕ ตำบลต้นธงชัย อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

- แก้ไขปัญหาขยะตกค้าง และลดปริมาณขยะโดยรณรงค์ในการคัดแยกขยะทั้งบ้าน สถานที่ศึกษา สถานประกอบการต่าง ๆ และชุมชนทุกชุมชนในเขตเทศบาลฯ รวมทั้งส่งเสริมการนำขยะไปรีไซเคิลและปุ๋ยชีวภาพด้วย

- ประสานงานกับสถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมในการจัดการขยะอุตสาหกรรมให้ถูกต้องและเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

๒. ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนเมืองให้น่าอยู่และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมทั้งการปรับปรุงภูมิทัศน์และพัฒนาถนนสายหลัก สายรอง และถนนตรอก ซอยต่าง ๆ ตลอดจนจนแม่ น้ำ ลำคลอง โดยมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสู่วิถีเมืองสะอาดบรรยากาศสดชื่นให้เป็นรูปธรรม ปัจจุบันเทศบาลนครลำปาง ตั้งอยู่เลขที่ ๒๔๖ ถนนฉัตรไชย ตำบลสบตุ๋ย อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง พื้นที่ของเทศบาลนครลำปางมีอาณาเขต คือ ทิศเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยา ทิศใต้ จังหวัดตาก ทิศตะวันออก จังหวัดแพร่และจังหวัดสุโขทัย ทิศตะวันตก จังหวัดลำพูน มีพื้นที่ประมาณ พื้นที่ ๑๐.๘๖ ตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ ๑๑๖,๑๔๘ คน ๕๒,๖๔๐ ครัวเรือนและจำนวนประชากรแฝงอีกประมาณ ๑๔,๓๘๖ คน ในปัจจุบันนี้เทศบาลนครลำปางกำลังเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะด้านปริมาณขยะมูลฝอยในแต่ละวันในพื้นที่ประมาณวันละ ๙๑.๐๙ ตันต่อวัน แต่จำนวนของเจ้าหน้าที่ เก็บได้วันละ ๘๐.๐๙ ตันต่อวันเท่านั้น ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รวมทั้งการเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วของทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็น เขตอุตสาหกรรมมากที่สุดทำให้มีประชากรแฝงที่เป็นแรงงานไทย ประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ คน ทำให้เกิดผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านที่อยู่อาศัย ปัญหาการบริการอื่น ๆ ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งทำให้เทศบาลมีภาระในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

การจัดเก็บขยะของเทศบาลนครลำปาง

การจัดเก็บขยะของเทศบาลนครลำปาง ดำเนินการใน ๓ ลักษณะ คือ ๑) เทศบาลนครลำปาง ดำเนินการจัดเก็บขยะเอง ๒) เอกชนดำเนินการ ซึ่งมีจำนวนเอกชนเข้ามาดำเนินการจัดเก็บขยะในเขตพื้นที่เทศบาลฯ ทั้งสิ้น ๑๒ ราย โดยต้องมีใบอนุญาตรับทำการเก็บขนขยะมูลฝอยและปฏิภูลตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข และเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะตามที่เทศบาลฯ กำหนด และ ๓) สถานประกอบการบางแห่งจัดจ้างเอกชนเก็บขยะและนำไปกำจัดเอง โดยทางเทศบาลฯ จะมีรถยนต์เก็บขนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิภูลอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานรวมทั้งสิ้น ๒๗ คัน ดังนี้ ที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบัน ๑) รถแบบปิดข้างเทท้าย ขนาดบรรจุ ๔-๑๐ ลูกบาศก์หลา จำนวน ๔ คัน ๒) รถขยะแบบอัดขนาดบรรจุ ๕-๑๐ ลูกบาศก์หลา จำนวน ๘ คัน 3) รถขยะแบบยกถัง (คอนเทนเนอร์) ขนาดบรรจุ ๘ ลูกบาศก์หลา จำนวน ๔ คัน ๔) รถเกี่ยวขอเอนกประสงค์ จำนวน ๑ คัน ๕) รถบรรทุกสิบล้อ จำนวน ๑ คัน ๖) เครื่องจักรขนาดกลาง จำนวน ๑ คัน ๗) รถกระบะ จำนวน ๔ คัน ๘) รถยนต์อื่น ๆ จำนวน ๓ คัน ส่วนภาชนะรองรับขยะมูลฝอย แบ่งออก ๒ ประเภท คือ ๑) ถังขยะขนาด ๒๐๐ ลิตร ๒) ชนิดถัง คอนเทนเนอร์ ขนาดความจุ ๘ ลูกบาศก์หลา วางตามจุดที่มีขยะจำนวนมาก

สรุปได้ว่า ปัจจุบันเทศบาลนครลำปางยังไม่มีสถานที่กำจัดขยะของเทศบาลเองแต่นำไปกำจัดยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชน และเทศบาลนครลำปาง เสียค่าธรรมเนียมในการนำขยะไปกำจัด ๕๐๐ บาท/ตัน โดยรวมแล้วเทศบาลฯ เสียค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นจำนวนทั้งสิ้นประมาณ ๑๕ ล้านบาทต่อปี ปัญหาขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งเทศบาลนครลำปางจะต้องจัดการที่ดีและเหมาะสมกับการจัดการขยะจึงจะนำไปสู่จำนวนปริมาณขยะลดลงและแก้ปัญหาได้

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดแนวทางในเรื่องข้างต้น ดังนี้

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักอิทธิบาท ๔

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักอิทธิบาท ๔ เป็นการนำเอาผลงานของผู้อื่นที่พิจารณาแล้วว่าเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญ พร้อมทำการทบทวนว่ามีใครทำการวิจัยที่ใกล้เคียงกับผู้วิจัยหรือไม่และได้ผลการวิจัยอย่างไร เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ทำเพื่อให้สามารถอธิบายงานวิจัยที่ทำได้อย่างเหมาะสมกับงานของผู้วิจัยดังนี้

พระรัตนมุนี (ปุณณมี วิสารโท) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาสังคม” ผลการวิจัยพบว่า ๑. หลักพุทธธรรมว่าด้วยการบุคคลและพัฒนาสังคม นั้น พบว่า มีหลักธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาบุคคลเช่น หลักไตรสิกขา สัมปยุตธรรม อิทธิบาท อริยสัจ เป็นต้น โดยเฉพาะ หลักไตรสิกขาคือศีล สมาธิ และปัญญานั้น มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลเป็นอย่างมากส่วนหลักพุทธธรรมในการพัฒนาสังคมในระดับชุมชน ได้แก่ หลักอปริหานิยธรรม สังคหวัตถุ ธรรมสาราณียธรรม พรหมวิหารธรรม เป็นต้น ล้วนส่งเสริมให้ชุมชนได้มีการทำงานร่วมกันอย่างเกื้อกูล ๒. กระบวนการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อ การพัฒนาสังคมในระดับปัจเจกบุคคล พบว่า การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาบุคคล ๑) ศีลนำไปสู่การส่งเสริมการประพฤติดี ประพฤติชอบ ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ ตามท่วงทำนองคลองธรรม ๒) สมาธิเป็นการฝึกฝนพัฒนา

จิตใจโดยการการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างจิตใจให้ตั้งงาม ๓) ปัญญานำไปสู่การฝึกฝนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและเกิดการคิดดี คิดชอบโดยอาศัยหลักปรโตโมสะและโยนิโสมนสิการที่ต้องมีกัลยามิตรและสิ่งแวดล้อมที่ดีมาเอื้ออำนวย ๓. รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาสังคมในระดับชุมชนพบว่าในการพัฒนาสังคมในระดับชุมชนนั้นสามารถประยุกต์ใช้หลักอภิธานิยธรรม ๗ เพื่อสร้างกระบวนการสำคัญ คือ ๑) การสร้างความร่วมมือ ๒) การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและ ๓) การสร้างความต่อเนื่องและความยั่งยืนโดยชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องสร้างทุนทางสังคมโดยใช้ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีหรือวิถีชาวพุทธในการสร้างประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมสุขภาพการเรียนรู้ร่วมกัน^{๑๑๔}

ปกรณ มหากันธา ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” ผลการวิจัยพบว่า ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกหลักพุทธธรรมและหลักธรรมมาภิบาลกลุ่มผู้บริหาร มีความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ระดับเกณฑ์ประเมิน อยู่ในระดับมากทุกรายการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักอิทธิบาท ๔ หลักสังคหวัตถุ ๔ หลักพรหมวิหาร ๔ หลักสปปุริสธรรม ๗ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และน้อยที่สุด คือ หลักความโปร่งใส ตามลำดับ ขณะเดียวกันกับกลุ่มผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดลำพูน จำนวน ๕ รูปหรือคน มีความเห็นที่สอดคล้องกันในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาบูรณาการในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลายหัวข้อธรรม ได้แก่ ไตรสิกขา ๓ สมาธิ ๗ สังคหวัตถุ ๔ สปปุริสธรรม ๗ อิทธิบาท ๔ พรหมวิหาร ๔ หิริโอตตัปปะ โสรัจจะมโนธรรม ศรัทธา การมีสติ ลตทวิภูฏีและทศพิธราชธรรม ๑๐ รูปแบบและกระบวนการ บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีลำดับขั้นตอน ได้แก่ ๑) กำหนดยุทธศาสตร์ การบริหารองค์กร ด้วยการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ ๒) บูรณาการนำหลักการบริหารทางพุทธศาสนาและหลักการบริหารแบบธรรมมาภิบาล เพื่อกำหนดค่านิยมที่พึงประสงค์ขององค์กร ๓) กำหนดวิธีการบริหารองค์ความรู้ โดยการสัมมนา ฝึกอบรม เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาบุคลากร และพัฒนาองค์กร และ ๔) กำหนดลักษณะการบริหารที่พึงประสงค์เพื่อเกิดประโยชน์ต่อองค์กรและผู้อื่น (ประชาชน) ๆ ต่อไป^{๑๑๕}

พระมหาสุตใจ ชยวฑฺฒโธ (คณาพันธ์) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการทฤษฎีและหลักพุทธธรรมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า ใช้ทฤษฎีสมรรถนะของแมคเคิลแลนท หรือทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง ประกอบด้วย องค์ความรู้และทักษะต่างๆ บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม ภาพลักษณ์ภายใน อุปนิสัย แรงผลักดันเบื้องต้น และทฤษฎีสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก สมรรถนะผู้บริหาร

^{๑๑๔} พระรัตนมณี (ปณณมวีสารโท), “การพัฒนา รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาสังคม”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (มกราคม-เมษายน, ๒๕๖๑) : ๘-๒๐.

^{๑๑๕} ปกรณ มหากันธา, “รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ”, คุษณินิพนธ์ปรัชญาคุษณินิพนธ์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗)

สมรรถนะผู้สอน สมรรถนะเจ้าหน้าที่ สำหรับหลักพุทธธรรมได้แก่ อิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ฉันทะ ความพอใจในการทำงาน วิริยะ ความเพียรในการทำงาน จิตตะ ความเอาใจใส่ในการทำงาน และ วิมังสา การใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน^{๑๑๖}

มนตรี พรหมวัน ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่ มีองค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ๕ ด้านคือ ๑) เพิ่มแรงงานตามความต้องการทางเศรษฐกิจ ๒) ลดจำนวนแรงงานผิดกฎหมาย ๓) พัฒนาให้ได้มาตรฐานสากล ๔) บริหารคนทั้งระบบ ๕) จบที่การติดตามและประเมินผล และมีปัจจัยภายนอกที่เป็นตัวส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลประกอบด้วย กระบวนการบริหารทั้ง ๔ ด้าน (POLE) (การวางแผน การจัดองค์การ การเป็นผู้นำ และการประเมินผล) การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ (Path of Accomplishment) (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) และศักยภาพผู้ประกอบการ (Trader Potential) (ก่อนการจ้างและการจ้างงาน การจูงใจและบำรุงรักษา การพัฒนาทักษะแรงงาน การปฏิบัติตามนโยบายรัฐบาล)^{๑๑๗}

เจริญชัย กุลวัฒนาพรและคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยด้านการพัฒนาการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ ส่งผลกระทบต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๑๐ ๓) รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ มีการบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ มีใจรักในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยและการแปรรูปเป็นพลังงาน พรวกเพียรเพียรระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่เสี่ยง ติดตามตรวจสอบ บำรุงและฟื้นฟูแม่น้ำสายหลักและปรับปรุงแก้ไขระบบป้องกันกักตุนขยะชายฝั่งและการเพียรระวัง^{๑๑๘}

สุรินทร์ นิยมมางกุลและคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานการเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรมที่มีต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการวิจัยพบว่า ๑) จากการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่า บุคลากรสายปฏิบัติการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความสุขในการทำงาน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ใน

^{๑๑๖} พระมหาสุุดใจ ชยวุฒโฒ (คุนพันธ์), “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

^{๑๑๗} มนตรี พรหมวัน, “รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๑๑๘} เจริญชัย กุลวัฒนาพรและคณะ, “รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ”, **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๙๙-๑๑๓.

ระดับมาก ๒) จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การเห็นคุณค่าในตนเอง และหลักอภิปาฐธรรม ต่างก็มีอิทธิพลโดยตรงและร่วมกันต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการและ ๓) แนวทางการส่งเสริมความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการ คือส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรมีการเห็นคุณค่าในตนเองและประยุกต์ใช้หลักอภิปาฐธรรมในการปฏิบัติงาน^{๑๑๙}

ภวัต นิตยโชติ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสมรรถนะตามหลักผล ๔ ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะตามหลักผล ๔ ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า ใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่หลากหลาย โดยใช้สื่อ แบบค่อยเป็นค่อยไป แยกเฉพาะกลุ่มโดยให้เหมาะกับความรู้ความสามารถ ให้มีวิธีคิดที่เป็นระบบ ระเบียบ มีขั้นตอน โดยใช้เหตุผล มีสติ สมาธิ ฝึกฝนให้มองรอบด้าน รู้จักตนเอง รู้จักคนที่เกี่ยวข้อง รอบรู้ในงานที่ทำ แม่นยำในกฎระเบียบ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา มีความคิดสร้างสรรค์ มีความฉลาดในการบริหารจัดการ มีความมุ่งมั่นขยัน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค มานะอดทน นอบน้อม พุดจาไพเราะ มีความประพฤติดี ท่างไกลอบายมุขทั้งหลาย สร้างสรรค์งานบริการที่ดีเห็นใจความคาดหวัง มีใจรักในการบริการ ให้บริการอย่างทุ่มเทเต็มกำลัง ให้บริการดุจญาติมิตร มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงานสูง อดทนอดกลั้น และกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มัวเมายุ่งเกี่ยวในอบายมุข ไม่ออกแวก เกรงกลัวต่อบาป มีกำลังใจที่เข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง^{๑๒๐}

พระมหาวิเศษ กนฺตรมโม (มิ่งคั่ง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี ทั้ง ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านแผนพัฒนาของ อปท. ๒) ด้านคุณภาพการให้บริการ ๓) ด้านการปฏิบัติราชการ ๔) ด้านการพัฒนาองค์กร โดยในการบริหารงานของเทศบาลมีปัจจัยการบริหาร ๒ อย่าง คือ การบริหารสมัยใหม่และแรงจูงใจในการบริหารงาน นอกจากนี้ยังบูรณาการหลักอภิปาฐ ๔ มีลักษณะดังนี้ ๑) ด้านฉันทะ (มีใจรัก) ได้แก่ บริหารงานด้วยความสมัครใจ มุ่งหวังในความสำเร็จและพัฒนางานอยู่เสมอ ๒) ด้านวิริยะ (พากเพียรทำ) ได้แก่ ยึดหลักความสำเร็จ ทุ่มเทเวลาและความสามารถและหมั่นเพียรหาประสบการณ์ ๓) ด้านจิตตะ (เอาจิตฝึกฝน) ได้แก่ เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิตย์ รับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่และเป็นมิตรกับผู้อยู่ในการปกครอง ๔) ด้านวิมังสา (ใช้ปัญญาสอบสวน) ได้แก่ พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบข้อบกพร่อง ค้นหาเพิ่มพูนและสร้างระบบและขั้นตอน ๓) อัถถจริยา (สงเคราะห์ผู้คน) เป็นการสงเคราะห์การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ทุ่มเทร่างกายแรงใจช่วยเหลือส่วนรวม แก้ไขปัญหาต่าง ในส่วนของการปฏิบัติงานถ้าทุกคนช่วยกันปฏิบัติงาน งานที่ว่ายาก

^{๑๑๙} สุรินทร์ นิชมาทกุลและคณะ, “อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานการเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอภิปาฐธรรมที่มีต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๑๑๔-๑๒๕.

^{๑๒๐} ภวัต นิตยโชติ, “การพัฒนาสมรรถนะตามหลักผล ๔ ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา”, ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

ก็จะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และการสงเคราะห์นี้ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และทำให้ทุกคนในองค์กรเกิดความสามัคคีในการปฏิบัติงานอีกด้วย รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว เคารพสิทธิของกันและกัน ปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าวเท่าเทียมกับคนไทย สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน^{๑๒๑}

พระพงษ์ศักดิ์ สนมมโน (เกษวงค์รอด) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้วมีจุดเด่น คือ ๑) ปัญญาพละ (กำลังความรู้) ประกอบด้วย พัฒนาคำความรู้ มุ่งสู่นวัตกรรม นำเทคโนโลยีมาใช้ เป้าหมายชัดเจน เน้นประโยชน์ส่วนรวม ร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ บริหารงานตามแนวโน้ม ๒) วิริยพละ (นำสู่การปฏิบัติ) ประกอบด้วย พัฒนาศักยภาพความรู้ มุ่งสู่การปฏิบัติ เป้าหมายเด่นชัด มีตัวชี้วัดความสำเร็จ จิตใจตั้งมั่น ขยันต่อสู้ ใฝ่รู้รับผิดชอบ ๓) อนวัชชพละ (ชื่อสัตย์สุจริต) ประกอบด้วย มีระเบียบวินัย ไม่คอร์รัปชัน ยึดมั่นจริยธรรม เลิศล้ำธรรมาภิบาล ทำงานโปร่งใส ไม่ทิ้งคุณธรรม น้อมนำกฎกติกา ๔) สังคหพละ (มีจิตอาสา) ประกอบด้วย มนุษย์สัมพันธ์ดี มีจิตอาสา บริการก้าวหน้า พัฒนาความร่วมมือ ยึดถือความอาวุโส มีธรรมทาน ช่วยเหลือส่วนรวม ๕) สมานัตตตา (วางตนสม่ำเสมอ) การวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย หนักแน่นและให้ความเสมอภาคกับทุกคนเท่าเทียมกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบ ร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ช่วยกันคิดในทางสร้างสรรค์ เพื่อให้องค์กร หน่วยงาน และสังคมอยู่เย็นเป็นสุข การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย ยังเป็นปัจจัยไปสู่การบริหารที่เป็นเลิศ ทำให้ทุกคนในหน่วยงานหรือองค์กรมีความสุขและความสามัคคีในหมู่คณะด้วย^{๑๒๒}

แม่ชีวงเพชร คงจันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับหลักกฎหมาย : กรณีศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว” ผลการวิจัยพบว่า สังคหวัตถุ ๔ ข้อปิยวาจา ที่สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ๗ ข้อ “บุคคลสัตถุญดา” ความเป็นผู้รู้จักบุคคล ก็คือ ทราบความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอหยาศัยความสามารถและคุณธรรม เป็นต้น ใคร ๆ ยิ่งหรือหย่อนอย่างไรและรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น ๆ ด้วยดีว่าควรจะทำอย่างไร แนะนำอย่างไรเพื่อให้เกิดความปรองดองเกิดขึ้น ดังเช่น มาตรา ๑๖ มอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือ ซึ่งเป็นมาตราหนึ่งที่ตระหนักถึงการเลือกบุคคลที่เหมาะสมกับงานเพื่อให้การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพและสรุปว่าเป็นความพยายามอย่างยิ่งยวดของกฎหมายที่พยายามที่จะนำกฎหมายเข้ามาปรับใช้เพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายใส่ใจ หรือเอาใจใส่ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสังคมเสมือนหนึ่งเป็นปัญหาของตนเองหรือญาติของตนเอง ถึงแม้ว่าการอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นจะเป็นแบบความสัมพันธ์แบบหลวม ๆ ก็ตามที อีกประการหนึ่งเมื่อพิจารณาพิเคราะห์ในแต่ละมาตราให้ลึกซึ้งเข้าไปยังพบอีกว่า กฎหมายแต่ละมาตรานั้นได้แฝงไปด้วยมนุษยธรรม ได้แก่ ความ

^{๑๒๑} พระมหาวิเศษ กนตมโม (มั่งคั่ง), “พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพผลการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี”, *คุณกัญนิพนธ์ปรัชญาคุณกัญนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^{๑๒๒} พระพงษ์ศักดิ์ สนมมโน (เกษวงค์รอด), “พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว”, *คุณกัญนิพนธ์ปรัชญาคุณกัญนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

เมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความเสียสละ นอกจากสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้
อีก^{๑๒๓}

พระมหาสุริยะ มหฺทโว (มารธรรม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสาราณียธรรม เพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา นั้นได้มีการนำเอาหลักสาราณียธรรม ๖ มาใช้เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านเมตตากายกรรม (การกระทำดีต่อกัน) ประกอบด้วย สุภาพเรียบร้อย ให้การช่วยเหลือ มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน เคารพในสิทธิเสรีภาพ ด้านสาธารณโภคี (การแบ่งปันกัน) ประกอบด้วย แบ่งปันในสิ่งของที่ได้มาโดยชอบธรรม กระจายรายได้ที่เป็นธรรม ขจัดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่จะส่งต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมากยิ่งขึ้น^{๑๒๔}

พลเอกปัทม์ สันตินิยม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการแก้ไขปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า ๑) โมเดลความสัมพันธเชิงสาเหตุการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการแก้ไขปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และทุกตัวแปรในโมเดลร่วมกันอธิบายตัวแปรผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินได้ร้อยละ ๒) ปัจจัยการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดิน ประกอบด้วย ๓ ปัจจัย ได้แก่ (๑) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (๒) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และ (๓) ปัจจัยด้านอิทธิบาท ๔ ๓) รูปแบบการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการแก้ไขปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานีที่นำเสนอปรากฏว่าหลักอิทธิบาท ๔ เป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างปัจจัยด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและปัจจัยด้านภาวะผู้นำกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดิน^{๑๒๕}

ณัชชา อมราภรณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการแก้ไขปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสร้าง ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในประเทศไทย มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้คือ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร มีความรู้สึกผูกพันอย่างสูงต่อองค์กร เลื่อมใสศรัทธาในเป้าหมายขององค์กร พยายามปฏิบัติงานมากขึ้น โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพัน มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้คือ ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงาน โครงสร้างองค์กร ลักษณะของบทบาท ประสบการณ์ในการทำงาน นอกจากนั้นยังมีหลักธรรมสาราณียธรรม ๖ เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมความผูกพันโดยมีองค์ประกอบคือ ปฏิบัติต่อกันและกันอย่างถูกต้องตามบทบาทและหน้าที่ (เมตตากายกรรม) พุดจาติ

^{๑๒๓} แม่ซิวเพเซอร์ คงจันทร์, “การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับหลักกฎหมาย : กรณีศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๑๒๔} พระมหาสุริยะ มหฺทโว (มารธรรม), “การประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา”, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^{๑๒๕} พลเอกปัทม์ สันตินิยม, “รูปแบบการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการแก้ไขปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี”, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

สุขภาพ แสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง (เมตตาวจีกรรม) ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน (เมตตามโนกรรม) ได้สิ่งของมาก็แบ่งปัน ช่วยเหลือยามเดือดร้อน (สาธารณโภคีตา) ประพฤติสุจริตต้องมาก่อน สร้างความดีงามถูกต้องตามระเบียบ (ศีลสามัญญตา) เพียบพร้อมในการรับคำแนะนำและปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น (ทิวฐิสามัญญตา) นอกจากนั้นยังมี “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน” เป็นฐานให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรด้วย มีองค์ประกอบ รายได้หรือค่าตอบแทน ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความต้องการแสดงความจงรักภักดีและความต้องการในศักดิ์ศรีของตัวเอง^{๑๒๖}

สรุปได้ว่า การบูรณาการหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางควรร่วมกันวางแผนและกำหนดนโยบาย มอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และกำหนดให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วม พร้อมทั้งนำหลักอิทธิบาท ๔ มาบูรณาการให้เกิดประสิทธิผล

^{๑๒๖} ณิชชา อมราภรณ์, “รูปแบบการสร้างความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลไ
ประเทศไทย”, *คุณนิตินิพนธ์ปรัชญาคุณนิตินิติต* สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

ตารางที่ ๒.๑๘ งานวิจัยเกี่ยวข้องกับหลักอิทธิบาท ๔

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระรัตนมณี (บุญณมี วิจารณ์โท)	มีหลักธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาบุคคลเช่น หลักไตรสิกขา สัปปริสธรรมอิทธิบาท อริยสัจ เป็นต้น โดยเฉพาะ หลักไตรสิกขา คือศีล สมาธิ และปัญญา นั้น มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลเป็นอย่างมากส่วนหลักพุทธธรรมในการพัฒนาสังคมในระดับชุมชน ได้แก่ หลักอภิธานิยธรรม สังคหวัตถุ ธรรมสารานิยธรรม พรหมวิหารธรรม เป็นต้น ล้วนส่งเสริมให้ชุมชนได้มีการทำงานร่วมกันอย่างเกื้อกูล ๒. กระบวนการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อ การพัฒนาสังคมในระดับปัจเจกบุคคลพบว่า การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาบุคคล
ปกรณ มหากันธา	การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกหลักพุทธธรรมและหลักธรรมมาภิบาลกลุ่มผู้บริหาร มีความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและ กระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ระดับเกณฑ์ประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักอิทธิบาท ๔ หลักสังคหวัตถุ ๔ หลักพรหมวิหาร ๔ หลักสัปปริสธรรม ๗ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และน้อยที่สุด คือ หลักความโปร่งใส ตามลำดับ ขณะเดียวกันกับกลุ่มผู้บริหาร
พระมหาสุตใจ ชยวุฑโฒ (คุณาพันธ์)	การบูรณาการทฤษฎีและหลักพุทธธรรมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า ใช้ทฤษฎีสมรรถนะของแมคเคิลแลนท หรือ ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง ประกอบด้วย องค์ความรู้และทักษะต่าง ๆ บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม ภาพลักษณ์ภายใน อุปนิสัย แรงผลักดันเบื้องต้น และทฤษฎีสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก สมรรถนะผู้บริหาร สมรรถนะผู้สอน สมรรถนะเจ้าหน้าที่ สำหรับหลักพุทธธรรม ได้แก่ อิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ฉันทะ ความพอใจในการทำงาน วิริยะ ความเพียรในการทำงาน จิตตะ ความเอาใจใส่ในการทำงาน และวิมังสา การใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน

ตารางที่ ๒.๑๘ งานวิจัยเกี่ยวข้องกับหลักอิทธิบาท ๔ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
มนตรี พรหมวัน	รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่ มีองค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ๕ ด้านคือ ๑) เพิ่มแรงงานตามความต้องการทางเศรษฐกิจ ๒) ลดจำนวนแรงงานผิดกฎหมาย ๓) พัฒนาให้ได้มาตรฐานสากล ๔) บริหารคนทั้งระบบ ๕) จบที่การติดตามและประเมินผล และมีปัจจัยภายนอกที่เป็นตัวส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลประกอบด้วย กระบวนการบริหารทั้ง ๔ ด้าน (POLE) (การวางแผน การจัดองค์การ การเป็นผู้นำ และการประเมินผล) การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ (Path of Accomplishment) (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) และศักยภาพผู้ประกอบการ (Trader Potential) (ก่อนการจ้างและการจ้างงาน การจูงใจและบำรุงรักษา การพัฒนาทักษะแรงงาน การปฏิบัติตามนโยบายรัฐบาล)
เจริญชัย กุลวัฒนาพรและคณะ	๑) การจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยด้านการพัฒนาการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓) รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ มีการบูรณาการหลักพุทธธรรมคือ มีใจรักในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยและการแปรรูปเป็นพลังงาน พราภเพียรเฝ้าระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่เสี่ยง ติดตามตรวจสอบ บำรุงและฟื้นฟูแม่น้ำสายหลักและปรับปรุงแก้ไขระบบป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและการเฝ้าระวัง

ตารางที่ ๒.๑๘ งานวิจัยเกี่ยวข้องกับหลักอิทธิบาท ๔ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
สุรินทร์ นิยมางกูรและคณะ	<p>๑) จากการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่า บุคลากรสายปฏิบัติการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความสุขในการทำงาน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๒) จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรม ต่างก็มีอิทธิพลโดยตรงและร่วมกันต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการและ ๓) แนวทางการส่งเสริมความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการ คือ ส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรมีการเห็นคุณค่าในตนเองและประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติงาน</p>
ภวัต นิตยโชติ	<p>รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะตามหลักพละ ๔ ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า ใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่หลากหลาย โดยใช้สื่อ แบบค่อยเป็นค่อยไป แยกเฉพาะกลุ่มโดยให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ให้มีวิธีคิดที่เป็นระบบ ระเบียบ มีขั้นตอน โดยใช้เหตุผล มีสติ สมาธิ ฝึกฝนให้มองรอบด้าน รู้จักตนเอง รู้จักคนที่เกี่ยวข้อง รอบรู้ในงานที่ทำ แม่นยำในกฎระเบียบ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ</p>
พระมหาวิเศษ กนตธมโม (มั่งคั่ง)	<p>หลักอิทธิบาท ๔ มีลักษณะดังนี้ ๑) ด้านฉันทะ (มีใจรัก) ได้แก่ บริหารงานด้วยความสมัครใจ มุ่งหวังในความสำเร็จและพัฒนางานอยู่เสมอ ๒) ด้านวิริยะ (พากเพียรทำ) ได้แก่ ยึดหลักความสำเร็จ ทุ่มเทเวลาและความสามารถและหมั่นเพียรหาประสบการณ์ ๓) ด้านจิตตะ (เอาจิตฝึกฝน) ได้แก่ เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิตย์ รับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่และเป็นมิตรกับผู้อยู่ในการปกครอง ๔) ด้านวิมังสา (ใช้ปัญญาสอบสวน) ได้แก่ พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบข้อบกพร่อง ค้นคว้าเพิ่มพูนและสร้างระบบและขั้นตอน๓) อตถจริยา (สงเคราะห์ผู้คน) เป็นการสงเคราะห์การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ทุ่มเทแรงกายแรงใจช่วยเหลือส่วนรวม แก้ไขปัญหาต่าง ในส่วนของการปฏิบัติงานถ้าทุกคนช่วยกันปฏิบัติงาน งานที่ว่ายากก็จะสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี และการสงเคราะห์นี้ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และทำให้ทุกคนในองค์กรเกิดความสามัคคีในการปฏิบัติงานอีกด้วย</p>

ตารางที่ ๒.๑๘ งานวิจัยเกี่ยวข้องกับหลักอิทธิบาท ๔ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
<p>พระพงษ์ศักดิ์ สนมมโน (เกษวงค์ รอด)</p> <p>แม่ชีวงเพชร คงจันทร์</p>	<p>๑) ปัญญาพละ (กำลังความรู้) ประกอบด้วย พัฒนาความรู้ มุ่งสู่นวัตกรรม นำเทคโนโลยีมาใช้ เป้าหมายชัดเจน เน้นประโยชน์ส่วนรวม ร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ บริหารงานตามแนวโน้ม ๒) วิริยพละ (นำสู่การปฏิบัติ) ประกอบด้วย พัฒนาศักยภาพความรู้ มุ่งสู่การปฏิบัติ เป้าหมายเด่นชัด มีตัวชี้วัดความสำเร็จ จิตใจตั้งมั่น ขยันต่อสู้ ได้รับความชื่นชม (ชื่อสัตย์สุจริต) ประกอบด้วย มีระเบียบวินัย ไม่คอร์รัปชัน ยึดมั่นจริยธรรม เลิศล้ำธรรมาภิบาล ทำงานโปร่งใส ไม่ทิ้งคุณธรรม น้อมนำกฎกติกา ๔) สังคหพละ (มีจิตอาสา) ประกอบด้วย มนุษย์สัมพันธ์ดี มีจิตอาสา บริการก้าวหน้า พัฒนาความร่วมมือ ยึดถือความอารี มีธรรมทาน ช่วยเหลือส่วนร่วม ๔) สมานัตตตา (วางตนสม่ำเสมอ) การวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย หนักแน่นและให้ความเสมอภาคกับทุกคนเท่าเทียมกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอารอดเอาเปรียบ ร่วมเผชิญหลักสังคหวัตถุ ๔ ข้อปิยวาจา ที่สอดคล้องกับหลักสี่ปฐิธรรม ๗ ข้อ “บุคคลสัญญาตา” ความเป็นผู้รู้จักบุคคล ก็คือทราบความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอหยาตัยความสามารถและคุณธรรม เป็นต้น ใคร ๆ ยิ่งหรือหย่อนอย่างไรและรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น ๆ ด้วยดีว่าควรจะทำอย่างไร แนะนำอย่างไรเพื่อให้เกิดความปรองดองเกิดขึ้น ดังเช่น มาตรา ๑๖ มอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์หน่วยงานสังคมสงเคราะห์หรือ กฎหมายแต่ละมาตรานั้นได้แฝงไปด้วยมนุษยธรรม ได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความเสียสละ นอกจากสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้</p>
<p>พระมหาสุริยะ มหัทธโน (มาธรรม)</p>	<p>การส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา นั้นได้มีการนำเอาหลักสาราณียธรรม ๖ มาใช้เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านเมตตาทายกรรม (การกระทำดีต่อกัน) ประกอบด้วย สุภาพเรียบร้อย ให้การช่วยเหลือ มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน เคารพในสิทธิเสรีภาพ ด้านสาธารณโภคี (การแบ่งปันกัน) ประกอบด้วย แบ่งปันในสิ่งของที่ได้มาโดยชอบธรรม กระจายรายได้ที่เป็นธรรม ขจัดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่จะส่งต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมากยิ่งขึ้น</p>

ตารางที่ ๒.๑๘ งานวิจัยเกี่ยวข้องกับหลักอิทธิบาท ๔ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พลเอกปภิตน์ สันตินิยม	<p>๑) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการแก้ไขปัญหามลพิษและน้ำท่วมอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และทุกตัวแปรในโมเดลร่วมกันอธิบายตัวแปรผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินได้ร้อยละ ๒) ปัจจัยการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดิน ประกอบด้วย ๓ ปัจจัย ได้แก่ (๑) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (๒) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และ (๓) ปัจจัยด้านอิทธิบาท ๔ (๓) รูปแบบการบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการแก้ไขปัญหามลพิษและน้ำท่วมอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานีที่นำเสนอปรากฏว่าหลักอิทธิบาท ๔ เป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างปัจจัยด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและปัจจัยด้านภาวะผู้นำกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการธนาคารน้ำใต้ดิน</p>
ณัชชา อมราภรณ์	<p>หลักธรรมที่ส่งเสริมความผูกพันโดยมีองค์ประกอบคือ ปฏิบัติต่อกันและกันอย่างถูกต้องตามบทบาทและหน้าที่ (เมตตา ภาวกรรม) พุดจาตี สุภาพ แสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง (เมตตาวาจกรรม) ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน (เมตตามโนกรรม) ได้สิ่งของมาก็แบ่งปัน ช่วยเหลือยามเดือดร้อน (สาธารณโภคิตา) ประพฤติสุจริตต้องมาก่อน สร้างความดีงามถูกต้องตามระเบียบ (ศีล สามัญญตา) เพียบพร้อมในการรับคำแนะนำและปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น (ทิวฐิสามัญญตา) นอกจากนั้นยังมี “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน” เป็นฐานให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร ด้วย มีองค์ประกอบ รายได้หรือค่าตอบแทน ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความต้องการแสดงความจงรักภักดี และความต้องการในศักดิ์ศรีของตัวเอง</p>

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผล

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการจัดการ เป็นการทบทวนการวิจัยที่ใกล้เคียงที่ผู้วิจัยทำการวิจัยเป็นอย่างไร เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ทำเพื่อให้สามารถอธิบายงานวิจัยที่ทำได้อย่างเหมาะสมกับงานของผู้วิจัย ได้ดังนี้

สุรินทร์ นียมางกูรและคณะได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานการเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรมที่มีต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการวิจัยพบว่า ๑) จากการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่า บุคลากรสายปฏิบัติการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความสุขในการทำงาน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๒) จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การเห็นคุณค่าในตนเอง และหลักอิทธิบาทธรรม ต่างก็มีอิทธิพลโดยตรงและร่วมกันต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการและ ๓) แนวทางการส่งเสริมความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการ คือส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรมีการเห็นคุณค่าในตนเองและประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติงาน^{๑๒๗}

เจริญชัย กุลวัฒนาพรและคณะได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยด้านการพัฒนาการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๑๐ ๓) รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ มีการบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ มีใจรักในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยและการแปรรูปเป็นพลังงาน พรวกเพียรเพียรระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่เสี่ยง ติดตามตรวจสอบ บำรุงและฟื้นฟูแม่น้ำสายหลักและปรับปรุงแก้ไขระบบป้องกันกักตุนขยะชายฝั่งและการเฝ้าระวัง^{๑๒๘}

ฐิติธ บำบัดและคณะได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการของศูนย์วิจัยพลังงานรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการศูนย์วิจัยพลังงานเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการจัดการประกอบด้วยหลักการจัดการหลักพุทธธรรมข้อสังคหวัตถุ ๔ เพื่อนำไปใช้ในการบริการผู้ป่วย แนวทางการพัฒนาการจัดการ คือ การรวมการใช้หลักการจัดการที่ดีและการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ทาน คือ การให้ จาคะ การเสียสละ โดยให้ความรู้ ความเข้าใจ ให้การบริการแก่ผู้ป่วยโดยไม่มีค่าใช้จ่ายในการรักษา ปิยวาจา คือ พูดจาสุภาพ ให้การต้อนรับด้วยไมตรีจิต พูดให้

^{๑๒๗} สุรินทร์ นียมางกูรและคณะ, “อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานการเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรมที่มีต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๑๑๔-๑๒๕.

^{๑๒๘} เจริญชัย กุลวัฒนาพรและคณะ, “รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๙๙-๑๑๓.

กำลังใจผู้ป่วย อัตถจริยา คือ การปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นความเห็นอกเห็นใจเป็นหลักเพื่อให้การบริการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ป่วยโดยช่วยเหลือและสนับสนุนจนกว่าผู้ป่วยจะพอใจ การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีจะส่งผลให้สุขภาพโดยรวมดีขึ้นและมีความสุข^{๑๒๙}

สมคิด ดวงจักร ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏ” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การกำหนดนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือการสนับสนุนของสภามหาวิทยาลัยและบุคลากรในมหาวิทยาลัย ๒) ความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในมหาวิทยาลัยราชภัฏประกอบด้วยปัจจัยหลักคือการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรม การสื่อสารและสมรรถนะของบุคลากร ๓) การประเมินนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏมีผลกระทบต่อความเชื่อถือของสังคมและฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย ๔) ประสิทธิผลของนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลมีความสำเร็จ คือ จริยธรรมาภิบาลภาวะสมดุลของสิ่งแวดล้อม และเสรีภาพทางวิชาการ^{๑๓๐}

วัชร วัฒนาสุทธีวงศ์และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อสม. โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการปฏิบัติงานของ อสม. และสังคหวัตถุธรรม ๔ กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อสม. โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ๓) แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อสม. พบว่า หลักการปฏิบัติงานของ อสม. ทั้ง ๖ ประการ ควรอบรมพัฒนาความรู้สุขภาพพื้นฐาน ประยุกต์หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อสม. นำความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ สื่อสารสู่ประชาชน^{๑๓๑}

พระครูสมุห์จิริชาติ พุทธกรุขิโตและคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหา อุปสรรค คือ ผู้สูงอายุไม่ได้รับความเอาใจใส่จากลูกหลานอย่างเพียงพอ ต้องอาศัยสถานสงเคราะห์คนชราหรืออยู่เพียงลำพัง ดังนั้น เทศบาลจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านการพัฒนาและเสริมศักยภาพแก่กลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุและสร้างความเข้าใจของบุคคลในครอบครัว ในชุมชน เรื่องการดูแลผู้สูงอายุร่วมกัน ส่งเสริมให้มีการอบรมในการให้บริการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

^{๑๒๙} ลูติธร บำบัดและคณะ, “ประสิทธิผลการบริหารจัดการของศูนย์วิจัยพลังงานรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๑๐๓-๑๑๓.

^{๑๓๐} สมคิด ดวงจักร, “ประสิทธิผลของนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๖).

^{๑๓๑} วัชร วัฒนาสุทธีวงศ์และคณะ, “ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี”, วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๔ กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๑๒ - ๒๒.

สรุปได้ว่า การบริหารองค์การประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดอย่างไรก็ตาม คำว่า ประสิทธิภาพยังมีความแตกต่างกันอยู่ในความเข้าใจของนักวิชาการต่างสาจากัน นักเศรษฐศาสตร์หรือนักวิเคราะห์ทางการเงินมองประสิทธิภาพขององค์การในรูปของผลกำไร หรือผลตอบแทนจากการลงทุน

ตารางที่ ๒.๑๙ งานวิจัยเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
สุรินทร์ นิยมมางกูรและคณะ	บุคลากรสายปฏิบัติการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความสุขในการทำงาน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๒) จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรม ต่างก็มีอิทธิพลโดยตรงและร่วมกันต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการ และ ๓) แนวทางการส่งเสริมความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการ คือส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรมีการเห็นคุณค่าในตนเองและประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติงาน
เจริญชัย กุลวัฒนาพรและคณะ	๑) การจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยด้านการพัฒนาการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓) รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ มีการบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ มีใจรักในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยและการแปรรูปเป็นพลังงาน
ฐิติธร บำบัดและคณะ	การบริหารจัดการศูนย์วิจัยพลังงานเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการประกอบด้วยหลักการจัดการหลักพุทธธรรมข้อสังคหัตถ์ ๔ เพื่อนำไปใช้ในการบริการผู้ป่วย แนวทางการพัฒนาการจัดการ คือ การรวมการใช้หลักการจัดการที่ดีและการปฏิบัติงานของพนักงาน การปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นความเห็นอกเห็นใจเป็นหลักเพื่อให้การบริการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ป่วยโดยช่วยเหลือและสนับสนุนจนกว่าผู้ป่วยจะพอใจ การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีจะส่งผลให้สุขภาพโดยรวมดีขึ้นและมีความสุข

ตารางที่ ๒.๑๙ งานวิจัยเกี่ยวข้องกับประสิทธิผล (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
วัชร วัฒนาสุทธิวงศ์และคณะ	ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อสม. โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการปฏิบัติงานของ อสม. และสังคหวัตถุธรรม ๔ กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อสม. โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ๓) แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อสม. พบว่าหลักการปฏิบัติงานของ อสม. ทั้ง ๖ ประการ ควรอบรมพัฒนาความรู้สุขภาพพื้นฐาน ประยุกต์หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อสม. นำความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ สู่สารสู่ประชาชน
พระครูสมุห์จิริชาติ พุทธิกรภิโตและคณะ	ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหา อุปสรรค คือ ผู้สูงอายุไม่ได้รับความเอาใจใส่จากลูกหลานอย่างเพียงพอ ต้องอาศัยสถานสงเคราะห์คนชราหรืออยู่เพียงลำพัง ดังนั้น เทศบาลจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านการพัฒนาและเสริมศักยภาพแก่กลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุ และสร้างความเข้าใจของบุคคลในครอบครัว ในชุมชน เรื่องการดูแลผู้สูงอายุร่วมกัน ส่งเสริมให้มีการอบรมในการให้บริการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะเป็นการทบทวนการวิจัยที่ใกล้เคียงที่ผู้วิจัยทำการวิจัยหรือไม่ได้ผลการวิจัยเป็นอย่างไร เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ทำเพื่อให้สามารถอธิบายงานวิจัยที่ทำได้อย่างเหมาะสมกับงานของผู้วิจัย ได้ดังนี้

อภิญา ฉัตรช่อฟ้าและคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง” ผลการวิจัยพบว่า โมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าโค-สแควร์ = 724.90, df = 707, p = .053, GFI = .98, AGFI = .96, RMSEA = .0202. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองมี ๔ ปัจจัยหลักประกอบด้วย ๗) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ๒) ปัจจัยด้านการบริหารองค์การ ๓. โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการบริหารองค์การ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยจำเป็น ต้องมีปัจจัยส่งผ่านที่สำคัญ คือ ปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จ ที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองได้อย่างยั่งยืน^{๑๓๒}

ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้ประโยชน์และการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนประชาชนตำบลสวนหลวง อำเภอมัฒนา จังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า ในแต่ละครัวเรือนมีกิจกรรมทำให้เกิดขยะทุกชนิดมีน้ำหนักรวมกันโดยเฉลี่ย ๑.๘๘ กิโลกรัม/ครัวเรือน/วัน ขยะเปียกที่พบมากที่สุดได้แก่ เศษอาหาร เศษข้าว เศษขนม ขยะรีไซเคิลที่พบมากที่สุด ได้แก่ ขวดพลาสติก ขวดแก้ว ก่อง/ลัง กระดาษ ขยะทั่วไปพบมากที่สุด ได้แก่ ถุงพลาสติก ลูกก๊อบแก๊ป สำหรับขยะอันตรายที่พบมากที่สุด ได้แก่ บรรจุภัณฑ์น้ำยาทำความสะอาดสุขภัณฑ์ต่างๆ ในส่วนของกิจกรรมที่ทำให้เกิดน้ำเสียหรือน้ำทิ้งของครัวเรือนนั้น พบว่าเป็นกิจกรรม การหุงต้มประกอบอาหาร การซักล้าง ทำความสะอาดเสื้อผ้า การล้างถ้วยชามและใช้ในห้องน้ำห้องส้วม มีจำนวนใกล้เคียงกันทุกกิจกรรม ในด้านการจัดการขยะของครัวเรือนนั้น พบว่า ครัวเรือนร้อยละ ๙๒.๘ ได้ดำเนินการลดปริมาณขยะในครัวเรือน เช่น ใช้วัสดุหลายๆครั้งก่อนทิ้ง ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ใช้ปุ๋ยคอกแทนปุ๋ยเคมี ตามลำดับ^{๑๓๓}

ลิตศรรัช วงษ์อนันต์และคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในหมู่ ๑๐ ตำบลขามใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า ๑) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ส่วนลดปริมาณขยะในครัวเรือนโดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น มีการคัดแยกขยะวิธีการทิ้งขยะในครัวเรือนโดยการ แยกขยะที่ขายได้และไม่ได้ก่อนทิ้ง การจัดการขยะในครัวเรือนจะเป็นการส่งต่อให้เทศบาล ขยะที่ทิ้งมากที่สุดคือ ผัก ผลไม้ และเศษอาหารและต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการขยะ คือ วิธีการแยกขยะอย่างถูกวิธี ๒) ความรู้เจตคติ พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการจัดการมูลฝอย ตามลำดับ ผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะว่า แม้การ

^{๑๓๒} อภิญา ฉัตรช่อฟ้าและคณะ, “โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๓) : ๖๘-๗๘

^{๑๓๓} ไพบุลย์ แจ่มพงษ์, “การใช้ประโยชน์และการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนประชาชนตำบลสวนหลวง อำเภอมัฒนา จังหวัดสมุทรสงคราม”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๕).

จัดการมูลฝอยของชุมชนอยู่ในระดับดี และมีข้อค้นพบในเรื่องการทิ้งขยะประเภทผักอาหารและการจัดเก็บขยะที่ส่งต่อเทศบาลเป็นหลัก ซึ่งข้อมูลดังกล่าวควรมีการต่อยอดนวัตกรรมการจัดการขยะของชุมชน อาทิ บำบัดชีวภาพ/ก๊าซชีววมวล หรือการพัฒนาารูปแบบการจัดการขยะในชุมชนแบบมีส่วนร่วมการวิจัยในครั้งต่อไป^{๑๓๔}

สุริยะ หาญพิชัยและจันทร์ฉาย จันทร์ลา ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะกับการจัดการขยะในครัวเรือนโดยรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรีมีส่วนประกอบคือ ๑) การมีส่วนร่วมในการวางแผน ๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ๓) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล^{๑๓๕}

พิศพร ทศนาและโชติ บดีรัฐ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก” ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผลการศึกษากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานและในส่วนของรายข้อในแต่ละด้าน

๒. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก จำแนกคุณลักษณะของประชากร พบว่าประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพและระยะเวลาในการอยู่อาศัย อยู่ในชุมชนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกแตกต่างกันส่วนประชาชนที่มี ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกไม่แตกต่างกัน

๓. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก สามารถสรุปได้ว่า เทศบาลนครพิษณุโลก ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรมอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นตั้งแต่กระบวนการร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา ร่วมวางแผนและตัดสินใจ ร่วมทำกิจกรรมโครงการร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานควรมีการนำผลการวิจัยเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวเห็นถึงความสำคัญในการเสริมสร้างการมี

^{๑๓๔} สิตศรรักษ์ วงษ์อนันต์และคณะ, “การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในหมู่ ๑๐ ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี”, วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๓๒-๔๗.

^{๑๓๕} สุริยะ หาญพิชัยและจันทร์ฉาย จันทร์ลา, “การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี”, Suranaree J. Soc. Sci. Vol. ๑๒ No. ๑ (กรกฎาคม ๒๕๖๐) : ๖๕-๘๕.

ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยอย่างต่อเนื่องในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก เพื่อที่จะพัฒนาให้ประชาชนและหน่วยงานราชการในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ควรมีการวิจัยถึงกระบวนการของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ากระบวนการแต่ละ กระบวนการมีความสำคัญอย่างไร เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนและเป็นแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง^{๑๓๖}

ตารางที่ ๒.๒๐ งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
อภิญญา ฉัตรช่อฟ้าและคณะ	ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการจัดการขยะองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองมี ๔ ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย ๓) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ๒) ปัจจัยด้านการบริหารองค์การ ๓. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการบริหารองค์การ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยจำเป็น ต้องมีปัจจัยส่งผ่านที่สำคัญ คือ ปัจจัยนำไป สู่ความสำเร็จ ที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองได้อย่างยั่งยืน
ไพบุลย์ แจ่มพงษ์	เป็นกิจกรรม การหุงต้มประกอบอาหาร การซักล้างทำความสะอาดเสื้อผ้า การล้างถ้วยชามและใช้ในห้องน้ำห้องส้วม มีจำนวนใกล้เคียงกันทุกกิจกรรม ในด้านการจัดการขยะของครัวเรือนนั้น ได้ดำเนินการลดปริมาณขยะในครัวเรือน เช่น ใช้วัสดุหลาย ๆ ครั้งก่อนทิ้ง ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ใช้ปุ๋ยคอกแทนปุ๋ยเคมี ตามลำดับ
สิตศรรัช วงษ์อนันต์และคณะ	๑) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ส่วนลดปริมาณขยะในครัวเรือนโดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น มีการคัดแยกขยะ วิธีการทิ้งขยะในครัวเรือนโดยการ แยกขยะที่ขายได้และไม่ได้ก่อนทิ้ง การจัดการขยะในครัวเรือนจะเป็นการส่งต่อให้เทศบาล ๒) ความรู้ เจตคติ พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการจัดการมูลฝอย ตามลำดับ ผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะว่า แม้การจัดการมูลฝอยของชุมชนอยู่ในระดับดี

^{๑๓๖} พิศิพร ทศนาและโชติ บดีรัฐ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก”, รายงานการวิจัย, (เครือข่ายบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, ๒๕๖๑).

ตารางที่ ๒.๒๐ สารสำคัญงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
สุริยะ หาญพิชัยและจันทร์ฉาย จันทร์ลา	การจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับมาก และ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะกับการจัดการขยะใน ครัวเรือนโดยรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทาง เดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ รูปแบบการ จัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำน้ำรายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรีมีส่วนประกอบคือ ๑) การมี ส่วนร่วมในการวางแผน ๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ๓) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล
พิศิพร ทศนาและโชติ บดีรัฐ	๑. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก อยู่ในระดับ ปานกลาง ๒. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก จำแนกคุณลักษณะของประชากร พบว่าประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพและระยะเวลาในการอยู่อาศัย อยู่ในชุมชนที่ แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกแตกต่างกันส่วนประชาชนที่ มี ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกไม่แตกต่างกัน ๓. เทศบาล นครพิษณุโลก ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้ เข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรมอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็น ตั้งแต่กระบวนการร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา ร่วม วางแผนและตัดสินใจ ร่วมทำกิจกรรมโครงการร่วมตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานควรมีการนำผลการวิจัยเสนอ ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยสรุปที่มาของแต่ละตัวแปร ดังนี้

๑. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ประกอบด้วย ๒ ตัวแปร ได้แก่

๑) หลักอิทธิบาท ๔^{๑๓๗} ในพระไตรปิฎก คือ คัมภีร์พระสูตรตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปิ่นณาสก์ (ภาษาไทย) เล่ม ๑๓ ข้อ ๒๔๗ หน้า ๒๙๒. และขยายความโดย พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ฉบับประมวลธรรม), (๒๕๕๙)ประกอบด้วย

- ๑) ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน
- ๒) ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร
- ๓) ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน
- ๔) ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล^{๑๓๘}

๒) ปัจจัยด้านการจัดองค์กร ในครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีของ Luther Gulick and Lyndall Urwick, ประกอบด้วย

- ๑) ด้านการวางแผน
- ๒) ด้านการจัดองค์กร
- ๓) ด้านการจัดคนเข้าทำงาน
- ๔) ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ
- ๕) ด้านการประสานงาน
- ๖) ด้านการรายงาน
- ๗) ด้านงบประมาณ
- ๘) ด้านวัฒนธรรมองค์การ
- ๙) ด้านนโยบาย
- ๑๐) ด้านเทคโนโลยี
- ๑๑) ด้านโครงสร้างองค์การ^{๑๓๙}

๒. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ในครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์จากแนวคิดของ John P. Campbell, ประกอบด้วย

- ๑) ด้านผลผลิต
- ๒) ด้านประสิทธิภาพ

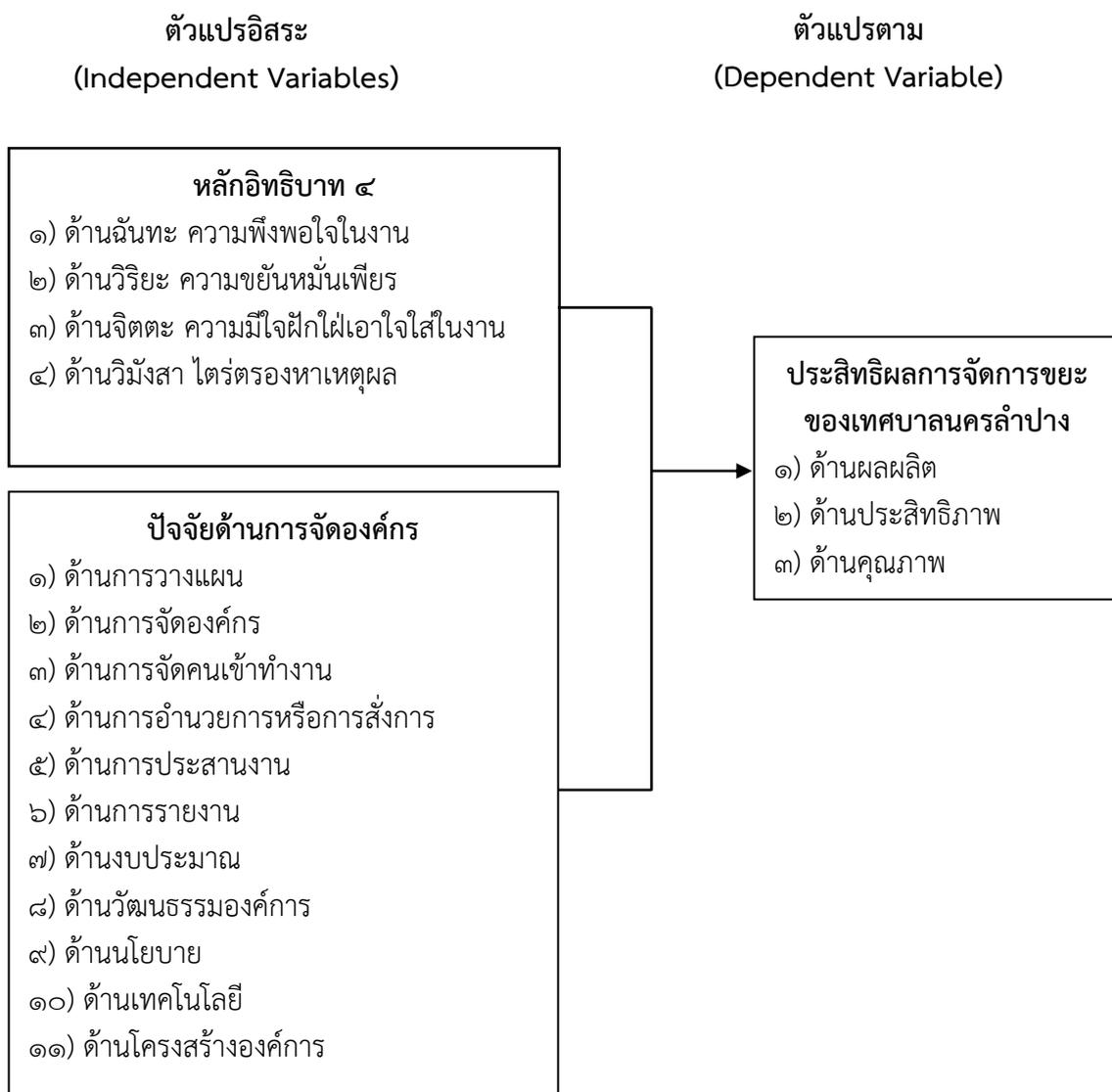
^{๑๓๗} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๒๔๗/๒๙๒.

^{๑๓๘} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ฉบับประมวลธรรม), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๕๙), หน้า ๔๐.

^{๑๓๙} Gulick, Luther, Lindon Urwick Paper on the Science of Administration, (Clifton: Augustus M. Kelley, 1937), pp. 12-27.

๓) ด้านคุณภาพ^{๑๔๐}

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” ดังแผนภาพที่ ๒.๖

แผนภาพที่ ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๑๔๐} Campbell, John P., “ On the Nature of Organizational Effectiveness In New Perspectives on Organizational Effectiveness” . Pual S. Goodman, Johannes M.Pennings and Associates, (San Francisco: Jossey-Bass, 1977,) pp. 36-39.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง และ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อขยายผลวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครลำปางจำนวนทั้งหมด ๕๔,๒๖๕ คน^๑

๒) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง จำนวน ๓๙๘ คน

๒.๑) ทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยนำไปกำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร Taro Yamane กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน ๐.๐๕ สูตรการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่าง^๒ ดังนี้
จำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้น = $\frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$

สูตร	$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$	
โดย	N	= จำนวนประชากรทั้งหมด
	e	= ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
	n	= จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
		ประชากรทั้งหมด ๕๔,๒๖๕ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้
n	=	$\frac{54,265}{1 + 54,265(0.05)^2}$
n	=	$\frac{54,265}{1 + 135.662}$
n	=	$\frac{54,265}{136.662}$
n	=	397.074
n	=	398

^๑ ข้อมูลเทศบาลนครลำปาง, โครงสร้างเทศบาลนครลำปาง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.lampangcity.go.th/people_lampang.php [๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๔].

^๒ สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๖-๑๐๗.

ดังนั้น จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๙๘ คน เมื่อได้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม

๒.๒) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งตามสัดส่วน

ลำดับ ที่	ตำบล	จำนวน ประชากร (คน)	สัดส่วน	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)
๑	ตำบลสบตุ๋ย	๑๓,๖๒๘	๓๙๘x๑๓,๖๒๘/๕๔,๒๖๕	๑๐๐
๒	ตำบลเวียงเหนือ	๑๐,๘๒๒	๓๙๘x๑๐,๘๒๒/๕๔,๒๖๕	๗๙
๓	ตำบลพระบาท	๙,๑๔๖	๓๙๘x๙,๑๔๖/๕๔,๒๖๕	๖๗
๔	ตำบลหัวเวียง	๗,๕๗๗	๓๙๘x๗,๕๗๗/๕๔,๒๖๕	๕๖
๕	ตำบลชมพู	๕,๗๒๕	๓๙๘x๕,๗๒๕/๕๔,๒๖๕	๔๒
๖	ตำบลสวนดอก	๔,๖๘๙	๓๙๘x๔,๖๘๙/๕๔,๒๖๕	๓๔
๗	ตำบลปอแฮ้ว	๑,๗๕๒	๓๙๘x๑,๗๕๒/๕๔,๒๖๕	๑๓
๘	ตำบลพิชัย	๙๒๖	๓๙๘x๙๒๖/๕๔,๒๖๕	๗
รวม		๕๔,๒๖๕	รวมกลุ่มตัวอย่าง	๓๙๘

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมและการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง แบ่งเป็น ๕ ตอน

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน เป็นแบบสอบถาม ประเภทตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท ๔ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน ๑๒ ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล	จำนวน ๓ ข้อ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดองค์กร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน ๓๓ ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการวางแผน	จำนวน ๓ ข้อ
---------------	-------------

ด้านการจัดองค์กร	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านการจัดคนเข้าทำงาน	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านการประสานงาน	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านการรายงาน	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านงบประมาณ	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านวัฒนธรรมองค์การ	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านนโยบาย	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านเทคโนโลยี	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านโครงสร้างองค์การ	จำนวน ๓ ข้อ

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน ๑๕ ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านผลผลิต	จำนวน ๕ ข้อ
ด้านประสิทธิภาพ	จำนวน ๕ ข้อ
ด้านคุณภาพ	จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๕ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบได้อย่างเสรี

ตอนที่ ๒ ถึงตอนที่ ๔ ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามโดยใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale^๓ ซึ่งจะมีข้อคำถามแบบประมาณค่าที่ใช้วัด ๕ ระดับ (Rating Scale) และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	๕	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	๔	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	๓	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	๒	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	๑	คะแนน

๒) เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	๔.๕๑ - ๕.๐๐	หมายถึง มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	๓.๕๑ - ๔.๕๐	หมายถึง มาก
คะแนนเฉลี่ย	๒.๕๑ - ๓.๕๐	หมายถึง ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	๑.๕๑ - ๒.๕๐	หมายถึง น้อย
คะแนนเฉลี่ย	๑.๐๐ - ๑.๕๐	หมายถึง น้อยที่สุด

^๓ Likert, Rensis, "The Method of Constructing and Attitude Scale", *Reading in Attitude Theory and Measurement*. (Fishbein, Matin, Ed. New York: Wiley & Son, 1967), pp. 90-95.

๓) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๓.๑) ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและสร้างเครื่องมือเป็นแบบบันทึกเอกสาร เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ เก็บผลการวิเคราะห์ไว้ในแบบบันทึกเอกสาร

๓.๒) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาประมวลเพื่อกำหนดโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตเนื้อหา โดยการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สอบถามเกี่ยวกับพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง โดยการนำข้อมูลสรุปประเด็นจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาจัดทำเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ทั้ง ๑๘ ตัวแปร รวมข้อคำถามทั้งสิ้น ๖๐ ข้อคำถาม ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ๕ คน และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยพิจารณาจากค่า IOC มากกว่า ๐.๖ ขึ้นไป

๓.๓) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและผลการวิเคราะห์องค์ประกอบมาเป็นฐานในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบหลัก “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” และการหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๔) การหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

๔.๑) การตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ จากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน ประกอบด้วย

๑. รศ.ดร.สมาน งามสนิท อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. ผศ.ดร. รัฐพล เย็นใจมา หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ผศ.ดร.สุริยา รักษาเมือง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. อาจารย์ ดร.สมบัติ นามบุรี อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของโครงสร้างและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยการประเมินในแต่ละข้อมีคะแนน ๓

ระดับ คือ +๑ = มีความสอดคล้อง ๐ = ไม่แน่ใจ -๑ = ไม่สอดคล้อง แล้วคำนวณค่าและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ๐.๖ - ๑.๐๐ ทุกข้อถาม

๔.๒) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) จากกลุ่มตัวอย่างกับบุคลากรเทศบาล ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน

๔.๓) นำแบบสอบถามที่ได้มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)^๔ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ ๐.๙๓๗ แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้และสามารถจำแนกตามตัวแปรได้ดังนี้

๔.๔) แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลจากการทดลองใช้ในขั้นตอนที่ผ่านมาทำการปรับปรุงแก้ไขโดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นจึงนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) การศึกษา “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” คือ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรเทศบาลนครลำปาง จำนวน ๓๙๘ คน

๒) ยื่นคำร้อง บพ. ๖.๒ แบบคำร้องทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอหนังสืออนุญาตใช้สถานที่เก็บข้อมูลวิจัย เมื่อได้รับหนังสือดังกล่าว เรียบร้อยแล้ว นำส่งให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยกำหนดวัน เวลาและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูล

๓) ลงพื้นที่แจกและเก็บแบบสอบถามสำหรับการวิจัยกับบุคลากรเทศบาลนครลำปาง ตามที่กำหนดไว้ จำนวน ๓๙๘ คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

๔) เมื่อรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด จำนวน ๓๙๘ ชุด แล้วซึ่งคิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form) เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้^๕

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อศึกษาลักษณะและการแจกแจงของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ ดังนี้

^๔ สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพัลลิกซ์ จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

^๕ อภินันท์ จันตะณี, วิธีวิจัยทางธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร : วิ.เจ. พรินต์ติ้ง, ๒๕๓๘), หน้า ๑๘๕-๒๐๐.

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๑ – ๕.๐๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๑ – ๔.๕๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๑ – ๓.๕๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๑ – ๒.๕๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย
 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ – ๑.๕๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยการ
 ใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทาง
 สังคมศาสตร์เสนอข้อมูล ดังนี้

๑) สถานภาพส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ
 (Percentage)

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับหลักอิทธิบาทธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการขยะของ
 เทศบาลนครลำปาง ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.
 (Standard Deviation)

๓) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง
 วิเคราะห์ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple) และการถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise
 Regression Analysis)

๔) ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด นำมาจัดกลุ่มคำตอบวิเคราะห์รายข้อ วิเคราะห์ โดย
 เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) นำเสนอข้อมูล โดย
 เขียนเป็นความเรียงประกอบตาราง

๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ

การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เริ่มตั้งแต่โจทย์หรือคำถามการวิจัย การเลือกพื้นที่ศึกษา
 และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบและการ
 วิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-
 depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ถูกเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive
 Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ รูป
 หรือคน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เพื่อให้ได้ค้นพบที่ชัดเจน
 สามารถอธิบายเสริม สนับสนุน ข้อโต้แย้งและเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ รวมถึงการ
 เสนอแนะข้อคิดเห็นในประเด็นที่มีข้อขัดแย้งหรือเห็นควรเพิ่มเติมให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคนิคการ
 วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง (Purposive
 Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่ง
 การวิจัยในครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก
 (In-depth Interview) จำนวน ๑๘ รูปหรือคน ดังนี้

ลำดับที่	กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา	ตำแหน่ง
๑.	พระมหากษัตริยา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒.	พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓.	อาจารย์ ดร.นิกร ศรีราช	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์	
๔.	ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี	รองหัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	กลุ่มผู้บริหารหรือกำหนดนโยบาย	
๕.	นายกิตติ จิวะสันติการ	รองนายกเทศมนตรีนครลำปาง
๖.	นายยุทธนา ศรีสมบูรณ์	รองปลัดเทศบาลนครลำปาง
	กลุ่มผู้บริหารหรือกำหนดนโยบาย	
๗.	นายชนวน จิรจรัสตระกูล	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเทศบาลนครลำปาง
	กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน	
๘.	นายวิษณุศศิภัทร์ วงศ์มณี	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครลำปาง
๙.	นายจรัส ชุมแก้ว	นักบริหารสาธารณสุข (หัวหน้าฝ่ายบริหารสาธารณสุข) เทศบาลนครลำปาง
๑๐.	นายธนาวัฒน์ พุทธวงศ์	นักวิชาการสุขาภิบาลปฏิบัติการ เทศบาลนครลำปาง
	กลุ่มผู้บริการหรือประชาชน	
๑๑.	นางสาวณิชชารีย์ ชีวรัตนพันธ์	ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง
๑๒.	นายกิจจา ศรีวิภาต	ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง
๑๓.	นางแก้ว เหลืองลานนา	ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง
๑๔.	นางขวัญเรือน คงเงิน	ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง

ลำดับที่	กลุ่มผู้บริการหรือประชาชน	
๑๕.	นายสงวน เหลืองลานนา	ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง
๑๖.	นายธัญธร เตชะสาย	ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง
๑๗.	นางยุวธิดา พรนิคม	ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง
๑๘.	นางสาวปานทิพย์ จินดาคำ	ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

๑) ประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ประกอบด้วย ด้านผลผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านคุณภาพ มีความเหมาะสมหรือไม่และหรือด้านใดไม่เหมาะสมและด้านใดยังขาดอยู่

๔) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน) ด้านวิริยะ (ความขยันหมั่นเพียร) ด้านจิตตะ (ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน) ด้านวิมังสา (ไตร่ตรองหาเหตุผล) ส่งผลประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง หรือไม่ อย่างไร

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

๑) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีรายละเอียดดังนี้

๑.๑) คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญ รวมทั้งมีประสบการณ์โดยตรงและสามารถให้ข้อมูลในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้เป็นอย่างดี ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) กับกลุ่มผู้บริหารหรือกำหนดนโยบาย ได้แก่ ๑. กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ๒. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ๓. กลุ่มผู้บริหารหรือกำหนดนโยบาย ๔. กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ๕. กลุ่มผู้รับบริการหรือประชาชน รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๘ รูปหรือคน

๑.๒) ยื่นคำร้อง บท. ๖.๒ แบบคำร้องทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอหนังสืออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อได้รับหนังสือดังกล่าวเรียบร้อยแล้วจึงนำส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมกำหนดวัน เวลาและสถานที่เพื่อเข้าไปสัมภาษณ์

๑.๓) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามเวลานัด ใช้เวลาสัมภาษณ์ต่อคนไม่เกิน ๖๐ นาที โดยใช้วิธีการจดบันทึก ใช้เครื่องบันทึกเสียงในการสนทนา เพื่อนำมาใช้ถอดความสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งหลังจากผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ได้ขอขอบคุณพร้อมกับถ่ายภาพ

๑.๔) สรุปผลจากการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำเสนอแนะข้อมูลเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๒) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการระดมความคิดเห็นและการอภิปรายในเรื่องที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา เป็นวิธีการเสริมในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนาควรมีพื้นฐานประสบการณ์ที่ใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกัน มีรายละเอียดดังนี้

๒.๑) ผู้วิจัยได้ขอคำปรึกษาประธานกรรมการควบคุมเล่มดุษฎีนิพนธ์ เพื่อคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในงานวิจัยรวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จำนวน ๙ รูปหรือคน โดยรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะมีดังต่อไปนี้

ลำดับที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ตำแหน่ง
๑.	รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒.	รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	รองคณบดี คณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓	ผศ.ดร.พงษ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์	ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔.	ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕.	ผศ.ดร.อภิญาญา ฉัตรช่อฟ้า	ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๖.	พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗.	พลเอกสราวุฒิ ชลออยู่	สมาชิกวุฒิสภา และเลขาธิการคณะกรรมการการปกครองท้องถิ่นวุฒิสภา
๘.	นายวุฒิกกร พิจอมบุตร	ปลัดเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง
๙.	นายสมหมาย พงศ์ไพบุลย์	สมาชิกสภาเทศบาลนครลำปาง

๒.๒) ยื่นคำร้อง บพ. ๖.๒ แบบคำร้องทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เมื่อได้รับหนังสือดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว นำส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมกำหนดวัน เวลา และสถานที่ เพื่อเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

๒.๓) เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) รายละเอียดในการนำเสนอข้อมูล ประกอบด้วย ๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๓. กรอบแนวคิดในการวิจัย ๔. ระเบียบวิธีวิจัย ๕. สรุปผลการวิจัย ๖. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย และ ๗. แบบประเมินการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ตามวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินความเหมาะสมขององค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” ใช้เครื่องบันทึกเสียง ในการบันทึกการสนทนา เพื่อนำมาใช้ถอด ความสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

๒.๔) สรุปผลจากการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และ นำเสนอแนะข้อมูลเป็นองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

การตรวจสอบข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว จะต้องทำการตรวจสอบข้อมูลและการ วิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งบางครั้งอาจทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลก็ได้ การตรวจสอบข้อมูลในการ วิจัยเชิงคุณภาพมักจะใช้วิธีการที่เรียกว่า การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยเมื่อ ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญและจดบันทึกมาแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้อง ความเพียงพอและความเชื่อถือได้ของข้อมูลว่าจะสามารถตอบปัญหาของการศึกษาวิจัยได้อย่าง ครบถ้วน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ซึ่งจะทำให้การ พิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและตอบปัญหาการวิจัยโดยการ ตรวจสอบแหล่งข้อมูลพิจารณาในแหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะ เหมือนเดิมหรือไม่ ในการศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้การตรวจสอบจากแหล่งบุคคลมากที่สุดโดยการสอบถาม ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่มในคำถามเดียวกันและจากกลุ่มตัวอย่างคนเดียวจากแหล่งบุคคล หลาย ๆ คน เพื่อเป็นการยืนยันในข้อมูลที่ได้รับว่ามีความถูกต้องกันหรือไม่

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) เป็นการสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๘ รูปหรือคนและการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน ๙ รูปหรือ คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญ รวมทั้งมีประสบการณ์โดยตรงหรือสามารถให้ข้อมูลในการ จัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างครอบคลุม นำมาเขียนสรุปเป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ ระหว่างข้อมูล พรรณนาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ข้อมูล เชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องตามกรอบ แนวคิด ทฤษฎีหรือตอบปัญหาของการวิจัยให้เหมาะสม พร้อมทั้งนำเสนอแนะข้อมูลเป็นองค์ความรู้ที่ ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์โดยแบ่งออกเป็น ๔ ประเด็นดังนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

๔.๒.๑ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๔.๒.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๔.๒.๓ รูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๔.๓ การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

๔.๔ องค์กรความรู้

๔.๔.๑ องค์กรความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๔.๒ องค์กรความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๙๘ คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนแสดงด้วยความถี่และร้อยละ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

			(n=๓๙๘)
สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	๑๗๐	๔๒.๗๐
	หญิง	๒๒๘	๕๗.๓๐
	รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐๐
อายุ			
	ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๕๓	๑๓.๓๐
	๓๐ - ๔๐ ปี	๑๐๙	๒๗.๔๐
	๔๑ - ๕๐ ปี	๘๓	๒๐.๙๐
	๕๑ ปีขึ้นไป	๑๕๓	๓๘.๔๐
	รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๔๕	๖๑.๖๐
	ปริญญาตรี	๑๓๓	๓๓.๔๐
	สูงกว่าปริญญาตรี	๒๐	๕.๐๐
	รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐๐
อาชีพ			
	เกษตรกร	๑๙	๔.๘๐
	ค้าขาย	๑๓๒	๓๓.๒๐
	รับราชการ	๕๖	๑๔.๑๐
	รับจ้าง	๑๓๐	๓๒.๖๐
	นักศึกษา	๑๙	๔.๗๐
	อื่น ๆ	๔๒	๑๐.๖๐
	รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

(n=๓๙๘)		
สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๕๔	๓๘.๖๐
๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๑๖๗	๔๒.๐๐
๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๕๐	๑๒.๖๐
ตั้งแต่ ๓๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๒๗	๖.๘๐
รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๓๐ ส่วนเพศชาย จำนวน ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๗๐

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๔๐ อายุ ๓๐ - ๔๐ ปี จำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔๐ อายุ ๔๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๘๐ อายุต่ำกว่า ๓๐ ปี จำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๐ ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๖๐ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๔๐ มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๐ ตามลำดับ

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย จำนวน ๑๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๗๐ มีอาชีพรับราชการ จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๑๐ มีอาชีพอื่น ๆ จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖๐ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๐ และมีอาชีพนักศึกษา จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๐ ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๐๐ มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๗๐ มีรายได้ต่อเดือน ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖๐ และมีรายได้ตั้งแต่ ๓๐,๐๐๑ ขึ้นไป จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๘๐ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

๔.๒.๑ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๑) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลักอภิปาธ ๔

หลักอภิปาธ ๔ ประกอบด้วย ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน) ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผลผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับหลักอภิปาธ ๔

หลักอภิปาธ ๔	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน)	๓.๖๔	๐.๖๑๐	มาก
๒. ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร	๓.๕๖	๐.๖๗๐	มาก
๓. ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน	๓.๕๖	๐.๖๐๗	มาก
๔. ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล	๓.๔๙	๐.๖๓๖	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๕๖	๐.๕๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า การปฏิบัติตามหลักอภิปาธ ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๕๕๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน) ($\bar{X} = ๓.๖๔$, S.D. = ๐.๖๑๐) รองลงมา คือ ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๖๐๗) ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๖๗๐) ส่วนด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล ($\bar{X} = ๓.๔๙$, S.D. = ๐.๖๓๖) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ จำแนกเป็นรายข้อ

หลักอิทธิบาท ๔ ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน)	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. มีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้มีความพอใจที่จะปฏิบัติงานให้การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์	๓.๗๗	๐.๗๑๙	มาก
๒. มีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานคือความสำเร็จของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างมีประสิทธิภาพ	๓.๖๑	๐.๖๗๕	มาก
๓. มีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้มีใจรักในงานพัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่งเพื่อให้การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีประสิทธิภาพ	๓.๕๖	๐.๗๑๐	มาก
ภาพรวมด้านฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน)	๓.๖๔	๐.๖๑๐	มาก
ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร			
๑. มีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง	๓.๕๗	๐.๗๕๗	มาก
๒. มีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง	๓.๕๖	๐.๗๓๔	มาก
๓. มีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเสร็จทันตามกำหนดการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างมีประสิทธิภาพ	๓.๕๖	๐.๗๘๘	มาก
ภาพรวมด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร	๓.๕๖	๐.๖๗๐	มาก
ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน			
๑. มีการวิเคราะห์โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง อย่างรอบคอบก่อนที่จะกำหนดเพื่อนำไปปฏิบัติ	๓.๕๔	๐.๗๑๘	มาก

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ จำแนกเป็นรายข้อ (ต่อ)

(n=๓๙๘)

หลักอิทธิบาท ๔ ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๒. มีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจเพื่อให้การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ	๓.๕๕	๐.๗๔๕	มาก
๓. มีการคิดค้นหาวิธีการป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางในอนาคต	๓.๖๐	๐.๗๑๐	มาก
ภาพรวมด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน	๓.๕๖	๐.๖๐๗	มาก
ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล			
๑. มีการพิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางครั้งต่อไป	๓.๔๗	๐.๖๙๔	ปานกลาง
๒. มีการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ได้รับ	๓.๕๐	๐.๗๒๖	ปานกลาง
๓. มีการวัดผล ประเมินผล การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเป็นรูปธรรม	๓.๕๐	๐.๗๕๗	ปานกลาง
ภาพรวมด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล	๓.๔๙	๐.๖๓๖	ปานกลาง
ภาพรวมการบริหารจัดการตามหลักอิทธิบาท ๔	๓.๕๖	๐.๕๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๕๕๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบผลการศึกษาดังนี้

๑. ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๔$, S.D. = ๐.๖๑๐) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ที่มีความพอใจที่จะปฏิบัติงานให้การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ ($\bar{X} = ๓.๗๗$, S.D. = ๐.๗๑๙) รองลงมา คือ มีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานคือความสำเร็จของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = ๓.๖๑$, S.D. = ๐.๖๗๕) และมีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้มีใจรักในงาน พัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่งเพื่อให้การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๗๑๐) ตามลำดับ

๒. ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๖๗๐) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้

ปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.757) รองลงมา คือ มีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.734) และมีมีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเสร็จทันตามกำหนดการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.788) ตามลำดับ

๓. ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.607) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการคิดค้นหาวิธีการป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางในอนาคต ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.710) รองลงมาคือ มีการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ เพื่อให้การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.745) และมีการวิเคราะห์โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง อย่างรอบคอบก่อนที่จะกำหนดเพื่อนำไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.718) ตามลำดับ

๔. ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.636) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ได้รับ ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.726) รองลงมา คือ มีการวัดผล ประเมินผล การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.757) และมีการพิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางครั้งต่อไป ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.694) ตามลำดับ

๒) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านการจัดองค์กร

ข้อมูลปัจจัยด้านการจัดองค์กร ประกอบด้วย ๑) ด้านการวางแผน ๒) ด้านการจัดองค์กร ๓) ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ๔) ด้านการอำนาจการหรือการสั่งการ ๕) ด้านการประสานงาน ๖) ด้านการรายงาน ๗) ด้านงบประมาณ ๘) ด้านวัฒนธรรมองค์กร ๙) ด้านนโยบาย ๑๐) ด้านเทคโนโลยี และ ๑๑) ด้านโครงสร้างองค์กร ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของปัจจัยด้านการจัดองค์กร

(n=๓๙๘)

ปัจจัยด้านการจัดองค์กร	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการวางแผน	๓.๔๙	๐.๖๒๖	ปานกลาง
๒. ด้านการจัดองค์กร	๓.๕๗	๐.๖๐๐	มาก
๓. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน	๓.๔๗	๐.๖๒๑	มาก
๔. ด้านการอำนาจหรือการสั่งการ	๓.๕๐	๐.๖๓๗	ปานกลาง
๕. ด้านการประสานงาน	๓.๕๕	๐.๖๑๓	มาก
๖. ด้านการรายงาน	๓.๔๔	๐.๖๔๖	ปานกลาง
๗. ด้านงบประมาณ	๓.๔๘	๐.๖๖๕	ปานกลาง
๘. ด้านวัฒนธรรมองค์กร	๓.๕๒	๐.๖๓๐	มาก
๙. ด้านนโยบาย	๓.๕๐	๐.๖๒๑	ปานกลาง
๑๐. ด้านเทคโนโลยี	๓.๔๔	๐.๖๖๕	ปานกลาง
๑๑. ด้านโครงสร้างองค์กร	๓.๖๐	๐.๖๑๘	มาก
ภาพรวมปัจจัยด้านการจัดองค์กร	๓.๕๑	๐.๕๓๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ปัจจัยด้านการจัดองค์กร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๑$, S.D. = ๐.๕๓๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ด้านโครงสร้างองค์กร ($\bar{X} = ๓.๖๐$, S.D. = ๐.๖๑๘) รองลงมาคือ ด้านการจัดองค์กร ($\bar{X} = ๓.๕๗$, S.D. = ๐.๖๐๐) ด้านการประสานงาน ($\bar{X} = ๓.๕๕$, S.D. = ๐.๖๑๓) ด้านวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = ๓.๕๒$, S.D. = ๐.๖๓๐) ส่วนด้านนโยบาย ($\bar{X} = ๓.๕๐$, S.D. = ๐.๖๒๑) ด้านการอำนาจหรือการสั่งการ ($\bar{X} = ๓.๕๐$, S.D. = ๐.๖๓๗) ด้านการวางแผน ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = ๓.๔๘$, S.D. = ๐.๖๖๕) ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ($\bar{X} = ๓.๔๗$, S.D. = ๐.๖๒๑) ด้านการรายงาน ($\bar{X} = ๓.๔๔$, S.D. = ๐.๖๔๖) และด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = ๓.๔๔$, S.D. = ๐.๖๖๕) อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยด้านการจัดองค์กร จำแนกเป็นรายข้อ

ปัจจัยด้านการจัดองค์กร ด้านการวางแผน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. มีการจัดทำแผนในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างเหมาะสมชัดเจน	๓.๕๕	๐.๗๑๔	มาก
๒. มีการวางแผนดำเนินงานโดยการกำหนดระยะเวลาทั้งสั้นและยาวได้อย่างเหมาะสม	๓.๔๕	๐.๗๑๑	ปานกลาง
๓. มีการประเมินผลและปรับปรุงแผนดำเนินงานการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างต่อเนื่อง	๓.๔๘	๐.๗๑๒	ปานกลาง
ภาพรวมด้านการวางแผน	๓.๔๙	๐.๖๒๖	ปานกลาง
ด้านการจัดองค์กร			
๑. มีการจัดระเบียบการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเป็นไปอย่างเหมาะสม	๓.๕๒	๐.๗๒๖	มาก
๒. มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเหมาะสมชัดเจน	๓.๖๓	๐.๖๗๐	มาก
๓. มีการมอบหมายงานให้พนักงานปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ตั้งไว้	๓.๕๖	๐.๗๑๐	มาก
ภาพรวมด้านการจัดองค์กร	๓.๕๗	๐.๖๐๐	มาก
ด้านการจัดคนเข้าทำงาน			
๑. มีการคาดคะเนจำนวนพนักงานอย่างเหมาะสมกับปริมาณงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง	๓.๔๖	๐.๗๓๒	ปานกลาง
๒. มีการพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง	๓.๔๘	๐.๗๑๒	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยด้านการจัดองค์กร จำแนกเป็นรายข้อ (ต่อ)

(n=๓๙๘)

ปัจจัยด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดคนเข้าทำงาน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๓. มีหน่วยงานติดตามการปฏิบัติงานของพนักงาน เพื่อการนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือ โยกย้ายให้เหมาะสม	๓.๔๕	๐.๗๒๑	ปานกลาง
ภาพรวมด้านการจัดคนเข้าทำงาน	๓.๔๗	๐.๖๒๑	ปานกลาง
ด้านการอำนาจการหรือการสั่งการ			
๑. มีการจูงใจให้บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่าง จริงจังและจริงใจ	๓.๕๑	๐.๗๐๙	มาก
๒. มีความสะดวกในการสื่อสารด้านการจัดการ ขยะของเทศบาลนครลำปางระหว่าง ผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องชัดเจน	๓.๔๙	๐.๗๒๒	ปานกลาง
๓. มีการมอบหมายงานตรงตำแหน่งงานที่ รับผิดชอบแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะของ เทศบาลนครลำปางอย่างเหมาะสม	๓.๕๐	๐.๗๔๔	ปานกลาง
ภาพรวมด้านการอำนาจการหรือการสั่งการ	๓.๕๐	๐.๖๓๗	ปานกลาง
ด้านการประสานงาน			
๑. มีการติดต่อสื่อสารให้เกิดการร่วมมือในการ ปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนคร ลำปางอย่างชัดเจน	๓.๕๔	๐.๗๕๖	มาก
๒. มีระเบียบในการประสานงานด้านการจัดการ ขยะของเทศบาลนครลำปางให้เป็นไปในทิศทาง เดียวกัน	๓.๖๑	๐.๖๗๘	มาก
๓. มีการดำเนินงานด้านการจัดการขยะของ เทศบาลนครลำปางอย่างราบรื่น ไม่เกิดการ ทำงานซ้ำซ้อน ขัดแย้งหรือเหลื่อมล้ำกัน	๓.๕๑	๐.๗๓๓	มาก
ภาพรวมด้านการประสานงาน	๓.๕๕	๐.๖๑๓	มาก
ด้านการรายงาน			
๑. มีการรายงานด้านการจัดการขยะของเทศบาล นครลำปางอย่างถูกต้องและแม่นยำ	๓.๔๒	๐.๗๒๙	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยด้านการจัดองค์กร จำแนกเป็นรายข้อ (ต่อ)

(n=๓๙๘)

ปัจจัยด้านการจัดองค์กร ด้านการรายงาน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๒. มีการจัดเรียงลำดับของเนื้อหาของการจัดการ ขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีความสามารถในการกลั่นกรองและ สรุปความรู้ความคิดได้จากแหล่งต่าง ๆ	๓.๔๔	๐.๗๓๑	ปานกลาง
๓. มีแนวทางด้านการจัดการขยะของเทศบาล นครลำปางที่แก้ไขปัญหาที่กำลังศึกษาอยู่เป็น นิตย	๓.๔๖	๐.๗๗๒	ปานกลาง
ภาพรวมด้านการรายงาน	๓.๔๔	๐.๖๔๖	ปานกลาง
ด้านงบประมาณ			
๑. มีการวางแผนงบประมาณด้านการจัดการขยะ ของเทศบาลนครลำปางอย่างเหมาะสม	๓.๕๑	๐.๗๔๗	มาก
๒. มีการอนุมัติงบประมาณด้านการจัดการขยะ ของเทศบาลนครลำปางที่รวดเร็วทันท่วงที	๓.๔๗	๐.๗๓๖	ปานกลาง
๓. มีการบริหารงบประมาณด้านการจัดการขยะ ของเทศบาลนครลำปางถูกต้องตามแผนที่วางไว้	๓.๔๖	๐.๗๒๒	ปานกลาง
ภาพรวมด้านงบประมาณ	๓.๔๘	๐.๖๖๕	ปานกลาง
ด้านวัฒนธรรมองค์กร			
๑. มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ แนวคิดหรือจุดประสงค์ ด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ ชัดเจน	๓.๕๕	๐.๗๖๒	มาก
๒. มีการสร้างความผูกพันหรือความรู้สึกมีส่วน ร่วมให้กับบุคลากรด้านการจัดการขยะของ เทศบาลนครลำปางเป็นอย่างดี	๓.๕๖	๐.๗๐๓	มาก
๓. มีการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาให้กับ บุคลากรด้านการจัดการขยะของเทศบาลนคร ลำปางเป็นนิตย	๓.๔๕	๐.๗๑๑	ปานกลาง
ภาพรวมด้านวัฒนธรรมองค์กร	๓.๕๒	๐.๖๓๐	มาก

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของปัจจัยด้านการจัดองค์กร จำแนกเป็นรายข้อ (ต่อ)

(n=๓๙๘)

ปัจจัยด้านการจัดองค์กร ด้านนโยบาย	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. มีการกำหนดปัญหาในการกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ชัดเจน	๓.๕๓	๐.๖๘๗	มาก
๒. มีขั้นตอนการกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ดี	๓.๔๗	๐.๗๑๒	ปานกลาง
๓. มีการดำเนินการด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้ตรงตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้	๓.๕๐	๐.๗๐๙	ปานกลาง
ภาพรวมด้านนโยบาย	๓.๕๐	๐.๖๒๑	ปานกลาง
ด้านเทคโนโลยี			
๑. มีการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างต่อเนื่อง	๓.๔๕	๐.๗๔๒	ปานกลาง
๒. มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างมีประสิทธิภาพ	๓.๔๔	๐.๗๒๔	ปานกลาง
๓. มีการพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง	๓.๔๑	๐.๗๓๕	ปานกลาง
ภาพรวมด้านเทคโนโลยี	๓.๔๔	๐.๖๖๕	ปานกลาง
ด้านโครงสร้างองค์กร			
๑. มีสายการบังคับบัญชาด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ชัดเจน	๓.๕๗	๐.๗๒๗	มาก
๒. มีการส่งเสริมให้ทุกตำแหน่งงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	๓.๖๗	๐.๗๑๗	มาก
๓. มีการจัดแผนกโดยจำนวนพนักงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีความเหมาะสม	๓.๕๖	๐.๗๐๓	มาก
ภาพรวมด้านโครงสร้างองค์กร	๓.๖๐	๐.๖๑๘	มาก
ภาพรวมปัจจัยด้านการจัดองค์กร	๓.๕๑	๐.๕๓๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดองค์กร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๑$, S.D. = ๐.๕๓๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบผลการศึกษาดังนี้

๑. ด้านการวางแผน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๙$, S.D. = ๐.๖๒๖) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการจัดทำแผนในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างเหมาะสมชัดเจน ($\bar{X} = ๓.๕๕$, S.D. = ๐.๗๑๔) รองลงมา คือ มีการประเมินผลและปรับปรุงแผนดำเนินงานการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๓.๔๘$, S.D. = ๐.๗๑๒) และมีการวางแผนดำเนินงานโดยการกำหนดระยะเวลาทั้งสิ้นและยาวได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = ๓.๔๕$, S.D. = ๐.๗๑๑) ตามลำดับ

๒. ด้านการจัดองค์กร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๗$, S.D. = ๐.๖๐๐) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเหมาะสมชัดเจน ($\bar{X} = ๓.๖๓$, S.D. = ๐.๖๗๐) รองลงมา คือ มีการมอบหมายงานให้พนักงานปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ตั้งไว้ ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๗๑๐) และมีการจัดระเบียบการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเป็นไปอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = ๓.๕๒$, S.D. = ๐.๗๒๖) ตามลำดับ

๓. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๗$, S.D. = ๐.๖๒๑) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ($\bar{X} = ๓.๔๘$, S.D. = ๐.๗๑๒) รองลงมาคือ มีการคาดคะเนจำนวนพนักงานอย่างเหมาะสมกับปริมาณงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ($\bar{X} = ๓.๔๖$, S.D. = ๐.๗๓๒) และมีหน่วยงานติดตามการปฏิบัติงานของพนักงานเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือโยกย้ายให้เหมาะสม ($\bar{X} = ๓.๔๕$, S.D. = ๐.๗๒๑) ตามลำดับ

๔. ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๕๐$, S.D. = ๐.๖๓๗) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการจูงใจให้บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างจริงจังและจริงจัง ($\bar{X} = ๓.๕๑$, S.D. = ๐.๗๐๙) รองลงมา คือ มีการมอบหมายงานตรงตำแหน่งงานที่รับผิดชอบแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = ๓.๕๐$, S.D. = ๐.๗๔๔) และมีความสะดวกในการสื่อสารด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องชัดเจน ($\bar{X} = ๓.๔๙$, S.D. = ๐.๗๑๒) ตามลำดับ

๕. ด้านการประสานงาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๕$, S.D. = ๐.๖๑๓) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีระเบียบในการประสานงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ($\bar{X} = ๓.๖๑$, S.D. = ๐.๖๗๘) รองลงมา คือ มีการติดต่อสื่อสารให้เกิดการร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างชัดเจน ($\bar{X} = ๓.๕๔$, S.D. = ๐.๗๕๖) และมีการดำเนินงานด้านการจัดการขยะของ

เทศบาลนครลำปางอย่างราบรื่น ไม่เกิดการทํางานช้าช้อน ชัดแย้งหรือเหลื่อมล้ำกัน ($\bar{X} = ๓.๕๑$, S.D. = ๐.๗๓๓) ตามลำดับ

๖. ด้านการรายงาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๔$, S.D. = ๐.๖๔๖) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีแนวทางด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่แก้ไขปัญหาที่กำลังศึกษาอยู่เป็นนิตย ($\bar{X} = ๓.๔๖$, S.D. = ๐.๗๗๒) รองลงมา คือ มีการจัดเรียงลำดับของเนื้อหาของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างต่อเนื่องตลอดจนมีความสามารถในการกลั่นกรองและสรุปความรู้ความคิดได้จากแหล่งต่าง ๆ ($\bar{X} = ๓.๔๔$, S.D. = ๐.๗๓๑) และมีการรายงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างถูกต้องและแม่นยำ ($\bar{X} = ๓.๔๒$, S.D. = ๐.๗๒๙) ตามลำดับ

๗. ด้านงบประมาณ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๘$, S.D. = ๐.๖๖๕) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการวางแผนงบประมาณด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = ๓.๕๑$, S.D. = ๐.๗๔๗) รองลงมา คือ มีการอนุมัติงบประมาณด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่รวดเร็วทันท่วงที ($\bar{X} = ๓.๔๗$, S.D. = ๐.๗๓๖) และมีการบริหารงบประมาณด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางถูกต้องตามแผนที่วางไว้ ($\bar{X} = ๓.๔๖$, S.D. = ๐.๗๒๒) ตามลำดับ

๘. ด้านวัฒนธรรมองค์กร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๒$, S.D. = ๐.๖๓๐) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการสร้างความผูกพันหรือความรู้สึกมีส่วนร่วมให้กับบุคลากรด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเป็นอย่างดี ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๗๐๓) รองลงมา คือ มีมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ แนวคิดหรือจุดประสงค์ด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ชัดเจน ($\bar{X} = ๓.๕๕$, S.D. = ๐.๗๖๒) และมีการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาให้กับบุคลากรด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเป็นนิตย ($\bar{X} = ๓.๕๕$, S.D. = ๐.๗๑๑) ตามลำดับ

๙. ด้านนโยบาย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๐$, S.D. = ๐.๖๒๑) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดปัญหาในการกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ชัดเจน ($\bar{X} = ๓.๕๓$, S.D. = ๐.๖๘๗) รองลงมา คือ มีการดำเนินการด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้ตรงตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้ ($\bar{X} = ๓.๕๐$, S.D. = ๐.๗๐๙) และมีขั้นตอนการกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ดี ($\bar{X} = ๓.๔๗$, S.D. = ๐.๗๑๒) ตามลำดับ

๑๐. ด้านเทคโนโลยี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๔$, S.D. = ๐.๖๖๕) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๓.๔๕$, S.D. = ๐.๗๔๒) รองลงมา คือ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = ๓.๔๔$, S.D. = ๐.๗๒๔) และมีการพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๓.๔๑$, S.D. = ๐.๗๓๕) ตามลำดับ

๑๑. ด้านโครงสร้างองค์การ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๐$, S.D. = ๐.๖๑๘) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการส่งเสริมให้ทุกตำแหน่งงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = ๓.๖๗$, S.D. = ๐.๗๑๗) รองลงมา คือ มีสายการบังคับบัญชาด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ชัดเจน ($\bar{X} = ๓.๕๗$, S.D. = ๐.๗๒๗) และมีการจัดแผนกโดยจำนวนพนักงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีความเหมาะสม ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๗๐๓) ตามลำดับ

๓) ประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ประกอบด้วย ๑) ด้านผลผลิต ๒) ด้านประสิทธิภาพ ๓) ด้านคุณภาพ ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนคร ลำปาง	ระดับการปฏิบัติ (n=๓๙๘)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ด้านผลผลิต	๓.๓๐	๐.๗๕๓	ปานกลาง
๒. ด้านประสิทธิภาพ	๓.๔๓	๐.๖๕๓	ปานกลาง
๓. ด้านคุณภาพ	๓.๓๓	๐.๗๒๙	ปานกลาง
ภาพรวมประสิทธิผลการจัดการขยะ	๓.๓๖	๐.๖๖๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๖$, S.D. = ๐.๖๖๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๓$, S.D. = ๐.๖๕๓) ส่วนด้านด้านคุณภาพ ($\bar{X} = ๓.๓๓$, S.D. = ๐.๗๒๙) และด้านผลผลิต ($\bar{X} = ๓.๓๐$, S.D. = ๐.๗๕๓) อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนคร
ลำปาง จำแนกเป็นรายข้อ

(n=๓๙๘)

ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนคร ลำปาง ด้านผลผลิต	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. มีการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยใช้ภาชนะที่ใช้แทนถุงพลาสติก เช่น ตะกร้า ปิ่นโต ถุงผ้า เป็นต้น	๓.๓๗	๐.๘๓๕	ปานกลาง
๒. มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทำลายเป็นการช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้	๓.๔๑	๐.๘๐๐	ปานกลาง
๓. มีการส่งเสริมโครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัด	๓.๒๙	๐.๘๕๔	ปานกลาง
๔. มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญต่างๆ	๓.๒๒	๐.๘๖๙	ปานกลาง
๕. มีการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ในชุมชน	๓.๒๓	๐.๙๒๔	ปานกลาง
ภาพรวมด้านผลผลิต	๓.๓๐	๐.๗๕๓	ปานกลาง
ด้านประสิทธิภาพ			
๑. มีการขนส่งและการกำจัดขยะอันตรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๓.๔๗	๐.๗๗๙	ปานกลาง
๒. มีการจัดการขยะเป็นไปเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ	๓.๕๔	๐.๗๖๖	มาก
๓. มีการขับเคลื่อนกิจกรรม อปท. 3 Rs หรือ ๓ช. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่)	๓.๓๖	๐.๘๐๙	ปานกลาง
๔. เป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน	๓.๓๗	๐.๘๔๑	ปานกลาง
๕. มีการบูรณาการร่วมกันเพื่อบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล	๓.๔๒	๐.๗๐๕	ปานกลาง
ภาพรวมด้านประสิทธิภาพ	๓.๔๓	๐.๖๕๓	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง จำแนกเป็นรายข้อ (ต่อ)

(n=๓๙๘)

ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนคร ลำปาง	ระดับการปฏิบัติ			
	ด้านคุณภาพ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. มีการคำนึงถึงปัญหาขยะที่มีปริมาณมากในครัวเรือนที่เป็นภาระต่อการคัดแยก		๓.๔๒	๐.๗๙๖	ปานกลาง
๒. มีการนำสิ่งของที่ทิ้งเป็นขยะให้นำมากลับใช้ใหม่		๓.๒๘	๐.๘๕๒	ปานกลาง
๓. มีการนำขยะมูลฝอยบางประเภทมาผ่านขบวนการผลิตเป็นชิ้นใหม่โดยการนำแปรรูป		๓.๒๕	๐.๘๖๔	ปานกลาง
๔. มีการคัดแยกขยะทั่วไป โดยกระจายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดเก็บและรวบรวม		๓.๓๒	๐.๘๒๐	ปานกลาง
๕. มีการจัดให้มีศูนย์บริหารและประสานงานการจัดของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจน		๓.๔๐	๐.๗๗๖	ปานกลาง
ภาพรวมด้านคุณภาพ		๓.๓๓	๐.๗๒๙	ปานกลาง
ภาพรวมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง		๓.๓๖	๐.๖๖๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๖$, S.D. = ๐.๖๖๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบผลการศึกษาดังนี้

๑. ด้านผลผลิต พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๐$, S.D. = ๐.๗๕๓) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทำลายเป็นการช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ ($\bar{X} = ๓.๔๑$, S.D. = ๐.๘๐๐) รองลงมา คือ มีการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยใช้ภาชนะที่ใช้แทนถุงพลาสติก เช่น ตะกร้า ปิ่นโต ถุงผ้า เป็นต้น ($\bar{X} = ๓.๓๗$, S.D. = ๐.๘๓๕) และมีมีการส่งเสริมโครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัด ($\bar{X} = ๓.๒๙$, S.D. = ๐.๘๕๔) ตามลำดับ

๒. ด้านประสิทธิภาพ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๓$, S.D. = ๐.๖๕๓) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการจัดการขยะเป็นไปเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = ๓.๕๔$, S.D. = ๐.๗๖๖) รองลงมา คือ มีการขนส่งและการกำจัดขยะอันตรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = ๓.๔๗$, S.D. = ๐.๗๗๙) และ มีการบูรณาการร่วมกันเพื่อบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ($\bar{X} = ๓.๔๒$, S.D. = ๐.๗๐๕) ตามลำดับ

๓. ด้านคุณภาพ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๓$, S.D. = ๐.๗๒๙) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีการคำนึงถึงปัญหาขยะที่มีปริมาณมากในครัวเรือนที่เป็นภาระต่อการคัดแยก ($\bar{X} = ๓.๔๒$, S.D. = ๐.๗๙๖) รองลงมาคือ มีการจัดให้มีศูนย์บริหารและประสานงานการจัดการของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจน ($\bar{X} = ๓.๔๐$, S.D. = ๐.๗๗๖) และมีการคัดแยกขยะทั่วไป โดยกระจายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดเก็บและรวบรวม ($\bar{X} = ๓.๓๒$, S.D. = ๐.๘๒๐) ตามลำดับ

ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๑) ด้านผลผลิต

ประเด็นสัมภาษณ์ คือท่านมีแนวทางอย่างไร เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูปหรือคน พบผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. การส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางด้านผลผลิตน่าจะมี ความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในส่วนของ การเก็บขยะที่ถูกต้องโดยเฉพาะรถของเทศบาลของ นครลำปางต้องมีความพร้อมและมีการแจ้งบอกเวลาก่อนที่จะนำมาทำการเก็บขยะในสถานที่ต่างๆ เพื่อให้เกิดผลผลิตหรือประสิทธิผลในการทำงานได้และสิ่งที่สำคัญควรมีการมอบหมายหน้าที่ที่ชัดเจน ตั้งแต่ผู้บริหารว่าฝ่ายใดเป็นผู้รับผิดชอบรวมถึงผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบมีการวัดและ ประเมินผลของการทำงานมีการเก็บสถิติของการเก็บขยะว่ามีปริมาณเท่าใดและมีการรายงานต่อ หน่วยเหนือเพื่อให้เกิดการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน^๑

๒. การจัดการกับขยะมูลฝอยให้เกิดประโยชน์ได้นั้นนอกจากจะมาจากนโยบายแล้วต้อง สร้างจิตสำนึกหรือให้กับบุคลากรและประชาชนใหม่ใหม่เพื่อเพิ่มศักยภาพตั้งแต่ครัวเรือนหมู่บ้าน ตำบล^๒

๓. อยากให้มีการรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะในครัวเรือนของแต่ละหลังเพื่อ เป็นการลด สิ่งสกปรกตกลงพื้นก่อนที่ขยะจะมาเก็บ ทำให้ส่งกลิ่นเหม็นสำหรับขยะเปียก^๓

๔. มีการคัดแยกขยะอย่างจริงจังการรวบรวมขยะเปียกการรวบรวมขยะแห้งและการ รวบรวมขยะทั่วไป^๔

๕. จัดให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางแปรรูปนำขยะไปทำประโยชน์เช่นทำสิ่งประดิษฐ์ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการขยะส่งเสริมการมีส่วนร่วมเครือข่ายกันด้านดำเนินงานด้านการ จัดการขยะส่งเสริมการบริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลัก 3 rs ในการจัดการขยะต้น ทางกลางทางและปลายทาง^๕

^๑ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๕.

^๒ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^๓ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^๔ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^๕ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

๖. การผลิตหมายถึงการกำจัดขยะให้เกิดประโยชน์นอกจากจะทำให้เกิดมลพิษส่งผลกระทบต่อสุขภาพก็ยังสามารถทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมไปด้วย^๖

๗. ขยะของเทศบาลมีจำนวนมากจึงยากต่อการจัดการบริหารแต่ถึงอย่างไรนั้นต้องมีการวางแผนในเรื่องของเวลาในการจัดเก็บเพื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย^๗

๘. การกำจัดขยะให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน ช่วยลดปริมาณขยะ เพราะเมื่อแยกขยะที่รีไซเคิลได้ จะเหลือขยะจริง ๆ เพื่อนำไปกำจัดน้อยลง ใช้บเพื่อการจัดขยะน้อยลง สามารถนำไปพัฒนาด้านอื่นเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ ช่วยลดการสิ้นเปลืองพลังงานและทรัพยากร โดยการรีไซเคิลซึ่งบางอย่างสามารถขายและช่วยเพิ่มรายพิเศษได้ส่วนหนึ่ง^๘

๙. การกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนควรพิจารณาดำเนินการตามลำดับขั้นของการจัดการขยะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยลำดับแรกเริ่มจากการหาทางลดปริมาณขยะและการใช้ซ้ำเพื่อไม่ให้เกิดขยะ จากนั้นพิจารณานำวัสดุในขยะที่ทิ้งจากชุมชนมารีไซเคิล หรือหมักทำปุ๋ย ในส่วนของขยะที่ไม่สามารถรีไซเคิลควรนำไปเข้ากระบวนการเปลี่ยนขยะให้เป็นพลังงาน^๙

๑๐. ๑) ระดับครัวเรือน คัดแยกขยะแต่ละประเภทในครัวเรือน พร้อมจัดการอย่างถูกต้องไม่ทิ้งเศษอาหารและขยะเปียกลงท่อระบายน้ำ สาธารณะจัดการเศษกิ่งไม้ ใบไม้ในบ้านเรือนของตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมจัดทำเสียนรอบโคนต้นไม้ในบ้านเพื่อทิ้งเศษใบไม้ กิ่งไม้และขยะอินทรีย์อื่นให้ย่อยสลายตามธรรมชาติ ๒) ระดับชุมชน จัดกิจกรรมการคัดแยกขยะชุมชนรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การจัดตั้งธนาคารขยะ กิจกรรมขยะแลกไข่ การกำหนดจุดรับซื้อขยะรีไซเคิลและการแปรรูปขยะรณรงค์ไม่ให้ทิ้งเศษอาหารลงท่อระบายน้ำโดยตรง โดยเฉพาะผู้ประกอบการร้านอาหารและผู้ค้าเร่ที่เข้ามาจำหน่ายสินค้าในถนนคนเดินจัดเวทีเพื่อกำหนดกติกาการทิ้งขยะในชุมชน โดยกำหนดเวลาจัดเก็บ กำหนดระดับหรือจุดทิ้งที่เหมาะสมจัดทำธรรมนูญการจัดการขยะของชุมชนให้ครอบคลุมทั้งบ้านเรือน สถานประกอบการโดยมีระบบการกำกับตรวจสอบโดยสมาชิกชุมชนหรือแต่งตั้งคณะทำงานติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดจัดตั้งกลุ่มจัดการเศษกิ่งไม้และใบไม้ให้เกิดมูลค่าในชุมชน ๓) เทศบาล : จัดบริการเครื่องบดย่อยกิ่งไม้และรถเก็บขนแก่ชุมชนในพื้นที่จัดขบรมให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะด้วยวิธีที่เหมาะสมแก่สมาชิกในชุมชน^{๑๐}

๑๑. เทศบาลนครลำปางเป็นเมืองสะอาดปราศจากขยะและมีการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพคุ้มค่ากับงบประมาณที่ใช้ดำเนินการมีความยั่งยืนในการพัฒนาเมืองใคร่ให้ความสำคัญกับประชาชนและสิ่งแวดล้อม^{๑๑}

^๖ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^๗ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^๘ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^๙ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

๑๒. ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองชุมชนปลอดภัยมีผลต่อการคัดแยกขยะการนำขยะไปใช้ให้เกิดประโยชน์โดยใช้หลัก ๓ ประการ คือ ลดการใช้คิดก่อนใช้น้ำกลับมาใช้ซ้ำใช้แล้วใช้อีกการนำกลับมาใช้ใหม่เทศบาลนครลำปางเป็นเมืองสะอาดปราศจากขยะมูลฝอย^{๑๒}

๑๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนปลอดภัยมีผลต่อการนำขยะไปใช้ในเมืองสิ่งแวดล้อมที่ดีปราศจากขยะมูลฝอยสังคมน่าอยู่อากาศบริสุทธิ์ไม่มีขยะตกค้างเป็นเมืองที่มีความสะอาดมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมีการคัดแยกขยะต้นทางมีการเก็บขยะมูลฝอยและมีการกำจัดขยะมูลฝอยตามหลักสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม^{๑๓}

๑๔. ในการจัดเก็บขยะในเขตเทศบาลนครลำปางในด้านผลผลิตต้องมีอัตราของขยะตกค้างเป็นศูนย์ในการจัดการขยะในปัจจุบันนั้นถือว่าสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมีประสิทธิภาพไม่พบขยะตกค้าง การเก็บขยะจึงสามารถตอบสนองความพึงพอใจของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปางได้^{๑๔}

๑๕. ออกแบบระบบการกำจัดขยะโดยการคัดแยกอย่างเป็นระบบตั้งแต่ต้นทางระหว่างทางปลายทางให้เป็นระบบคัดแยกน้ำกลับมาใช้ฝังเผาทำลายถูกต้องตามหลักออกแบบผลิตภัณฑ์ในการส่งเสริมการแยกขยะเช่นขยะน้ำกลับมาใช้ใหม่ได้ขยายแห่งเป็นต้นเพื่อส่งเสริมวินัยในการดูแลขยะอย่างเป็นระบบสร้างส่งเสริมการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบแบบครบวงจร^{๑๕}

๑๖. ๑) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้ได้บังคับบัญชาในการเสนอแนวคิดแสดงความคิดเห็น รับนโยบายของผู้บังคับบัญชามาปฏิบัติอย่างมุ่งมั่นสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนเพราะเป็นผู้ผลิตขยะและผู้รับผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอยสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงาน ๒) สร้างการมีส่วนร่วมทุกระดับ ได้แก่ สร้างการตระหนักและรับผู้ปัญหาขยะมูลฝอยในหมู่ประชาชนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่จัดการปัญหาของขยะมูลฝอยสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนดำเนินการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยสร้างการยอมรับในผลกระทบทุกด้านจากการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย^{๑๖}

๑๗. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีส่วนร่วมกับเทศบาลนครลำปางในการจัดการขยะโดยเริ่มจากคืนข้อมูลการจัดการขยะของเขตเทศบาลนครลำปางให้แก่ประชาชนได้รับรู้รับทราบเพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางนำไปสู่การร่วมกันวางแผนและดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการขยะไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้^{๑๗}

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

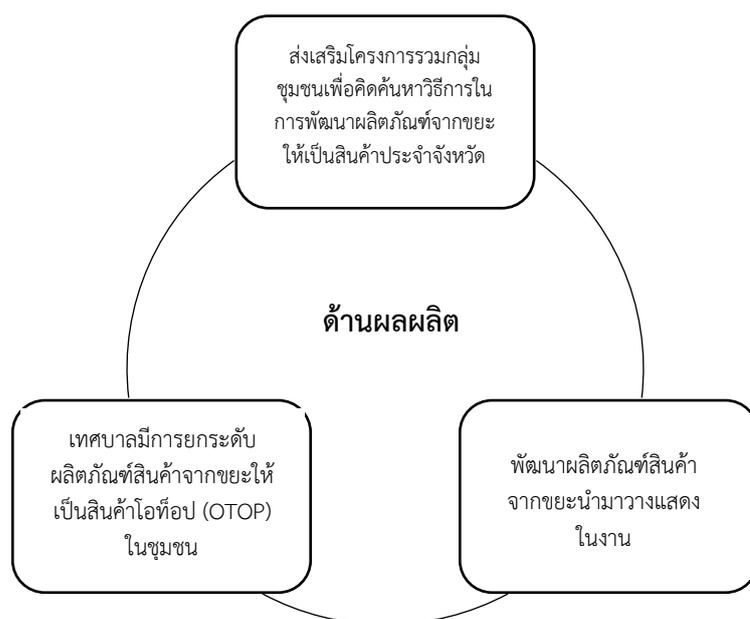
^{๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

ตารางที่ ๔.๘ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านผลผลิต

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	คนที่
๑	ส่งเสริมโครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อ คิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิต ภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำ จังหวัด	๖	๑,๒,๕,๑๖,๑๔,๑๗
๒	การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะ พลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญ ต่าง ๆ	๕	๑,๔,๖,๗,๙,๑๐
๓	เทศบาลมีการยกระดับผลิตภัณฑ์ สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ในชุมชน	๓	๘,๑๓,๑๕

แผนภาพที่ ๔.๑ สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านผลผลิต

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

สรุปด้านผลผลิต คือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้ได้บังคับบัญชาในการเสนอแนวคิดแสดงความคิดเห็น รับนโยบายของผู้บังคับบัญชามาปฏิบัติอย่างมุ่งมั่นสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนเพราะเป็นผู้ผลิตขยะและผู้รับผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอยสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงาน และสร้างการมีส่วนร่วมทุกระดับ ได้แก่ สร้างการตระหนักรู้และรับผู้ปัญหาขยะมูลฝอยในหมู่ประชาชนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่จัดการปัญหาของขยะมูลฝอยสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนดำเนินการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยสร้างการยอมรับในผลกระทบทุกด้านจากการมี

ส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปด้านผลิต ได้ใน ๓ ลักษณะดังต่อไปนี้คือ ๑. ส่งเสริมโครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัด ๒. การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญต่าง ๆ ๓. เทศบาลมีการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ในชุมชน

๒) ด้านประสิทธิภาพ

ประเด็นสัมภาษณ์ คือท่านมีแนวทางอย่างไร เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูปหรือคน พบผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. ด้านประสิทธิภาพแบ่งออกเป็นประสิทธิภาพของการจัดการตัวบุคคลก็คือเป็นการจัดการองค์การมีการมอบหมายงานที่เป็นระบบตั้งแต่ผู้บังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่บุคลากรให้ใช้คนให้กับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและประสิทธิภาพนั้นก็วัดถึงผลของการทำงานในการบริหารจัดการขยะในเทศบาลนครลำปางซึ่งในเขตของภาคเหนือที่มีความสมบูรณ์ในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ และในส่วนของบรรยากาศเป็นสิ่งที่สามารถสร้างประสิทธิผลประสิทธิภาพในการที่จะจัดให้สภาพแวดล้อมในส่วนของภาคเหนือได้ได้อยู่ก็เกิดจากประสิทธิภาพของการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งของการเก็บขยะรวมไปถึงการนำขยะเหล่านั้นไปรีไซเคิลเพื่อสร้างรายได้ให้บุคลากรเป็นการลดค่าใช้จ่ายของบุคลากรในส่วนหนึ่งอีกด้วย^{๑๘}

๒. การจัดการขยะมูลฝอยเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการการมีส่วนร่วมของประชาชนก็เช่นเดียวกัน^{๑๙}

๓. มีการอบรมให้ความรู้กับชุมชนบ่อยบ่อยมีการทำให้ทำไปโบชัวร์แผ่นผังหรือแจกจ่ายให้กับผู้ที่อยู่ใกล้ชุมชนนำไปแจกประชาชน^{๒๐}

๔. การบริหารจัดการขยะจะต้องมีการทบทวนนโยบายและพัฒนาให้เกิดผลประโยชน์ต่อประชาชน^{๒๑}

๕. พัฒนาในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์และบุคลากรส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะขั้นตอนระบบในการบริหารจัดการขยะ^{๒๒}

๖. ควรมีการจัดเก็บขยะให้ทั่วถึงทุกเขตใน เทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ปล่อยให้ส่งกลิ่นรบกวนต่อผู้ที่อยู่ในชุมชน^{๒๓}

๗. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการขยะแบบทันสมัย การกำจัดขยะให้ได้ผลดีและเกิดประโยชน์สูงสุดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ การคัดแยกขยะมูลฝอย ก็เป็นวิธีหนึ่งของระบบการจัดการขยะมูลฝอย เป็นการแก้ไขปัญหาขยะมูล

^{๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๕.

^{๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

ฝอยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดเป็นการช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยก่อนที่จะนำไปกำจัดในขั้นสุดท้ายซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการกับขยะเป็นการลดรายจ่าย^{๒๔}

๘. การจัดเก็บขยะให้ทั่วถึงที่พื้นที่ในเขตเทศบาลทุกชุมชน การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการกำจัดขยะ ภายใต้ความดูแลของเทศบาลนครลำปาง ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือดำเนินงานร่วมกับองค์กรอื่น ๆ ในพื้นที่การบริหารจัดการรณรงค์ให้มีการลดปริมาณขยะในแต่ละชุมชน^{๒๕}

๙. มีความเอาใจใส่งานเพื่อประสิทธิภาพที่ดี เพราะเทศบาลนครลำปางมีประสิทธิภาพการให้บริการอย่างเสมอภาค ไม่มีการอำนวยความสะดวกหรือให้บริการฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นพิเศษ การให้ข้อมูลข่าวสารการบริการแก่ประชาชนควรมีช่องทางติดต่อที่หลากหลาย การให้บริการของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานด้านคำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้บริการแก่ประชาชนทุกคนด้วยมาตรฐานเดียวกันตามลำดับเท่าเทียมกัน^{๒๖}

๑๐. เทศบาล จัดระเบียบการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเวลาจัดเก็บให้เหมาะสมและยกเลิกการใช้ถังขยะสาธารณะในชุมชนดำเนินกวาดเก็บทำความสะอาดและบริการรถเก็บขนเศษใบไม้ กิ่งไม้ ในชุมชนที่พื้กออาศัยที่มีต้นไม้ใหญ่ในบ้านและในพื้นที่สาธารณะอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง โดยกำหนดวันเวลาจัดเก็บอย่างชัดเจน เพื่อให้ประชาชนนำมาทิ้งตามการนัดหมายดำเนินโครงการปลอดถังขยะในชุมชนเพื่อป้องกันการสะสมของขยะเปียก และการเกิดน้ำชะขยะลงท่อระบายน้ำสาธารณะ^{๒๗}

๑๑. เทศบาลนครลำปางบริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน มีการบริหารจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางทั้งขยะครัวเรือนชุมชนร้านค้าตลาดตลอดถึงหน่วยงานสถานที่ต่างๆให้มีการคัดแยกขยะตามหลักการที่ถูกต้องการจัดการขยะกลางทางมีแผนจัดเก็บขยะที่ชัดเจนครอบคลุมทุกพื้นที่ไม่มีขยะตกค้างปลายทางมีการกำจัดขยะที่ถูกสุขอนามัยเป็นไปตามหลักวิชาการมีการตรวจประเมินอย่างสม่ำเสมอเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสภาวะของประชาชน^{๒๘}

๑๒. การมีส่วนร่วมของชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนการเก็บขยะมูลฝอยใช้ระบบจ้างแบบบริษัทเอกชนเทศบาลนครลำปางจะมีการติดตามตรวจสอบให้เป็นไปตามที่โออาร์ที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างเก็บขนขยะมูลฝอยและการกำจัดมูลฝอยให้เป็นไปตามมาตรฐานและอนามัยสิ่งแวดล้อมไม่มีขยะตกค้างและมีการกำจัดขยะตามหลักสุขาภิบาล^{๒๙}

๑๓. มีระบบการคัดแยกขยะในชุมชนในแต่ละชุมชนและครอบครัวส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนคือหลักประชาธิรัฐประกอบด้วยภาคราชการในส่วนกลางส่วนภูมิภาค

^{๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

ส่วนท้องถิ่นภาคเอกชนภาคการศึกษาภาคศาสนาภาคประชาชนและประชาสังคมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบให้เป็นให้เป็นตามหลักสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม^{๓๐}

๑๔. ในการจัดเก็บขยะปัจจุบันใช้รูปแบบการจัดการโดยใช้วิธีภาคเอกชนดำเนินการแทนในการจัดการเก็บขยะจัดทำถังบประมาณในการจัดการหรือบุคคลมีสวัสดิการต่างๆเพื่อให้เกิดความประหยัดและมีประสิทธิภาพมากขึ้น^{๓๑}

๑๕. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะเริ่มตั้งแต่ต้นทางให้มีวินัยในตนเองในการบริหารการคัดแยกขยะอย่างเป็นระบบ^{๓๒}

๑๖. ติดตามกำกับการทำงานทุกชั้นตอนจัดหาคูคลากรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ให้มีการพัฒนาพร้อมใช้การจัดระบบการปฏิบัติงานให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมและเข้าใจง่ายมีการตรวจสอบและประเมินผลของการปฏิบัติงานทุกครั้งกำหนดเป้าหมายตัวชี้ชัดที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนติดตามผลของงานอยู่เสมอ^{๓๓}

๑๗. เก็บข้อมูลสถิติค่าใช้จ่ายในการในการจัดการขยะสถานที่และค่าใช้จ่ายในการจัดทำกิจกรรมในการจัดการขยะเทียบกับข้อมูลความก้าวหน้าของเป้าหมายในการจัดการขยะในทุกๆปีเพื่อประเมินความคุ้มค่าของการดำเนินการซึ่งจะสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด^{๓๔}

ตารางที่ ๔.๙ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านประสิทธิภาพ

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	คนที่
๑	ขับเคลื่อนกิจกรรม อปท. 3 Rs หรือ ๓ ช. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่)	๖	๗,๘,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖
๒	เทศบาลเป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน	๔	๑,๒,๕,๑๗
๓	มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล	๓	๖,๑๐,๑๔

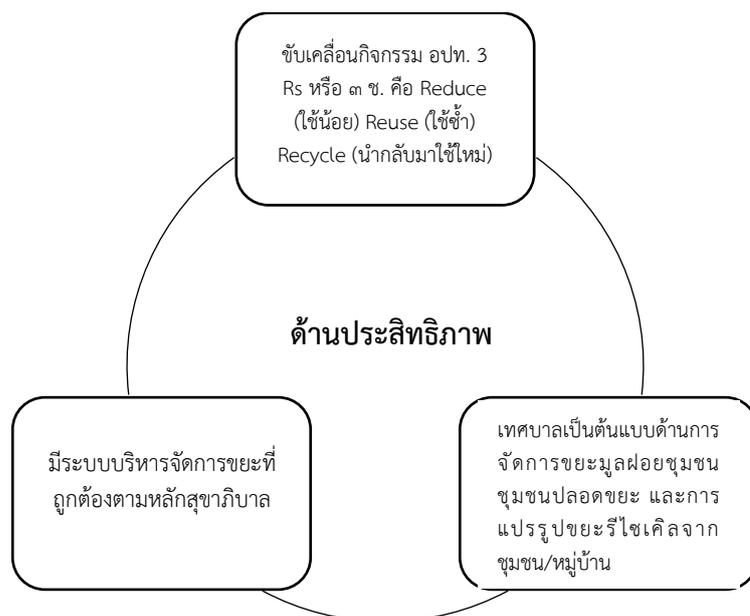
^{๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

แผนภาพที่ ๔.๒ สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านประสิทธิภาพ

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

สรุปด้านสถานที่ คือ เทศบาล จัดระเบียบการเก็บขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเวลาจัดเก็บให้เหมาะสมและยกเลิกการใช้ถังขยะสาธารณะในชุมชนดำเนินกวาดเก็บทำความสะอาดและบริการรถเก็บขนเศษใบไม้ กิ่งไม้ ในชุมชนที่พักอาศัยที่มีต้นไม้ใหญ่ในบ้านและในพื้นที่สาธารณะอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง เพื่อให้ประชาชนนำมาทิ้งตามการนัดหมายดำเนินโครงการปลอดถังขยะในชุมชนเพื่อป้องกันการสะสมของขยะเปียก และการเกิดน้ำชะขยะลงท่อระบายน้ำสาธารณะ จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปด้านประสิทธิภาพ ได้ใน ๓ ลักษณะ ดังต่อไปนี้คือ ๑. ขับเคลื่อนกิจกรรม อปท. 3 Rs หรือ ๓ ช. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) ๒. เทศบาลเป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน ๓. มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

๓) ด้านคุณภาพ

ประเด็นสัมภาษณ์ คือท่านมีแนวทางอย่างไร เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูปหรือคน พบผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. ด้านคุณภาพต้องวัดและประเมินผลในด้านของการจัดเก็บขยะที่ถูกต้องและมีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบไม่ว่าจะเป็นในด้านของสุขลักษณะในเรื่องของสุขภาพของบุคลากรในการตรวจสอบสุขภาพประจำปีอาจมีการตรวจวัดระดับของสถานที่ที่เป็นที่พักขยะหรือที่กำจัดขยะว่าไม่ทำให้เกิดมลพิษโดยภาพรวมต่อจังหวัดได้จึงจะถือว่าการจัดเก็บขยะในมีคุณภาพและมีการทำรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรตามลำดับขั้นตอนของการบริหารจัดการก็จะเกิดเป็นการวางแผนการจัด

โครงการการใช้คนและการเช็คก็คือการวัดและประเมินผลที่ถูกต้องตามหลักบริหารทำให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะในนครลำปางได้^{๓๕}

๒. ด้านคุณภาพนั้นต้องสร้างตัวชี้วัดและติดตามผลเพื่อนำมาพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล^{๓๖}

๓. เมื่อเราจัดเก็บขยะเรียบร้อยตามที่เทศบาลได้วางแผนไว้จะทำให้สุขภาพร่างกายของคนในชุมชนและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น^{๓๗}

๔. กำชับให้โรงงานดำเนินการจัดการขยะตามนโยบายของเทศบาลนครลำปางเพื่อลดขยะที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ^{๓๘}

๕. ส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการขยะเพื่อเสริมสร้างการรับรู้และการสังคมขยะ^{๓๙}

๖. การเก็บขยะจะเป็นไปด้วยความเรียบร้อยนั้นก็ขึ้นอยู่กับอุปกรณ์วัสดุที่ได้รับมาดำเนินการ^{๔๐}

๗. ติดตามตรวจสอบประเมินผลตามนโยบายที่ได้วางไว้ ดังนั้นเทศบาลนครลำปางจึงมีประสิทธิผลการให้บริการอย่างก้าวหน้าไม่การให้บริการแก่ประชาชนควรมีช่องทางติดต่อที่หลากหลาย การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางก้าวหน้าเพราะดีเช่น ตลาด ถนน ชุมชน สะอาดดีให้บริการแก่ประชาชนทุกคนด้วยมาตรฐานที่ก้าวหน้า^{๔๑}

๘. ด้านคุณภาพในแต่ละโครงการจัดการขยะภายในเขตเทศบาลนครลำปาง ที่เทศบาลดำเนินการนั้น สะท้อนแนวคิดการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของเสียแต่ละประเภท ให้หมุนเวียนกลับไปสร้างคุณค่าด้วยกระบวนการที่เหมาะสม^{๔๒}

๙. มีการหาข้อดีข้อด้อยสาเหตุและหาทางปรับเปลี่ยนแก้ไขและลงมือปฏิบัติและควรเพิ่มปริมาณขยะรีไซเคิล ควบคู่กับการลดปริมาณการฝังกลบขยะ เน้นการสร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านผู้นำชุมชน ผ่านการผลักดันและให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ จากบุคลากรที่มีความรู้และเชี่ยวชาญ ตลอดจนการสร้างฐานเรียนรู้ในชุมชนเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ปลุกจิตสำนึกเรื่องการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน มุ่งให้เยาวชนเกิดพฤติกรรม “ใช้ให้คุ้ม แยกให้เป็น ทิ้งให้ถูก” พร้อมนำการเรียนรู้สู่ชุมชน^{๔๓}

๑๐. ควรกำหนดระดับหรือจุดทิ้งที่เหมาะสมจัดทำธรรมนูญการจัดการขยะของชุมชนให้ครอบคลุมทั้งบ้านเรือน สถานประกอบการโดยมีระบบการกำกับตรวจสอบโดยสมาชิกชุมชนหรือ

^{๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๕.

^{๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๔๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๔๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๔๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดจัดตั้งกลุ่มจัดการเศษกิ่งไม้และใบไม้ให้เกิดมูลค่าในชุมชน^{๔๔}

๑๑. การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครลำปางเป็นไปอย่างมีคุณภาพประชาชนมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองมีส่วนร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางมีการคัดแยกขยะตามหลักวิชาการเพื่อลดปริมาณขยะและให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมตามหลัก 3rs เพื่อให้นครลำปางเป็นเมืองสะอาดปราศจากขยะเป็นเมืองน่าอยู่น่ามองและเป็นบ้านที่มีความสุขของทุก ๆ คน^{๔๕}

๑๒. ลำปางเป็นเมืองสะอาดปราศจากขยะไม่มีขยะตกค้างมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นเมืองที่สวยงามเป็นเมืองที่ปราศจากมลพิษและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสังคมน่าอยู่อย่างยั่งยืนผู้คนมีสุขภาพดีเป็นการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม^{๔๖}

๑๓. เป็นชุมชนต้นแบบของการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมีการสร้างเครื่องช่วยการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนไปยังชุมชนในเขตเทศบาลนครลำปางตลอดจนเป็นสถานที่ศึกษาดูงานให้แก่เทศบาลอื่น ๆ นครลำปางเมืองสะอาดปราศจากขยะมีการจัดการขยะมูลฝอยในแม่น้ำทำให้แม่น้ำสะอาดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจมีการเก็บการคัดแยกตลอดจนการนำไปกำจัดอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพไม่มีขยะตกค้างส่งกลิ่นเหม็น^{๔๗}

๑๔. การจัดการเก็บขยะมักควบคุมตรวจสอบผ่านผู้ควบคุมงานจำนวนสี่คนโดยแบ่งเป็นเขตรับผิดชอบตามตำบลทำให้การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครลำปางมีประสิทธิภาพไม่มีขยะตกค้างเกิดขึ้น^{๔๘}

๑๕. ประเมินประสิทธิผลในองค์กรรวมอย่างเป็นระบบตลอดการทำงานในทุกขั้นตอนและควรมีการให้กำลังใจสร้างขวัญให้กับผู้ปฏิบัติงานหรือเป็นดวงเงินก็ตาม มีการประชาสัมพันธ์ ผลงานของงานที่มีคุณภาพให้รับรู้^{๔๙}

๑๖. ดำเนินการดังนี้ มีการวางแผนที่ดีและชัดเจน กำกับการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนและขั้นตอนที่กำหนด มีการตรวจสอบติดตามอยู่เสมอ นำผลของการติดตามมาปรับปรุงคุณภาพ ให้ดียิ่งขึ้นไป^{๕๐}

๑๗. สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงานและสนับสนุนส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่เสมอติดตามควบคุมกำกับและประเมินผลการปฏิบัติงานในการดำเนินการจัดการขยะอยู่เสมออย่างน้อยปีละ ๑ ครั้งเพื่อให้

^{๔๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๔๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๔๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

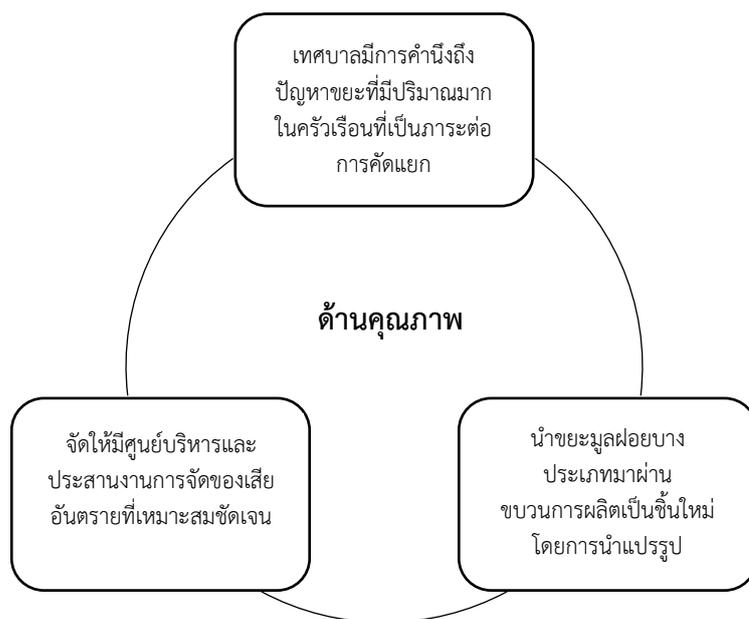
^{๔๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๕๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

เป็นไปตามมาตรฐานการรับรองคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการจัดการมูลฝอย^{๕๑}

ตารางที่ ๔.๑๐ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านคุณภาพ

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	คนที่
๑	เทศบาลมีการคำนึงถึงปัญหาขยะที่มีปริมาณมากในครัวเรือนที่เป็นภาระต่อการคัดแยก	๕	๑,๓,๖,๙,๑๔
๒	นำขยะมูลฝอยบางประเภทมาผ่านขบวนการผลิตเป็นชิ้นใหม่โดยการนำแปรรูป	๒	๖,๑๗
๓	จัดให้มีศูนย์บริหารและประสานงานการจัดของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจน	๓	๘,๑๑,๑๕

แผนภาพที่ ๔.๓ สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านคุณภาพ

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

สรุปด้านสถานที่ คือ ด้านคุณภาพต้องวัดและประเมินผลในด้านของการจัดเก็บขยะที่ถูกต้องและมีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบไม่ว่าจะเป็นในด้านของสุขลักษณะในเรื่องของสุขภาพของบุคลากรในการตรวจสอบสุขภาพประจำปีอาจมีการตรวจวัดระดับของสถานที่ที่เป็นที่พักขยะหรือที่กำจัดขยะว่าไม่ทำให้เกิดมลพิษโดยภาพรวมต่อจังหวัดได้จึงจะถือว่าการจัดเก็บขยะในมีคุณภาพและมี

^{๕๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

การทำรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรตามลำดับขั้นตอนของการบริหารจัดการก็จะเกิดเป็นการวางแผนการจัดโครงการการใช้คนและการใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลที่ถูกต้องตามหลักบริหารทำให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารจัดการขณะในนครลำปางได้ จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปด้านคุณภาพ ได้ใน ๓ ลักษณะ ดังต่อไปนี้ คือ ๑. เทศบาลมีการคำนึงถึงปัญหาขยะที่มีปริมาณมากในครัวเรือนที่เป็นภาระต่อการคัดแยก ๒. นำขยะมูลฝอยบางประเภทมาผ่านขบวนการผลิตเป็นชิ้นใหม่ โดยการนำแปรรูป ๓. จัดให้มีศูนย์บริหารและประสานงานการจัดของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจน

๔.๒.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๑) สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลัง
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
Sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญ
ตัวแปรหลักอิทธิบาท ๔		
Dharma 1	แทน	ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน
Dharma 2	แทน	ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร
Dharma 3	แทน	ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน
Dharma 4	แทน	ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล
ตัวแปรปัจจัยด้านการจัดองค์กร		
MM 1	แทน	การวางแผน
MM 2	แทน	การจัดองค์กร
MM 3	แทน	การจัดคนเข้าทำงาน
MM 4	แทน	การอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ
MM 5	แทน	การประสานงาน
MM 6	แทน	การรายงาน
MM 7	แทน	งบประมาณ
MM 8	แทน	วัฒนธรรมองค์กร
MM 9	แทน	นโยบาย
MM 10	แทน	เทคโนโลยี
MM 11	แทน	โครงสร้างองค์การ
ตัวแปรประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง		
Effective 1	แทน	ผลผลิต
Effective 2	แทน	ประสิทธิภาพ
Effective 3	แทน	คุณภาพ

๒) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อใช้สร้างเมทริกซ์สัมพันธ์ในรูปแบบพหุคูณการส่งเสริมประสิทธิภาพจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างหลักอภิปาฐ ๔ ปัจจัยด้านการจัดการขยะประสิทธิภาพของเทศบาลนครลำปาง

	Dharma1	Dharma2	Dharma3	Dharma4	MM1	MM2	MM3	MM4	MM5	MM6	MM7	MM8	MM9	MM10	MM11	Effective 1	Effective 2	Effective 3	
Dharma1	1.000																		
Dharma2	.710**	1.000																	
Dharma3	.698**	.709**	1.000																
Dharma4	.617**	.643**	.729**	1.000															
MM1	.555**	.608**	.686**	.709**	1.000														
MM2	.614**	.655**	.684**	.659**	.670**	1.000													
MM3	.576**	.654**	.675**	.684**	.651**	.738**	1.000												
MM4	.550**	.590**	.643**	.651**	.698**	.706**	.662**	1.000											
MM5	.596**	.596**	.685**	.685**	.668**	.714**	.692**	.672**	1.000										
MM6	.545**	.557**	.605**	.650**	.675**	.655**	.638**	.665**	.725**	1.000									
MM7	.556**	.526**	.609**	.596**	.619**	.665**	.653**	.684**	.774**	.733**	1.000								
MM8	.596**	.576**	.659**	.605**	.664**	.667**	.661**	.701**	.760**	.753**	.751**	1.000							
MM9	.568**	.590**	.647**	.603**	.673**	.668**	.656**	.671**	.736**	.720**	.720**	.734**	1.000						
MM10	.528**	.546**	.620**	.597**	.642**	.593**	.618**	.598**	.681**	.723**	.666**	.713**	.736**	1.000					
MM11	.537**	.591**	.655**	.613**	.634**	.679**	.690**	.689**	.741**	.677**	.701**	.725**	.750**	.678**	1.000				
Effective1	.456**	.483**	.559**	.526**	.584**	.479**	.522**	.506**	.545**	.592**	.582**	.592**	.601**	.639**	.511**	1.000			
Effective2	.518**	.537**	.618**	.587**	.638**	.562**	.599**	.611**	.656**	.702**	.668**	.697**	.668**	.684**	.639**	.795**	1.000		
Effective3	.431**	.439**	.548**	.560**	.608**	.489**	.534**	.528**	.600**	.661**	.603**	.648**	.609**	.644**	.555**	.775**	.841**	1.000	

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า หลักอิทธิบาท ๔ ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท ๔ ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มีค่าอยู่ระหว่าง (.๕๕๐-.๘๔๑) ถือว่าบางคู่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity จึงต้องมีการทดสอบ Collinearity Statistics โดยพิจารณาจากค่า (Tolerance) และค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (Variance Inflation Factor : VIF) ดังตารางที่ ๔.๑๒ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของหลักอิทธิบาท ๔ ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร

ตัวแปร	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
ตัวแปรหลักอิทธิบาท ๔		
ฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน)	.722	1.386
วิริยะ ความขยันหมั่นเพียร	.702	1.424
จิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน	.615	1.625
วิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล	.644	1.553
ตัวแปรปัจจัยด้านการจัดการองค์กร		
การวางแผน	.588	1.700
การจัดองค์กร	.649	1.542
การจัดคนเข้าทำงาน	.618	1.617
การอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ	.643	1.556
การประสานงาน	.537	1.863
การรายงาน	.477	2.094
งบประมาณ	.556	1.798
วัฒนธรรมองค์กร	.492	2.033
นโยบาย	.459	2.180
เทคโนโลยี	.541	1.849
โครงสร้างองค์กร	.588	1.700

จากตารางที่ ๔.๑๒ ดัชนีบอกภาวะร่วมเส้นตรงพหุ ค่าความคงทนของการยอมรับ (Tolerance) ได้ค่าระหว่าง .๔๕๙-.๗๒๒ ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดคือ .๑๙๐ และค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (Variance Inflation Factor r : VIF) มีค่าระหว่าง ๑.๓๘๖-๒.๑๘๐ ซึ่งมีค่าไม่เกินตามที่กำหนด คือ ๕.๓ แสดงว่าหลักอิทธิบาท ๔ และปัจจัยด้านการจัดการองค์กร ทุกด้านเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไม่เกิดปัญหา Multicollinearity จึงสามารถวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ๔.๑๐-๔.๑๑ ดังนี้

๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

สมมติฐานที่ ๑ หลักอิทธิบาท ๔ อย่างน้อย ๑ ด้านส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับหลักอิทธิธรรมที่ส่งผลประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยมีตัวแปรที่ศึกษา คือ ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน) ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน และด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพิจารณาว่า เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยใส่ตัวแปรอิสระจำนวน ๔ ตัวแปร แล้วสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละเท่าใด และมีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ รายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๓ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงหลักอิทธิบาท ๔ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ตัวแปรหลักอิทธิบาท ๔	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.708	.157		4.508	.000
ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน (Dharma 3)	.420	.061	.384	6.896**	.000
ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล (Dharma 4)	.330	.058	.316	5.676**	.000

Multiple R = .652^b R Square = .425 Adjusted R Square = .422 Std. Error = .504

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า หลักอิทธิบาท ๔ ส่งผลประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี ๒ ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน และด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล พบว่าส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .๖๕๒ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ .๔๒๕ สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .๔๒๒ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .๕๐๔ แสดงว่า หลักอิทธิบาท ๔ สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ ๔๒.๕ ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .708 + .420_{Dharma\ 3} + .330_{Dharma\ 4}$$

$$Z_{y^{\wedge}} = .384_{ZDharma\ 3} + .316_{ZDharma\ 4}$$

สมมติฐานที่ ๒ ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ การประสานงาน การรายงาน งบประมาณ วัฒนธรรมองค์กร นโยบาย เทคโนโลยี และโครงสร้างองค์การ อย่างน้อย ๑ ด้านส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดการองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยมีตัวแปรที่ศึกษาคือ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ การประสานงาน การรายงาน งบประมาณ วัฒนธรรมองค์กร นโยบาย เทคโนโลยี และโครงสร้างองค์การ

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพิจารณาว่า เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยใส่ตัวแปรอิสระจำนวน ๑๑ ตัวแปร แล้วสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละเท่าใด และมีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ รายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๔ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงปัจจัยด้านการจัดการองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ตัวแปรปัจจัยด้านการจัดการองค์กร	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.144	.131		1.100	.272
เทคโนโลยี MM 10	.264	.050	.265	5.280**	.000
การวางแผน MM 1	.200	.049	.188	4.102**	.000
การรายงาน MM 6	.172	.058	.167	2.987**	.003
วัฒนธรรมองค์กร MM 8	.160	.059	.153	2.710**	.007
งบประมาณ MM 7	.130	.052	.130	2.495*	.013

Multiple R = .785^e R Square = .617 Adjusted R Square = .612 Std. Error = .413

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี ๕ ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ เทคโนโลยี การวางแผน การรายงาน วัฒนธรรมองค์กร และงบประมาณ พบว่าส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .๗๘๕ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ .๖๑๗ สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .๖๑๒ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .๔๑๓

แสดงว่า ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ ๖๑.๗ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทคโนโลยี สามารถทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ ๒๖.๕ การวางแผน สามารถทำนายได้ร้อยละ ๑๘.๘ การรายงาน สามารถทำนายได้ร้อยละ ๑๖.๗ วัฒนธรรมองค์กร สามารถทำนายได้ร้อยละ ๑๕.๓ และงบประมาณ สามารถทำนายได้ร้อยละ ๑๓.๐ ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\hat{y} = .144 + .264_{MM 10} + .200_{MM 1} + .172_{MM 6} + .160_{MM 8} + .130_{MM 7}$$

$$Z = .265_{ZMM 10} + .188_{ZMM 1} + .167_{ZMM 6} + .153_{ZMM 8} + .130_{ZMM 7}$$

สรุป

๑) หลักอิทธิบาท ๔ ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี ๒ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ แสดงว่า หลักอิทธิบาท ๔ ร่วมกันทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ ๔๒.๕ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน สามารถทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้ร้อยละ ๓๘.๔ ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล สามารถทำนายได้ร้อยละ ๓๑.๖ ตามลำดับ

๒) ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี ๕ ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ แสดงว่า ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ ๖๑.๗ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทคโนโลยี สามารถทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ ๒๖.๕ การวางแผน สามารถทำนายได้ร้อยละ ๑๘.๘ การรายงาน สามารถทำนายได้ร้อยละ ๑๖.๗ วัฒนธรรมองค์กร สามารถทำนายได้ร้อยละ ๑๕.๓ และงบประมาณ สามารถทำนายได้ร้อยละ ๑๓.๐ ตามลำดับ

๔.๒.๓ รูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแล้วผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อยืนยันผลการศึกษาข้างต้นจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ รูปหรือคน เพื่อให้ผลการวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์และนำเสนอตามลำดับดังนี้

๑) หลักอิทธิบาท ๔

๑.๑) ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน

ประเด็นสัมภาษณ์ คือท่านคิดว่าการปฏิบัติตามหลักฉันทะ ความพึงพอใจในงาน จะเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างไร จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ รูปหรือคน พบผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทเพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพของเทศบาลนครลำปางในเรื่องของการจัดการขยะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้บุคลากรมีใจรักในงานเพื่อให้เกิดความสนใจที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพข้อที่ ๑ ความมีฉันทะคือพอใจในงานต้องเห็นคุณค่าของงานนอกจากอาการได้รับสวัสดิการค่าตอบแทนและจ้างต่าง ๆ แล้วก็ควรที่จะให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้และสร้างแรงจูงใจในการที่จะช่วยกันกำจัดขยะและสามารถนำขยะเหล่านั้นมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ครอบครัวเป็นการลดรายจ่ายและสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติได้^{๕๒}

๒. ฉันทะ (ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำงานนี้อยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป) ๑) จัดสวัสดิการที่ดีให้แก่เจ้าหน้าที่ ๒) จัดสภาพแวดล้อมในที่ทำงานให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ๓) ใช้คนให้ถูกกับงาน ๔) ให้รางวัลแก่เจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ๕) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ ๖) เต็มใจให้บริการแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน^{๕๓}

๓. ความพึงพอใจในงานเป็นปัจจัยหลักสำคัญของการส่งเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเมื่อบุคลากรมีความพึงพอใจในงานที่ได้รับมอบหมายงานนั้นก็จะออกผลมาเป็นรูปธรรมที่ดี^{๕๔}

๔. เมื่อเราได้รับการส่งเสริมบ่อยบ่อยและมีจิตสำนึกที่ดีจะทำให้เราภูมิใจเต็มใจในการทำงานของเรา^{๕๕}

๕. การปฏิบัติตามหลักความพึงพอใจในงานเป็นการส่งเสริมให้การทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อยด้วยความพึงพอใจ^{๕๖}

๖. เมื่อมีความพอใจความร่วมมือในการจัดการขยะกิจ ตามมา ส่งให้มีประสิทธิภาพในการจัดการขยะเป็นไปในทิศทางที่ดี^{๕๗}

^{๕๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๕.

^{๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๕๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๕๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๕๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

๗. ความพอใจจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อการปรับปรุงตัวเองเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ที่ดีในอนาคต^{๕๘}

๘. บุคคลที่ได้รับมอบหมายในเรื่องการจัดการขยะนั้นต้องมีความรู้ความพึงพอใจในหน้าที่นี้^{๕๙}

๙. ความพอใจจะเกิดประสิทธิผลต่อเนื่อง ทำให้เกิดความพึงพอใจในการเป็นส่วนหนึ่งหรือความพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเต็มที่ ทุกคนจะทุ่มเททุกทิศตนในการเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเพื่อให้การแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยขับเคลื่อนแนวทางการจัดการขยะในครัวเรือนและในชุมชนของตนเองให้เกิดผลสำเร็จสูงสุด^{๖๐}

๑๐. ถ้ามีความพึงพอใจในงานจะมีแรงจูงใจในการทำงานดีทำให้งานออกมาดี^{๖๑}

๑๑. ฉันทะ หรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีใจรักในงานที่ทำ มีความพอใจใฝ่รักในจุดมุ่งหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย ความรักในงานและจุดมุ่งหมายของงานเป็นจุดมุ่งหมายของการกระทำซึ่งจะเข้าถึงด้วยการกระทำนั้น มีความรู้สึกจริงจัง มีความผูกพัน ความอยากมีความรู้สึกกว้างงานที่ทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่มีความหมาย มีความสุขทั้งต่อตนเอง ชุมชน และองค์กร มีความอยากให้งานนั้นบรรลุเป้าหมายของชุมชนหรือขององค์กร ถ้าเราทุกคนสามารถปลูกเร้าให้เกิดฉันทะ^{๖๒}

๑๒. ความรักความศรัทธาหรือความพึงพอใจในงานนั้นจะเป็นหลักให้เราปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายหรือจะมีอุปสรรคมีความยากก็จะไม่ถดถอยนอกจากนั้นความพึงพอใจในงานจะทำให้การทำงานนั้นทำแล้วมีความสุขการปลูกฝังให้ทุกคนรักในความสะอาดก็จะทำให้การจัดการขยะมีประสิทธิภาพมากขึ้น^{๖๓}

๑๓. การพึงพอใจในงานจะทำให้ผู้ปฏิบัติตามมีความทุ่มเทมุ่งมั่นในการทำงานเสียสละทำให้การจัดการขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างเป็นระบบจัดการได้อย่างเหมาะสม^{๖๔}

๑๔. การพึงพอใจในงานจะทำให้การจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้บรรลุตัวชี้วัดที่กำหนดไว้^{๖๕}

๑๕ ในการใส่ใจงานการจัดการเก็บขยะมูลฝอยและควบคุมขยะมูลฝอยส่งผลให้การเก็บขยะของนคร เทศบาลลำปางหลวงเป็นไปอย่างเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้^{๖๖}

^{๕๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๕๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๖๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๖๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๖๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๖๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๖๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๖๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๖๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

๑๖. สร้างความตระหนักในการที่จะทำงานด้านการบริหารการขยะเห็นความสำคัญของขยะและมลพิษจากขยะฉันทะดำเนินกลไกอื่นๆทั้งในส่วนนโยบายการขับเคลื่อนการดำเนินการควบคุมประเมินประสิทธิผลของการจัดการในองค์กรรวมภายใต้ตระหนักเห็นความสำคัญฉันทะ^{๖๗}

๑๗. เมื่อคนทำงานนั้น มีความพอใจในการทำงาน งานก็จะออกมาดีไม่รู้สึกถูกบังคับ^{๖๘}

๑๘. หากผู้ปฏิบัติงานนำหลักฉันทะมาใช้ในการปฏิบัติงานจะช่วยลดปัญหาการเปลี่ยนผู้ปฏิบัติงานบ่อยครั้งส่งผลให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานนำไปสู่การพัฒนาการจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง^{๖๙}

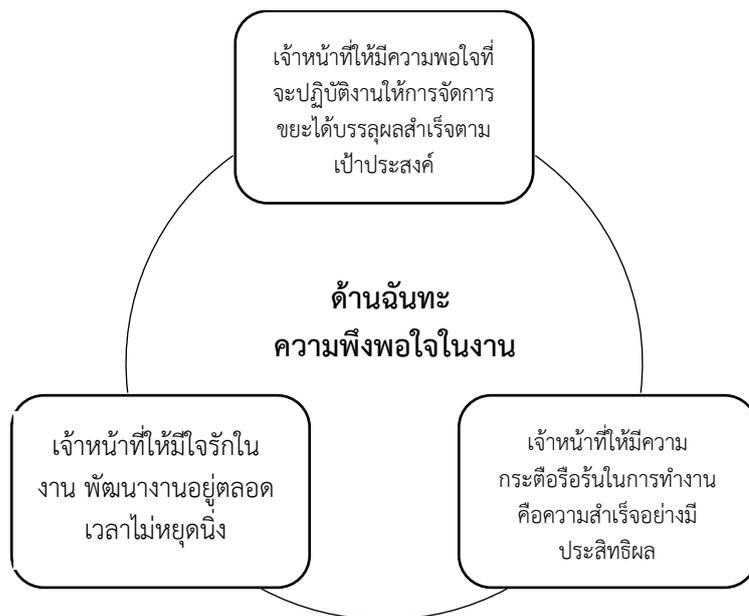
ตารางที่ ๔.๑๕ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	คนที่
๑	เจ้าหน้าที่ให้มีความพอใจที่จะปฏิบัติงานให้การจัดการขยะได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์	๕	๓,๕,๑๒,๑๖,๑๘
๒	เจ้าหน้าที่ให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานคือความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ	๕	๑,๔,๖,๑๐,๑๔
๓	เจ้าหน้าที่ให้มีใจรักในงาน พัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง	๔	๒,๘,๑๓,๑๕

^{๖๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๖๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๖๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

แผนภาพที่ ๔.๔ สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

สรุปด้านสถานที่ คือ การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทเพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพของเทศบาลนครลำปางในเรื่องของการจัดการขยะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้บุคลากรมีใจรักในงานเพื่อให้เกิดความสนใจที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพข้อที่ ๑ ความมีฉันทะคือพอใจในงานต้องเห็นคุณค่าของงานนอกจากอาการได้รับสวัสดิการค่าตอบแทนและจ้างต่าง ๆ จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน ได้ใน ๓ ลักษณะ ดังต่อไปนี้คือ ๑. เจ้าหน้าที่ที่มีความพอใจที่จะปฏิบัติงานให้การจัดการขยะได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ ๒. เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงานคือความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ๓. เจ้าหน้าที่ที่มีใจรักในงาน พัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง

๑.๒) ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร

ประเด็นสัมภาษณ์ คือท่านคิดว่าการปฏิบัติตามหลักวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร จะเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างไร จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ รูปหรือคน พบผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. การปฏิบัติตามหลักความขยันหมั่นเพียรนั้นเป็นสิ่งสำคัญไม่ว่าองค์กรใดก็แล้วแต่บุคลากรต้องมีความขยันทุ่มเทให้กับองค์กรไม่เอาเปรียบขององค์กรคือทำงานให้คุ้มค่างบรายจ้างที่ได้รับก็จะสามารถที่จะสร้างประสิทธิผลของการจัดขยะของเทศบาลนครลำปางได้^{๗๐}

๒. วิริยะ (ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดถอย) ๑) กำกับติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ ๒) จัดประชุมพูดคุย รับทราบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สม่ำเสมอ ๓) ช่วยแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

^{๗๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๕.

๔) ทำงานเต็มกำลังความรู้ความสามารถ ๕) มีความรับผิดชอบ ไม่ทอดทิ้งงานที่ได้รับมอบหมาย
๕) รายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบอย่างสม่ำเสมอ^{๗๑}

๓. ความขยันหมั่นเพียรเป็นสมบัติสิ่งที่สำคัญต่อบุคคลไม่ว่าจะอยู่ในสังคมใดหน่วยงานใดก็ตามถ้าบุคลากรมีความขยันหมั่นเพียรเสียสละอุทิศตนเพื่อองค์กรแล้วก็จะนำผลประโยชน์และสิ่งดีดีเข้ามาต่อองค์กรหรือเพื่อนร่วมงาน^{๗๒}

๔. เมื่อเราได้รับการส่งเสริมบ่อยบ่อยและมีจิตสำนึกที่ดีจะทำให้เราภูมิใจเต็มใจในการทำงานของเรา^{๗๓}

๕. บุคลากรที่มีความขยันหมั่นเพียรอดทนต่อหน้าที่ฝ่าฟันอุปสรรคที่เกิดขึ้นย่อมได้รับสิ่งดีดีตอบแทน^{๗๔}

๖. มีความขยันเป็นบ่อเกิดแห่งความสำเร็จการที่เรามีความเพียรขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามย่อมส่งผลให้สิ่งนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมาก^{๗๕}

๗. เทศบาลต้องมีเจ้าหน้าที่ใส่ใจในเรื่องของการจัดการบริหารจัดการเก็บขยะด้วยความตั้งมั่นหมั่นเพียร^{๗๖}

๘. ความขยันหมั่นเพียรเป็นสิ่งสำคัญในการนำไปสู่ความสำเร็จของแต่ละองค์กรหรือหน่วยงาน^{๗๗}

๙. การปฏิบัติตามหลักวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร จะเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้ดีมาก^{๗๘}

๑๐. ถ้าขยันหมั่นเพียรจะทำให้การจัดการขยะได้รวดเร็วขึ้น^{๗๙}

๑๑. เมื่อเราทุกคนต่างก็มีจุดเริ่มต้นของการทำงานอยู่ที่ใจ หรือเกิดฉันทะในการเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนตามแนวทางการจัดการขยะแล้ว ภาวะความพึงพอใจในงานนี้คือภาวะของการมีอารมณ์ทางบวก หรือภาวะของการมีพลังในการขับเคลื่อน ผลักดันต่อการทำงานของตนเองให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพความตั้งใจทำงาน เต็มใจอุทิศเวลา ร่างกายและความคิด มีความกระตือรือร้นต่อการทำงาน ขยันและอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อสนองความต้องการต่อความสำเร็จและเป้าหมายในงานของส่วนรวม^{๘๐}

^{๗๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๗๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๗๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๗๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๗๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๗๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๗๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๗๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๗๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๘๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

๑๒. ความขยันหมั่นเพียรความพยายามจะทำให้งานการที่รับผิดชอบสำเร็จตามความประสงค์การจัดการขยันนั้นมีปัญหาอุปสรรคทุกวันและเมื่อเป็นชุมชนเมืองจะมีขยะปริมาณมากจึงจำเป็นต้องร่วมแรงร่วมใจกันทุกฝ่ายและต้องขยันหมั่นเพียรไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค^{๘๑}

๑๓. ความมีมานะขยันหมั่นเพียรจะทำให้การปฏิบัติงานมีความราบรื่นเกิดประสิทธิผลสูงสุดทำให้ขยะมูลฝอยถูกจัดการอย่างเป็นระบบ^{๘๒}

๑๔. ทำให้มีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีระบบมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรมีการกำหนดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างเป็นระบบถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม^{๘๓}

๑๕. การดำเนินการจัดการเก็บขยะเป็นงานบริหารตรวจตราตรวจสอบความขยันหมั่นเพียรตลอดจนตรวจตราตรวจสอบของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดผลเสีย^{๘๔}

๑๖. ดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในการจัดการขยะคนบริโภคทุกวันคือขยะทุกวันความดำเนินการอย่างต่อเนื่องภายใต้นโยบายที่เป็นประโยชน์จะทำให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารจัดการได้ทำให้เกิดความเหมาะสมสมดุลและก่อให้เกิดประโยชน์ในองค์กรรวมแก่การบริหารจัดการขยะความขยันหมั่นเพียรและการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบย่อมเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งในการบริหารจัดการขยะให้เกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด^{๘๕}

๑๗. จะทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีตามที่ได้รับมอบหมาย^{๘๖}

๑๘. หากผู้ปฏิบัติงานหมั่นเพียรในการศึกษาหาความรู้หมั่นเพียรในการทำงานหมั่นเพียรในการแก้ไขปัญหาหมั่นเปลี่ยนในการหาหรือพูดคุยแลกเปลี่ยนกับชุมชนจะช่วยให้เกิดการพัฒนาการจัดการขยะอยู่เสมอนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการขยะ^{๘๗}

^{๘๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๘๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๘๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๘๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

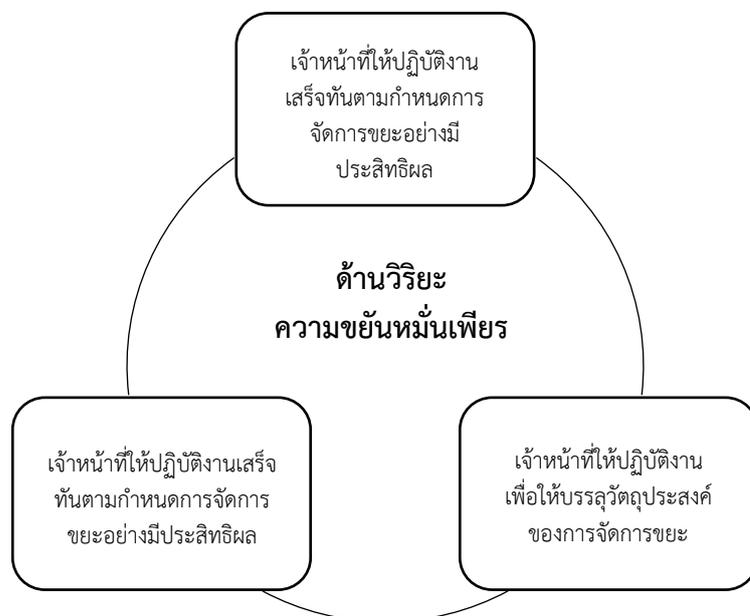
^{๘๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๘๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๘๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

ตารางที่ ๔.๑๖ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	คนที่
๑	เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานอย่างสุด ความสามารถและไม่ย่อท้อต่อ อุปสรรคในการจัดการขยะ	๕	๓,๕,๙,๑๔,๑๗
๒	เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของการจัดการขยะ	๔	๑,๔,๘,๑๓
๓	เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเสร็จทันตาม กำหนดการจัดการขยะอย่างมี ประสิทธิผล	๓	๘,๑๓,๑๘

แผนภาพที่ ๔.๕ สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

สรุปด้านสถานที่ คือ ความพึงพอใจในงานนี้คือภาวะของการมีอารมณ์ทางบวก หรือภาวะของการมีพลังในการขับเคลื่อน ผลักดันต่อการทำงานของตนให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพความตั้งใจทำงาน เต็มใจอุทิศเวลา ร่างกายและความคิด มีความกระตือรือร้นต่อการทำงาน ขยันและอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อสนองความต้องการต่อความสำเร็จและเป้าหมายในงานของส่วนรวม จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ได้ใน ๓ ลักษณะดังต่อไปนี้คือ ๑. เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเสร็จทันตามกำหนดการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ ๒. เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการขยะ ๓. เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเสร็จทันตามกำหนดการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓) ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน

ประเด็นสัมภาษณ์ คือท่านคิดว่า การปฏิบัติตามหลักจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน จะเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างไร จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ รูปหรือคน พบผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. ข้อว่าจิตตะคือผลมาจากข้อที่ ๑ และข้อที่ ๒ คือว่าเมื่อมีใจรักอาจเกิดความขยันแล้วก็ ต้องมีใจจดจอกับสิ่งที่ทำคือมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การทำงานที่ตนได้รับมอบหมายสร้างอุปนิสัยที่ ทำงานให้องค์กรอย่างทุ่มเทเพื่อให้ได้มาซึ่งผลที่น่าพึงพอใจ^{๘๘}

๒. จิตตะ (ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝักใฝ่ไม่ปล่อย ใจให้พุ่งชนเลื่อนลอยไป) ๑) สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี ๒) ช่วยเจ้าหน้าที่แก้ไขปัญหาเฉพาะ หน้า ๓) อบรม ให้ความรู้ พัฒนาทักษะ อย่างสม่ำเสมอ ๔) ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ได้ตลอดเวลา ๕) มีสติ และสมาธิในขณะที่ปฏิบัติงาน ๖) ไม่นำงานอื่น หรือไม่ทำสิ่งอื่น นอกเหนือจากงานที่ทำ ๗) ตั้งใจ ทำงานให้สำเร็จ ๘) มีจิตเบิกบานในขณะที่ทำงาน ไม่นิ่งขาน (ตัดปลิวโพ)^{๘๙}

๓. ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงานเป็นสิ่งสำคัญแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่^{๙๐}

๔. ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงานจะเป็นการส่งเสริมให้บุคคลนั้นมีขวัญกำลังใจในการทำงาน ตั้งใจทำงานโดยอุทิศตนเสียสละต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย^{๙๑}

๕. ความมีใจฝักใฝ่ต่องานที่ได้รับมอบหมายตั้งใจทำงานนั้นให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี^{๙๒}

๖. ความคิดมุ่งมั่นจะเป็นหลักแนวคิดทางบวกหากเราปฏิบัติตามหลักจิตตะย่อมเป็นแรง กระตุ้นให้การดำเนินงานหรือกิจกรรมนั้นสำเร็จได้อย่างง่ายดาย^{๙๓}

๗. ต้องมีความเพียรอดทนในการจัดการบริหารขยะมูลฝอย^{๙๔}

๘. การมีจิตใจที่ฝักใฝ่หาประสบการณ์ในการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาศักยภาพตัวเองให้ดีขึ้น^{๙๕}

๙. การปฏิบัติตามหลักจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน จะเป็นการส่งเสริม ประสิทธิภาพผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างดี^{๙๖}

๑๐. ถ้าเอาใจใส่จะเก็บข้อดีและข้อด้อยของงานจัดการ^{๙๗}

๑๑. จิตตะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบการเอาใจใส่ต่องานที่ทำอยู่มี ความตั้งใจในการทำงานและทำงานได้รับมอบหมายอย่างเต็มความรู้ความสามารถมีความมุ่งมั่น

^{๘๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๕.

^{๘๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๙๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๙๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๙๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๙๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๙๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๙๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๙๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๙๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

รอบคอบรู้หน้าที่และทำงานในหน้าที่ได้เป็นอย่างดีส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลง^{๙๘}

๑๒. หากทุกคนมีความใส่ใจในงานจะทำให้การจัดการขยะมีประสิทธิภาพการหาวิธีในการลดขยะแยกขยะและละเอียดรอบคอบทำให้ลดความผิดพลาดซึ่งจะทำให้งานกำจัดขยะของเทศบาลมีคุณภาพและเกิดความพึงพอใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง^{๙๙}

๑๓. การมีจิตใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงานจะทำให้การทำงานราบรื่นมีการจัดระบบการทำงานที่ดีมีมาตรการใหม่ ๆ มาใช้ในการทำงานส่งเสริมในการจัดการขยะเป็นไปด้วยความเรียบร้อย^{๑๐๐}

๑๔. การเอาใจใส่ในงานเป็นหลักใจหลักของการทำงานการทุ่มเทวางแผนการกำหนดเป้าหมายของการทำงานทำให้การทำงานเป็นระบบมีมาตรฐานทำให้เกิดผลตามรูปการจัดการขยะมูลฝอยทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๑๐๑}

๑๕. ในการใส่ใจงานการจัดการเก็บขยะมูลฝอยและควบคุมขยะมูลฝอยส่งผลให้การเก็บขยะของนคร เทศบาลลำปางหลวงเป็นไปอย่างเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้^{๑๐๒}

๑๖. ผู้บริหารมีความสนใจใส่ใจกำหนดเป็นนโยบายใส่ใจต่อการบริหารจัดการขยะเพื่อการปฏิบัติให้เกิดผลถึงเป้าหมายสูงสุดกระตุ้นให้บุคลากรการปฏิบัติการทำงานด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเทในการจัดการขยะส่งเสริมกลไกการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบคัดแยกที่ต้นทางจัดการอย่างถูกหลักวิชาการมุ่งมั่นทุ่มเทใส่ใจและให้ความสำคัญสร้างจิตสำนึกเชิงพื้นฐานในการบริหารจัดการขยะในแบบองค์รวมต้นทางระหว่างทางและปลายทางส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกร่วมกันของคนทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการขยะมีจิตสำนึกในการแยกขยะทิ้งในที่จัดไว้ให้ผู้บริหารบุคลากรมีนโยบายมีคณาการและแนวทางในการปฏิบัติอย่างครบครันรอบด้านโดยมองไปที่ประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการขยะ^{๑๐๓}

๑๗. จะนำให้การตรวจสอบติดตามผลงานแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น^{๑๐๔}

๑๘. หากผู้ปฏิบัติงานนำหลักจิตตะมาใช้ในการปฏิบัติงานจะช่วยในเรื่องการกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย^{๑๐๕}

^{๙๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๙๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

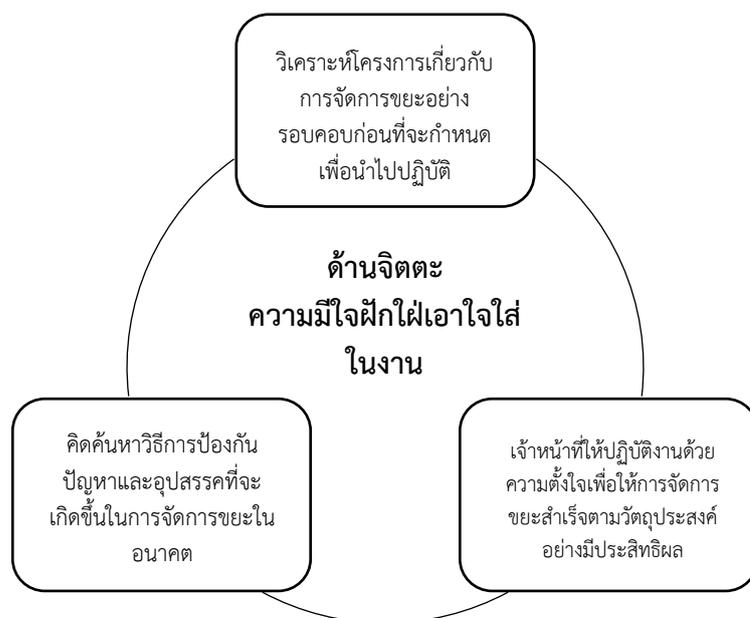
^{๑๐๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

ตารางที่ ๔.๑๗ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	คนที่
๑	วิเคราะห์โครงการเกี่ยวกับการจัดการ ขยะอย่างรอบคอบก่อนที่จะกำหนด เพื่อนำไปปฏิบัติ	๕	๒,๕,๑๐,๑๔,๑๗
๒	เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ เพื่อให้การจัดการขยะสำเร็จตาม วัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ	๓	๑,๔,๖
๓	คิดค้นหาวิธีการป้องกันปัญหาและ อุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการจัดการ ขยะในอนาคต	๓	๘,๑๓,๑๕

แผนภาพที่ ๔.๖ สังเคราะห์องค์ความรู้ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

สรุปด้านสถานที่ คือ ผู้บริหารมีความสนใจใส่ใจกำหนดเป็นนโยบายใส่ใจต่อการบริหารจัดการขยะเพื่อการปฏิบัติให้เกิดผลถึงเป้าหมายสูงสุดกระตุ้นให้บุคลากรการปฏิบัติการทำงานด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเทในการจัดการขยะส่งเสริมกลไกการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบคัดแยกที่ต้นทางจัดการอย่างถูกหลักวิชาการมุ่งมั่นทุ่มเทใส่ใจและให้ความสำคัญสร้างจิตสำนึกเชิงพื้นฐานในการบริหารจัดการขยะในแบบองค์รวมต้นทางระหว่างทางและปลายทางส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกร่วมกันของคนทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการขยะมีจิตสำนึกในการแยกขยะทิ้งในที่จัดไว้ให้ผู้บริหารบุคลากรมีนโยบายมีค่านิยมและแนวทางในการปฏิบัติอย่างครบครันรอบด้านโดยมุ่งไปที่ประสิทธิผลสูงสุดในการบริหารจัดการขยะ จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่

ในงาน ได้ใน ๓ ลักษณะ ดังต่อไปนี้คือ ๑. วิเคราะห์โครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างรอบคอบ ก่อนที่จะกำหนดเพื่อนำไปปฏิบัติ ๒. เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจเพื่อให้การจัดการขยะ สำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ๓. คิดค้นหาวิธีการป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น ในการจัดการขยะในอนาคต

๑.๔) ด้านวิม้งสา ไตร่ตรองหาเหตุผล

ประเด็นสัมภาษณ์ คือท่านคิดว่าการปฏิบัติตามหลักวิม้งสา ไตร่ตรองหาเหตุผล จะเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างไร จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ รูปหรือคน พบผลการสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. การปฏิบัติตามวิม้งสาที่รู้จักสังเกตและแก้ไขในสิ่งที่ประชาชนเรียกร้องหรือยอมรับใน สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรอย่างเช่นในสถานที่บางแห่งการจัดการขยะอาจจะมีขอยเล็ก ๆ เข้าไป เพื่อให้เราเข้าไปเก็บขยะเราก็อาจจะมีการแจ้งเตือนก่อนว่าในลักษณะนี้จุดตรงไม่ได้หาหรือว่ามีป้าย บอกอย่างเป็นทางการก็จะลักษณะมีหนังสือบอกจากเทศมนตรีนครลำปางแล้วก็ปฏิบัติตามที่เราได้รับ มอบหมายคือเก็บขยะอันนี้^{๑๐๖}

๒. วิม้งสา (ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตรา หาเหตุผลและตรวจสอบข้อที่ยังหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ วิเคราะห์วิธีแก้ไขปรับปรุง เป็น ต้น) ๑) กำกับติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ ๒) ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน และ รายงานผลกลับให้ผู้ปฏิบัติงานทราบ พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไข ๓) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ๔) มีเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลที่ชัดเจน ๕) มีคู่มือการปฏิบัติงาน ๖) มีรายการตรวจสอบในการ ปฏิบัติงาน ๗) รายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ๘) ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ ดียิ่งขึ้น^{๑๐๗}

๓. บุคคลที่รู้จักคิดรู้จักพิจารณาในปัญหาที่เกิดขึ้นบุคคลนั้นได้ผ่านการอบรมฝึกฝนเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงานมาอย่างมีมาตรฐาน^{๑๐๘}

๔. เทศบาลถือว่าเป็นหัวใจหลักของการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดปัญหามูลาการในเทศบาล ต้องรู้จักวิเคราะห์แยกแยะโดยใช้หลักของวิม้งสาเข้ามาเป็นตัวคิดวิเคราะห์ต้องเพื่อหาทางออกที่ดี^{๑๐๙}

๕. การจัดการขยะมูลฝอยนั้นต้องรู้จักเหตุและผลสิ่งที่เกิดครั้งของขยะเพื่อจะได้จัดการได้ อย่างถูกต้อง^{๑๑๐}

๖. หลักวิม้งสาจะช่วยให้การส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการขยะได้มีการตรวจตาหา สาเหตุเป็นหลักการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลจนก่อให้เกิดการจัดทำแผนดำเนินการแก้ไขปรับปรุงและ ประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๑๑}

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๕.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

๗. หลักวิมังสาเป็นหลักการส่งเสริมอย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการขยะเพราะรู้จักเหตุและผลในสิ่งที่เกิดขึ้นรู้จักสภาพปัญหาของขยะมูลฝอยและแก้ไขได้อย่างถูกต้อง^{๑๑๒}

๘. เมื่อปัญหาเกิดขึ้นต้องรู้จักวิเคราะห์แยกแยะรู้ถึงต้นเหตุการณที่เกิดขึ้น^{๑๑๓}

๙. ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกร่วมกันของคนทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการขยะมีจิตสำนึกในการแยกขยะทิ้งในที่จัดไว้ให้ผู้บริหารบุคลากรมีนโยบายมีค่านิยมและแนวทางในการปฏิบัติอย่างครบครันรอบด้านโดยมองไปที่ประสิทธิผลสูงสุดในการบริหารจัดการขยะเพื่อให้การดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน^{๑๑๔}

๑๐. การปฏิบัติตามหลักวิมังสาจะสามารถนำมาหาเหตุผลได้เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างดียิ่งขึ้น^{๑๑๕}

๑๑. วิมังสาหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการพิจารณาตรวจตราหาเหตุผลตรวจสอบข้อบกพร่องหรือข้อขัดข้องที่เกิดจากการปฏิบัติงานรู้จักคิดทดลองหาหนทางแก้ไขความผิดพลาดไม่ให้เกิดซ้ำเดิมทำงานด้วยปัญญาเพราะคนเราถึงแม้จะรักในงานเท่าไรมีความวิริยะอุตสาหะบากบั่นเอาใจใส่เพียงใดแต่ถ้าขาดการใช้ปัญญาพิจารณางานด้วยแล้วผลที่สุดของงานก็ค้างคาและแม้กระบวนการทำงานสำเร็จไปแล้วแต่ผลก็ไม่เรียบร้อยต้องกลับมาทำกันใหม่ซ้ำไปส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานตั้งนั้นในการที่จะขับเคลื่อนทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับครัวเรือนระดับชุมชนและระดับเทศบาลรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการตามแนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้นั้นต้องอาศัยการบูรณาการหลักพุทธธรรมอิทธิบาท ๔ มีฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ความรักในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยความพยายามพากเพียรมุ่งมั่นดำเนินการตามแนวทางความตั้งใจความกระตือรือร้นสละเวลาอุทิศร่างกายความคิดพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงาน^{๑๑๖}

๑๒. การละเอียดรอบคอบไตร่ตรองหาเหตุผลจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย^{๑๑๗}

๑๓. การไตร่ตรองหาเหตุผลจะช่วยให้เรารู้จุดอ่อนจุดแข็งของการทำงานเพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับการทำงานในเทศบาลให้การจัดการมูลฝอยให้บรรลุผลสัมฤทธิ์^{๑๑๘}

๑๔. การไตร่ตรองหาเหตุผลทำให้ขอทราบจุดเด่นจุดด้อยจุดบกพร่องการพัฒนาวงต่อยอดการดำเนินกิจกรรมโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๑๑๙}

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

๑๕. การเข้าใจปัญหาในการจัดการขยะการบริหารงานแบบบอঝมอารู้จักเหตุผล ไตร่ตรองปัญหาหาข้อบกพร่องข้อผิดพลาดนำมาแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป^{๑๒๐}

๑๖. หาเหตุผลเพื่อกำหนดเป็นแนวทางหรือนโยบายในการจัดการขยะเมื่อดำเนินการ แล้วประเมินผลไตร่ตรองอย่างรอบด้านถึงผลได้ผลเสียหรือผลกระทบที่ตามมาได้คุ้มเสียมีความเหมาะสมเป็นต้น^{๑๒๑}

๑๗. จะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาแก้ไขให้มีคุณภาพต่อไป^{๑๒๒}

๑๘. หากผู้ปฏิบัติงานนำหลักวิม้งสามาใช้ในการปฏิบัติงานจะช่วยในการวิเคราะห์สาเหตุ ถึงปัญหาอุปสรรคในการจัดการขยะเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาต่อไป^{๑๒๓}

ตารางที่ ๔.๑๒ สรุปประเด็นสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านวิม้งสา ไตร่ตรองหาเหตุผล

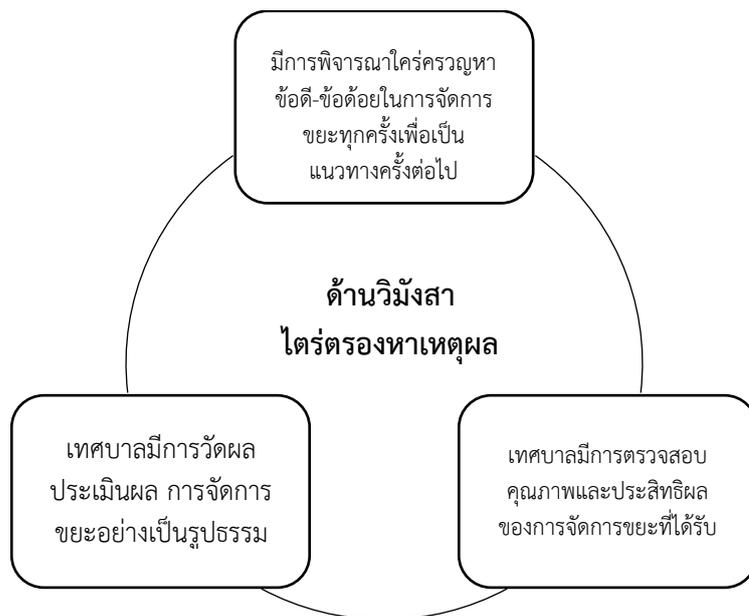
ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่	คนที่
๑	มีการพิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยในการจัดการขยะทุกครั้ง เพื่อเป็นแนวทางครั้งต่อไป	๕	๑,๔,๖,๑๐,๑๔
๒	เทศบาลมีการตรวจสอบคุณภาพ และประสิทธิผลของการจัดการขยะที่ได้รับ	๓	๒,๕,๑๗
๓	เทศบาลมีการวัดผล ประเมินผล การจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม	๓	๘,๑๓,๑๕

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๑๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

แผนภาพที่ ๔.๗ สัเคราะห์องค์ความรู้ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล

ที่มา : สัเคราะห์โดยผู้วิจัย

สรุปด้านสถานที่ คือ วิมังสา (ความไตร่ตรองหรือทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น) ๑) กำกับติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ ๒) ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน และรายงานผลกลับให้ผู้ปฏิบัติงานทราบ พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไข ๓) หมั่นประชุมกันเนื่องเนิตย์ ๔) มีเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลที่ชัดเจน ๕) มีคู่มือการปฏิบัติงาน ๖) มีรายการตรวจสอบในการปฏิบัติงาน ๗) รายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ๘) ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล ได้ใน ๓ ลักษณะ ดังต่อไปนี้คือ ๑. มีการพิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยในการจัดการขยะทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางครั้งต่อไป ๒. เทศบาลมีการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิผลของการจัดการขยะที่ได้รับ ๓. เทศบาลมีการวัดผล ประเมินผล การจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม

๔.๓ การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) องค์กรความรู้จากการวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๙ รูปหรือคน ได้ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและให้ข้อคิดเห็นต่อองค์กรความรู้สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๙ ผลการประเมินความเหมาะสมของประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง โดยภาพรวม

ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนคร ลำปาง	ระดับความเหมาะสม (N=๙)		
	μ	σ	แปลผล
๑. ด้านคุณภาพ	๔.๗๘	๐.๖๖๗	มากที่สุด
๒. ด้านประสิทธิภาพ	๔.๗๘	๐.๔๔๑	มากที่สุด
๓. ด้านผลผลิต	๔.๖๗	๐.๗๐๗	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๗๘	๐.๔๙๑	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๗๘ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๙๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดทุกด้าน

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบที่นำเสนอ แต่มีผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อการปรับแก้ไขขององค์กรความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในประเด็นต่อไปนี้

๑. ควรอธิบายขยายความของตัวแปรย่อยให้มีความชัดเจน^{๑๒๔}
๒. ควรนำเสนอในลักษณะของตัวชี้วัดคุณภาพของระดับประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง จะทำให้เห็นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น^{๑๒๕}

^{๑๒๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๒๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

ตารางที่ ๔.๒๐ ผลการประเมินความเหมาะสมของปัจจัยด้านการจัดองค์กร โดยภาพรวม

(N=๙)

ปัจจัยด้านการจัดองค์กร	ระดับความเหมาะสม		
	μ	σ	แปลผล
๑. ด้านการวางแผน	๔.๖๗	๐.๕๐๐	มากที่สุด
๒. ด้านการจัดองค์กร	๔.๕๖	๐.๕๒๗	มากที่สุด
๓. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน	๔.๖๗	๐.๕๐๐	มากที่สุด
๔. ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ	๔.๕๖	๐.๕๒๗	มากที่สุด
๕. ด้านการประสานงาน	๔.๖๗	๐.๕๐๐	มากที่สุด
๖. ด้านการรายงาน	๔.๖๗	๐.๕๐๐	มากที่สุด
๗. ด้านงบประมาณ	๔.๖๗	๐.๕๐๐	มากที่สุด
๘. ด้านวัฒนธรรมองค์การ	๔.๕๖	๐.๕๒๗	มากที่สุด
๙. ด้านนโยบาย	๔.๕๖	๐.๕๒๗	มากที่สุด
๑๐. ด้านเทคโนโลยี	๔.๖๑	๐.๔๗๐	มากที่สุด
๑๑. งานโครงสร้างองค์การ	๔.๖๗	๐.๕๐๐	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๖๑	๐.๔๓๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของปัจจัยด้านการจัดองค์กร ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๑ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๓๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดทุกด้าน

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านปัจจัยด้านการจัดองค์กร

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบที่นำเสนอ แต่มีผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อการปรับแก้ไของค์ความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในประเด็นต่อไปนี้

๑. ควรระบุชื่อตัวแปรหลักก่อนแล้วจึงแยกเป็นตัวแปรย่อย^{๑๒๖}

๒. ควรเพิ่มเติมแนวทางการป้องกันการทุจริต ในส่วนของงบประมาณการจัดการขยะของเทศบาล^{๑๒๗}

^{๑๒๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๔ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๒๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

ตารางที่ ๔.๒๑ ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวม

(N=๙)

หลักอิทธิบาท ๔	ระดับความเหมาะสม		
	μ	σ	แปลผล
๑. ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน	๔.๖๗	๐.๕๐๐	มากที่สุด
๒. ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร	๔.๖๗	๐.๕๐๐	มากที่สุด
๓. ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน	๔.๕๖	๐.๕๒๗	มากที่สุด
๔. ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล	๔.๕๖	๐.๕๒๗	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๖๑	๐.๔๗๐	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักอิทธิบาท ๔ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๑ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๗๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดทุกด้าน

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิในหลักอิทธิบาท ๔

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบที่นำเสนอ แต่มีผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อการปรับแก้ขององค์ความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในประเด็นต่อไปนี้

๑. ควรส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ที่มีความพอใจที่จะปฏิบัติงานให้การจัดการขยะได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์และพัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง^{๑๒๘}

๒. ควรเน้นการวิเคราะห์โครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างรอบคอบก่อนที่จะกำหนดเพื่อนำไปปฏิบัติ เพื่อให้การจัดการขยะสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๒๙}

๓. ควรเน้นการคิดค้นหาวิธีการป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการจัดการขยะในอนาคต^{๑๓๐}

^{๑๒๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๙ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๒๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๓๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๑ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

สรุปได้ว่า ผู้บริหารมีความสนใจใส่ใจกำหนดเป็นนโยบายใส่ใจต่อการบริหารจัดการขยะ เพื่อการปฏิบัติให้เกิดผลถึงเป้าหมายสูงสุดกระตุ้นให้บุคลากรการปฏิบัติการทำงานด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเทในการจัดการขยะส่งเสริมกลไกการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบคัดแยกที่ต้นทางจัดการอย่างถูกหลักวิชาการมุ่งมั่นทุ่มเทใส่ใจและให้ความสำคัญสร้างจิตสำนึกเชิงพื้นฐานในการบริหารจัดการขยะในแบบองค์รวมต้นทางระหว่างทางและปลายทางส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกร่วมกันของคนทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการขยะมีจิตสำนึกในการแยกขยะทิ้งในที่จัดไว้ให้ผู้บริหารบุคลากรมีนโยบายมีคณาและแนวทางในการปฏิบัติอย่างครบครันรอบด้านโดยมองไปที่ประสิทธิผลสูงสุดในการบริหารจัดการขยะ

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังแผนภาพที่ ๔.๘

พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง	
ด้านผลผลิต	ด้านประสิทธิภาพ
<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมโครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคัดแยกขยะอินทรีย์ในครัวเรือนให้เป็นผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัด - การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญต่างๆ - เทศบาลมีการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - ขั้นตอนกิจกรรม อบท. 3 Rs หรือ ๓ ข. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) - เทศบาลเป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดภัย และการปรับปรุงประสิทธิภาพจากชุมชน/หมู่บ้าน - มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต่อตามหลักสากล
ด้านคุณภาพ	
	<ul style="list-style-type: none"> - เทศบาลมีการคำนึงถึงปัญหาขยะที่มีปริมาณมากในครัวเรือนที่เป็นภาระของการคัดแยก - นำขยะมูลฝอยบางประเภทผ่านกระบวนการผลิตเป็นชิ้นใหม่โดยการนำแปรรูป - จัดให้มีศูนย์บริการและประสานงานการจัดการของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจน

เกิด
ประสิทธิภาพ
การ
จัดการ

หลักอิทธิบาท ๔	
ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน	ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร
<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ให้ความพอใจที่จะปฏิบัติงานให้การจัดการขยะได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย - เจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ - เจ้าหน้าที่ให้มีเจตริในใจในการทำงาน พัฒนาตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการจัดการขยะ - เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการขยะ - เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานที่รวดเร็วตามเป้าหมาย
ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล	ด้านจิตตะ ความมีใจไม่ใฝ่ใจใฝ่ใจในงาน
<ul style="list-style-type: none"> - มีการพิจารณาไตร่ตรองหาข้อดี-ข้อด้อยในการจัดการขยะทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงต่อไป - เทศบาลมีการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการขยะที่ได้รับ - เทศบาลมีการวัดผล ประเมินผล การจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์โครงการเกี่ยวกับบริหารจัดการขยะอย่างรอบคอบก่อนที่จะกำหนดเพื่อนำไปปฏิบัติ - เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจเพื่อให้การจัดการขยะสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ - คิดค้นหาวิธีการป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะ

พุทธ
บูรณา
การ
+
ปัจจัย
การจัด
องค์การ

ปัจจัยด้านการจัดการ			
ด้านการวางแผน	ด้านการจัดองค์กร	ด้านการจัดคนเข้าทำงาน	ด้านการประสานงาน
<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำแผนได้อย่างเหมาะสม - กำหนดระยะเวลาได้อย่างเหมาะสม - ประเมินผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดระเบียบการจัดการอย่างเหมาะสม - กำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน - พนักงานปฏิบัติตามคำสั่งที่ตั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - คัดคนคนงานพนักงานอย่างเหมาะสมกับปริมาณงาน - พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งงาน - ติดตามการปฏิบัติงานของพนักงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ติดต่อสื่อสารให้เกิดการร่วมมือในการปฏิบัติงาน - ประสานงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน - ดำเนินงานอย่างราบรื่น ไม่เกิดการทำงานซ้ำซ้อน
ด้านการรายงาน	ด้านงบประมาณ	ด้านวัฒนธรรมองค์กร	ด้านนวัตกรรม
<ul style="list-style-type: none"> - รายงานอย่างถูกต้องและแม่นยำ - สรุปความรู้ที่ได้จากแหล่งต่างๆ - แก้ไขปัญหาที่กำลังศึกษาอยู่ 	<ul style="list-style-type: none"> - วางแผนงบประมาณอย่างเหมาะสม - อนุมัติงบประมาณทั้งหมดที่บริหารงบประมาณตามแผนที่วางไว้ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ จัดเจน - มีส่วนร่วมให้กับบุคลากรเป็นองค์ - ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นนิสัย 	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดนโยบายชัดเจน - มีขั้นตอนการกำหนดนโยบาย - ดำเนินการได้ตรงตามที่กำหนดไว้
ด้านเทคโนโลยี	ด้านเทคโนโลยี	ด้านเทคโนโลยี	ด้านโครงสร้างองค์กร
<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาวิจัยเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง - นำเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ - พัฒนาเทคโนโลยีต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาวิจัยเทคโนโลยีอย่าง - นำเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ - พัฒนาเทคโนโลยีต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน - ส่งเสริมให้ทุกตำแหน่งงาน - จัดแผนตามจำนวนพนักงานเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน - ส่งเสริมให้ทุกตำแหน่งงาน - จัดแผนตามจำนวนพนักงานเหมาะสม

แผนภาพที่ ๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย
ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย เก็บ จันทราประภาวัฒน์

จากแผนภาพองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังอธิบายได้ว่า

ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ทั้ง ๓ ด้าน ประกอบด้วย ๑. ด้านคุณภาพ ๒. ด้านประสิทธิภาพ ๓. ด้านผลผลิต โดยการบูรณาการหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดเป็นพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง และยังสามารถนำปัจจัยด้านการจัดองค์กร มาใช้เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมากยิ่งขึ้นและในแต่ละด้านมีลักษณะ ดังนี้

๑. หลักอิทธิบาท ๔ มีลักษณะดังนี้

๑) ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจในงาน) ได้แก่ เจ้าหน้าที่ให้มีความพอใจที่จะปฏิบัติงานให้การจัดการขยะได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ เจ้าหน้าที่ให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานคือความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ให้มีใจรักในงาน พัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง

๒) ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการจัดการขยะ เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการขยะ เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเสร็จทันตามกำหนดการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน ได้แก่ วิเคราะห์โครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างรอบคอบก่อนที่จะกำหนดเพื่อนำไปปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจเพื่อให้การจัดการขยะสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ คิดค้นหาวิธีการป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการจัดการขยะในอนาคต

๔) ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล ได้แก่ มีการพิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยในการจัดการขยะทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางครั้งต่อไป เทศบาลมีการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิผลของการจัดการขยะที่ได้รับ เทศบาลมีการวัดผล ประเมินผล การจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม

๒. ปัจจัยด้านการจัดองค์กร มีลักษณะ ดังนี้

๑) ด้านการวางแผน ได้แก่ จัดทำแผนได้อย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาได้อย่างเหมาะสม ประเมินผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

๒) ด้านการจัดองค์กร ได้แก่ จัดระเบียบการจัดการอย่างเหมาะสม กำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน พนักงานปฏิบัติบรรลุผลสำเร็จที่ตั้งไว้

๓) ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ได้แก่ คัดคนเข้าทำงานพนักงานอย่างเหมาะสมกับปริมาณงาน พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งงาน ติดตามการปฏิบัติงานของพนักงาน

๔) ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการส่งสาร ได้แก่ บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างจริงจังและจริงจัง ให้ความสะดวกในการสื่อสาร มอบหมายงานตรงตำแหน่งงานที่รับผิดชอบเหมาะสม

๕) ด้านการประสานงาน ได้แก่ ติดต่อสื่อสารให้เกิดการร่วมมือในการปฏิบัติงาน ประสานงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันดำเนินงานอย่างราบรื่น ไม่เกิดการทำงานซ้ำซ้อน

๖) ด้านการรายงาน ได้แก่ รายงานอย่างถูกต้องและแม่นยำ สรุปความรู้ที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ แก้ไขปัญหาที่กำลังศึกษาอยู่เป็นนิത്യ

๗) ด้านงบประมาณ ได้แก่ วางแผนงบประมาณอย่างเหมาะสม อนุมัติงบประมาณทันท่วงที บริหารงบประมาณตามแผนที่วางไว้

๘) ด้านวัฒนธรรมองค์กร ได้แก่ มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ชัดเจน มีส่วนร่วมให้กับบุคลากร เป็นอย่างดี ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นนิตย

๙) ด้านนโยบาย ได้แก่ กำหนดนโยบายชัดเจน มีขั้นตอนการกำหนดนโยบาย ดำเนินการ ได้ตรงตามที่กำหนดไว้

๑๐) ด้านเทคโนโลยี ได้แก่ ศึกษาวิจัยเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง นำเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาเทคโนโลยีต่อเนื่อง

๑๑) งานโครงสร้างองค์กร ได้แก่ มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ทุกตำแหน่ง งาน จัดแผนกตามจำนวนพนักงานเหมาะสม

ดังนั้น เมื่อปัจจัยทั้ง ๒ ประการข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมให้เห็นถึงประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้มีประสิทธิภาพอย่างดีมากยิ่งขึ้น ทั้ง ๓ ด้าน มีลักษณะดังนี้

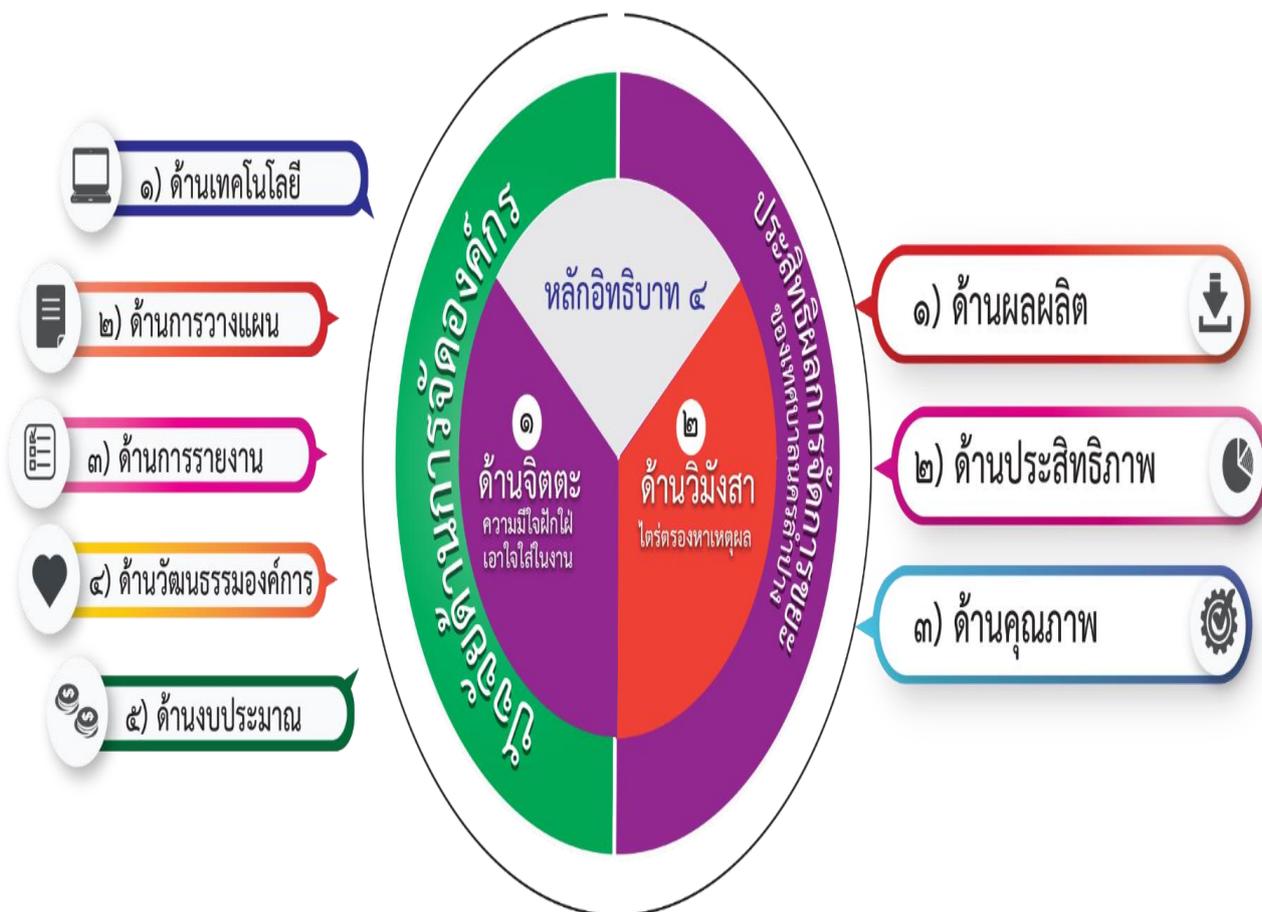
๑) ด้านผลผลิต ได้แก่ ส่งเสริมโครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัด การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญต่าง ๆ เทศบาลมีการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ในชุมชน

๒) ด้านประสิทธิภาพ ได้แก่ ขับเคลื่อนกิจกรรม อปท. 3 Rs หรือ ๓ ช. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) เทศบาลเป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

๓) ด้านคุณภาพ ได้แก่ เทศบาลมีการคำนึงถึงปัญหาขยะที่มีปริมาณมากในครัวเรือนที่เป็นภาระต่อการคัดแยก นำขยะมูลฝอยบางประเภทผ่านขบวนการผลิตเป็นชิ้นใหม่โดยการนำแปรรูป จัดให้มีศูนย์บริหารและประสานงานการจัดของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจน

๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ผลการวิจัยผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยได้ตั้งแผนภาพที่ ๔.๙

แผนภาพที่ ๔.๙ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย เกศิ์ จันทราประภาวัฒน์

จากแผนภาพที่ ๔.๙ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการ ส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” สามารถอธิบายได้ว่า พุทธบูรณาการ ส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ (ปัจจัยการจัดการองค์กร + บูรณาการหลักอิทธิบาท ๔) = เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะ ดังนี้

ปัจจัยการจัดการองค์กร

ปัจจัยการจัดการองค์กร ประกอบด้วย ๑) ด้านเทคโนโลยี ๒) ด้านการวางแผน ๓) ด้านการรายงาน ๔) ด้านวัฒนธรรมองค์กร ๕) ด้านงบประมาณ

บูรณาการหลักอิทธิบาท ๔

หลักอิทธิบาท ๔ เป็นหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย ๑) ด้านจิตตะ (ความมีใจฝักใฝ่ เอาใจใส่ในงาน) ๒) ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล

เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะ

เป็นผลลัพธ์ที่เทศบาลนครลำปาง ที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และดำเนินตามนโยบายของเทศบาลนครโดยบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหาร การจัดการงานด้านขยะ เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะ อันส่งผลให้มี ๑) ด้านผลผลิต ได้แก่ ส่งเสริมโครงการรวมกลุ่มชุมชน เพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัด การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญต่าง ๆ เทศบาลมีการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ในชุมชน ๒) ด้านประสิทธิภาพ ได้แก่ ขับเคลื่อนกิจกรรม อปท. 3 Rs หรือ ๓ ช. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) เทศบาลเป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ๓) ด้านคุณภาพ ได้แก่ เทศบาลมีการคำนึงถึงปัญหาขยะที่มีปริมาณมากในครัวเรือนที่เป็นภาระต่อการคัดแยก นำขยะมูลฝอยบางประเภทมาผ่านขบวนการผลิตเป็นชิ้นใหม่โดยการนำแปรรูป จัดให้มีศูนย์บริหารและประสานงานการจัดของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) สามารถอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ จากผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้มีรายละเอียด ดังนี้คือ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การเสนอสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนที่ ๑ เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และส่วนที่ ๒ เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๓ มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๔๐ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๗๐ มีอาชีพค้าขาย จำนวน ๑๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒๐ มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ – ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๐๐

๕.๑.๒ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอสาระจากวิธีการเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ แยกตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็น ๓ ด้านคือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๖$, S.D. = ๐.๖๖๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๓$, S.D. = ๐.๖๕๓) ส่วนด้านคุณภาพ ($\bar{X} = ๓.๓๓$, S.D. = ๐.๗๒๙) และด้านผลผลิต ($\bar{X} = ๓.๓๐$, S.D. = ๐.๗๕๓) ตามลำดับ

๑) จากผลการศึกษาประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๓ ด้านพบว่า

ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๕๕๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน ($\bar{X} = ๓.๖๔$, S.D. = ๐.๖๑๐) รองลงมา คือ ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๖๐๗) ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๖๗๐) ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล ($\bar{X} = ๓.๔๙$, S.D. = ๐.๖๓๖) ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดการองค์การ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๑$, S.D. = ๐.๕๓๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ด้านโครงสร้างองค์การ ($\bar{X} = ๓.๖๐$, S.D. = ๐.๖๑๘) รองลงมาคือ ด้านการจัดการองค์การ ($\bar{X} = ๓.๕๗$, S.D. = ๐.๖๐๐) ด้านการประสานงาน ($\bar{X} = ๓.๕๕$, S.D. = ๐.๖๑๓) ด้านวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = ๓.๕๒$, S.D. = ๐.๖๓๐) ด้านนโยบาย ($\bar{X} = ๓.๕๐$, S.D. = ๐.๖๒๑) ด้านการอำนาจการหรือการสั่งการ ($\bar{X} = ๓.๕๐$, S.D. = ๐.๖๓๗) ด้านการวางแผน ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = ๓.๔๘$, S.D. = ๐.๖๖๕) ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ($\bar{X} = ๓.๔๗$, S.D. = ๐.๖๒๑) ด้านการรายงาน ($\bar{X} = ๓.๔๔$, S.D. = ๐.๖๔๖) และด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = ๓.๔๔$, S.D. = ๐.๖๖๕) ตามลำดับ

(๑) ด้านผลผลิต ได้แก่ ส่งเสริมโครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัด การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญต่าง ๆ เทศบาลมีการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ในชุมชน

(๒) ด้านประสิทธิภาพ ได้แก่ ขับเคลื่อนกิจกรรม ๓Rs หรือ ๓ ข. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) เทศบาลเป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

(๓) ด้านคุณภาพ ได้แก่ เทศบาลมีการคำนึงถึงปัญหาขยะที่มีปริมาณมากในครัวเรือนที่เป็นภาระต่อการคัดแยก นำขยะมูลฝอยบางประเภทมาผ่านขบวนการผลิตเป็นชิ้นใหม่โดยการนำแปรรูป จัดให้มีศูนย์บริหารและประสานงานการจัดของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจน

๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง พบว่า

(๑) หลักอิทธิบาท ๔ ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี ๒ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ แสดงว่า หลักอิทธิบาท ๔ ร่วมกันทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ ๔๒.๕ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงานสามารถทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้ร้อยละ ๓๘.๔ ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล สามารถทำนายได้ร้อยละ ๓๑.๖ ตามลำดับ

(๒) ปัจจัยด้านการจัดการองค์การส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี ๕ ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ แสดงว่า ปัจจัยด้านการจัดการองค์การสามารถ

ร่วมกันทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ ๖๑.๗ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เทคโนโลยี สามารถทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ ๒๖.๕ การวางแผน สามารถทำนายได้ร้อยละ ๑๘.๘ การรายงาน สามารถทำนายได้ร้อยละ ๑๖.๗ วัฒนธรรมองค์กร สามารถทำนายได้ร้อยละ ๑๕.๓ และงบประมาณ สามารถทำนายได้ร้อยละ ๑๓.๐ ตามลำดับ

๓) รูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ทั้ง ๓ ด้าน ประกอบด้วย ๑. ด้านคุณภาพ ๒. ด้านประสิทธิภาพ ๓. ด้านผลผลิต โดยการบูรณาการหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดเป็นพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง และยังสามารถนำปัจจัยด้านการจัดองค์กร มาใช้เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมากยิ่งขึ้นและในแต่ละด้านมีลักษณะ ดังนี้

๑. หลักอิทธิบาท ๔ มีลักษณะดังนี้

๑) ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ให้มีความพอใจที่จะปฏิบัติงานให้การจัดการขยะได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ เจ้าหน้าที่ให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานคือความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ให้มีความรักในงาน พัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง

๒) ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการจัดการขยะ เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการขยะ เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานเสร็จทันตามกำหนดการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน ได้แก่ วิเคราะห์โครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างรอบคอบก่อนที่จะกำหนดเพื่อนำไปปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจเพื่อให้การจัดการขยะสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ คิดค้นหาวิธีการป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการจัดการขยะในอนาคต

๔) ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล ได้แก่ มีการพิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยในการจัดการขยะทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางครั้งต่อไป เทศบาลมีการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิผลของการจัดการขยะที่ได้รับ เทศบาลมีการวัดผล ประเมินผล การจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม

๒. ปัจจัยด้านการจัดองค์กร มีลักษณะ ดังนี้

๑) ด้านการวางแผน ได้แก่ จัดทำแผนได้อย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาได้อย่างเหมาะสม ประเมินผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

๒) ด้านการจัดองค์กร ได้แก่ จัดระเบียบการจัดการอย่างเหมาะสม กำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน พนักงานปฏิบัติบรรลุผลสำเร็จที่ตั้งไว้

๓) ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ได้แก่ คัดคนจำนวนพนักงานอย่างเหมาะสมกับปริมาณงาน พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งงาน ติดตามการปฏิบัติงานของพนักงาน

๔) ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ ได้แก่ บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างจริงจังและจริงจัง ให้ความสะดวกในการสื่อสาร มอบหมายงานตรงตำแหน่งงานที่รับผิดชอบเหมาะสม

๕) ด้านการประสานงาน ได้แก่ ติดต่อสื่อสารให้เกิดการร่วมมือในการปฏิบัติงาน ประสานงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันดำเนินงานอย่างราบรื่น ไม่เกิดการทำงานซ้ำซ้อน

๖) ด้านการรายงาน ได้แก่ รายงานอย่างถูกต้องและแม่นยำ สรุปความรู้ที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ แก้ไขปัญหาที่กำลังศึกษาอยู่เป็นนิตย

๗) ด้านงบประมาณ ได้แก่ วางแผนงบประมาณอย่างเหมาะสม อนุมัติงบประมาณทันเวลาที่ บริหารงบประมาณตามแผนที่วางไว้

๘) ด้านวัฒนธรรมองค์กร ได้แก่ มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ชัดเจน มีส่วนร่วมให้กับบุคลากรเป็นอย่างดี ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นนิตย

๙) ด้านนโยบาย ได้แก่ กำหนดนโยบายชัดเจน มีขั้นตอนการกำหนดนโยบาย ดำเนินการได้ตรงตามที่กำหนดไว้

๑๐) ด้านเทคโนโลยี ได้แก่ ศึกษาวิจัยเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง นำเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาเทคโนโลยีต่อเนื่อง

๑๑) งานโครงสร้างองค์กร ได้แก่ มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ทุกตำแหน่งงาน จัดแผนกตามจำนวนพนักงานเหมาะสม

ดังนั้น เมื่อปัจจัยทั้ง ๒ ประการข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมให้เห็นถึงประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้มีประสิทธิภาพอย่างดีมากยิ่งขึ้น ทั้ง ๓ ด้าน มีลักษณะดังนี้

๑) ด้านผลผลิต ได้แก่ ส่งเสริมโครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัด การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญต่าง ๆ เทศบาลมีการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ในชุมชน

๒) ด้านประสิทธิภาพ ได้แก่ ขับเคลื่อนกิจกรรม อปท. 3 Rs หรือ ๓ ช. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) เทศบาลเป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

๓) ด้านคุณภาพ ได้แก่ เทศบาลมีการคำนึงถึงปัญหาขยะที่มีปริมาณมากในครัวเรือนที่เป็นภาระต่อการคัดแยก นำขยะมูลฝอยบางประเภทผ่านขบวนการผลิตเป็นชิ้นใหม่โดยการนำแปรรูป จัดให้มีศูนย์บริหารและประสานงานการจัดของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ส่วนคือ ๑) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางและ ๓) รูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง โดยยกข้อค้นพบจากผลการวิจัยที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

จากผลการวิจัยการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง พบว่า ทั้ง ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านผลผลิต ๒) ด้านประสิทธิภาพ และ ๓) ด้านคุณภาพ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพในการจัดการขยะของเทศบาลเป็นกระบวนการ วิธีการ หรือการกระทำใด ๆ ที่นำไปสู่ผลสำเร็จ โดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อันได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน เงินทุน และวิธีการดำเนินการหรือประกอบกรที่มีคุณภาพสูงสุดในการดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อภิญญา ฉัตรช่อฟ้าและคณะ**^๑ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง” ผลการวิจัยพบว่า โมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าไค-สแควร์ = 724.90, df = 707, p = .053, GFI = .98, AGFI = .96, RMSEA = .0202. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการจัดการขยะขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองมี ๔ ปัจจัยหลักประกอบด้วย ๓) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ๒) ปัจจัยด้านการบริหารองค์การ ๓. โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการบริหารองค์การ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยจำเป็น ต้องมีปัจจัยส่งผ่านที่สำคัญ คือ ปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จ ที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ไพบูลย์ แจ่มพงษ์**^๒ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้ประโยชน์และการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนประชาชนตำบลสวนหลวง อำเภอมัปปา จังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า ในแต่ละครัวเรือนมีกิจกรรมทำให้เกิดขยะทุกชนิดมีน้ำหนักรวมกันโดยเฉลี่ย ๑.๘๘ กิโลกรัม/ครัวเรือน/วัน ขยะเปียกที่พบมากที่สุดได้แก่ เศษอาหาร เศษข้าว เศษขนม ขยะรีไซเคิลที่พบมากที่สุด ได้แก่ ขวดพลาสติก ขวดแก้ว กล่อง/ลัง กระดาษ ขยะทั่วไปพบมากที่สุด ได้แก่ ถุงพลาสติก ถุงก๊อบแก๊บ สำหรับขยะอันตรายที่พบมากที่สุด ได้แก่ บรรจุภัณฑ์น้ำยาทำความสะอาดสุกซ์ภัณฑ์ต่างๆ ในส่วนของกิจกรรมที่ทำให้เกิดน้ำเสียหรือน้ำทิ้งของครัวเรือนนั้น พบว่าเป็นกิจกรรม การหุงต้มประกอบอาหาร การซักล้างทำความสะอาด

^๑ อภิญญา ฉัตรช่อฟ้าและคณะ, “โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๓) : ๖๘-๗๘.

^๒ ไพบูลย์ แจ่มพงษ์, “การใช้ประโยชน์และการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนประชาชนตำบลสวนหลวง อำเภอมัปปา จังหวัดสมุทรสงคราม”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๕).

เสื้อผ้า การล้างถ้วยชามและใช้ในห้องน้ำห้องส้วม มีจำนวนใกล้เคียงกันทุกกิจกรรม ในด้านการจัดการขยะของครัวเรือนนั้น พบว่า ครัวเรือนร้อยละ ๘๒.๘ ได้ดำเนินการลดปริมาณขยะในครัวเรือน เช่น ใช้วัสดุหลายๆครั้งก่อนทิ้ง ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ใช้ปุ๋ยคอกแทนปุ๋ยเคมี และสอดคล้องกับงานวิจัย **สุริยะ หาญพิชัยและจันทร์ฉาย จันทร์ลา^๓** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะกับการจัดการขยะในครัวเรือนโดยรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรีมีส่วนประกอบคือ ๑) การมีส่วนร่วมในการวางแผน ๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ๓) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย **สิตศรรัช วงษ์อนันต์และคณะ^๔** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในหมู่ ๑๐ ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า ๑) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ส่วนลดปริมาณขยะในครัวเรือนโดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น มีการคัดแยกขยะ วิธีการทิ้งขยะในครัวเรือนโดยการ แยกขยะที่ขายได้และไม่ได้ ก่อนทิ้ง การจัดการขยะในครัวเรือนจะเป็นการส่งต่อให้เทศบาล ขยะที่ทิ้งมากที่สุดคือ ผัก ผลไม้ และเศษอาหารและต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการขยะ คือ วิธีการแยกขยะอย่างถูกวิธี ๒) ความรู้เจตคติ พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการจัดการมูลฝอย ตามลำดับ ผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะว่า แม้การจัดการมูลฝอยของชุมชนอยู่ในระดับดี และมีข้อค้นพบในเรื่องการทิ้งขยะประเภทผักอาหารและการจัดเก็บขยะที่ส่งต่อเทศบาลเป็นหลัก ซึ่งข้อมูลดังกล่าวควรมีการต่อยอดนวัตกรรมการจัดการขยะของชุมชน อาทิ ปุ๋ยชีวภาพ/ก๊าซชีววมวล หรือการพัฒนา รูปแบบการจัดการขยะในชุมชนแบบมีส่วนร่วมการวิจัยในครั้งต่อไป

๕.๒.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง พบว่า หลักอิทธิบาท ๔ ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี ๒ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ แสดงว่า หลักอิทธิบาท ๔ ร่วมกันทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ ๔๒.๕ แสดงให้เห็นว่า หลักอิทธิบาท ๔ ธรรมมีส่วนในการบริหารจัดการที่ดีและสามารถทำให้มีความเป็นเมืองที่มีความน่าอยู่ เป็นระเบียบและเป็นการสะท้อนถึงวิถีวัฒนธรรม แยกส่วนให้ชัดเจนระหว่างความเป็นชุมชน โดยมีการเข้าไปจัดการ

^๓ สุริยะ หาญพิชัยและจันทร์ฉาย จันทร์ลา, “การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี”, *Suranaree J. Soc. Sci.* Vol. ๑๒ No. ๑ (กรกฎาคม ๒๕๖๐) : ๖๕-๘๕.

^๔ สิตศรรัช วงษ์อนันต์และคณะ, “การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในหมู่ ๑๐ ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี”, *วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์*, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๓๒-๔๗.

อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย **สุรินทร์ นิยมางกูรและคณะ**^๕ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานการเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรมที่มีต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการวิจัยพบว่า ๑) จากการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่า บุคลากรสายปฏิบัติการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความสุขในการทำงาน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๒) จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรม ต่างก็มีอิทธิพลโดยตรงและร่วมกันต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการและ ๓) แนวทางการส่งเสริมความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการ คือส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรมีการเห็นคุณค่าในตนเองและประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เจริญชัย กุลวัฒนาพรและคณะ**^๖ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยด้านการพัฒนาการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๑๐ ๓) รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ มีการบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ มีใจรักในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยและการแปรรูปเป็นพลังงาน พรวนเพียรเฝ้าระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่เสี่ยง ติดตามตรวจสอบ บำรุงและฟื้นฟูแม่น้ำสายหลักและปรับปรุงแก้ไขระบบป้องกันกักตุนขยะชายฝั่งและการเฝ้าระวัง

ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มี ๕ ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ แสดงว่า ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ได้ร้อยละ ๖๑.๗ แสดงให้เห็นว่า การจัดการองค์กร ประกอบด้วย เทคโนโลยี การวางแผน การรายงาน วัฒนธรรมองค์กร งบประมาณ ประสิทธิภาพในการจัดการขยะเป็นการบริหารจัดการที่สามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การวัดผลงานที่ทำได้เทียบกับเป้าหมายหากสามารถทำได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็แสดงว่าการดำเนินงานมีประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย **ฐิติธร บำบัดและคณะ**^๗ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการของศูนย์วิจัยพลังงานรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม” ผลการวิจัยพบว่า

^๕ สุรินทร์ นิยมางกูรและคณะ, “อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานการเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรมที่มีต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๑๑๔-๑๒๕.

^๖ เจริญชัย กุลวัฒนาพรและคณะ, รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ, **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๙๙-๑๑๓.

^๗ ฐิติธร บำบัดและคณะ, “ประสิทธิผลการบริหารจัดการของศูนย์วิจัยพลังงานรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม”, **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๑๐๓-๑๑๓.

การบริหารจัดการศูนย์วิจัยพลังงานเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการจัดการประกอบด้วยหลักการจัดการหลักพุทธธรรมข้อสังคหวัตถุ ๔ เพื่อนำไปใช้ในการบริการผู้ป่วย แนวทางการพัฒนาการจัดการ คือ การรวมการใช้หลักการจัดการที่ดีและการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ทาน คือ การให้ จาคะ การเสียสละ โดยให้ความรู้ ความเข้าใจ ให้การบริการแก่ผู้ป่วยโดยไม่มีค่าใช้จ่ายในการรักษา ปิยวาจา คือ พูดจาสุภาพ ให้การต้อนรับด้วยไมตรีจิต พูดให้กำลังใจผู้ป่วย อัถถจริยา คือ การปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์) ซึ่งเป็นความเห็นอกเห็นใจเป็นหลักเพื่อให้การบริการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ป่วยโดยช่วยเหลือและสนับสนุนจนกว่าผู้ป่วยจะพอใจ การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีจะส่งผลให้สุขภาพโดยรวมดีขึ้นและมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สมคิด ดวงจักร**^{๘๘} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏ” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การกำหนดนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือการสนับสนุนของสภามหาวิทยาลัยและบุคลากรในมหาวิทยาลัย ๒) ความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในมหาวิทยาลัยราชภัฏประกอบด้วยปัจจัยหลักคือการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรม การสื่อสารและสมรรถนะของบุคลากร ๓) การประเมินนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏมีผลกระทบต่อความเชื่อถือของสังคมและฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย ๔) ประสิทธิผลของนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลมีความสำเร็จ คือ จริยธรรมาภิบาลภาวะสมดุลของสิ่งแวดล้อม และเสรีภาพทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วัชร วัฒนาสุทธีวงศ์และคณะ**^{๘๙} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ อสม. โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการปฏิบัติงานของ อสม. และสังคหวัตถุธรรม ๔ กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อสม. โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ๓) แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อสม. พบว่า หลักการปฏิบัติงานของ อสม. ทั้ง ๖ ประการ ควรอบรมพัฒนาความรู้สุขภาพพื้นฐาน ประยุกต์หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อสม. นำความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ สื่อสารสู่ประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูสมุห์จิริชาติ พุทธกรุขิโตและคณะ**^{๙๐} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาล

^{๘๘} วัชร วัฒนาสุทธีวงศ์และคณะ, “ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี”, วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๔ กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๖๕ : ๑๒ - ๒๒.

^{๘๙} สมคิด ดวงจักร, “ประสิทธิผลของนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ,๒๕๕๖).

^{๙๐} พระครูสมุห์จิริชาติ พุทธกรุขิโตและคณะ, “ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี”, วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๔๓ - ๕๒.

เมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหา อุปสรรค คือ ผู้สูงอายุไม่ได้รับความเอาใจใส่จากลูกหลานอย่างเพียงพอ ต้องอาศัยสถานสงเคราะห์คนชราหรืออยู่เพียงลำพัง ดังนั้น เทศบาลจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านการพัฒนาและเสริมศักยภาพแก่กลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุและสร้างความเข้าใจของบุคคลในครอบครัว ในชุมชน เรื่องการดูแลผู้สูงอายุร่วมกัน ส่งเสริมให้มีการอบรมในการให้บริการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

๕.๒.๓ รูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ประสิทธิภาพการจัดการ และปัจจัยการจัดการองค์กร บูรณาการหลักธรรมคือหลักอิทธิบาท ๔ พบว่า เป็นการน้อมนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์เพื่อให้เกิดเป็นพุทธวิธีพร้อมทั้งนำเอาหลักการจัดการสมัยใหม่ พุทธวิธี คือ หลักอิทธิบาท ๔ ซึ่งเป็นหลักธรรมหมวดหนึ่งทางพระพุทธศาสนาที่ได้นำมาบูรณาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการขยะมากยิ่งขึ้น ได้แก่ ๑) ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน ๒) ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ๓) ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน ๔) ด้านวิมังสา ไตรตรองหาเหตุผล โดยข้อค้นพบที่สำคัญคือ

พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเกิดจากด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน มาเป็นอันดับที่ ๑ แสดงให้เห็นว่าความมีใจรักใคร่สิ่งที่ทำและพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้นอยากทำสิ่งนั้น ๆ ให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นหรือสิ่งนั้นบรรลุจุดหมายง่าย ๆ ว่ารักงานและรักจุดหมายของงาน พุทธให้ลึกลงไปทางธรรมว่า ความรักความใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงามเต็มเปี่ยม สมบูรณ์ของสิ่งนั้น ๆ ของงานนั้น อยากทำให้สำเร็จผลตามจุดหมายที่ตั้งมานั้น เมื่อเห็นสิ่งนั้นหรืองานนั้นกำลังเดินหน้าไปสู่จุดหมาย ก็เกิดปิติเป็นความเอิบอิ่มใจ ครั้นสิ่งหรืองานที่ทำนั้นบรรลุจุดหมายก็รับสมันต์เป็นความฉ่ำชื่นใจที่พร้อมด้วยความรู้สึกโปร่งโล่งผ่องใสเบิกบานแผ่ออกไปเป็นอิสระไร้ขอบเขตถ้าสามารถปลุกเร้าฉันทะให้เกิดอย่างแรงกล้า เกิดความรักในคุณค่าความดีงาม ความสมบูรณ์ของสิ่งนั้นหรือจุดหมายนั้นอย่างเต็มที่แล้ว คนก็จะทุ่มเทชีวิตและจิตใจอุทิศให้แก่สิ่งนั้นเมื่อรักแท้ก็มอบใจให้อาจถึงขนาดยอมสละชีวิตเพื่อสิ่งนั้นได้ก็ต้องการทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุดให้สำเร็จผลอย่างดีที่สุดของสิ่งนั้นของงานนั้นไม่หวั่นพะวงกับสิ่งล่อเร้าหรือผลตอบแทนทั้งหลายจิตใจก็มุ่งมั่นแน่วแน่นคงในการดำเนินสู่จุดหมายเดินเรียบสม่ำเสมอ ไม่ชาน ไม่สาย ฉันทสมาธิ จึงเกิดขึ้นโดยนัยนี้และพร้อมกับปธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์ก็ย่อมเกิดควบคู่มาด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระรัตนมณี (ปุณณมี วิสารโท)^{๑๑} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาสังคม” ผลการวิจัยพบว่า ๑. หลักพุทธธรรมว่าด้วยการบุคคลและพัฒนาสังคม นั้นพบว่า มีหลักธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาบุคคลเช่น หลักไตรสิกขา สปัปฺริสธรรมอิทธิบาท อริยสัจ เป็นต้น โดยเฉพาะ หลักไตรสิกขาคือศีล สมาธิ และปัญญา นั้น มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลเป็นอย่างดี

^{๑๑} พระรัตนมณี (ปุณณมี วิสารโท), “การพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาสังคม”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (มกราคม-เมษายน, ๒๕๖๑) : ๘-๒๐.

ากส่วนหลักพุทธธรรมในการพัฒนาสังคมในระดับชุมชน ได้แก่ หลักการบริหารนิยธรรม สังคหวัตถุธรรมสาราณียธรรม พรหมวิหารธรรม เป็นต้น ล้วนส่งเสริมให้ชุมชนได้มีการทำงานร่วมกันอย่างเกื้อกูล ๒. กระบวนการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อ การพัฒนาสังคมในระดับปัจเจกบุคคล พบว่า การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาบุคคล ๑) ศีลนำไปสู่การส่งเสริมการประพฤติดี ประพฤติชอบ ถูกต้องตามกฎระเบียบ ตามท่วงทำนองคลองธรรม ๒) สมาธิเป็นการฝึกฝนพัฒนาจิตใจโดยการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างจิตใจให้ตั้งงาม ๓) ปัญญานำไปสู่การฝึกฝนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและเกิดความคิดดี คิดชอบโดยอาศัยหลักปรโตโมสะและโยนิโสมนสิการที่ต้องมีกัลยามิตร และสิ่งแวดล้อมที่ดีมาเอื้ออำนวย ๓. รูปแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาสังคมในระดับชุมชนพบว่าในการพัฒนาสังคมในระดับชุมชนนั้นสามารถประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม ๗ เพื่อสร้างกระบวนการสำคัญ คือ ๑) การสร้างความร่วมมือ ๒) การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและ ๓) การสร้างความต่อเนื่องและความยั่งยืนโดยชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องสร้างทุนทางสังคม โดยใช้ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีหรือวิถีชาวพุทธในการสร้างประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมสุขภาพการเรียนรู้ร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปกรณ มหากันธา**^{๑๒} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” ผลการวิจัยพบว่า ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกหลักพุทธธรรมและหลักธรรมมาภิบาลกลุ่มผู้บริหาร มีความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและ กระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ระดับเกณฑ์ประเมิน อยู่ในระดับมากทุกรายการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักอิทธิบาท ๔ หลักสังคหวัตถุ ๔ หลักพรหมวิหาร ๔ หลักสัปปุริสธรรม ๗ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และน้อยที่สุด คือ หลักความโปร่งใส ตามลำดับ ขณะเดียวกันกับกลุ่มผู้บริหาร ระดับสูงของจังหวัดลำพูน จำนวน ๕ รูปหรือคน มีความเห็นที่สอดคล้องกันในการนำหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนามาบูรณาการในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลายหัวข้อธรรม ได้แก่ ไตรสิกขา ๓ สมาธิ ๗ สังคหวัตถุ ๔ สัปปุริสธรรม ๗ อิทธิบาท ๔ พรหมวิหาร ๔ หิริโอตตัปปะ โสรัจจะ มโนธรรม ศรัทธา การมีสติ ลดทิฏฐิและทศพิธราชธรรม ๑๐ รูปแบบและกระบวนการ บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีลำดับขั้นตอน ได้แก่ ๑) กำหนดยุทธศาสตร์ การบริหารองค์กร ด้วยการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ ๒) บูรณาการนำหลักการบริหารทางพุทธศาสนาและหลักการบริหารแบบธรรมมาภิบาล เพื่อกำหนดค่านิยมที่พึงประสงค์ขององค์กร ๓) กำหนดวิธีการบริหารองค์ความรู้ โดยการสัมมนา ฝึกอบรม เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาบุคลากร และพัฒนาองค์กร และ ๔) กำหนดลักษณะการบริหารที่พึงประสงค์ เพื่อเกิดประโยชน์ต่อองค์กรและผู้อื่น (ประชาชน) ๆ ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาสุดใจ ชยวุฑโฒ (คณาพันธ์)**^{๑๓} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของ

^{๑๒} ปกรณ มหากันธา, “รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ”, *ดุขกัณิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗)

^{๑๓} พระมหาสุดใจ ชยวุฑโฒ (คณาพันธ์), “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา”, *ปริญญาดุขกัณิพนธ์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการทฤษฎีและหลักพุทธธรรมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า ใช้ทฤษฎีสมรรถนะของแมคเคิลแลนท์ หรือทฤษฎีภูเขาไฟน้ำแข็ง ประกอบด้วย องค์ความรู้และทักษะต่างๆ บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม ภาพลักษณ์ภายใน อุปนิสัย แรงผลักดันเบื้องต้น และทฤษฎีสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก สมรรถนะผู้บริหาร สมรรถนะผู้สอน สมรรถนะเจ้าหน้าที่ สำหรับหลักพุทธธรรมได้แก่ อิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ฉันทะ ความพอใจในการทำงาน วิริยะ ความเพียรในการทำงาน จิตตะ ความเอาใจใส่ในการทำงาน และวิมังสา การใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **มนตรี พรหมวัน**^{๑๔} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่ มีองค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ๕ ด้านคือ ๑) เพิ่มแรงงานตามความต้องการทางเศรษฐกิจ ๒) ลดจำนวนแรงงานผิดกฎหมาย ๓) พัฒนาให้ได้มาตรฐานสากล ๔) บริหารคนทั้งระบบ ๕) จบที่การติดตามและประเมินผล และมีปัจจัยภายนอกที่เป็นตัวส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผล ประกอบด้วย กระบวนการบริหารทั้ง ๔ ด้าน (POLE) (การวางแผน การจัดองค์การ การเป็นผู้นำ และการประเมินผล) การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ (Path of Accomplishment) (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) และศักยภาพผู้ประกอบการ (Trader Potential) (ก่อนการจ้างและการจ้างงาน การจูงใจและบำรุงรักษา การพัฒนาทักษะแรงงาน การปฏิบัติตามนโยบายรัฐบาล)

พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเกิดจากด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงานเป็นอันดับที่ ๒ แสดงให้เห็นว่าความคิดจดจ่อ หรือเอาใจในการปฏิบัติงาน มีจิตผูกพัน จดจ่อเฝ้าคิดเรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อยไม่ห่างไปไหนถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่งคนผู้นั้นจะไม่สนใจไม่รับรู้เรื่องอื่น ๆ ย่อมนำไปสู่สมาธิเกิดขึ้น จิตจะแน่วแน่แนบสนิทในกิจที่ทำมีกำลังมากเฉพาะสำหรับกิจนั้น เรียกว่าเป็นความเพียร สร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนไปด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เจริญชัย กุลวัฒนาพรและคณะ**^{๑๕} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยด้านการพัฒนาการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๑๐ ๓) รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วน

^{๑๔} มนตรี พรหมวัน, “รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่”, **ปริญาตษฏีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๑๕} **เจริญชัย กุลวัฒนาพรและคณะ**, รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ, **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๙๙-๑๑๓.

ท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ มีการบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ มีใจรักในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยและการแปรรูปเป็นพลังงาน พრაภเพียรแผ้วระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติและพื้นที่เสี่ยง ติดตามตรวจสอบ บุรณะและฟื้นฟูแม่น้ำสายหลักและปรับปรุงแก้ไขระบบป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและการแผ้วระวัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุรินทร์ นิยมางกูรและคณะ**^{๑๖} ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานการเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรมที่มีต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการวิจัยพบว่า ๑) จากการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่า บุคลากรสายปฏิบัติการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความสุขในการทำงาน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๒) จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรม ต่างก็มีอิทธิพลโดยตรงและร่วมกันต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการและ ๓) แนวทางการส่งเสริมความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการ คือส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรมีการเห็นคุณค่าในตนเองและประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภวัต นิตยโชติ**^{๑๗} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสมรรถนะตามหลักพละ ๔ ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะตามหลักพละ ๔ ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า ใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่หลากหลาย โดยใช้สื่อแบบค่อยเป็นค่อยไป แยกเฉพาะกลุ่มโดยให้เหมาะกับความรู้ความสามารถ ให้มีวิธีคิดที่เป็นระบบระเบียบ มีขั้นตอน โดยใช้เหตุผล มีสติ สมาธิ ผูกพันให้มองรอบด้าน รู้จักตนเอง รู้จักคนที่เกี่ยวข้องรอบรู้ในงานที่ทำ แม่นยำในกฎระเบียบ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา มีความคิดสร้างสรรค์ มีความฉลาดในการบริหารจัดการ มีความมุ่งมั่นขยัน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค มานะอดทน นอบน้อม พุดจาไพเราะ มีความประพฤติดี ห่างไกลอบายมุขทั้งหลาย สร้างสรรค์งานบริการที่ดีเหนือความคาดหมาย มีใจรักในการบริการ ให้บริการอย่างทุ่มเทเต็มกำลัง ให้บริการดูญาติมิตร มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงานสูง อดทนอดกลั้น และกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มัวเมายุ่งเกี่ยวในอบายมุข ไม่ออกแวก เกรงกลัวต่อบาป มีกำลังใจที่เข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง

พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเกิดจากด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร เป็นอันดับที่ ๓ แสดงให้เห็นว่าการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางไม่ย่อท้อไม่หวั่นกลัวต่อ อุปสรรคและความยากลำบากเมื่อคนรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุถึง ถ้าวิริยะเกิดขึ้นแก่เขาแล้ว แม้ได้ยินว่าจุดหมายนั้นจะลุล่วงได้ยากนักมีอุปสรรคมาก หรืออาจใช้เวลาเท่านั้นปีเท่านั้นเดือนเขาก็ไม่ ท้อถอยกลับเห็นเป็นสิ่งท้าทายที่เขาจะเอาชนะให้ได้ทำให้สำเร็จ คนที่มีความเพียรเท่ากับมีแรงหนุน เวลาทำงานหรือปฏิบัติธรรมก็ตามจิตใจจะแน่วแน่มั่นคงพุ่งตรงต่อจุดหมาย ซึ่ง

^{๑๖} สุรินทร์ นิยมางกูรและคณะ, “อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานการเห็นคุณค่าในตนเองและหลักอิทธิบาทธรรมที่มีต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๑๑๔-๑๒๕.

^{๑๗} ภวัต นิตยโชติ, “การพัฒนาสมรรถนะตามหลักพละ ๔ ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสงขลา”, **ปริญญาตุษย์บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).**

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาวิเศษ กนตธมโม (มั่งคั่ง)**^{๑๘} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการ เพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี ทั้ง ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านแผนพัฒนาของ อปท. ๒) ด้านคุณภาพการให้บริการ ๓) ด้านการปฏิบัติราชการ ๔) ด้านการพัฒนาองค์กร โดยในการบริหารงานของเทศบาลมีปัจจัยการบริหาร ๒ อย่าง คือ การบริหารสมัยใหม่และแรงจูงใจในการบริหารงาน นอกจากนี้ยังบูรณาการหลักอิทธิบาท ๔ มีลักษณะดังนี้ ๑) ด้านฉันทะ (มีใจรัก) ได้แก่ บริหารงานด้วยความสมัครใจ มุ่งหวังในความสำเร็จและพัฒนางานอยู่เสมอ ๒) ด้านวิริยะ (พากเพียรทำ) ได้แก่ ยึดหลักความสำเร็จ ทุ่มเทเวลาและความสามารถและหมั่นเพียรหาประสบการณ์ ๓) ด้านจิตตะ (เอาจิตฝึกฝน) ได้แก่ เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิตย์ รับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่และเป็นมิตรกับผู้อยู่ในการปกครอง ๔) ด้านวิมังสา (ใช้ปัญญาสอบสวน) ได้แก่ พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบข้อบกพร่อง ค้นหาเพิ่มพูนและสร้างระบบและขั้นตอน ๓) อุตถจริยา (สงเคราะห์ผู้คน) เป็นการสงเคราะห์การประพடுத்தินให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ทุ่มเทร่างกายแรงใจช่วยเหลือส่วนรวม แก้ไขปัญหาต่าง ในส่วนของการปฏิบัติงานถ้าทุกคนช่วยกันปฏิบัติงาน งานที่ว่ายากก็จะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และการสงเคราะห์นี้ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และทำให้ทุกคนในองค์กรเกิดความสามัคคีในการปฏิบัติงานอีกด้วย รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว เคารพสิทธิของกันและกัน ปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าวเท่าเทียมกับคนไทย สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน (เกษวงค์รอด)**^{๑๙} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้วมีจุดเด่น คือ ๑) ปัญญาพละ (กำลังความรู้) ประกอบด้วย พัฒนาความรู้ มุ่งสู่นวัตกรรม นำเทคโนโลยีมาใช้ เป้าหมายชัดเจน เน้นประโยชน์ส่วนรวม ร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ บริหารงานตามแนวโน้มน้อม ๒) วิริยพละ (นำสู่การปฏิบัติ) ประกอบด้วย พัฒนาศักยภาพความรู้ มุ่งสู่การปฏิบัติ เป้าหมายเด่นชัด มีตัวชี้วัดความสำเร็จ จิตใจตั้งมั่น ขยันต่อสู้ รู้รับผิดชอบ ๓) อนุวัชพละ (ซื่อสัตย์สุจริต) ประกอบด้วย มีระเบียบวินัย ไม่คอร์รัปชัน ยึดมั่นจริยธรรม เลิศล้ำธรรมาภิบาล ทำงานโปร่งใสไม่ทิ้งคุณธรรม น้อมนำกฎกติกา ๔) สังคหพละ (มีจิตอาสา) ประกอบด้วย มนุษย์สัมพันธ์ดี มีจิตอาสา บริการก้าวหน้า พัฒนาความร่วมมือ ยึดถือความอารี มีธรรมทาน ช่วยเหลือส่วนรวม ๔) สมานัตตตา (วางตนสม่ำเสมอ) การวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย หนักแน่นและให้ความเสมอภาคกับทุกคนเท่าเทียมกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบ ร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ช่วยกันคิดในทางสร้างสรรค์ เพื่อให้องค์กร หน่วยงาน และสังคมอยู่เย็นเป็นสุข การวางตัวให้เหมาะสมเสมอ

^{๑๘} พระมหาวิเศษ กนตธมโม (มั่งคั่ง), “พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี”, *ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^{๑๙} พระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน (เกษวงค์รอด), “พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว”, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

ต้นเสมอปลาย ยังเป็นปัจจัยไปสู่การบริหารที่เป็นเลิศ ทำให้ทุกคนในหน่วยงานหรือองค์กรมีความสุขและความสามัคคีในหมู่คณะด้วย

การส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเกิดจากด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล เป็นอันดับที่ ๔ แสดงให้เห็นว่าการจัดการให้มีประสิทธิผล ต้องอาศัยอาศัยการ ไตร่ตรองหาเหตุผลเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิผล ความมั่นคงให้กับประเทศชาติ และการเป็นพลเมืองดีนั้น คือ ต้องปฏิบัติตามบรรทัดฐาน และขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม มีคุณธรรม เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอีกด้วย เพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืนบุคคลจะเป็นพลเมืองดีของสังคม จึงต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติสอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรม ประเพณี และรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ รวมทั้งบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่ เมื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ ย่อมเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดผลดีทั้งต่อตนเองและสังคม การเป็นพลเมือง ที่ดี เคารพกฎหมาย มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงาน อันมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **แม่ชีวงเพชร คงจันทร์**^{๒๐} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับหลักกฎหมาย : กรณีศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว” ผลการวิจัยพบว่า สังคหวัตถุ ๔ ข้อปิยวาจา ที่สอดคล้องกับหลักสัปปริสธรรม ๗ ข้อ “บุคคลสัตถุตา” ความเป็นผู้รู้จักบุคคล ก็คือ ทราบความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอภัยอาศัยความสามารถและคุณธรรม เป็นต้น ใคร ๆ ยิ่งหรือหย่อนอย่างไรและรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น ๆ ด้วยดีว่าควรจะทำอย่างไร แนะนำอย่างไรเพื่อให้เกิดความปรองดองเกิดขึ้น ดังเช่น มาตรา ๑๖ มอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือ ซึ่งเป็นมาตราหนึ่งที่ตระหนักถึงการเลือกบุคคลที่เหมาะสมกับงาน เพื่อให้การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพและสรุปว่าเป็นความพยายามอย่างยิ่งยวดของกฎหมายที่พยายามที่จะนำกฎหมายเข้ามาปรับใช้เพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายใส่ใจ หรือเอาใจใส่ต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ภายในสังคมเสมือนหนึ่งเป็นปัญหาของตนเองหรือญาติของตนเอง ถึงแม้ว่าการอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นจะเป็นแบบความสัมพันธ์แบบหลวม ๆ ก็ตามที่ อีกประการหนึ่งเมื่อพินิจพิเคราะห์ในแต่ละ มาตราให้ลึกซึ้งเข้าไปยังพบอีกว่า กฎหมายแต่ละมาตรานั้นได้แฝงไปด้วยมนุษยธรรม ได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความเสียสละ นอกจากสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ อีก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาสุริยะ มหฺทโว (มาธรรม)**^{๒๑} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัด นครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัด นครราชสีมา นั้นได้มีการนำเอาหลักสาราณียธรรม ๖ มาใช้เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดความผูกพันต่อ องค์กรของบุคลากรมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านเมตตากายกรรม (การกระทำดีต่อกัน) ประกอบด้วย

^{๒๐} แม่ชีวงเพชร คงจันทร์, “การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับหลักกฎหมาย : กรณีศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๒๑} พระมหาสุริยะ มหฺทโว (มาธรรม), “การประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อ องค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา”, **ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

สุขภาพเรียบร้อย ให้การช่วยเหลือ มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน เคารพในสิทธิเสรีภาพ ด้านสาธารณ โภคี (การแบ่งปันกัน) ประกอบด้วย แบ่งปันในสิ่งของที่ได้มาโดยชอบธรรม กระจายรายได้ที่เป็นธรรม ขจัดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่จะส่งต่อความผูกพันต่อกรของบุคลากรมากยิ่งขึ้น ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พลเอกปภิตน์ สันตินิยม^{๒๒} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการ ธาราน้ำใต้ดินเพื่อการแก้ไขปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า ๑) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการบริหารจัดการธาราน้ำใต้ดินเพื่อการแก้ไขปัญหา ภัยแล้งและน้ำท่วมอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ และทุกตัวแปรในโมเดลรวมกันอธิบายตัวแปรผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการธาราน้ำใต้ดิน ได้ร้อยละ ๒) ปัจจัยการบริหารจัดการธาราน้ำใต้ดิน ประกอบด้วย ๓ ปัจจัย ได้แก่ (๑) ปัจจัยด้าน ภาวะผู้นำ (๒) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และ (๓) ปัจจัยด้านอิทธิบาท ๔ ๓) รูปแบบการบริหารจัดการธาราน้ำใต้ดินเพื่อการแก้ไขปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมอย่างยั่งยืนใน จังหวัดอุบลราชธานีที่นำเสนอปรากฏว่าหลักอิทธิบาท ๔ เป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างปัจจัยด้านการ บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและปัจจัยด้านภาวะผู้นำกับผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการธาราน้ำ ใต้ดิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชชา อมราภรณ์^{๒๓} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหาร จัดการธาราน้ำใต้ดินเพื่อการแก้ไขปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสร้าง ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้คือ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร มีความรู้สึกผูกพันอย่าง สูงต่อองค์กร เลื่อมใสศรัทธาในเป้าหมายขององค์กร พยายามปฏิบัติงานมากขึ้น โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อ ความผูกพัน มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้คือ ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงาน โครงสร้างองค์กร ลักษณะของบทบาท ประสบการณ์ในการทำงาน นอกจากนี้ยังมีหลักธรรมสาราณียธรรม ๖ เป็น หลักธรรมที่ส่งเสริมความผูกพันโดยมีองค์ประกอบคือ ปฏิบัติต่อกันและกันอย่างถูกต้องตามบทบาท และหน้าที่ (เมตตากายกรรม) พุดจาดี สุภาพ แสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง (เมตตาวจีกรรม) ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน (เมตตามโนกรรม) ได้สิ่งของมาก็ แบ่งปัน ช่วยเหลือยามเดือดร้อน (สาธารณโภคิตา) ประพฤติสุจริตต้องมาก่อน สร้างความดีงาม ถูกต้องตามระเบียบ (ศีลสามัญญตา) เพียบพร้อมในการรับคำแนะนำและปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น (ทิวฐิสามัญญตา) นอกจากนี้ยังมี “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน” เป็นฐานให้เกิดความผูกพันต่อ องค์กรด้วย มีองค์ประกอบ รายได้หรือค่าตอบแทน ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความต้องการแสดงความจงรักภักดี และความต้องการในศักดิ์ศรีของ ตัวเอง

^{๒๒} พลเอกปภิตน์ สันตินิยม, “รูปแบบการบริหารจัดการธาราน้ำใต้ดินเพื่อการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง และน้ำท่วมอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี”, *ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^{๒๓} ณิชชา อมราภรณ์, รูปแบบการสร้าง ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงฆ์ใน ประเทศไทย, *ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พหุบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) เทศบาลนครลำปางควรควรมีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อน เพื่อบริหารจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง โดยขยับค่าเป้าหมายให้สูงขึ้น เพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” และเร่งรัดให้เกิดการบริหารจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ ส่งการไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ให้ครอบคลุมการจัดการขยะครบวงจร ตั้งแต่ต้นทาง กลางทางและปลายทาง

๒) เทศบาลนครลำปางควรประสานและกำกับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทในที่สาธารณะ และสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่ง พร้อมทั้งวางระบบเก็บขนขยะแยกประเภทให้เรียบร้อยละ ๑๐๐ ในทุกพื้นที่ มีการขนขยะอันตรายของชุมชนไปยังจุดรวบรวมขยะอันตรายของจังหวัด รวมถึงติดตั้งถังขยะหรือจุดรวบรวมขยะติดเชื้อชุมชนตามมาตรการจัดการขยะในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

๓) เทศบาลนครลำปางควรประสานและกำกับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและขยะอันตรายชุมชนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย “อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก” ตลอดทั้งปี พร้อมขยายผลให้ทุกครัวเรือนได้จัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อน และส่งเสริมให้หมู่บ้าน/ชุมชน มีการคัดแยกขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายและมาตรการเข้มงวด โดยต้องไม่มีขยะติดเชื้อชุมชนตกค้างตามมาตรการจัดการขยะในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

๖) เทศบาลนครลำปางควรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และดำเนินตามนโยบายโดยบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาสังคม

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) เทศบาลควรมีการส่งเสริมโครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัด

๒) เทศบาลควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญต่างๆ ของจังหวัด

๓) เทศบาลควรมีการขับเคลื่อนกิจกรรม อปท. 3Rs หรือ ๓ ข. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) และ Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่)

๔) เทศบาลควรเป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน

๕) เทศบาลควรมีการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ในชุมชน

๖) เทศบาลควรส่งเสริมให้ชุมชนนำขยะมูลฝอยบางประเภทมาผ่านขบวนการผลิตเป็นชิ้นใหม่ โดยการแปรรูป

๗) เทศบาลควรจัดให้มีศูนย์บริหารและประสานงานการจัดการของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจนในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

๘) เทศบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยใช้ภาชนะที่ใช้แทนถุงพลาสติก เช่น ตะกร้า ปิ่นโต ถุงผ้า เป็นต้น

๙) เทศบาลควรมีการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีด้านการจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง และนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๑๐) เทศบาลควรมีการรายงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลอย่างถูกต้องและแม่นยำ รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง” ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

๑) ควรศึกษาวิจัยพัฒนาตัวชี้วัดตามหลักพุทธธรรมอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดการบริหารการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

๒) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการขยะอันตรายและขยะติดเชื้อที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

๓) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากขยะ ในรูปแบบของสินค้าและของที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔) ควรศึกษาวิจัยและพัฒนานวัตกรรมจัดการขยะ โดยบูรณาการเทคโนโลยีและวิถีชุมชนให้สามารถบริหารจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕) ควรศึกษาวิจัยโดยเป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Action Research : PAR) เพื่อให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหาของท้องถิ่นและการจัดการขยะที่เหมาะสมและยั่งยืน สอดคล้องกับบริบทของชุมชนรวมทั้งความต้องการของชุมชนเป็นปัจจัยพื้นฐาน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมควบคุมมลพิษ. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมสถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทยปี ๒๐๐๖. กรุงเทพมหานคร : กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๕๑.

กรมควบคุมมลพิษ. แนวทางการวางแผน ออกแบบ ก่อสร้างและดำเนินงานสถานที่ฝังกลบขยะแบบกึ่งใช้อากาศ. กรุงเทพมหานคร : กองการจัดการของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒.

กรมศาสนา. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง พระอภิธรรมปิฎก เล่มที่ ๓๕. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๒๑.

เกศรา รักชาติ. องค์กรแห่งการตื่นรู้. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เนชั่นมัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๔๕.

เกษม จันทร์แก้ว. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพมหานคร : อักษรสยาม, ๒๕๕๓.

จินตลักษณ์ วัฒนสินธุ์. การบริหารและการพัฒนาองค์กร. เอกสารประกอบภาสอนชุด วิชาการบริหารและพัฒนาองค์กร หน่วยที่ ๒. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๐.

จิราภรณ์ คชเสณี. การจัดการสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

จุมพล สวัสดิยากร. หลักการบริหารและมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, ๒๕๔๒.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. ทฤษฎีการบริหารตามแนวคิดของปราชญ์ตะวันตก. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน, ๒๕๕๑.

ชูศักดิ์ ฉายะบุตร. การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๕๕.

ติน ปรัชญพฤทธิ. ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

ทองใบ สุดซารี. วิเคราะห์แนวความคิด ทฤษฎีและการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๒.

ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. วิทยาการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์กรและการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ธิตินพ ชยธวัช. **คัมภีร์การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มิโซคปริชญาประสิทธิ์พานิชย์, ๒๕๕๔.
- ธีระ รุญเจริญ. **ผู้บริหารการศึกษามีอาชีพ : ศักยภาพเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : เยลโล่การพิมพ์, ๒๕๕๗.
- นิพนธ์ กิनावค์และวรภาส ประสมสุข. **หลักบริหารการจัดการขยะมูลฝอย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ชัชวาล อรวงศ์ศุภ, ๒๕๖๐.
- นุกูล ชูทองและชัชวาล อรวงศ์ศุภ. **ประสิทธิภาพขององค์กร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ชัชวาล อรวงศ์ศุภ, ๒๕๖๐.
- เนตร พัฒนยาวิราช. **การจัดการขยะมูลฝอย**. กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖.
- บุญทัน ดอกไธสง. **การจัดองค์การ**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
- ปัญญา ใช้บางยาง. **ธรรมาธิบายหลักธรรมในพระไตรปิฎก**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ธรรมสภา, ๒๕๔๘.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), **พุทธวิถีการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), หน้า ๔๘.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญา นันทภิกขุ). **พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันท**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ม.ป.ป..
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.
- พระธรรมวัชรบัณฑิต (สมจินต์ สมมาปัญญา). **บริหารแบบไม่บริหาร**. กรุงเทพมหานคร : ประยูร สานส์ไทย การพิมพ์, ๒๕๖๔.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). **ธรรมนุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ ๔๖. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ กรมศาสนา, ๒๕๔๕.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคลโล). **ความสำเร็จ หลักธรรมสู่ความสำเร็จและสันติสุข**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๕.
- พสุ เดชะรินทร์. **ชุดเครื่องมือการพัฒนาองค์กร (Organization Improvement Toolkits) ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ หมวด ๒ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิชั่นพรีนซ์แอนด์มีเดีย, ๒๕๕๑.
- พิทยา บวรวัฒนา. **ทฤษฎีองค์การสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สักโสการพิมพ์, ๒๕๕๑.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน. **วัฒนธรรมการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๖๑.
- ไพโรจน์ ภัทรนรากุล. **ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ร่วมสมัย**. กรุงเทพมหานคร : รัตนไตร, ๒๕๓๗.
- มัลลิกา ต้นสอน. **กลยุทธ์ธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร : ธีรป้อมวรรณกรรม, ๒๕๔๓.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วัฒนา พัฒนพงศ์. BSC และ KPI เพื่อการเติบโตขององค์กรอย่างยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วีไอเอส, ๒๕๔๗.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : โฟร์เพรส, ๒๕๕๑.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๕๒.
- วิเชียร วิทยอดม. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์, ๒๕๔๗.
- วิลาวรรณ รพีพิศาล. หลักการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร : วิจิตรหัตถการ, ๒๕๕๐.
- วิโรจน์ สารรัตน์. การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๕.
- ศศิวิมล แนวทองและคณะ. คู่มือเฝ้าระวังติดตามปัญหามลพิษจากการลักลอบทิ้งกากของเสียอันตรายในพื้นที่เสี่ยง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒.
- ศิริพงษ์ ศาภายน. หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บூค พอยท์ จำกัด, ๒๕๕๑.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. องค์กรและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕.
- สนอง วรอุไร. ทำชีวิตให้ได้ดีและมีสุข. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อัมรินทร์, ๒๕๕๐.
- สนธิ จรอนันต์. ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสุขุมและบุตร จำกัด, ๒๕๔๓.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๔๒.
- สร้อยตระกูล (ดิวยานนท์) อรรถมานะ. พฤติกรรมองค์กรทฤษฎีและการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. รัฐประศาสนศาสตร์ แนวคิดและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, ๒๕๔๙.
- สาคร สุขศรีวงศ์. การจัดการ : จากมุมมองนักบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จีพีซีเบอร์พรินท์, ๒๕๕๐.
- สิน พันธุ์พินิจ. เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : บริษัท จูนพับลิชซิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗.
- สิรภพ เหล่าลาภะ. พุทธศาสตร์การเมือง. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕.
- สุจิตรา ธนानันท์. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์, ๒๕๕๐.
- สุดใจ ดิลกทรรศนนท์. การจัดการเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สามลดา, ๒๕๖๒.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. ภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร : เอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๔๘.
- สุปรีชา กมลาสน์. กลยุทธ์การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สุพานี สฤกษ์วานิช. **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐.

สุรพล สุยะพรหมและสุทธิรัก ศรีจันทร์เพ็ญ. **ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

สุรัสวดี ราชกุลชัย. **การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จามจุรี, ๒๕๔๓.

เสถียร เหลืองอร่าม. **การจัดองค์การและวิธีปฏิบัติงาน**. กรุงเทพฯ กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา, ๒๕๔๙.

แสงอรุณ โปร่งธนะ. **พุทธศาสน์**. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการ สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๓๙.

โสภารัตน์ จารุสมบัติ. **การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

อนุศักดิ์ ฉันทไพศาล. **องค์การและการจัดการสมัยใหม่**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น บริษัท จำกัด, ๒๕๖๒.

อภิรักษ์ จันตะนี. **วิธีวิจัยทางธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร : วี.เจ. พรินติ้ง, ๒๕๓๘.

(๒) คุชฎินิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์และรายงานวิจัย :

ดวงเนตร ส้าราญวงศ์. “ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาที่ถ่ายโอนสู่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๗.

ปกรณ มหากันธา. “รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณา”. **คุชฎินิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พิศิพร ทศนาและโชติ บดีรัฐ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก”. **รายงานการวิจัย**. เครือข่ายบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, ๒๕๖๑.

ไพบูลย์ แจ่มพงษ์. “การใช้ประโยชน์และการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนประชาชนตำบลสวนหลวง อำเภอมะปวา จังหวัดสมุทรสงคราม”. **รายงานการวิจัย**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สมคิด ดวงจักร. “ประสิทธิผลของนโยบายการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏ”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๓) วารสาร

เจริญชัย กุศลวัฒนาพรและคณะ. “รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ”. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๙๙-๑๑๓.

ฐิติธร บำบัดและคณะ. “ประสิทธิผลการบริหารจัดการของศูนย์วิจัยพลังงานรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม”, **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๑๐๓-๑๑๓.

นิพนธ์ กินาวงศ์และวราภาส ประสมสุข. “หลักบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม”, **วารสารศึกษาศาสตร์**. ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ (มกราคม-เมษายน ๒๕๔๙) : ๖๓-๘๔.

พระครูสมุห์จิระชาติ พุทธรักษาโตและคณะ. “ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี”. **วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๔๓-๕๒.

พระครูอุทัยสุตถิกิจ. “ความสำเร็จของการบริหารงานตามหลักอริยาบทสี่ของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี”. **วารสารสมาคมนักวิจัย**. ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘) : ๑๖๑-๑๗๑.

พระมหาदनัย อุปวฑฒโน (ศรีจันทร์). “รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสันติสุข ศึกษากรณี วัดปัญญานันทาราม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี”. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.**, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน) : ๒๓-๓๑.

พระรัตนมูณี (ปณณมวีวารโท). “การพัฒนาแบบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาสังคม”. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ (มกราคม-เมษายน, ๒๕๖๑) : ๘-๒๐.

พัทธนัญพร พิพิธวรโกศลและคณะ. “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการ ของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี”. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๑๓๗-๑๕๐.

วัชรวิ วัฒนาสุทธิวงศ์และคณะ. “ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี”. **วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๔ กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๑๒-๒๒.

สิตศรรัช วังษ์อนันต์และคณะ. “การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในหมู่ ๑๐ ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี”. **วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์**. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๓๒-๔๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุรินทร์ นียมางกูรและคณะ. “อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานการเห็นคุณค่าในตนเองและหลัก
 อิทธิบาทธรรมที่มีต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายปฏิบัติการมหาวิทยาลัยมหา
 จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย”. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒
 (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๑๑๔-๑๒๕.
- สุริยะ หาญพิชัยและจันทร์ฉาย จันทร์ลา. “การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำ
 นารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี”. Suranaree J. Soc. Sci. Vol. ๑๒ No. ๑
 (กรกฎาคม ๒๕๖๐) : ๖๕-๘๕.
- อภิญา ฉัตรช่อฟ้าและคณะ. “โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง”. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ ๙
 ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๓) : ๖๘-๗๘.
- อำนาจ บุญประเสริฐ และจินดา ศรีญาณลักษณ์. “รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสาขาวิชาการ
 บริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ”. วารสารมหาจุฬานาครทรรค์. ปีที่ ๖ ฉบับ
 ที่ ๖ (สิงหาคม ๒๕๖๒) : ๒๘๗๕-๒๘๙๔.

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่นๆ :

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๓๕. ราชกิจจา
 นุเบกษา. เล่มที่ ๑๐๙ (ตอนที่ ๓๗), หน้า ๑-๔๓.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

- ข้อมูลเทศบาลนครลำปาง. โครงสร้างเทศบาลนครลำปาง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
http://www.lampangcity.go.th/people_lampang.php [๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓].
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.local.moi.go.th/lawl.htm>. [๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓].
- สำนักงานปลัดเทศบาลนครลำปาง. แผนการพัฒนามสามปี ๒๕๕๕-๒๕๕๘ สำนักงานเทศบาลนคร
 ลำปาง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.omnoi.go.th/data.php?content_id=2.,
 ๒๕๖๐. [๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓].
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๒ จังหวัดลำปาง. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑-๙ สภา
 พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.reo02.mnre.go.th/th/about>. [๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓].
- อรรถัย ก๊กผล, กรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.polsci.tu.ac.th>, [๙ กรกฎาคม
 ๒๕๖๔].

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๖) สัมภาษณ์ :

- _____ สัมภาษณ์ นางขวัญเรือน คงเงิน. ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง, ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . นางยุวธิดา พรนิคม. ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . นางสาวณิชากรีย์ ชีวรัตน์พันธ์. ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . นางสาวปานทิพย์ จินดาคำ. ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง, ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . นางแอมวี่ เหลืองลานนา. ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง, ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . นายกิจจา ศรีวิภาต. ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง, ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . นายกิตติ จิระสันติการ. รองนายกเทศมนตรีนครลำปาง, ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . นายจำรัส ชุมแก้ว. นักบริหารสาธารณสุข (หัวหน้าฝ่ายบริหารสาธารณสุข) เทศบาลนครลำปาง, ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . นายชนวน จิรจรัสตระกูล. ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเทศบาลนครลำปาง, ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . นายธนาวัฒน์ พุทธวงศ์. นักวิชาการสุขาภิบาลปฏิบัติการ เทศบาลนครลำปาง, ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . นายธัญธร เตชะสาย. ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง, ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . นายยุทธนา ศรีสมบูรณ์. รองปลัดเทศบาลนครลำปาง, ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . นายวิษณุศิคมภัทร์ วงศ์มณี. ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครลำปาง, ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . นายสงวน เหลืองลานนา. ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครลำปาง, ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . ผศ.ดร.ธิดาวิภา หน้มนมี. รองหัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร.. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.. ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.
- _____ . อาจารย์ ดร.นิกร ศรีราช. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๔ มกราคม ๒๕๖๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๗) สทนากลุ่มเฉพาะ :

สทนากลุ่มเฉพาะ นายวุฒิกกร พิจอมบุตร. ปลัดเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

- _____ . นายสมหมาย พงศ์ไพบูลย์. สมาชิกสภาเทศบาลนครลำปาง, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.
- _____ . ผศ.ดร.พงพัฒน์ จิตตานุรักษ์. ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.
- _____ . ผศ.ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า. ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.
- _____ . พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร.. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.
- _____ . พลเอกสรวิชัย ชลออยู่. สมาชิกวุฒิสภา และเลขานุการคณะกรรมการการปกครองท้องถิ่นวุฒิสภา, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.
- _____ . รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง. รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.
- _____ . รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม. ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.
- _____ . ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

๒. ภาษาอังกฤษ:

1. Primary Sources

2. Secondary Sources

(I) Books:

Campbell, John P.. On the Nature of Organizational Effectiveness In New Perspectives on Organizational Effectiveness. Pual S. Goodman, Johannes M.Pennings and Associates. San Francisco: Jossey-Bass, 1977.

D.Chandler, Alfred Jr. Strategy and Structure; Chapters in the History of the Industrial Enterprise. Cambridge Mass: The M.I.T press, 1962.

Gary A. Yukl. Leadership in Organization 8th. New Jersey: Prentice Hall, 2010.

Gulick, Luther. Lindon Urwick Paper on the Science of Administration. Clifton: Augustus M. Kelley, 1937.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- _____. **Paper on the Science of Administration.** Clifton: Augustus M. Kelley, 1973.
- Hannan Etzioni, Freeman Jr.. **Obatacles to the Comparative Study of Orgraniztion Effectiveness.** San Francisco: Jossey Bass, 1997.
- Henri Fayol. **Industrial and General Administration.** New York: Mc-Grew Hill, 2016.
- Holt, D.H.. **Management Principles and Practices.** New Jersey: Prentice-Hall, 1993.
- Katz, D and R. Kahn. **The Social Psychology of Organnization.** New York: Jogn Wiley & Sons., 1966.
- Lafrance's G. R, **Psychology for Teaching.** California: Woods Worth Publishing Company, 2016.
- Max Weber. **The Theory of Social and Economic Organization.** llinois: The free press, 1921.
- Ouchi William, **Organization and Management.** Eaglewood Cliffs: Prentice Hill, 1971.
- Peter Ferdinand Drucker. **The Practice of Management.** New York: Harper & Row Publishers, 1974.
- Robbins, S.P. & DeCenzo. **Management.** New York: Prentice-Hill, 2005.
- Stephen P. Robbins and mary Coulter, **Management.** Upper Saddle River, N.J: Prentice Hall, 1996.
- Wagner, J.A., & Hollenbeck,J.R. **Management of Organization Behavior.** New Jersey: Prentice-Hall, 1995.
- William N. Dunn. **Public Policy Aanlysis: An Introduction,** 2nded. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1994.

(II) Articles:

ภาคผนวก ก
เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง
คำชี้แจง :

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง และ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในด้านการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางต่อไป รวมทั้งจะเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยเชิงลึกและเพื่อการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง คำตอบของท่านจะถือว่าเป็นความลับและไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด ดังนั้นใคร่ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความจริงของท่านให้มากที่สุดและครบทุกข้อ ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท ๔

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดองค์กร

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ตอนที่ ๕ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบได้อย่างอิสระ

นางเกศิ์ จันทราประภาวัฒน์

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดตอบแบบสอบถามโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านเพียงข้อเดียว

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. อายุ

ต่ำกว่า ๓๐ ปี

๓๐ - ๔๐ ปี

๔๑ - ๕๐ ปี

๕๑ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

๔. อาชีพ

เกษตรกรรม

ค้าขาย

รับราชการ

รับจ้าง

นักศึกษา

อื่น ๆ (ระบุ).....

๕. รายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท

๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท

๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท

ตั้งแต่ ๓๐,๐๐๑ ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท ๔

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้โดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงความคิดเห็น หรือความรู้สึกของท่านซึ่งเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ลำดับที่	หลักอิทธิบาท ๔	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน						
๑	เจ้าหน้าที่มีความพอใจที่จะปฏิบัติงานให้การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์					
๒	เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการทำงานคือความสำเร็จของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างมีประสิทธิภาพ					
๓	เจ้าหน้าที่มีใจรักในงาน พัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่งเพื่อให้การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีประสิทธิภาพ					
ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร						
๑	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง					
๒	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง					
๓	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเสร็จทันตามกำหนดการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างมีประสิทธิภาพ					
ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน						
๑	วิเคราะห์โครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง อย่างรอบคอบก่อนที่จะกำหนดเพื่อนำไปปฏิบัติ					
๒	ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจเพื่อให้การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ					

ลำดับที่	หลักอิทธิบาท ๔	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๓	มีการคิดค้นหาวิธีการป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางในอนาคต					
ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล						
๑	มีการพิจารณาวิเคราะห์ข้อดี-ข้อด้อยในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางทุกครั้งเพื่อเป็นแนวครั้งต่อไป					
๒	มีการตรวจสอบ/ทดสอบคุณภาพและประสิทธิผลของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ได้รับ					
๓	มีการวัดผล ประเมินผล การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเป็นรูปธรรม					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดองค์กร

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้โดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านซึ่งเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ลำดับที่	ปัจจัยด้านการจัดองค์กร	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
ด้านการวางแผน						
๑	มีการจัดทำแผนในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างเหมาะสมชัดเจน					
๒	มีการวางแผนดำเนินงานโดยการกำหนดระยะเวลา ทั้งสั้นและยาวได้อย่างเหมาะสม					
๓	เทศบาลมีการประเมินผลและปรับปรุงแผนดำเนินงานการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างต่อเนื่อง					
ด้านการจัดองค์กร						
๑	มีการจัดระเบียบการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเป็นไปอย่างเหมาะสม					

ลำดับที่	ปัจจัยด้านการจัดองค์กร	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๒	มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเหมาะสมชัดเจน					
๓	มีการมอบหมายงานให้คนปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ตั้งไว้					
ด้านการจัดคนเข้าทำงาน						
๑	มีการคาดคะเนจำนวนพนักงานอย่างเหมาะสมกับปริมาณงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง					
๒	มีการพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง					
๓	มีหน่วยงานติดตามการปฏิบัติงานของพนักงานเพื่อการนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือโยกย้ายให้เหมาะสม					
ด้านการอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ						
๑	ผู้บริหารมีการจูงใจให้บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างจริงจังและจริงใจ					
๒	ให้ความสะดวกในการสื่อสารด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องชัดเจน					
๓	มีการมอบหมายงานตรงตำแหน่งงานที่รับผิดชอบแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเหมาะสม					
ด้านการประสานงาน						
๑	มีการติดต่อสื่อสารให้เกิดการร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างชัดเจน					

ลำดับที่	ปัจจัยด้านการจัดองค์กร	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๒	มีการประสานมีความสอดคล้องกัน สร้างระเบียบในการทำงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน					
๓	มีการดำเนินงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างราบรื่น ไม่เกิดการทำงานซ้ำซ้อน ขัดแย้งหรือเหลื่อมล้ำกัน					
ด้านการรายงาน						
๑	มีการรายงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางความถูกต้องเที่ยงตรงและแม่นยำ					
๒	จัดเรียงลำดับของเนื้อหาของการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างต่อเนื่องตลอดจนมีความสามารถในการกลั่นกรองและสรุปความรู้ ความคิดได้จากแหล่งต่าง ๆ					
๓	มีแนวทางด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่แก้ไขปัญหที่กำลังศึกษาอยู่เป็นนิตย					
ด้านงบประมาณ						
๑	มีการวางแผนงบประมาณด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเหมาะสม					
๒	การอนุมัติงบประมาณด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่รวดเร็วทันท่วงที					
๓	การบริหารงบประมาณด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางถูกต้องตามแผนที่วางไว้					
ด้านวัฒนธรรมองค์กร						
๑	มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ แนวคิดหรือจุดประสงค์ด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ชัดเจน					
๒	มีการสร้างความผูกพันหรือความรู้สึกร่วมให้กับบุคลากรด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเป็นอย่างดี					
๓	มีส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาให้กับบุคลากรด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเป็นนิตย					

ลำดับที่	ปัจจัยด้านการจัดองค์กร	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
ด้านนโยบาย						
๑	มีการกำหนดปัญหาในการกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ชัดเจน					
๒	มีขั้นตอนการกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ดี					
๓	มีการดำเนินการด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้ตรงตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้					
ด้านเทคโนโลยี						
๑	มีการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างต่อเนื่อง					
๒	มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างมีประสิทธิภาพ					
๓	พัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องยิ่ง ๆ ขึ้นไป					
ด้านโครงสร้างองค์การ						
๑	สายการบังคับบัญชาด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ชัดเจน					
๒	ทุกตำแหน่งงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
๓	การจัดแผนกโดยจำนวนพนักงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีความเหมาะสม					

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้โดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านซึ่งเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ลำดับที่	ประสิทธิผลการจัดการขยะ ของเทศบาลนครลำปาง	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
ด้านผลผลิต						
๑	มีการลดปริมาณขยะมูลฝอยจะต้องใช้ภาชนะที่ใช้แทนถุงพลาสติก เช่น ตะกร้า ปิ่นโต ถุงผ้า เป็นต้น					
๒	มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทำลายเป็นการช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้					
๓	โครงการรวมกลุ่มชุมชนเพื่อคิดค้นหาวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากขยะให้เป็นสินค้าประจำจังหวัดสู่ระดับอาเซียน					
๔	มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะพลาสติกนำมาวางแสดงในงานสำคัญ ๆ					
๕	มีการเป็นการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าจากขยะให้เป็นสินค้าโอท็อปในชุมชน					
ด้านประสิทธิภาพ						
๑	การขนส่งและการกำจัดขยะอันตรายจังหวัดลำปางได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
๒	การจัดการขยะเป็นไปเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ					
๓	มีการขับเคลื่อนกิจกรรม อปท. 3 Rs หรือ ๓ ช. คือ Reduce (ใช้น้อย) Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่)					
๔	เป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลจากชุมชน/หมู่บ้าน					
๕	มีการบูรณาการร่วมกันเพื่อบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล					

ลำดับที่	ประสิทธิผลการจัดการขยะ ของเทศบาลนครลำปาง	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
ด้านคุณภาพ						
๑	มีการคำนึงถึงปัญหาขยะที่มีปริมาณมากในครัวเรือนที่เป็นภาระต่อการคัดแยก					
๒	มีการนำสิ่งของที่ทิ้งเป็นขยะให้นำมากลับใช้ใหม่					
๓	มีการนำขยะมูลฝอยบางประเภทมาผ่านกระบวนการผลิตเป็นสินค้าใหม่โดยการนำแปรรูป					
๔	มีการคัดแยกขยะทั่วไป โดยกระจายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดเก็บและรวบรวม					
๕	จัดให้มีศูนย์บริหารและประสานงานการจัดของเสียอันตรายที่เหมาะสมชัดเจน					

ตอนที่ ๖ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

๑. ด้านการผลิต

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๒. ด้านประสิทธิภาพ

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๓. ด้านคุณภาพ

ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความกรุณาสละเวลาอันมีค่าตอบแบบสอบถามนี้

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์..... เวลา..... น

ชื่อ/นามสกุล.....

อายุ.....ปี ตำแหน่ง.....

ตอนที่ ๒ ท่านมีแนวทางอย่างไร เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง ดังต่อไปนี้

๑. ด้านผลผลิต

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ด้านประสิทธิภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

๓. ด้านคุณภาพ

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓ ตามทักษะของท่าน ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อเป็นการส่งเสริม
ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางต่อไปนี้ได้อย่างไร

๑. ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามหลักฉันทะ ความพึงพอใจในงาน จะเป็นการส่งเสริม
ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างไร

.....

.....

.....

๒. ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามหลักวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร จะเป็นการส่งเสริม
ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างไร

.....

.....

.....

๓. ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามหลักจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงาน จะเป็นการ
ส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างไร

.....

.....

.....

๔. ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามหลักวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล จะเป็นการส่งเสริม
ประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้อย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความกรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสัมภาษณ์เพื่อ
ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์ค่า IOC

๕

ร.ก. ส.ก.บ.ค.	ปัจจัยด้านการจัดการ	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
ด้านการรายงาน									
๑.	เทศบาลมีการรายงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างถูกต้องและแม่นยำ	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	เทศบาลจัดเรื่องกำลังคนเมื่อหาของเกิดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างถูกต้องและมีความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยที่ประชาชนได้แจ้งเหตุขอรับบริการ	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	เทศบาลมีแนวทางด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่เป็นที่ดูหาที่กำจัดขยะที่เป็นมิตร	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านงบประมาณ									
๑.	เทศบาลมีการวางแผนงบประมาณด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเหมาะสม	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	เทศบาลมีการนำเงินงบประมาณด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมาใช้ให้เกิดประโยชน์	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	เทศบาลมีการบริหารงบประมาณด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางถูกต้องและเหมาะสม	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านวัฒนธรรมองค์กร									
๑.	เทศบาลมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ แนวคิด หรือจุดประสงค์ด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ชัดเจน	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	เทศบาลมีการจัดกิจกรรมรณรงค์หรือรณรงค์ที่ส่งเสริมให้เกิดความตื่นตัวในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเป็นอย่างดี	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

S. J. P.

๖

ร.ก. ส.ก.บ.ค.	ปัจจัยด้านการจัดการ	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
ด้านวัฒนธรรมองค์กร									
๑.	เทศบาลมีการส่งเสริมการริเริ่มและการทำงานให้กับบุคลากรด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางเป็นอย่างดี	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านนโยบาย									
๑.	เทศบาลมีการกำหนดปัญหาในการกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ชัดเจน	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	เทศบาลมีขั้นตอนการกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างเป็นลำดับขั้นและชัดเจน	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	เทศบาลมีการดำเนินการด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้ตรงตามนโยบายที่กำหนดไว้	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านผลในมือ									
๑.	เทศบาลมีการศึกษาวิจัยเพื่อไม่ให้เกิดการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางซ้ำแล้วซ้ำเล่า	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	เทศบาลมีการนำเทคโนโลยีใหม่ในการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางอย่างมีประสิทธิภาพ	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	เทศบาลมีการศึกษาไม่เพียงแต่การจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางได้ยังมีประสิทธิภาพและชัดเจน	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านโครงสร้างองค์กร									
๑.	เทศบาลมีสายการบังคับบัญชาด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางที่ชัดเจน	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	เทศบาลมีสายการบังคับบัญชาด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีความรับผิดชอบชัดเจนที่ได้รับมอบหมาย	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

S. J. P.

๗

ร.ก. ส.ก.บ.ค.	ปัจจัยด้านการจัดการ	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
ด้านโครงสร้างองค์กร									
๑.	เทศบาลมีการจัดแผนกและจำนวนพนักงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปางมีความเหมาะสม	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ตอนที่ ๓ แนวสอบนเกี่ยวกับประสิทธิภาพการขยะของเทศบาลนครลำปาง

ร.ก. ส.ก.บ.ค.	ประสิทธิภาพการขยะของเทศบาลนครลำปาง	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
ด้านผลผลิต									
๑.	เทศบาลมีการลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยใช้ขยะที่เป็นทางเลือก เช่น ขยะรีไซเคิล กระจก ไม้ ไม้แปรรูป เป็นต้น	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	เทศบาลมีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทำลาย เป็นการช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	เทศบาลส่งเสริมโครงการรณรงค์ชุมชนเพื่อคัดค้านการทิ้งขยะในบริเวณสาธารณะที่ผิดกฎหมายและให้ประชาชนปฏิบัติตาม	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	เทศบาลมีการพัฒนาจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อขยะของประชาชนในวงกว้างและจับงานที่ผู้ดูแล	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	เทศบาลมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับขยะให้ประชาชนทั่วไป (OTOP) ในชุมชน	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านประสิทธิภาพ									
๑.	เทศบาลมีการส่งเสริมและกำกับติดตามด้วยข้อมูลประสิทธิภาพ	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	เทศบาลมีการจัดการขยะเป็นไปเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

S. J. P.

๘

ร.ก. ส.ก.บ.ค.	ประสิทธิภาพการขยะของเทศบาลนครลำปาง	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
ด้านประสิทธิภาพ									
๑.	เทศบาลมีการประเมินประสิทธิภาพ 3 R หรือ ๓ ร. คือ Reduce (ใช้ของ Reuse (ใช้ซ้ำ) Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่))	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	เทศบาลเป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ชุมชนปลอดขยะ และการปรับปรุงขยะมูลฝอยชุมชน/ใหม่	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	เทศบาลมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบบริหารการจัดการขยะที่ถูกต้องและเหมาะสม	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านคุณภาพ									
๑.	เทศบาลมีการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	เทศบาลมีการนำข้อมูลขยะมูลฝอยมาประมวลผลและนำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	เทศบาลมีการพัฒนาระบบข้อมูลขยะมูลฝอย	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	เทศบาลมีการพัฒนาระบบข้อมูลขยะมูลฝอย โดยกระจายข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	เทศบาลมีการพัฒนาระบบข้อมูลขยะมูลฝอย โดยกระจายข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	++	++	++	++	++	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

S. J. P.

นางจงดล
S. J.P.V.

(ศาสตราจารย์พิเศษ) อธิการบดี
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ประเภทวิชา	ประเด็นการสัมมนา	ผู้เข้าร่วม					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	กำหนดแนวทางอย่างไร เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการของเทศบาลนครลำปาง ดังต่อไปนี้								
	๑. ด้านงบอุดหนุน	+	+	+	+	๕	๑,๐๐	ใช้ได้	
	๒. ด้านสวัสดิภาพ	+	+	+	+	๕	๑,๐๐	ใช้ได้	
	๓. ด้านสุขภาพ	+	+	+	+	๕	๑,๐๐	ใช้ได้	
	ตามทัศนะของท่าน ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ๔ เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการของเทศบาลนครลำปางต่อไปนี้ได้อย่างไร								
	๑. ท่านคิดว่าควรปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล (ความพึงพอใจในงาน) จะเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการของเทศบาลนครลำปางได้อย่างไร	1	1	1	+	๕	๑,๐๐	ใช้ได้	
	๒. ท่านคิดว่าควรปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล (ความซื่อสัตย์สุจริต) จะเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการของเทศบาลนครลำปางได้อย่างไร	1	1	1	+	๕	๑,๐๐	ใช้ได้	
	๓. ท่านคิดว่าควรปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล (ความมีได้กโนภาส) จะเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการของเทศบาลนครลำปางได้อย่างไร	1	1	1	+	๕	๑,๐๐	ใช้ได้	

ประเด็นการสัมมนา	ผู้เข้าร่วม					สรุปและแปลผล		
	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
ตามทัศนะของท่าน ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ๔ เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการของเทศบาลนครลำปางต่อไปนี้ได้อย่างไร								
๑. ท่านคิดว่าควรปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล (ความซื่อสัตย์สุจริต) จะเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการของเทศบาลนครลำปางได้อย่างไร	+	+	+	+	+	๕	๑,๐๐	ใช้ได้

S. J.P.V.

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
(Try Out)

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๒๕๖๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น ๕ ห้อง B๕๐๔
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำปาง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๓๕-๒๕๘-๐๐๐ ต่อ ๘๐๙๓
E-mail: gps@mcu.ac.th

ฉฉ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
เรียน นายเทศมนตรีตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางเกศี นามสกุล จันทราประภาวัฒน์ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๓๐๑๑๐๔๒๓๓
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรภายในหน่วยงานของท่าน
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

อนุเดงน่ตามค่านอ

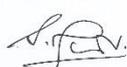
ผู้ประสานงาน: นางเกศี จันทราประภาวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ. ๐๙๑-๗๑๔-๕๕๕๕

(นางสาวเพ็ญภักดิ์ รัตนคำฟู)
นายกเทศมนตรีตำบลเกาะคา

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

ตารางผล

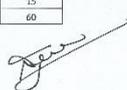

 (ศาสตราจารย์พิเศษ สุเมธมิตร)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์
 สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

 ผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม
 เรื่อง พฤติกรรมการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการของเทศบาลตำบลลำปาง
 ผู้วิจัย นางเมธี จันทรประภาวัฒน์
 หลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

	N	%
Excluded		
Valid	30	100.0
Excluded ^a	0	.0
Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Items	Cronbach's Alpha	N of Items
จำนวนพักรักษาตัว (A1-D3)	.526	12
จำนวนพักรักษาตัวต่อครั้ง (C1-C2)	.821	33
จำนวนพักรักษาตัวต่อครั้งต่อเทศบาลตำบลลำปาง (P1-P5)	.565	15
รวม	.937	60

	Item-Total Statistics			Cronbach's Alpha If Item Deleted
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	
A1	238.30	1026.010	.683	.935
A2	238.37	1022.656	.646	.935
A3	238.07	1033.513	.601	.936
B1	238.10	1019.541	.740	.935
B2	238.10	1025.403	.706	.935
B3	238.00	1030.593	.580	.936
C1	238.20	1031.540	.627	.936
C2	238.27	1034.340	.679	.936
C3	238.10	1028.993	.675	.935
D1	238.10	1029.138	.595	.936
D2	238.30	1027.321	.703	.935
D3	238.20	1031.924	.700	.935
E1	238.30	1025.734	.688	.935
E2	238.23	1027.878	.684	.935
F3	238.57	1036.792	.593	.936
F1	238.50	1027.500	.613	.935
F2	238.57	1030.737	.588	.936
F3	238.40	1030.593	.612	.935
G1	238.30	1016.562	.752	.935
G2	237.03	1051.737	-.096	.987
G3	238.13	1028.051	.718	.935
H1	238.07	1031.995	.699	.936
H2	238.20	1025.338	.719	.935
H3	238.23	1026.599	.716	.935
I1	238.20	1011.821	.818	.934
I2	238.43	1019.009	.646	.935
I3	238.43	1025.771	.669	.935
J1	238.17	1015.178	.863	.934
J2	238.03	1016.654	.859	.935
J3	238.00	1018.690	.855	.935
K1	238.07	1021.995	.762	.935
K2	238.13	1029.637	.742	.935

	Item-Total Statistics			Cronbach's Alpha If Item Deleted
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	
K3	238.07	1022.547	.803	.935
L1	238.17	1022.833	.752	.935
L2	238.07	1031.464	.651	.936
L3	238.00	1026.690	.797	.935
M1	238.27	1036.202	.718	.935
M2	238.23	1031.840	.709	.936
M3	238.17	1026.833	.714	.935
N1	238.33	1022.851	.732	.935
N2	238.27	1020.133	.834	.935
N3	238.03	1019.689	.736	.935
O1	238.03	1020.280	.786	.935
O2	238.10	1020.783	.866	.935
O3	238.17	1034.764	.578	.936
P1	238.20	1027.131	.732	.935
P2	238.10	1023.955	.737	.935
P3	238.33	1022.161	.704	.935
P4	238.17	1021.625	.764	.935
P5	238.20	1017.131	.798	.935
Q1	238.27	1017.099	.821	.935
Q2	238.27	1019.789	.708	.935
Q3	238.23	1020.183	.802	.935
Q4	238.27	1015.789	.873	.934
Q5	238.23	1019.009	.763	.935
T1	238.17	1015.799	.859	.934
R2	238.23	1022.941	.663	.935
R3	238.17	1016.573	.776	.935
R4	238.23	1019.840	.762	.935
W5	238.30	1020.286	.759	.935

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๗๓๑๙

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น ๕ ห้อง B๕๐๔
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๐๙๓
E-mail: gps@mcu.ac.th

๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายกเทศมนตรีนครลำปาง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางเกศี นามสกุล จันทราประภาวิวัฒน์ รหัสประจำตัวหนังสือ ๒๓๐๑๑๐๔๒๓๓๓
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรในหน่วยงานของท่าน
เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นางเกศี จันทราประภาวิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ. ๐๙๑-๗๑๔-๕๕๕๕

อนันต์ วัฒนพอนานนท์

(นายกิตติ จิระสันติการ)
รองนายกเทศมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
นายกเทศมนตรีนครลำปาง
๒๒ ก.พ. ๒๕๖๕

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ที่ ๐๖ ๘๐๐๕๒/๖ ๐๙๒

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาคารเรียนรวม ชั้นที่ ๕ ห้อง ๕๑๐๔
เขตที่ ๕๓ หมู่ ๕ ตำบลบ้านไร่ อำเภอวังยาง
จังหวัดสกลนคร ๔๑๑๑๐
โทร. ๐๙๕-๒๕๕-๐๐๐ ถึง ๕๑๐๒๕
E-mail: gpr@mcu.ac.th

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบขออนุญาตการเข้าใช้สิทธิบัตรเพื่อการค้า
เรียน นายสุเมธ คุ้มสมุทร รองอธิบดีกรมทรัพย์สินทาง
สิทธิ์ที่ส่งมาด้วย แบบยื่นคำขอเข้าใช้สิทธิบัตร จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางเกศิ นามสกุล ซึ่งทราบประวัติการยื่นคำขอเข้าใช้สิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๒๓๐๕๑๐๒๓๓
มีสิทธิบัตรประดิษฐ์ที่ประดิษฐ์ขึ้นโดย สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ได้ทำการยื่นขอเข้าใช้สิทธิบัตรเรื่อง "ชุดโปรแกรมการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการของเทศบาลนครบ้านป่า"
เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยการศึกษาค้นคว้าวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต่อสังคมหรือการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อการป้องกันหรือความ
ปลอดภัยที่ไม่ประนีประนอมตามกฎหมายได้มีผลดำเนินการสัมฤทธิ์ผล และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อราชการต่อไป หลักการวิจัยชุดที่ประดิษฐ์ขึ้น สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครมหาวิทยาลัย หรือเป็นประโยชน์ที่จะใช้ให้มีความสมบูรณ์ของงานที่ดำเนินการ และ
ขอขอขออนุญาตการเข้าใช้สิทธิบัตรจาก ๖ ใบบัตร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาใช้พิจารณาอนุญาต

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ศ.ดร.เกศิคุ้มสมุทร)
ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ประสานงาน: นางเกศิ คุ้มสมุทร
โทรศัพท์: ๐๙๖-๖๖๔-๕๕๕๕

ที่ ๐๖ ๘๐๐๕๒/๖ ๐๙๒

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาคารเรียนรวม ชั้นที่ ๕ ห้อง ๕๑๐๔
เขตที่ ๕๓ หมู่ ๕ ตำบลบ้านไร่ อำเภอวังยาง
จังหวัดสกลนคร ๔๑๑๑๐
โทร. ๐๙๕-๒๕๕-๐๐๐ ถึง ๕๑๐๒๕
E-mail: gpr@mcu.ac.th

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบขออนุญาตการเข้าใช้สิทธิบัตรเพื่อการค้า
เรียน นายบัณฑิต วัฒนโชติการ รองอธิบดีกรมทรัพย์สินทาง
สิทธิ์ที่ส่งมาด้วย แบบยื่นคำขอเข้าใช้สิทธิบัตร จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางเกศิ นามสกุล ซึ่งทราบประวัติการยื่นคำขอเข้าใช้สิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๒๓๐๕๑๐๒๓๓
มีสิทธิบัตรประดิษฐ์ที่ประดิษฐ์ขึ้นโดย สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ได้ทำการยื่นขอเข้าใช้สิทธิบัตรเรื่อง "ชุดโปรแกรมการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการของเทศบาลนครบ้านป่า"
เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยการศึกษาค้นคว้าวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต่อสังคมหรือการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อการป้องกันหรือความ
ปลอดภัยที่ไม่ประนีประนอมตามกฎหมายได้มีผลดำเนินการสัมฤทธิ์ผล และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อราชการต่อไป หลักการวิจัยชุดที่ประดิษฐ์ขึ้น สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครมหาวิทยาลัย หรือเป็นประโยชน์ที่จะใช้ให้มีความสมบูรณ์ของงานที่ดำเนินการ และ
ขอขอขออนุญาตการเข้าใช้สิทธิบัตรจาก ๖ ใบบัตร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาใช้พิจารณาอนุญาต

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ศ.ดร.เกศิคุ้มสมุทร)
ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ประสานงาน: นางเกศิ คุ้มสมุทร
โทรศัพท์: ๐๙๖-๖๖๔-๕๕๕๕

ภาคผนวก ซ
ประมวลภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

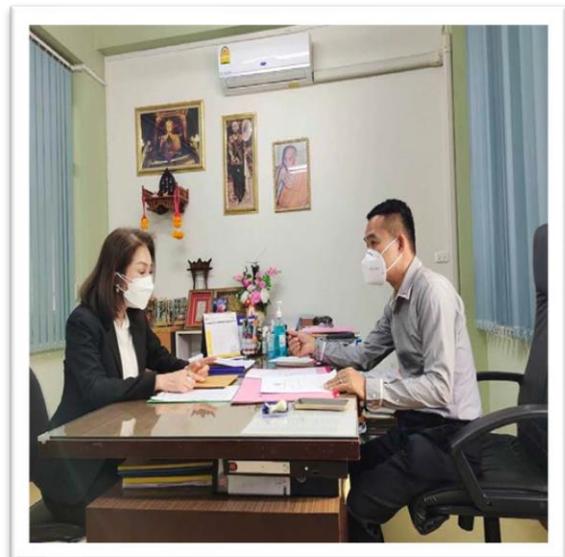
สัมภาษณ์ อาจารย์ ดร.นิกร ศรีราช
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สัมภาษณ์ที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย
วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๕

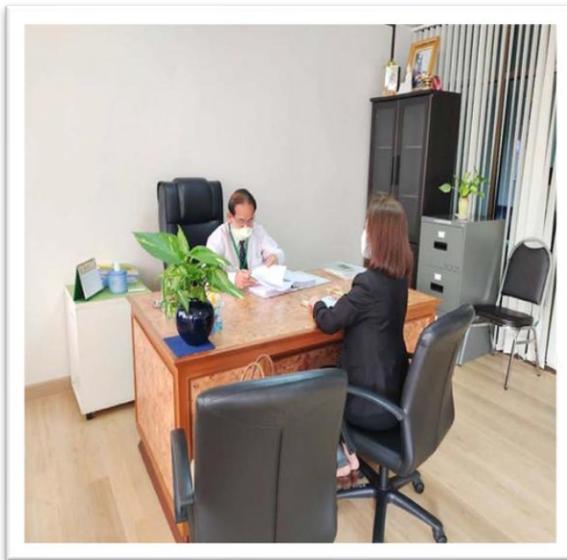
สัมภาษณ์ ผศ.ดร. ธิติวุฒิมั่นมี
ตำแหน่ง รองหัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์
สัมภาษณ์ที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย
วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

สัมภาษณ์ นายกิตติ จิระสันติการ
ตำแหน่ง รองนายกเทศมนตรีนครลำปาง
สัมภาษณ์ที่ เทศบาลนครลำปาง
วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

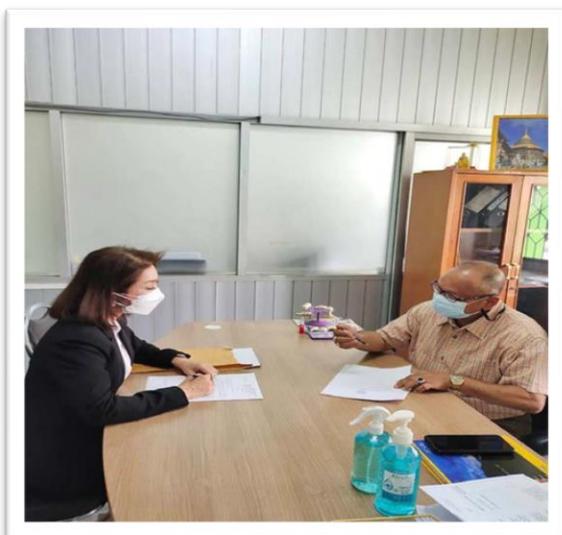
สัมภาษณ์ นายวิษณุศิภัทร์ วงศ์มณี
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและ
สิ่งแวดล้อม เทศบาลนครลำปาง
สัมภาษณ์ที่ เทศบาลนครลำปาง
วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

สัมภาษณ์ นายธนาวัฒน์ พุทรวงศ์
ตำแหน่ง นักวิชาการสุขาภิบาลปฏิบัติการ เทศบาล
นครลำปาง
สัมภาษณ์ที่ เทศบาลนครลำปาง
วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

สัมภาษณ์ นายยุทธนา ศรีสมบูรณ์
ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลนครลำปาง
สัมภาษณ์ที่ เทศบาลนครลำปาง
วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

สัมภาษณ์ นายชนวน จิรจรัสตระกูล
ตำแหน่ง ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเทศบาลนคร
ลำปาง
สัมภาษณ์ที่ เทศบาลนครลำปาง
วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

สัมภาษณ์ นายจำรัส ชุมแก้ว
ตำแหน่ง นักบริหารสาธารณสุข (หัวหน้าฝ่าย
บริหารสาธารณสุข) เทศบาลนครลำปาง
สัมภาษณ์ที่ เทศบาลนครลำปาง
วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

ภาคผนวก ฅ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม
(Focus Group Discussion)

ภาคผนวก ญ
ประมวลภาพจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ
(FOCUS GROUP DISCUSSION)

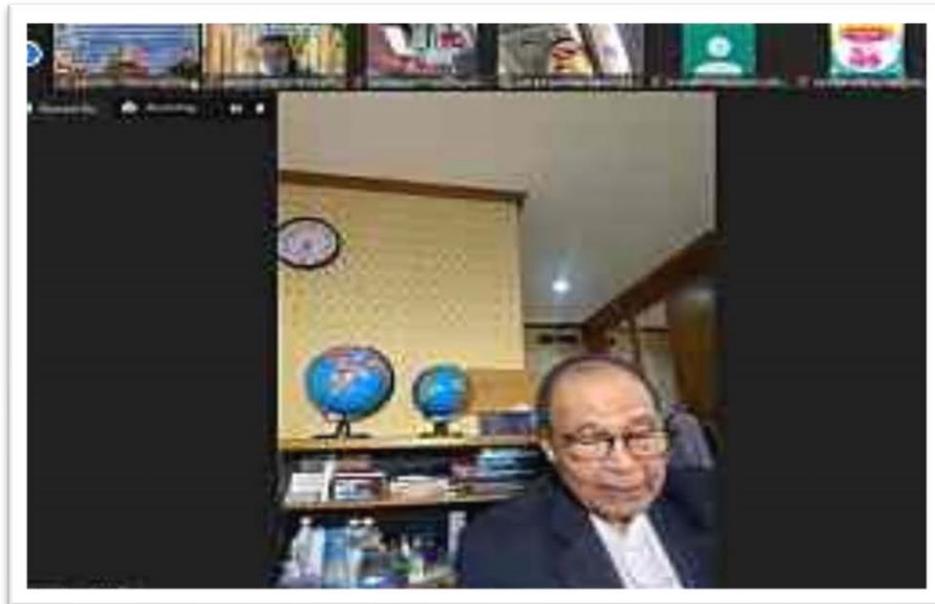
รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม
 ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕
 ผ่านระบบ ZOOM VIDEO CONFERENCE

รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง
 รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕
 ผ่านระบบ ZOOM VIDEO CONFERENCE

ผศ.ดร.พงพัฒน์ จิตตานุรักษ์
 ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕
 ผ่านระบบ ZOOM VIDEO CONFERENCE

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง
 อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕
 ผ่านระบบ ZOOM VIDEO CONFERENCE

พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร.
 อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕
 ผ่านระบบ ZOOM VIDEO CONFERENCE

ผศ.ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า
 ผู้อำนวยการหลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕
 ผ่านระบบ ZOOM VIDEO CONFERENCE

พลเอกสรารุติ ชลออยู่
สมาชิกวุฒิสภาและเลขาธิการคณะกรรมการการปกครองท้องถิ่นวุฒิสภา
๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕
ผ่านระบบ ZOOM VIDEO CONFERENCE

นายวุฒิกกร พิจอมบุตร
ปลัดเทศบาลตำบลเกาะคาจังหวัดลำปาง
๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕
ผ่านระบบ ZOOM VIDEO CONFERENCE

นายสมหมาย พงศ์ไพบูลย์
สมาชิกสภาเทศบาลนครลำปาง
๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕
ผ่านระบบ ZOOM VIDEO CONFERENCE

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ - นามสกุล : นางเกศิ์ จันทรประภาวัฒน์
- วัน/เดือน/ปีเกิด : ๑๔ เมษายน ๒๕๑๐
- ภูมิลำเนา : เลขที่ ๑๐๖ ซอยไปตี-มาตี ถนนสุขุมวิท ๕๓ แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๑๐
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ : ชั้นสายสะพายปฐมดิเรกคุณาภรณ์ (ป.ภ.)
: ชั้นจัตุภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.)
- การศึกษา
- พ.ศ. ๒๕๓๔ : ปริญญาตรี บริหารธุรกิจ สาขาเศรษฐศาสตร์ (Bachelor of Commerce) University of Wollongong ประเทศออสเตรเลีย
- พ.ศ. ๒๕๓๖ : ปริญญาโท บริหารธุรกิจ (MBA) James Cook University ประเทศออสเตรเลีย
- หลักสูตรการอบรม
- พ.ศ. ๒๕๔๑ : The Boss ๓๓ - หลักสูตรการบริหารและจิตวิทยาระดับผู้บริหาร รุ่นที่ ๓๓
- พ.ศ. ๒๕๖๑ : พสพ.ทร. ๑๕ - หลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหารระดับสูง กองทัพอากาศ รุ่นที่ ๑๕
- พ.ศ. ๒๕๖๒ : วบส. ๕ - หลักสูตรวิทยาการจัดการสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ ๕ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
- พ.ศ. ๒๕๖๓ : ปปร. ๒๔ - หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สำหรับนักบริหารระดับสูง สถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ ๒๔

ประสบการณ์ทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๗ : ผู้เชี่ยวชาญประจำตัวสมาชิกวุฒิสภา
- พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๗ : ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์กรรมการพลังงาน วุฒิสภา
- พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๗ : อนุกรรมการพิจารณาศักยภาพและความคุ้มค่าของพลังงาน
แสงอาทิตย์ของประเทศ วุฒิสภา
- พ.ศ. ๒๕๔๒ : ที่ปรึกษาฝ่ายการตลาดและประชาสัมพันธ์ การนิคมอุตสาหกรรม
แห่งประเทศไทย (IEAT)
- พ.ศ. ๒๕๔๕ : กรรมการบริหารหอการค้าไทย-ออสเตรเลีย
- พ.ศ. ๒๕๔๑ : ผู้อำนวยการฝ่ายขายและการตลาด (Sales and Marketing
Director) บริษัท เซ็นทรัลรีเทลฟู้ด จำกัด(มหาชน)
- พ.ศ. ๒๕๔๐ : ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด (Marketing Director) บริษัท เหม
ราชพัฒนาที่ดินจำกัด (มหาชน)
- พ.ศ. ๒๕๓๙ : ผู้อำนวยการฝ่ายขายและการตลาด (Sales and Marketing
Director) บริษัท เพคโก จำกัด ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับคลินิก และ
ศูนย์สุขภาพโรมาเนีย (Rejuvenation and Anti - Aging Clinic,
Romania)
- พ.ศ. ๒๕๓๘ : ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด (Marketing Director) บริษัท เทส
ไรท์ จำกัด ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสินค้า Import-Export ประเทศ
ออสเตรเลีย

ผลงานทางวิชาการ**: บทความทางวิชาการ**

- เกศี จันทราประภาวัฒน์. “การบริหารจัดการขยะตามหลักอิทธิ
บาท ๔ ในยุค Renewal Energy 4.0”, วารสารบาลีศึกษาศาสตร์
โมสปริทรรศน์, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๔) :
๖๗ - ๘๑.
- เกศี จันทราประภาวัฒน์. “บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กับการจัดการความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย”, วารสาร มจร.ทริภู
ชัยปริทรรศน์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๔).
- เกศี จันทราประภาวัฒน์. “การสร้างและการพัฒนาบรรยากาศ
การทำงานในองค์กรสมัยใหม่”. วารสาร มจร.ทริภูชัย
ปริทรรศน์. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๕).
- เกศี จันทราประภาวัฒน์. “อภิธานิยธรรมกับการมีส่วนร่วม
ของประชาชน”. วารสารการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม
๒๕๖๕).

: บทความวิจัย

- เกศี จันทราประภาวัฒน์, สุรพล สุยะพรหม, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง. “พุทธบูรณาการส่งเสริมประสิทธิผลการจัดการขยะของเทศบาลนครลำปาง”. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖).

: ๒๕๖๓

ปีที่เข้าศึกษา

: ๒๕๖๕

ปีที่สำเร็จการศึกษา

: เลขที่ ๑๐๖ ซอยไปตี-มาตี ถนนสุขุมวิท ๕๓ แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๑๐

ที่อยู่ปัจจุบัน

Email: mam_kesee@hotmail.com